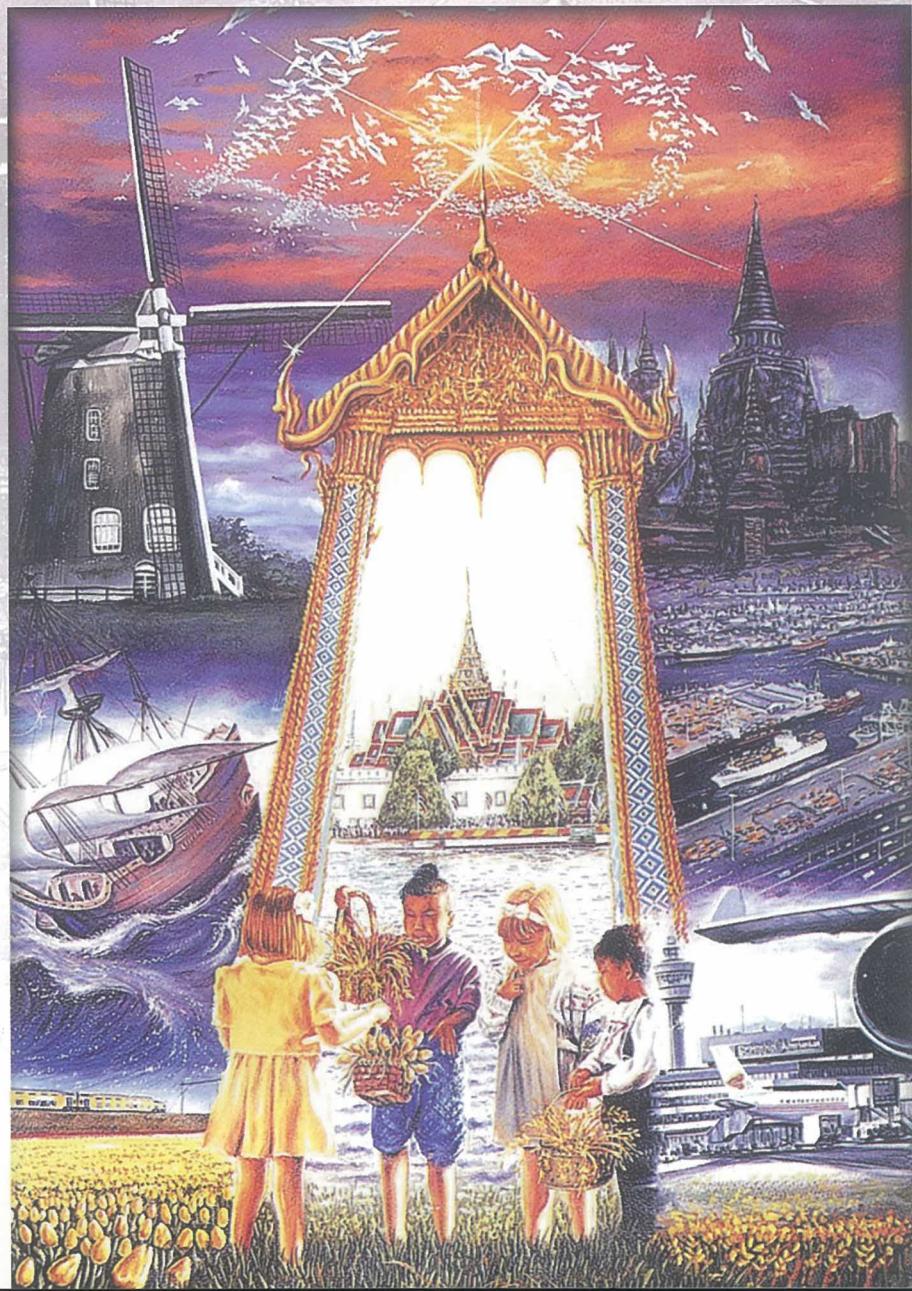
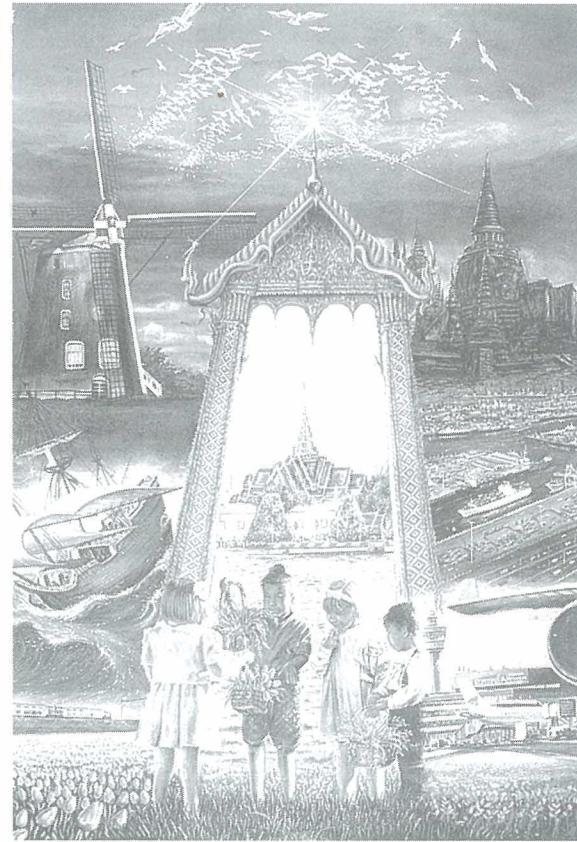

สยามบลู

ปีที่ 6 ฉบับที่ 23 | มกราคม - มีนาคม 2547 | ISSN 1513-105X

วิทยุสราญรมย์ AM 1575 KHz
“เพื่อไทย ก้าวไกล ทันโลก”

---

www.mfa.go.th

ปก : มิตรภาพความสัมพันธ์ 400 ปี ไทย - เนเธอร์แลนด์
โดย : อุนุพล มุลานนท์

หนังสือ “วิทยุสรัญรวมย์” ISSN 1513-105X
ปีที่ 6 ฉบับที่ 23 : เมษายน - มิถุนายน 2547

ที่ปรึกษา :

สหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว น.ต. อิทธิ ดิษฐบวรวงศ์ ร.น. เกียรติคุณ ชาติประเสริฐ

ผู้อำนวยการ : นฤมิต ทิญชีระนันทน์

บรรณาธิการ : ประภัสสร เลวิกุล

คณะกรรมการ :

วนิดา คุตต์วิล อุไรวรรณ คุหะpermah กริช คอมลัน เบญจกากา ทับทอง
วรารุณประลิท์ บัญชา อิโภควี ธนกณ จิรุพันธ์ แคมทรียา คล้ายคลึง
คอมพิวเตอร์ : วัลแทน พานิชกุล

รูปเล่ม : ปราณ

พิมพ์ที่ : ภาพพิมพ์ โทร. 0-2433-8586

หนังสือ “วิทยุสรัญรวมย์” รายงานเดือน

จัดทำโดย :

สถานีวิทยุสรัญรวมย์ กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400

โทรศัพท์ 0-2643-5094 โทรสาร 0-2643-5093

ผู้สนใจสามารถติดต่อขอรับหนังสือและส่งข้อเขียนมาให้พิจารณาได้ตามที่อยู่ข้างต้น

● สารบัญ

ตัวอย่างผล

ตัวอย่างผล	4
โครงการพระราชดำริกับการท่องเที่ยว / โอภาส เลวิกุล	9
ลักษณะโครงสร้าง / ชวัญ เพียงทัย	21
แนวความคิด “ทุนมุชย์” กับการบริหารทรัพยากรบุคคล	46
สมัยใหม่ / เอกอัครราชทูตติارات	
เมื่อธรนีพิโรมครั้งใหญ่ในอิหร่าน / กรช คอมลัน	54
บัวแก้วลัญจร / ประภัสสร เลวิกุล	67
ก่อนจะถึงจุดหมายเหตุลาลูเบร์ ก็มีจดหมายเหตุซึ้งเดิน / วิโรจน์ ถิรคุณ	71
ความสัมพันธ์ 400 ปี ไทย - เนเธอร์แลนด์	87
ภาพชุด การประมวลผลศิลปกรรมเด็กและเยาวชน	101
‘มิตรภาพความสัมพันธ์ 400 ปี ไทย - เนเธอร์แลนด์ 2147-2547’	
วิญญาณความรัก ที่ขอมอบให้เกษตรกรริมฝั่งน้ำ / ศ.รพี สาคริก	113
มีอะไรในบ้านความไทย / ชุนดาวยิ	133
มะพร้าว / ประจักษ์ ประภัสสรพิทยากร	145
ครั้งหนึ่งแต่กาลก่อน / เบญจกากา ทับทอง	153
ผู้สูงอายุ...วัยเปลี่ยนทางที่ต้องการคนเอาใจใส่ / พ่อเสรี	167
100 ปี กุหลาบ สายประดิษฐ์ คงดีทิโลยกาย่อง / ประภัสสร เลวิกุล	177
ศักดิ์ศรีบูรพา/เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	189
คนไทยคนแรกที่เข้าร่วมโครงการวิจัยข้าวโลกใต้ / อุไรวรรณ คุหะpermah	190
กินหรือไม่กินօร์เดี้ย	199
ท้ายเล่ม	207

หนังสือวิทยุสารัญรวมย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 23 เดือนเมษายน - มิถุนายน 2547 ที่อยู่ในมือของท่านฉบับนี้ มีจุดประสงค์ที่จะให้สาระ บันเทิงและข่าวสารเด่นผู้อ่านควบคู่ไปกับการพัฒนาวิทยุสารัญรวมย์ AM 1575 KHz “เพื่อไทย ก้าวไกล ทันโลก”

โดยที่เราตระหนักดีว่าจะต้องปรับตัวเองอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อ ให้มีความสามารถในการให้บริการต่อผู้ฟังมากที่สุด ทั้งในด้านเนื้อหา สาระ ความรู้ ข่าวสารและความบันเทิง สถานีวิทยุสารัญรวมย์จึงได้ ปรับปรุงคุณภาพและปรับเปลี่ยนผังรายการเพื่อให้มีความหลากหลาย และสนองตอบความต้องการของผู้ฟัง โดยมีรายการใหม่คือ “เกร็ด บัวแก้ว” โดยคุณเบญจภาดา ทับทอง ทุกวันอังคาร ระหว่างเวลา 06.30-07.00 น. และ “เล่าสุกันฟัง” โดยคุณกฤษ คงลัน ทุกวันพุธ ระหว่างเวลา 05.30-06.00 น.

ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน 2547 มีเหตุการณ์สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องจารึกเป็นหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ประเทศไทย ในวันที่ 28 เมษายน 2547 โดยกระทรวงการต่างประเทศได้มี ส่วนทำให้ผู้แทนทางการทูตและองค์กรระหว่างประเทศได้รับทราบ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนี้

“... เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2547 เวลา 14.30 น. กระทรวง การต่างประเทศได้เชิญเอกอัครราชทูตและผู้แทนสถานเอกอัครราชทูต ของประเทศไทยมารับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ความ ไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ของไทย โดยมีนายกฤษณ์ กาญจนกุญชร ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และพลเอกวินัย ภักดิยะกุล เลขาธิการ สถาบันความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับบรรยายสรุป

ผู้บรรยายสรุปได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 แก่ผู้แทนสถานเอกอัครราชทูตและองค์กรระหว่างประเทศว่า ผู้ก่อการได้เข้าสู่จังหวัด 10 จุดใน 3 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี สงขลา และนำไปสู่การประท้วงกันระหว่างกำลัง ของผู้ก่อการกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐบาล ก่อให้เกิดการ สูญเสีย โดยผู้ก่อการเสียชีวิต 107 คน และถูกจับกุม 17 คน เจ้า หน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐบาลเสียชีวิต 5 คน และได้รับบาดเจ็บ 22 คน กลุ่มผู้ก่อการประกอบด้วย กลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 19-23 ปี แต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้าอายุระหว่าง 30-50 ปี ในจำนวนนี้มีไม่น้อยที่ ได้รับการฝึกฝนอย่างดี กลุ่มผู้ก่อการมีความตั้งใจที่จะยึดอาชูของ รัฐบาล และสร้างสถานการณ์ความไม่มั่นคงให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการขยาย ผลต่อเนื่องจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดภาคใต้ตั้งแต่ วันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา นอกเหนือนี้ เมื่อพิจารณาจากความ รุนแรงของการปฏิบัติการเชื่อว่ากลุ่มผู้ก่อการอาจได้รับการซักจุ่นให้ใช้ ความรุนแรงด้วยเหตุผลที่อาจจะมาจากความคลั่งทางลัทธิศาสนา หรืออาจจะมาจากยาเสพติด รวมทั้งอาจจะมีการร่วมจ้างด้วย และจาก

ข้อมูลที่มีอยู่เชื่อว่ากลุ่มนี้มีความเชื่อมโยงลับกลุ่มที่ปฏิบัติการปล้นอาชุชของทางราชการ เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 และกลุ่มที่ปฏิบัติการเผาสถานที่ต่างๆ ที่จังหวัดราชบูรพาเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2547

สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มัลดิกรีอเชะ จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีผู้ก่อการเสียชีวิต 32 คน นั้น รัฐบาลได้พยายามยับยั้งชั่งใจเพื่อคลี่คลายสถานการณ์โดยสันติวิธีเป็นเวลาหลายชั่วโมง แต่ในเมื่อมีการยิงอกมาและรัฐบาลพิจารณาแล้วเห็นว่า สถานการณ์ได้ล่อเค้าว่า จะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสาธารณะทั่วไป รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงที่จะนำความสูญเสียมากยิ่งขึ้นกว่านี้ ...”⁽¹⁾

มองไม่สามารถแสดงความรู้สึกอื่นได้นอกจากความเสียใจต่อการเสียชีวิตและเลือดเนื้อในเหตุการณ์ดังกล่าว และไม่มีคำตอบสำหรับคำถามที่ว่าทำไม่เจิงเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้นในพื้นแผ่นดินไทยในวันนั้น นอกไปจากคำกล่าวของชาว哈哈哈 แห่งที่ว่า

“อะไรคือมรดกของชาติเจ้า? ชาติเจ้าเป็นทายาทของอะไร? คำตอบก็คือ ชาติเจ้าเป็นทายาทของสรรพสิ่งที่มีนุษยชาติได้สร้างสรรค์ไว้ให้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ บีที่ผ่านมา เป็นทายาทของทุกสิ่งทุกอย่างที่มีนุษยชาติได้คิดนึก รู้สึกถึงเคร้าโศก และสนุกสนาน เป็นทายาทของการให้ร้องมีชัย และการพิลาปคร้ำครวญอันเกิดจาก การพ่ายแพ้ ซึ่งมีนุษยชาติทั้งสองด้านต้องประสบอยู่ครั้งอีก เป็นทายาทของการผลักภัยอย่างน่าอัศจรรย์ของมนุษย์ซึ่งได้เริ่มขึ้นนานมาแล้ว ซึ่งกำลังเป็นไปอยู่ และซึ่งกำลังกวักมือเรียกเรา แม้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ชาติเจ้ายังเป็นทายาทของสรรพสิ่งอีกๆ อีก

เช่นเดียวกับมนุษยชาติทั้งมวลเป็นกัน... ไม่มีอะไรที่อยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสมบัติส่วนรวมของมนุษยชาติ หากแต่เป็นมรดกที่ มีความลับพันธ์กับเราเป็นพิเศษ เป็นสิ่งซึ่งผสมอยู่ในเลือด ในเนื้อ และในกระดูกของเราเป็นปัจจัยที่เล็กสรรค์บันแต่เราให้เป็นเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเป็นอะไรอีกในอนาคต”⁽²⁾

สำหรับมรดกของ 3 จังหวัดภาคใต้ของไทยมีลักษณะ ดังนี้

“ความเป็นชาติพันธุ์มลายุคความหลากหลายของเชื้อชาติและชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบของชาติไทย มลายูเป็นชนชาติพันธุ์หนึ่งมีศาสนาภาษาจาริคประเพณีวิธีชีวิตประวัติศาสตร์และการดำรงอยู่ของชุมชนที่แตกต่างกับคนไทยส่วนใหญ่ในประเทศไทย วิถีชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางศาสนาและการสืบทอดทางภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง นับร้อยๆ ปี เป็นศักดิ์ศรีที่ให้ความภูมิใจและมีเกียรติยิ่งของชุมชน เป็นความสวยงามของประเทศไทยที่หาได้ไม่เจ้ายังไน่ในโลกนี้เป็น ‘รากแห่งความมั่นคงของลังคมประเทศไทย’⁽³⁾

ขอขอบคุณผู้พิพากษาที่ได้ติดตามรับฟังรายการของสถานีวิทยุสระบุรี และส่งจดหมาย/โปรดณียบัตรติดตามและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้พิพากษาในประเทศไทยและต่างประเทศให้มากที่สุด.

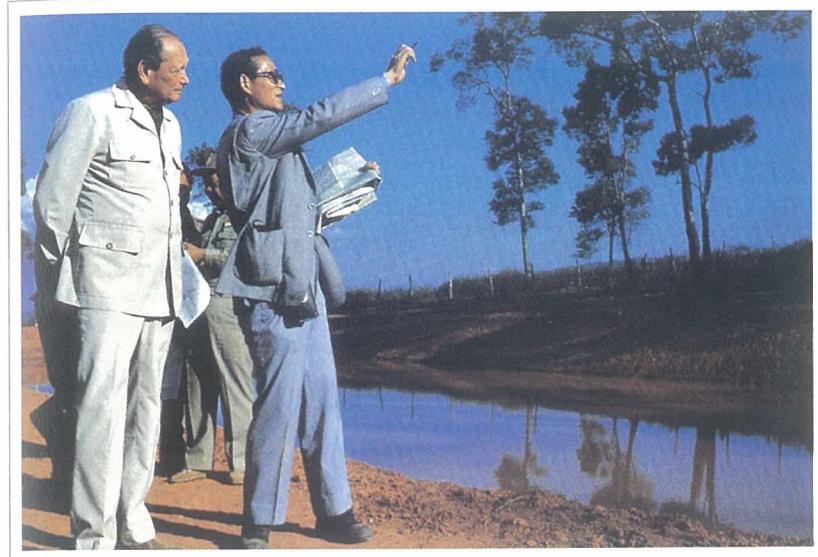
ด้วยความปรารถนาดี

(นายนุตติพัฒ ทิવะระนันทน์)

นายสถานีวิทยุสระบุรี

- (1) ตัดตอนมาจากข่าวสารนิเทศ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ที่ 218/2547 วันที่ 3 พ.ค. 2547.
- (2) พบรินอินเดีย ยาหะรัลลัล เนห์รู เอียน กรุณา กุคลาลัย แปล สำนักพิมพ์สยาม พิมพ์ครั้งที่ 4 มิ.ย. 2545 หน้า 44.
- (3) แขกตานี - โดยอ้อหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี).

● พระบารมีปากela : โอภาส เสวกุล

โครงการพระราชดำริกับการท่องเที่ยว

จากการที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงถือว่า ความทุกข์สุขของราษฎร คือความทุกข์สุขของพระองค์ จึงทรงทุ่มเทพระราชหฤทัยในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่ ราษฎรด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ทรงเริ่มต้นดำเนิน การมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2495 จนถึงปัจจุบันที่มีเกือบ 3,000 โครงการ โดยโครงการเหล่านี้ได้ยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างมาก

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการ
นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร์ในการประกอบ
อาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของดิน น้ำ พืชที่ปลูก
ความรู้ในด้านการเกษตรแผนใหม่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง
รวมทั้งโรคภัยไข้เจ็บแล้วยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย
และหลายโครงการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชีวิตความ
เป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้

โครงการพิกุลทอง

นราธิวาส เป็นจังหวัดชายแดนใต้สุดของประเทศไทยติด
กับมาเลเซีย แต่เดิมมีชื่อว่าบ้านมະນารอ ขึ้นอยู่กับเมืองสลายบุรี ต่อ

มาโอนไปขึ้นกับเมืองระแหง ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งใน 7 หัวเมืองภาคใต้ที่
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงแบ่งเขตการ
ปกครองของเมืองปัตตานี ได้แก่ ปัตตานี หนองจิก ยะลา รัมณ
ระแหง สายบุรี และยะหริ่ง โดยแต่ละเมืองมีเจ้าเมืองปกครอง ครั้น
ถึง พ.ศ. 2444 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยน
การปกครองมาเป็นแบบมณฑล มีสุมทเทศกิบาลเป็นผู้สำเร็จราชการ
ปกครองดูแลบ้านมະนารอ ที่เคยขึ้นอยู่กับเมืองระแหง ได้โอนมาขึ้น
กับเมืองสลายบุรีอีกครั้งหนึ่ง

แต่เนื่องจากบ้านมະนารอตั้งอยู่ริมน้ำบางนราปากทางออก
ทะเล จึงมีความเจริญและผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากยิ่งกว่าเมือง
สลายบุรี ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯ
ให้ย้ายค่าลาว่าการเมืองสลายบุรีไปอยู่ที่บ้านมະนารอ แล้วยกขึ้น
เป็นเมืองเรียกว่า เมืองบางนรา จนกระทั่งถึงปีพุทธศักราช 2458
พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบรมราชูปถัมภ์
พระราชทานนามเมืองนราใหม่ว่า “เมืองนราธิวาส” มีความหมายว่า
ที่อยู่ของคนดี ประชากรล้วนใหญ่ของนราธิวาสเป็นชาวไทยมุสลิม
และใช้ภาษาอาหรับในการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ

สำหรับสถานที่ที่น่าสนใจของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ มัสยิด
กลาง ที่สร้างเป็นอาคาร 3 ชั้น มีห้องทำละหมาดและห้องประชุมใหญ่
ที่สามารถจุคนได้ถึง 2,000 คน ชั้นบนสุดของอาคารเป็นโดมใหญ่
สวยงาม และมีหอสูงสำหรับสังสัญญาณเพื่อประกาศข่าวสาร เช่น
ประชุมและทำละหมาดซึ่งจะได้ยินไปทั่วเมือง นอกจากนี้แล้วก็มี
หลวงป่อแดง วัดเชิงเขา ซึ่งมีรูปปางพะเพนาและรูปพ่อพระใน

โลงแก้วไม่น่าเบื่อย แคมเล็บและพมยังออกอุกมาเรือยๆ ส่วนที่ต่ำบลอบอง อ้ำເກອຮະແະ มีตันตะເຄີນທີ່ໄຫຼຸ້ທີ່ສຸດໃນໂລກ ຂາດໂຄນຕັ້ນກວ້າງຄື້ງ 13.25 ເມຕຣ ມີອາຍຸກວ່າ 500 ປີ

ส่วนແຫ່ງທອງເຖິງວາງຮຽມຊາດ ໄດ້ແກ່ ຂ້າຍຫາດນາທັກນີ້ອູ່ທ່າງຈາກຕ້ວເມືອນນາຮິວາສປະມາຄນ 2 ກີໂລເມຕຣ ເປັນຂ້າຍຫາດທີ່ກວ້າງແລະທຽບຂາວລະອາດ ມີຮັນອາຫາດຕັ້ງອູ່ເຮື່ອງຮາຍເຂາຕັ້ນທຍ່ມັສ ຂຶ້ນໄປແລ້ວຈະມອງເຫັນທີ່ວັກນີ້ເມືອນນາຮິວາສໂດຍຮອນ ແກະຍາວ ທີ່ເປັນໜຸ່ງບ້ານໜາວປະມາງ ອຸທຍານແທ່ງໝາດທີ່ເຖິງເຂົ້ານູ້ໂດແລະເຖິງເຂົ້າສູ່ໃໝ່ປາດີ ມີນັ້ກທລາຍແທ່ງຮວມທັນກະລັດຕົວປ່າຕົ່ງໆ ທີ່ທ່າຍກອາທີ ແຮດ ທະນີມືອດຳ ແລະສ່ມເລົ່ວຈ ສໍາຫັບຜູ້ທີ່ຈີ້ຂໍ້ອັງເຄື່ອງອຸປ່ໂກບຣິໂກຄ ເລື້ອັ້າ ເຄື່ອງໄຟຟ້າ ເຄື່ອງສໍາວາງ ຜ້າປາເຕັ້ະ ທີ່ມາຈາກມາເລີເຊີຍໄປຫາສື້ໄດ້ທີ່ອຳເກອສູ່ໃໝ່ໂກ-ລກ ທີ່ມີຄວາມເຈົ້າຍື່ງກວ່າດ້ວຍເມືອນນາຮິວາສ

ນາຮິວາສ ຄື້ງແນ້ຈະເປັນຈັງຫວັດທີ່ມີສັກນີ້ທີ່ທອງເຖິງວາງຮຽມຊາດ ສາສນາ ປະເພນີ ວັດນົມຮຽມ ມີຜົລໄມ້ທີ່ຂັ້ນເຊື້ອຄືອ ລອງກອງຮວມທີ່ເປັນຈັງຫວັດໜາຍແດນທີ່ຕິດກັບມາເລີເຊີຍ ມີຜູ້ຄົນໄປເຖິງໄປພັກຜ່ອນເປັນຈຳນວນນາກໃນແຕ່ລະວັນທຳໃຫ້ເຄຣະສູ່ກິຈຈົດຂຶ້ນ ແຕ່ຮາຍງວຽ່ງສ່ວນໃໝ່ທີ່ປະກອບອາຊີພາທາງການເກະທຽກຢັ້ງມີສູານຄວາມເປັນອູ່ທີ່ຢາກຈຸນ ເນື່ອຈາກດິນໃນຈັງຫວັດນາຮິວາສເກີບ 3 ແລນໄໝ ເປັນດິນເປົ້າວ່າທີ່ເຮືອກວ່າດິນພຸ່ ປຸລູກອະໄໄນໄດ້ພົລເພຣະຄວາມເປັນກຽດຈັດ ນອກຈາກນີ້ແລ້ວຍັງມີປ້າຫຼາໂຮກພື້ນ ປ້າຫຼາແມລັງແລະຕ້ຕຽບພື້ນ ທຳໃຫ້ໄດ້ຮັບຄວາມເດືອດຮ້ອນເປັນອູ່ຍ່າງມາກ

ເນື່ອພຣະບາທສົມເດືອພຣະເຈົ້າອູ່ທ່ວ່າ ໄດ້ທອດພຣະເນຕຣເຫັນ

ສປາພັນທີ່ດັ່ງກ່າວ ທີ່ອູ່ທ່າງຈາກພຣະຕໍ່ທັກສິນຮາຈນິເວັນ ເປັນທີ່ປະທັບເພີຍງ 2 ກີໂລເມຕຣ ຈຶ່ງໄດ້ພຣະການພຣະຮາຊົດໃນກາຮແກ້ໄຂ ແລະໄດ້ມີກາຮຈັດຕັ້ງຄູນຍົກສາພິກຸລທອງ ອັນເນື່ອມາຈາກພຣະຮາຊົດໃນທີ່ບ້ານພິກຸລທອງ ແລະບ້ານໂຄກສຍາ ຕໍ່ບໍາລກລຸວ່ອເໜືອອຳເກອມເມືອນນາຮິວາສ ໃນເວລາຕ່ອມາ ເພື່ອຄືກາແລະພັນນາດິນອິນທຣີ່ ຮວມທັ້ງດິນທີ່ມີປ້າຫຼາເອົ້າ ໃນພື້ນທີ່ພຽງໃຫ້ສາມາດນຳມາໃຊ້ປະໂຍ່ນທາງກາຮເກະທຽກ ກາຮວິເຄຣະທີ່ ທດລອງວິຈີຍ ທດສອບ ເກີ່ວກັບກາຮປຸລູກພື້ນ ແລະເລີ່ຍງສັດວ່າ ຮວມທັ້ງເປັນຄູນຍົກລາງການຝຶກອບຮມພັນນາອາຊີພ ທັ້ງທາງດ້ານເກະທຽກຮມແລະຄືລປກຮມ

ສໍາຫັບກາຮແກ້ປ້າຫຼາດິນເປົ້າວ່າໃນພື້ນທີ່ພຽງອິນຈັງຫວັດນາຮິວາສນີ້ ພຣະບາທສົມເດືອພຣະເຈົ້າອູ່ທ່າງທຽບໃຫ້ວິທີ່ແກລັ້ງດິນດ້ວຍກາຮໃຫ້ຄູນຍົກສາກາຮພັນນາພິກຸລທອງ ເປັນໜ່ວຍຈານດຳເນີນກາຮໃນກາຮຄືກາເປົ້າວ່າ ແລະປ່າຍແປ່ງແປ່ງຄວາມເປັນກຽດຂອງດິນ ຕັ້ງແຕ່ວັນທີ 16 ກັນຍານ 2527 ເຮັ້ມຈາກວິທີ່ກາຮແກລັ້ງດິນໃຫ້ເປົ້າວ່າ ດ້ວຍກາຮທຳໃຫ້ດິນແທ່ງແລະເປົ້າກສັບກັນໄປເພື່ອເຮັ້ມປຸລູກກິຣີຍາຂອງດິນ ທີ່ຈະໄປກະຕຸນໃຫ້ລາຮປະກອບກຳນະຄັນ ທຳປຸລູກກິຣີຍາກັບອອກຊີເຈັນໃນອາກາສແລ້ວປ່າຍກິຈກະນະສັນອອກມາທຳໃຫ້ດິນເປັນກຽດຈົນເປົ້າວ່າຈັດສຸດຊື້ດິນ ໄລັງຈາກນັ້ນຈິງກາຮວິກາຮປັບປຸງດິນດັ່ງກ່າວໃຫ້ສາມາດປຸລູກພື້ນເຄຣະສູ່ກິຈຈົດໄດ້

ຄູນຍົກສາກາຮພັນນາພິກຸລທອງອັນເນື່ອມາຈາກພຣະຮາຊົດໃນທີ່ອຳເກອມເມືອນນາຮິວາສໃນປ່າຈຸບັນຈະມີຜູ້ໄປເຖິງໄປໝາຍໄປຄືກາໃນແຕ່ລະວັນເປັນຈຳນວນນາກ ເພຣະກາຍໃນຄູນຍົກສາພິກຸລທີ່ມີດິນພຽງໃຫ້ຈະໄດ້ມີກາຮພັນນາ ແລະທີ່ມີກາຮພັນນາແລ້ວດ້ວຍກາຮປຸລູກພື້ນຕ່າງໆ ທີ່ໃຫ້ພລອຍ່າງເດັ່ນຫັດ ວິທີກາຮປັບປຸງດິນພຽງໃຫ້ເປັນດິນດີ ນາ້າຂ້າວ ສວນຍາງ

โรงลี การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งเมื่อไปเยี่ยมชมแล้วจะเกิดความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงทุ่มเทพระสดับัญญาตรากตรำพระภราṇาย เพื่อค้นคว้าหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของอาณาประชาราษฎร์ทุกหมู่เหล่า

โครงการสุไหงปาดี

เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร์ในเขตพื้นที่อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ได้ทอดพระเนตรเห็นເ tek เอกເ เอกสุไหงปาดีที่มีความสูง 1,800 พุต ซึ่งเป็นເ tek เอกເ ที่สูงที่สุดในจังหวัดนราธิวาส ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทึ่งในด้านป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควรที่จะอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงได้พระราชทานพระราชดำริแก่ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่อมากرمป่าไม้ได้สนองพระราชดำริตัวยการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติสุไหงปาดี อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ หมายความแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบ ประกอบด้วยไม้มีค่าชนิดต่างๆ ทึ่งไม่ตระเคียนไม้พญาไม้ ไม่นักบุตร ไม้สยา ไม้หลุมพอ รวมทั้งไม้ที่หายากได้แก่ ต้นใบสือทอง ซึ่งมีที่นี่เพียงแห่งเดียวในโลก ต้นปาล์มบังสุรย์ ต้นตะเคียนชันตามา ต้นย่านดาโอะ ที่มีดอกหนองลีเหลืองนวลและขาว มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากเป็นสัตว์จำพวก หมูป่า เก้ง กระจะง เลียงผา พญากระอก หมาริ้ง เลือ หมี อีเห็น ชะمد นอกจากนี้ยังมีสัตว์

จำพวกนกได้แก่ นกอินทรี เหยี่ยว นกเต็วแร้ว นกอีล้ม นกขุนแผน นกเงือก นกระซัง และ ไก่ป่า

นอกจากอุทยานแห่งชาติสุไหงปาดี ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริม การท่องเที่ยวแล้ว อำเภอสุไหงปาดียังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย อาทิ เขตราชพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีพันธุ์พืชและสัตว์ป่าที่หายาก น้ำตกฉัตราริน เป็นน้ำตกที่เกิดจากเทือกเขาสุไหงปาดี มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,100 พุต เป็นน้ำตกที่มีความสูง 7 ชั้น ลดหลั่นกันลงไปมีน้ำไหลตลอดทั้งปี บริเวณโดยรอบน้ำตกอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด และน้ำโโคกยาง เป็นโครงการพระราชดำริ เพื่อพัฒนาให้เป็นที่พักผ่อนและเกิดประโยชน์แก่ชุมชน สวนรวมพันธุ์ไม้ป่า เป็นที่รวมพันธุ์ไม้หายากและพันธุ์ไม้ต่างๆ กว่า 600 ชนิด

แต่ที่สำคัญอำเภอสุไหงปาดี ยังมีประเพณีที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามให้ชุมชนศึกษาทั้งประเพณีชักพระในวันออกพรรษา ประเพณีชิงเปรต เป็นประเพณีที่ทำบุญในเดือนสิงหาคม เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษและญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีการแต่งงานของชาวไทยมุสลิม พิธีเข้าสุหนัต วันอตีลิตตีรี เป็นวันฉลองหลังจากที่ชาวไทยมุสลิมได้ถือศีลอดมาครบร helf นั่นเดือน มีการทำข้าวต้ม หรือที่เรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า ตุปะ และขนมหวานนำไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่และมิตรสหาย งานวันแม่ลิด ซึ่งเป็นการประกอบพิธีทางศาสนาเพื่อระลึกถึงพระค่าสุดมุ่ย้มหมัด ศาสดายของศาสนาอิสลาม เนื่องในวันคล้ายวันประสูติ

สำหรับอำเภอสุไหงปาดีนี้เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนราธิวาส อยู่ห่างจากจังหวัดนราธิวาส 54 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับอำเภอเจาะไอร่อง ทิศใต้ติดอำเภอสุไหงโก-ลก ทิศตะวันออกติดอำเภอตากใบ และทิศตะวันตกติดกับอำเภอสุคิริน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษาамลายพื้นเมืองสื่อสารในชีวิตประจำวัน ส่วนกลุ่มไทยพุทธจะใช้ภาษาเจ้าที่ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองดั้งเดิมของสุไหงโก-ลก และเนื่องจากอำเภอสุไหงปาดีมีเทือกเขาสูงที่เรียกว่า เทือกเขาสุไหงปาดี และมีภูเขาถึง 3 ลูก ในเขตตำบลโตเต็ง ตำบลริโก และตำบลสากอ จึงทำให้มีผู้คนตกลูกเกือบตลอดทั้งปี

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราชภูมิที่อำเภอสุไหงปาดีหลายครั้งตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2502 ได้ทรงทราบถึงความเดือดร้อนของราชภูมิในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดในการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภค ปัญหาเรื่องดินเบรี้ยวจึงได้พระราชทานพระราชดำริในการแก้ไข ทำให้ราชภูมิฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วได้พระราชทานพระราชดำริในการอนุรักษ์และพัฒนาเทือกเขาสุไหงปาดี จนกลายมาเป็นอุทยานแห่งชาติอำเภอสุไหงปาดี จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดนราธิวาส

โครงการฉุนนำปากพนัง

“...ถ้าทำโครงการปากพนัง ซึ่งน่าจะทำได้เร็วพอใช้ จะแก้ไขการมีความขาดแคลนของน้ำจืดเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำชุมชนได้”

และมีนาใช้ในหน้าแล้งด้วย ตลอดจนมีน้ำเค็มน้ำกร่อย เพื่อที่จะเลี้ยงกุ้งกุลาดำเนินล่าเป็นล้าน ในเขตเชียรใหญ่ หัวไทร ปากพนัง จะเป็นที่ที่เป็นอุปน้ำอุ่น้ำข้าว และจะเป็นส่วนที่เป็นรายได้อย่างมหาศาลสำหรับประเทศไทย ถ้าไม่ทำมันก็อยู่อย่างนี้ ต้องเกิดปัญหาเรื่องโซ่อุรุ่ร้ายเรื่องความไม่สงบเรียบร้อย...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คณบุคคลต่างๆ ที่เข้ามา ถวายซัมมิต นีองในโอกาสสวนเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุลิตดาลัย สวนจิตรลดา วันอาทิตย์ที่ 4 ธันวาคม 2537 เพื่อที่จะทรงแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากลุ่มน้ำปากพนังในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีพื้นที่เกือบ 2 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอชะວัด ร่อนพิบูลย์ เชียรใหญ่ หัวไทร ปากพนัง และพื้นที่บางส่วนของอำเภอจานสะกา กับอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการทำนาข้าวในที่นากว่า 5 แสนไร่ ได้ผลอย่างเต็มที่จนถือได้ว่าเป็นอุปน้ำข้าวอุ่น้ำที่สำคัญของภาคใต้

แต่ต่อมามาได้มีการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำของลุ่มน้ำนี้ ทำให้น้ำในลุ่มน้ำปากพนังซึ่งหน้าแล้งมีไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภครวมทั้งกิจกรรมทางน้ำท่วมในฤดูฝนเป็นประจำ ทำให้การทำนาลดลงเนื่องจากไม่ได้ผล ประกอบกับมีน้ำเค็มไหลเข้ามานในแม่น้ำปากพนัง จึงมีการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำเนินมากขึ้น มีการถ่ายเนื้าเลี้ยงจากบ่อ กุ้งลงสู่ลำน้ำธรรมชาติ สภาพดินเค็มแร่กระจาดทั่วไป พื้นที่การเกษตรโดยเฉพาะนาข้าวเลี้ยงหายไม่สามารถปลูกข้าวได้ จน

กล้ายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างราชภูมิที่ทำนาข้าวกับนากรที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ จึงเกิดปัญหาความไม่สงบและความยากจนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังซึ่งเป็นปัญหาที่มีมานานแล้ว และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้พยายามแก้ไขแต่ไม่บรรลุผลสำเร็จ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นความเดือดร้อนของราชภูมิ จึงพระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2531 ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำนี้ด้วยการปรับปรุงคลองระบายน้ำต่างๆ ตลอดจนชุดคลองขึ้นใหม่เพื่อระบายน้ำในแม่น้ำปากพนังลงสู่ทะเลให้เร็วขึ้นรวมทั้งการสร้างประตูระบายน้ำเพื่อเก็บกักน้ำ การแก้ปัญหาดินเปรี้ยวติดเค็ม และการพัฒนาอาชีพด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือราชภูมิ โดยพื้นที่โครงการลุ่มน้ำปากพนังครอบคลุมพื้นที่รวม 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอชะอวด ร่อนพิบูลย์ เชียงใหม่ หัวไทร ปากพนัง บางล่วน ของอำเภอ LAN ละกา และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 2 ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่นากว่า 5 แสนไร่

สำหรับการดำเนินงานได้มีการก่อสร้างประตูระบายน้ำปากพนังที่บ้านบางปี้ ตำบลหลุล่อง อำเภอปากพนัง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กเพื่อป้องกันน้ำทะลุไม่ให้ไหลเข้าแม่น้ำปากพนัง และเก็บกักน้ำจืดไว้ในแม่น้ำรวมทั้งคลองต่างๆ เพื่อใช้ในการเกษตรและอุปโภคบริโภค ชุดคลองระบายน้ำขึ้นใหม่ 4 คลอง ยาวประมาณ 53 กิโลเมตร ซึ่งแต่ละคลองจะมีประตูระบายน้ำที่สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่ 130 จนถึง 540 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เพื่อเป็นการป้องกันอุทกภัยจากน้ำที่มีระบบการส่งน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตร

521,000 ไร่ การก่อสร้างคันแบ่งเขตน้ำจืด-น้ำเค็ม ตามแนวถนนเป็นระยะทาง 91.5 กิโลเมตร เพื่อแบ่งเขตการประกอบอาชีพระหว่างนาข้าวกับนากร ลดปัญหาการขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนผลดีที่จะได้รับจากโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริคือ ป้องกันการรุกล้ำของน้ำเค็มเข้าไปทำลายพื้นที่การเกษตร เก็บกักน้ำจืดไว้ในลำน้ำปากพนังและลำน้ำสาขาเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคประมาณ 70 ล้านลูกบาศก์เมตร ลงน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกสองฝั่งลำน้ำกว่า 520,000 ไร่ มีพื้นที่บริเวณน้ำเค็มเพื่อการเลี้ยงกุ้งที่ไม่มีผลกระทบต่อการปลูกข้าวหรือพืชชนิดอื่น 34,000 ไร่ แก้ปัญหาน้ำท่วมทั้งในและรอบน้ำและระยะเวลาที่เกิดน้ำท่วม เนื่องจากสามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ที่ท่วมลงลุ่นได้ในเวลาอันรวดเร็วเมื่อโครงการนี้แล้วจะเรียบร้อยจะทำให้พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง 7 อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความอุดมสมบูรณ์เหมือนในอดีต และราชภูมิจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นอกจากจะให้ประโยชน์ต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนที่น่าสนใจอีกด้วยหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชเนื่องจากมีทิวทัศน์ที่สวยงามทั้งภูเขา ป่าไม้ ทะเล แม่น้ำ คลองต่างๆ และที่สำคัญควรแก่การชมอย่างยิ่งคือ อาคารพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีลักษณะสถาปัตยกรรมประยุกต์ของท้องถิ่นภาคใต้ ภายในอาคารแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วยห้อง

ทรงงาน ห้องจัดแสดงนิทรรศการถาวรที่มีทั้งภาพและหุ่นจำลองห้องแสดงนิทรรศการเคลื่อนที่ ในรูปแบบของภาพสไลด์หรือภาพการเคลื่อนไหว เกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศและประวัติความเป็นมาตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไข รวมทั้งกระเพราราชดำรัสที่พระราชทานเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เมื่อไปเที่ยวไปชมไปศึกษาแล้วจะได้รับรู้และความเพลิดเพลินอย่างมากมายสมกับคำกล่าวที่ว่า “เที่ยวทั่วไทยให้ประโยชน์คุ้มค่า”.

● ๘๙ ๘๙ : ชวัญ เพียงหน้าย

ลักษณะกรธ

ในการแก้ความกรธนั้น เป็นความยากลำบากอย่างยิ่งสำหรับคนที่มีนิสัยมักกรธ เพราะจะกรธง่าย กรธนาน และวันหลังกลับมาคิดอีก ก็กรธใหม่อีก เป็นเรื่องทรมานมากสำหรับผู้มีนิสัยเช่นนี้ฉันนี้เองแหล่ะ ที่เป็นตัวอย่างของคนมักกรธ และได้รับความทุกข์มากmanyในใจที่ท่วมท้นไปด้วยความกรธในแต่ละคราว นอกจากนั้นยังเป็นคนชอบคิดเท้าความถึงความหลังครั้งะโน้น แล้วก็มาเจ็บซ้ำในครั้งะนี้อีก เรียกว่าเจ็บแล้วไม่รู้จักลีม เรื่องกรธต่างๆ ในประวัติศาสตร์จึงมักกลับพื้นคืนชีพมาเป็นปัจจุบันอยู่เสมอๆ ให้ซ้ำแล้วซ้ำอีก

จาก โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (2546)

ในการแก้ไขและฝึกฝนเพื่อความกรธ ต้องใช้หลายขั้นตอนมาพัฒนา กัน แม้ฉันจะได้แบ่งลำดับออกเป็นหัวข้อ เพื่อแยกให้เห็นชัดเจนแล้วก็ตาม แต่เวลาฝึกต้องใช้ทั้งหมดรวมกันไม่ใช่ทำทีละข้อๆ ไป เมื่อนอกบ้านมีผู้ พริก โทรศัพ มะเขือ ไก่ แต่ก็ต้องต้มยำทำแกงกันให้เสร็จเรียบร้อย เป็น แกงเขียวหวานไก่ลีชาม มาแล้ว จึงจะกินได้ เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน ส่วนรสชาติจะปรุงดูเด็ด เพدمันหรือหวาน อย่างไรก็แล้วแต่อารยศาสตร์ ถึงแม้ปัจจัยพื้นฐาน คือ นิลัยของแต่ละคนจะแตกต่างกันมาก แต่ฉันก็หวังว่า สิ่งต่างๆ ที่ฉันจะพูดถึงต่อไป คงจะพอเป็นเล้นประทัยให้เห็นเป็นประมาณได้ (ที่จะเล่านี้ ประมวลจากประสบการณ์ส่วนตัว อาจไม่ตรงกับตำราอื่น) อาจจะปรับเปลี่ยนแก้ไขให้เข้ากับบุคลิกของแต่ละคน นั่นก็ยอมเป็นเรื่องทำได้โดยเต็มที่ ขนาดพิชช่าสมัยนี้ยังมีรถต้มยำกุ้ง คงไม่มีลิ้งได้ต้องกังวล

1. ยอมรับในตัวเองว่าเป็นคนมักกรธ

เมื่อสัมภัยที่เรียนหนังสือ อาจารย์จะบอกว่าสัตว์แต่ละชนิดมี “อุดมคติลักษณ์” คือมีรูปแบบเฉพาะตัว เช่น วัวโอลตัน เฟรเซียน จะต้องมีสีขาวดำ ฉันนึกไปถึงหมีแพนด้า ที่สีดำของมันไม่เคลื่อนที่ไปไหน จนนำมาทำตุ๊กตาได้ง่าย เพราะสีขาวสีดำจะอยู่ประจำตำแหน่ง ไม่เคลื่อนย้าย หมาปักกิ่งหน้าไม่เคยเรียบ ช้างไม่มีขาเดียวอกจาก ถูกตัด นิลัยคนก็มี “อุดมคติลักษณ์” เมื่อนอก ก็ ควรจะมีนิลัยดี ไม่เกรง ไม่ใจง่าย ฯลฯ อุดมคติลักษณ์ของนิลัยมีประมาณ 35 ล้านอย่าง แต่การที่จะมีนิลัยอย่างนั้นให้ครบก็ต้องใช้ 35 ล้านนิลัยมา หลอมรวมกันแล้วโขลก

แต่ตอนนี้จะพูดเรื่องเดียวคือเรื่องกรธ กรธนั้นเป็นเรื่องใหญ่ขนาดที่ในพระธรรมคำสอนบอกว่า คนมี 3 กิเลส คือ โลภ โกรธ หลง จึงเป็นประกันได้ว่า กรธใหญ่จริง เป็น 1 ใน 3 ของมาเพียคุณคน

คนที่มีนิลัยมักกรธนั้นเป็นทุกข์นัก มันเริ่มไม่สบายตั้งแต่ ตัวเล็กตัวน้อยคือ รำคาญ วัยรุ่นคือหงุดหงิด เป็นผู้ใหญ่ของมันคือกรธ แก่ของมันคือพยาบาท คนเราที่มีเหล่าร้ายนี้ประดับประดา มากันอย แล้วแต่เคราะห์กรรม แต่ใจก็ไม่สบายไปเลียทั้งหมด เมื่อประลับพับ พักตร์ไม่ว่าจะตัวไหนก็ตาม

การจะแก้อะไรลักษณะ จุดเริ่มต้นก็ต้องยอมรับว่ามีเรื่อง ต้องแก้ บางคนก็ไม่มีสุ่มอยู่กับความกรธโดยไม่รู้ตัว คือ รู้ตัวว่า กรธเมื่อนอก ก็ไม่ยอมรับว่าเกิดมาจากนิลัยของตนเอง กลับไป โทษว่า เรื่องนั้นสมควรกรธต่างหาก สำหรับคนที่ไม่ยอมรับว่า ตัวเองเป็นคนมักกรธ และอยากจะเลิกนิลัยนี้ ก็คงไม่มีอะไรจะเล่าให้ฟังอีกด้วย คงต้องให้เข้าอยู่ในความคิดของเขาต่อไปเท่านั้น เพราะ เมื่อคิดว่าตนเองไม่ได้มักกรธ ก็ไม่จำเป็นต้องแก้ไขอะไร

ส่วนคนที่อยากรจะเลิกกรธ ก็คือต้องยอมรับว่าตัวเองเป็น คนมักกรธ และไม่ชอบอารมณ์นั้น มีความปรารถนาจะเลิกมันเสีย การรู้ตัวเช่นนี้ ก็เป็นบันไดขั้นแรก ในการที่จะฝึกบริอเพื่อยุติความกรธ

2. มีความตั้งใจมากที่จะเลิกโกรธ

ดอกไม้สลายหลากระบานแข่งกันอยู่ในร้านขายดอกไม้ มันขอบเอาร้าวใจไปหมดจนอยากจะเหมามาทั้งร้าน แต่คงต้องไปซวยขายต้นไม้ใช่หนือยุ่นเลยถ้าทำอย่างนั้น เลยซื้อมาต้นเดียว เป็นลั่นทมต้นสูงเท่าหัวไหล่ คงจะตัดมาจากต้นใหญ่ๆ ลักษณะที่ไหนลักแห่ง เจ้าของร้านบอกว่าไม่ต้องรดน้ำมาก มันจะตาย ฉันตามอย่างห่วงใย

“หรือ มันไม่ชอบน้ำขนาดนั้นเชียว”

“มันไม่เอาอะไรมากหรอก หักปักก็ติด มันอยากอยู่จะตายไป”

คำนั้นติดหูกับบ้าน ‘มันอยากอยู่จะตายไป’ ฉันเคยได้ยินเรื่องทำนองนี้ คนแก่ใกล้ตายไม่ยอมตาย เพราะรอลูกชายกลับบ้าน พอลูกกลับมาได้คุยก่อนที่ค้างคาวใจแล้วก็ตาย เป็นความตั้งใจที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อรอ

ความตั้งใจมีอานุภาพนัก ถ้าใครปักมั่นติดเหมือนลั่นทม มันจะไม่ยอมตายง่ายๆ แต่ความตั้งใจของคนปักติดยาก เมื่อนไม่บางชนิดที่ต้องเริ่มที่เพาะเมล็ด เวลาคุยกัน “ตั้งใจนะ ตั้งใจนะ” มองตาเปลี่ยวไปในอนาคตว่าจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ดูยาไกล พอพันไปได้วันสองวัน ความตั้งใจไม่รู้ไปไหน มันเปื่อยไปเพียบกว่า ตั้งใจอะไรที่ทำนานกว่าจะสำเร็จ รอนาน ไม่ชอบรอ

การหยุดความโกรธก็เหมือนกับการเพาะเมล็ด ต้องตั้งใจมาก ที่จะให้มันมีชีวิตอยู่ หมายถึง เราจะต้อง “ความประพฤติไปสู่ความหยุดโกรธนี้” ให้ขยานานและมีความมั่นคงอยู่ในใจมากที่เดียว จึงจะทำได้ เรียกว่าต้องเหนือยังกันพักใหญ่ที่เดียวแหละ ต้องค่อยเลี้ยงดู ประคบประหงมให้ความตั้งใจนี้อวนพิมีแรง อย่าปล่อยให้มันเป็น

อนิจจังไปโดยเร็ว คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป วันเดียวเบื้องหนดความตั้งใจไปเลี้ยงแล้ว ก็เป็นอันต้องเลิกรา เราต้องมีความตั้งใจซ่อนคือตั้งใจที่จะตั้งใจหยุดโกรธให้ดี ก็จะผ่านไปได้ด้วยดี

ความตั้งใจนี้มีความสำคัญมาก เพราะว่าโดยธรรมชาติคนเราอยู่รักสหาย ทำอะไรง่ายๆ ฉันนั้น ถ้าเราไม่ตั้งใจให้มัน เรายกโทษให้ตัวเองทุกครั้งที่โกรธ บอกตัวเองว่าคราวนี้ขอโกรธก่อน ก็เรื่องนี้มันสมควรโกรธ เป็นโกรกต้องโกรธทั้งนั้นแหละ สารพัดจะเข้าข้างบอกตัวเองไป

เราควรตั้งใจให้สูงว่า ไม่ว่าเรื่องสมควรหรือไม่สมควร ก็จะไม่โกรธ เพราะจุดหมายไม่ได้อยู่ที่ว่า มันสมควรโกรธไหม แต่จุดหมายอยู่ที่ใจจะไม่โกรธ ฉันนั้น แม้ว่าเรื่องนั้นมันจะน่าโกรธ ก็ต้องทำใจให้ไม่โกรธก่อน แล้วไปจัดการกับเรื่องนั้นๆ ด้วยเหตุผลต่างๆ ให้ลุล่วงไปอย่างไม่โกรธ

บางที่เหมือนเลียดาย ที่ไม่ได้โกรธเรื่องนั้น มันไม่เท เลียเหลี่ยม เลียหน้า โกรธเสียหน่อย เพราะการไม่โกรธในเรื่องที่คิดอยู่ว่า มันนำโกรธ ก็เหมือนกับการยอมแพ้คู่กรณี พอด้วยไม่โกรดูเหมือนกับจะยอมอะไรฯ ไปเสียหมด บางคนคิดเลยไปถึงการเป็นคนนี้แพ้แพทุกเรื่อง ความจริงไม่ใช่ หลวงพ่อพระพยอม กัลยาณิ สอนว่า “ยอม หยุด เย็น” เมื่อรายออมฟัง เราชะไม่โกรธ การทะเลาะกันก็จะหยุดไป ความเย็นก็จะเข้ามาในใจ พอให้มีสติ มองเหตุการณ์ในมุมอื่นเหตุผลอื่นได้ เพราะความเย็นทำให้ตាមส่วน มองอะไรได้กว้าง ไร้เมฆ หมอกปิดบัง คนโบราณว่า ให้อา拿ǎเย็นเข้าลูบ ลูบโครง ก็ลูบทั้งเราทั้งเขานั้นแหละ ถ้าโกรธมากอา拿ǎเย็นลูบไม่ไหว อา拿ǎเย็นสาดก้ยังดี

คงจะใช้แทนกันได้ ยังไงคงตีกวน้ำร้อน คือพอมันเย็นไปฝ่าย อีกฝ่าย ก็ต้องคลายลงด้วยไม่มีแรงประทะ เหมือนตอบมือข้างเดียวไม่ดัง

แม้เราจะมีความตั้งใจมาก แต่ใหม่ๆ เวลาไม่เรื่องเข้ามาให้ โกรธ ก็จะโกรธ คือจับไม่ทัน แต่อย่าได้กังวล ให้ตั้งใจต่อไป อะไรมัน มีใหม่ได้มันก็เก่าได้ เก่าคือนาน คือทำไปนานๆ มันก็จะกรอบชัล แล่น้อยลงไปเอง แต่อย่าให้ความตั้งใจมันลดน้อยลงตามไปด้วยก็ เป็นอันใช้ได้

3. ตึกตาล้มลุก

สมัยเป็นเด็กเรียนอยู่ชั้นมัธยม เคยได้ยินอาจารย์พูดว่า “สัندอนนั้นชุดง่าย แต่ล้นดานชุดยาก” พังฯ ไปก็กว่าเป็นคำคล้อง ลงกันเฉยๆ ก็ข้ากันไป พอแก่แล้วจะมาฝึกหัดเลิกละนิสัยมักโกรธ ของตัวเอง จึงได้สำนึกรถึงคำโบราณคำนี้ โอ มันชุดยากจริงๆ ว่าจะ ไม่โกรธแล้วเชี่ยว ไม่ทันไรเลย โกรธไปเรียบร้อยแล้ว วิถีจิตนี้มันໄว จริงๆ ตามไม่ทันเลย นึกขึ้นมาได้ทีไรเป็นอีกต่อไปแล้วทุกที โกรธ ทะเลกันไปเรียบร้อย บางทีนำตาแห้งแล้วจึงสำนึกได้ว่าโกรธอีกแล้ว

จึงได้นั่งนึกว่าจะทำอย่างไรหนอกับความโกรธของตัวเอง เพราะโกรธแล้วก็เป็นทุกข์เหลือเกิน ทำให้มีเรื่องมีราวเกิดขึ้น และ ทำให้คุณรู้ของเราก็โกรธเป็นทุกๆไปด้วยอีกคน ซ่างไม่ได้จริงๆ เลย ความโกรธนี่

คุณเฉลิมชัย โนมิตรพิพัฒน์ เรียนเล่าไว้ในหนังสือประวัติ ชีวิตของเขาว่า “วันหนึ่ง ผมก้าลูกขึ้นมาประภาศเลยว่า พรุ่งนี้ผม เลิกชั่วตลอดชีวิต แล้วผมก้าลเลิกเลย”

ซ่างเป็นคนเข้มแข็งอะไรปานนั้น ฉันนึกนิยมในใจ ครั้นจะ เลียนแบบบังก็คิดว่าคงไปไม่ได้ใกล สำหรับหัวข้อความโกรธนี้ เพราะ จะเลิกโกรธพรุ่งนี้ไปตลอดชีวิตเลยได้ไง ในเมื่อโกรหแล้วยังไม่วืดัวเลย ตามไม่ทัน เท็นทีจะต้องเอาคุณเฉลิมชัยไปเป็นตัวอย่างแก่ตนเองใน ข้ออื่นจะดีกว่า คิดได้ดังนั้นแล้ว ฉันก็ย้ายวิก

ฉันไปคุยกับตาล้มลุกเป็นตัวอย่างและเป็นกำลังใจ ไม่เป็นไร วันนี้โกรหแล้วก็แล้วไปพรุ่งนี้ตั้งตันไม่โกรหกันใหม่ ล้มแล้วก็ลุกไปเรื่อยๆ ผ่อนคลายตัวเองหน่อย พระพุทธเจ้าสอนว่า ทางสายกลาง แต่อย่าหย่อนเงินไปก็แล้วกัน ไม่เงี้นจะเป็น “โกรห ได้ยะ” “จะโกรหยะ” อันนี้คือล้มไม่ลุก

แล้วก็ไม่ต้องถึงกับหัก兢แหนตัวเอง ทำหนีตัวเองว่า อยู่ ฉันยังจังเลย ทำไมได้เป็นคนไม่ เข้มแข็ง รู้สึกเคร้าหมายของจนบั้นทอน กำลังใจตัวเอง ไม่จำเป็นต้องคิดเช่นนั้น เอาแค่มองตรง คือตั้งใจใหม่ กับมองสูงว่าจะต้องทำได้ในที่สุด ไม่ต้องมองต่ำว่าเราทำไม่ได้ เพราะ อะไร มันอยู่ที่เราจะเลือกคิด ฉะนั้น ก็เลือกคิดให้กำลังใจตัวเอง เป็นดีที่สุด

พูดมาถึงตรงนี้ อาจจะรู้สึกว่าขัดกับข้อที่แล้ว ที่ว่าให้ตั้งใจ มาก ไม่เช่นนั้นจะยกโทษให้ตัวเองทุกครั้งที่โกรห คราวนี้มาบอกให้ เป็นตึกตาล้มลุก คือโกรหได้โกรหแล้วอาหม่ แต่ตรงนี้มันต่างกัน

คือตึกตาล้มลุกนี้ รู้ตัวว่าเลี้ยห่าโกรหไปแล้ว ให้เริ่มต้นใหม่ อีกครั้ง ยังดำรงความตั้งใจที่จะหยุดโกรหอยู่ ให้กำลังใจตัวเอง แล้ว ลองทำใหม่ คือตั้งใจที่จะเป็นตึกตาที่ล้มแล้วลุกใหม่ได้ ถ้าไม่ตั้งใจ ก็ คือตึกตาที่ล้มแล้วเลิกเลย

ล้วนการยกโกรธให้ตัวเองที่ว่าنحن คือ ฉันไม่ผิด เรื่องมันควรโกรธหรอก ฉันไม่ได้โกรธไปเอง ไม่เลี้ยงคะแนนว่าตน์ເຂົ້າເຂົ້າໃຈນີ້ໄດ້ ກົດເຫັນວ່າ 2 ຊົ່ວໂມງ ໄດ້ໄດ້ຂັດກັນ

ตอนหัดใหม່າ ກົດໂກຮທຸກວັນ ໂກຮປິກກອນ ຈັບໄມ່ທັນ ມາຄືດໄດ້ທີ່ຫລັງ ແຕ່ພອໃຫ້ກຳລັງໃຈຕ້ວເອງວ່າເປັນຕຸກຕາລົ້ມລຸກ ເກີ່າແໜ່ງ ເກີ່າໃໝ່ ໄນເປັນໄຣ ເກີ່າແໜ່ງ ອູ້ເວື່ອຍໆ ມັນກົດ່ອຍໆ ຕີ້ຂຶ້ນເວື່ອຍໆ ແມ່ນອັນກັນ ອົບກວ່າມັນໄວ້ຂຶ້ນ ຈັບຄວາມຮູ້ສຶກໄດ້ໄວ້ຂຶ້ນ ວ່າກຳລັງໂກຮນະ ໃຫ້ເລີກໂກຮ ກລັບມາພິຈາລາດ້ວຍເຫດຸຜລ ຕ່ອມາກີເປັນເກືອບໆ ຈະໂກຮແລ້ວນະ ຈະຮູ້ສຶກຕົວແລ້ວກົດໂກຮ ທັນໄປພັງເຫດຸຜລມາກຂຶ້ນ ກົດມາວຸນໂກຮໄປ ໄສິຈັກບໍ່ເຮັດວຽກຕ່າງໆ ຕ່ອປີ

ພອນານໍາ ເຂົ້າ ມັນໄມ້ໂກຮເຮົວ ຄວາມໂກຮມັນຄ່ອຍໆ ຂ້າລັງເວື່ອຍໆ ທ່ານພຸທທາສເຄຍສອນວ່າ ພຶກຊຣມະເໝືອນຟຶກຈັກຍານ ຄ່ອຍໆ ເປັນ ມັນສະສ່ມໄວ້ໄໝ່ຢ່າຍໄປໄທ່ ພອເປັນແລ້ວກົດສັບຍື້ໄດ້ຕີ ແລະຈະກລັບໄປຂໍຈັກຍານໄມ້ເປັນອົກກີໄມ້ໄດ້

ມີເພື່ອນບາງຄນ ເຄຍເລາໃຫ້ເຂົ້າຟັງ ແລະຫວັນໃຫ້ຝຶກດ້ວຍກັນແຕ່ນ່າເລີຍດາຍທີ່ຝຶກໄດ້ໄໝ່ນານ ເຂົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກວ່າມັນໄມ້ໄດ້ຜລ ເຫັນຕ້ວເອງກົງໂກຮອູ້ ກົບອັກກັບຕ້ວເອງວ່າ ໂຍ້ຍ ທຳໄໝໄດ້ໂກຮ ແລ້ວກົດເປີເປີ

ອັນນີ້ນ່າຈະໃຫ້ໄປຊຸດລັນດອນເວລາໂກຮ ເປັນກາරຮະບາຍອາຮມົນ ອັດອັນ ແລະຍັງເປັນປະໂຍ້ໜົນແກ່ເຮືອລັບຈົນແນ່ນ້າ ເພຣະໂກຮບ່ອຍໄດ້ຂຸດອູ້ເວື່ອຍໆ ແມ່ນ້າຈະໄດ້ໄມ້ຕື່ນ

ກຳລັງໃຈເປັນເຮັດວຽກລົງໄນ້ ໃນນີ້ໂກຮໃຫ້ກຳລັງໃຈແກ່ເຮົາໄດ້ຕີເຫັນຕ້ວເຮົາເອງ ແມ່ນຄົນລັກຮ້ອຍຄົນມາຍືນໃຫ້ກຳລັງໃຈເຮົາ ແຕ່ສ້າຕ້ວເຮົາເອງທົ່ວໂລຍເລີຍແລ້ວ ກົດໄສ່ງໃຫ້ເກີດຜລອັນໄດ້ ວັນທີເຮົາໄມ້ໂກຮ ເຮົາອາຈົກ

ໝົມຕ້ວເອງບ້າງ ໃຫ້ຄະແນນຕ້ວເອງສັກໜ່ອຍ ເປັນກາຮໃຫ້ກຳລັງໃຈຕ້ວເອງໄຟໃໝ່ເຮົາເອງນ່າຍຫຼືອນ່າຍເກີຍດອກໄຣເລຍ ທີ່ຈະໝົມຜລງຈານຂອງຕ້ວເອງບ້າງ ເຮົາອັກແກ່ຕ້ວເອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜລງຈານ ໄມ້ໄດ້ໄປວັດກັບໂຄຣ ແລະໄມ້ໄດ້ຍົກໂຄຣ ໃຫ້ຫລັງອະໄຣໄປ ເພີ່ງຮູ້ຕົວວ່າເຮົາໃຫ້ໄສ່ເຮົາຈັກຮັ້ງໜຶ່ງກົດສິນໃຈ ເກີບຄະແນນໄປເຮື່ອຍໆ

ກາຮສະສົມຄວາມເຍັນທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນໄຈໃນຮະບະແຮກເຮົາຈະຮູ້ສຶກ ແມ່ນອັກວ່າມັນຈະໄມ້ໄດ້ຜລ ຜັນຄົດວ່າມັນອາຈະເໝືອນນ້ຳແໜ້ງກ້ອນເລັກໆ ໃນແກ້ວ້ານ້ຳຮັນ ທີ່ທຳໃຫ້ນ້ຳເຍັນໄມ້ໄດ້ ແຕ່ພອໃສ້ນ້ຳແໜ້ງລົງໄປເວື່ອຍໆ ນ້ຳໃນແກ້ວ້າກົດເຍັນຂຶ້ນ ອົບກວ່າມີປົກມານແລະຄຸນກາພທີພອເພີ່ງ ມັນຈຶ່ງແສດງຜລໄດ້ ເມື່ອເຮົາສາມາຮັກຄຸງກັບໂຄຣຫຼືອູ້ໃນສຖານກາຮນໄດ້ທີ່ເຮົາຈະໂກຮແລ້ວ ເຮົາຈະແປລກໃຈທີ່ທຳໃໝ່ເຮົາຈຶ່ງໄມ້ຮູ້ສຶກໂກຮ ເຮົາຈະມີຄຳຄາມກັບຕ້ວເອງ ແຕ່ເປັນຄຳຄາມທີ່ນ່າຍືນດີ

4. ມີລົດໃຫ້ທັນຄວາມໂກຮ

ທ່ານພຸທທາສໄດ້ກຳລ່າວ່ອູ້ເສັມວ່າ ໃນກາຮເຮົາຈະ ຈະມີຄຳທີ່ເປັນຄຳເຕີຍກັນແຕ່ຄົນລະຄວາມໝາຍ ເປັນຄວາມໝາຍໃນກາໜາ ດັ່ງນັ້ນໄປປູດກັນ ກັບຄວາມໝາຍໃນທາງຊຣມະ

ຄໍາວ່າ ສົດ ນຶກໜີ້ມີອັນກັນ ເຮົາພູດຄໍາວ່າສົດກັນ ມັກຈະກວ້າງໄປ ຄື່ງວ່າ ຍັງມີລົດອູ້ ອື່ອຍື່ໄໝ່ຫລັບຫຼືອລົບໄປ ພົບໃນຄວາມໝາຍວ່າ ມີລົດອູ້ກົດ້ອຍື່ໄໝ່ນ້ຳ ແຕ່ໃນທາງຊຣມນັ້ນ ບາງທີ່ທຳກັນອູ້ ຄິດອູ້ ແຕ່ ໄມ້ມີລົດກົມ ອົບໄມ້ຮັກສຶກຂຶ້ນມາ ໄມ້ຕະຫຼາກຫັດ ໄມ້ຮູ້ສຶກຕ້ວ

ດັ່ງນັ້ນ ເວລາທີ່ເຮົາໂກຮ ແນ່ນອນວ່າ ອາຮມົນຂອງຄົນເຮົາຈຶ່ງ ພຸ່ງເຮົວ ບາງຄນແນມີຫາງເຄື່ອງພ່ວມມາຍາວ ເຊັ່ນ ໂກຮບູ້ນ ໄມ້ເພີ່ງ

แต่ไม่รู้ว่าตัวกรธ ยังมีไว้ให้ข้าของเหวี่ยงไปเลยก็มี อารมณ์เร็ว ขนาดนี้ ลติที่ไหนจะໄล่จับทัน เป่านกหวีดแล้วก็ยังไม่หยุดวิงเลยเชียว พอเป็นอย่างนี้แล้ว อะไรมีอีกจะตามมาบ้าง พร้อมด้วยเรื่องร้อนร้ายแปด ทั้งคำพูดจา การตัดสินใจ การกระทบกระทั้งไปจนถึงกระแทก

ดังนั้น สิ่งที่ต้องฝึกฝนในประการนี้ก็คือฝึกสตินั่นเอง ให้ระลึกรู้ตัว ว่าเรากำลังเป็นอะไร ใหม่ๆ ก็ไม่รู้หรอกว่าเป็นอะไร ใจเย็นๆ ฝึกไปเรื่อยๆ หลังจากเล่นซ่อนหากันลักษณะนี้แล้ว เราจะพบว่า หาสติเจอในที่สุด

เมื่อเจอแล้วต่อไปพอเรากำลังกรธ กรธ กรธ อุญ ฉบับพลันทันได้นั้น มันก็จะแวดมายืนตรงหน้า บอกให้เรามีสติ เราจะรู้สึกตัวว่า เอ๊ะ! นี่เรากำลังกรธอยู่นี่ พอนึกได้อวย่างนี้ อะไรๆ แผลๆ นั้น ที่ครอบครองบรรยายกาคอยู่ทั้งมวลก็จะเปลี่ยนไป เมื่อมีคนมา ยกก้าน้ำที่กำลังเดือดลงจากเตา เปิดไฟให้โอน้ำร้อนพุ่งออกตาม สาย แล้วหย่อนน้ำเย็นลงไป เราจะเริ่มเป็นคนที่พูดจาช้า เรื่องซึ้น ทำให้ คนอื่นพูดรู้เรื่องตามไปด้วย หรืออย่างน้อย ก็มีสติพอที่จะขอพักขอ เวลา nok แยกย้ายกันไปสงบสติอารมณ์ แล้วค่อยกลับมาคุยกันใหม่ ในบรรยายกาคดีๆ ก็ทำให้ปัญหาต่างๆ คลี่คลายหรือตกลงกันได้ ใน แนวทางที่ไม่มีความกรธเข้ามารอเอี่ยวด้วย

5. พิจารณาธรรม

หัวใจสำคัญของการปฏิบัติธรรม เพื่อความสงบเย็นของ จิตใจ หรือเพื่อลด ละ เลิก โลก กรธ หลง แม้จะประกอบด้วย

อุบَاຍและวิธีต่างๆ ที่จะประกอบเข้าด้วยกันแล้ว ความเข้าใจใน ธรรมและพิจารณาในธรรม เป็นสิ่งที่ต้องมีเลmomอย่างแน่นอนที่สุด เพราะไม่ว่าจะเป็นความตั้งใจ การให้กำลังใจ ความมีสติ แต่ก็ต้องมี หลักยึดด้วย เมื่อมีการก่อสร้างที่มีราย หิน ปูน และน้ำ แต่ก็ต้อง มีเหล็กไว้ให้ยึดเกาะ เป็นความมั่นคงแข็งแรง

เมื่อเราพิจารณาเห็นโทษเห็นทุกข์ของความกรธในใจของ เราแล้ว เราจึงจะเกิดความรู้สึกว่าอยากจะเลิกกรธ เพื่อจะได้เย็น สบายเหมือนกับคนอื่นเข้าบ้าง นอกจากนี้เรื่องของอนัตตา คือ ความ ไม่ใช่ตัวตน ก็ดูจะเป็นสิ่งสำคัญ

เมื่อเราเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อไปถึงที่สุดแล้ว ก็คือความ ว่าง ความไม่ใช่ตัวตนใดๆ ความยึดมั่นถือมั่นต่อสิ่งที่ใจเรายึดอยู่ มันก็ค่อยๆ คลายตัวลง เราจะรู้สึกถึงความสงบในความว่างนั้น และ ความกรธต่อเรื่องต่างๆ ก็ดูจะไร้สาระลงไปเรื่อยๆ จนเหมือนกับว่า เราจะกรธไปเพื่ออะไร เรื่องอะไร ในที่สุดมันก็จะมีทางออกที่ดีที่สุด ตามเหตุตามปัจจัยเลmon ไม่ทางได้ก็ทางหนึ่ง แก้ไขกันไปตามกำลัง และวิถีทางที่มี

ความกรธไม่ได้ช่วยให้ทางที่ตันทะลุทะลวง ความกรธ ไม่ได้ทำให้สิ่งที่เป็นไปไม่ได้กลับเป็นไปได้ขึ้นมา เมื่อมองไกลอกอไป กว่าวันนี้ ที่นี่ บนโต๊ะนี้ สิ่งที่เราจับมั่นคั่นตาย มันจะยังเป็นอย่างนี้ อยู่หรือ ไม่หรือ ในที่สุดมันก็อาจลายเป็นลิ่งอีกได้ ทุกอย่างก็ อยู่ในกฎของความไม่เที่ยงทั้งนั้น และเราจะไปยึดมั่นอะไรก็ตาม ทำให้ดีที่สุด โดยไม่ต้องกรธไปด้วยได้ใหม่

ท่านอาจารย์วศิน อินทสาระ สอนว่า อนัตตา คือสิ่งที่เกิด

ตามเหตุปัจจัย เช่น น้ำในแก้ว เอ้าไปเลือดเย็นก็เป็นน้ำแข็ง เอาออกจากตู้เย็น มันก็เป็นน้ำธรรมดา เอ้าไปต้มก็เป็นน้ำร้อนเป็นไอ ดูสิว่าตัวตนมันเป็นอะไรแน่ อยู่ที่ไหน เป็นน้ำแข็ง หรือเป็นน้ำ หรือเป็นน้ำร้อน มันไม่มี คือมันเป็นไปตามเหตุที่ไปปะรุง

หลวงพ่อปัญญาณธรรมะ สอนว่า ไม่ใช่ตัวตนคืออะไร นี่คนหรือ ตรงไหนคน ตรงนี้หรือ ไม่ใช่ นี่หัว นีคอ นีตัว นีแขน นีขา ต้องรวมกันแล้วจึงจะเป็นคน ถ้าไม่รวมแล้วคนก็ไม่มี

ดังนั้น ถ้าตาเรามองแยกธาตุได้เมื่อใด เรายังจะมองทะลุลึกลงไปได้ ให้ทั้งหมด

ถ้าหันมองไปรอบตัว ด้วยดวงตาเช่นนี้ โลกทั้งใบก็ว่างเปล่า แล้วชีวิตเราจะมีอะไรนักเล่า ก็ว่างเปล่าเช่นกัน

นายหนึ่งก็เหมือนกับภาษาคนกับภาษารธรรมนั้นเอง การมองเช่นนี้ก็เป็นการมองด้วยสายตาคนกับสายตาธรรมเช่นกัน โลก 2 ในมันซ่อนกันอยู่ แต่สายตาคนมองอย่างใจต้องการจะเห็น ส่วนสายตาธรรม มองลึกลงที่เป็นจริง กว้างลึกและยาวไกลกว่ากันมากนัก

เมื่อพิจารณาได้ดังนี้แล้ว ความยึดมั่นในใจเราจะคลายจากลง พลอยทำให้ความเป็นคนมักก่อโกรธถูกโดยลงไปด้วยโดยอัตโนมัติ

เท่าที่ประสบมาด้วยตนเอง ได้พบว่า ขณะที่ปากยังคงเสียงอุ้ยอย่างเจื้อยแจ่นนั้น แต่ในใจกลับนิ่ง ไม่ได้ร้อนรุ่มแต่ประการใด บางครั้งในใจยังนึกขำอยู่ด้วยว่า นี่เราเลียงทำไม คือใจกับกายไม่ได้ไปด้วยกัน แต่ปากก็ไม่ได้เลียงอย่างดุเดือดเหมือนเมื่อก่อน เลียงไปอย่างนั้นๆ ตามนิสัย ไม่ได้เป็นนัยรุณแรงอะไร แต่พ่อนานๆ ไปใจกับกายก็ค่อยเข้ากันได้คือ ขณะที่ใจนิ่ง ปากก็ไม่ค่อยเสียงไปด้วย

อารมณ์นี้ก็จะสมได้เช่นกัน ความตระหนักรถองนัตตาในใจเราดูคล้ายจะเป็นน้ำหนักที่บูริไม่ให้โคลงเคลง ยิ่งสะสมไปตามวันเวลามากเท่าได้ ก็ยิ่งรู้สึกเย็นลงเท่านั้น และยังจะรวมไปถึงอารมณ์อื่นๆ และการฝึกฝนอารมณ์อื่นๆ ก็พ洛อยได้ผลไปด้วยในตัว นับเป็นผลพ洛อยได้โดยรวมที่วิเศษยิ่ง

6. หยุดด้วยความคิด

สายลมเย็นของแม่น้ำพัดมาให้ชื่นใจ ชีวิตรู้สึกสวยงามน่ารักยามที่ได้นั่งพักผ่อนริมชายน้ำ เป็นความตระหนักรที่ทำให้ต้องขอบคุณธรรมชาติ ที่ความสงบงามของมันสละบุญความพิเศษของเราลงได้ทำให้ใจมีเวลาสบสูญ เรียกว่าเป็นช่วงพักหายใจ

ท่านพุทธทาสเคยสอนว่า “ให้เข้มแข็งเหมือนสายน้ำ และให้อ่อนโยนเหมือนสายน้ำ”

อารมณ์ของเรายังเหมือนสายน้ำ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ ยิ่งมีสภาพคล้ายสายน้ำ

ยามความโกรธหลับไฟ ผิวน้ำสับบันนึงเหมือนน้ำในอ่าวที่ไม่มีคลื่นลม มีเพียงปลายน้ำกระทบหาดเบาๆ ล่งเลียงกระซิบ แซะ แซะ ขับกล่อมอ่อนหวาน

ยามความโกรธส่องลูกหลานมาโลดเด็น เช่น พากความหงุดหงิดรำคาญใจ ก็เหมือนยามมีคลื่นลมตามชายหาดลาดช่า ที่พากเด็กๆ ชอบไปเล่นเรือกลวายหอมโต้คลื่นเบาๆ กัน น้ำกระเพื่อมไม่มีวันหยุด เหมือนใจที่พองหงุดหงิดแล้ว ก็ไม่ยอมเลิก ค่อยๆ ทำตัวเหมือนน้ำถูกดั้ม

แต่ยามที่ความโกรธลุกขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ใจเปลี่ยนเป็นยักษ์ หมูปิ๊ง หน้าสีแดง ร้อนเหมือนน้ำต้มสุกใหม่ๆ หินพาหรืออันก็จะซัดให้พัง เขื่อนหรืออันก็จะพุ่งชนให้หักลาย บ้านเรือนบนเกาะหรืออันจะกวาดให้ราพนาสูร รู้จักไหม ฉันนี่คือน้ำผู้ยิ่งใหญ่ เป็นหนึ่งในสี่ขององค์ประกอบจักรวาลเชียวน่า

คนที่มาถึงจุดนี้ ใจจะร้อนทุรนทุราย ยิ่งโกรธมากก็ยิ่งสาหัสมาก จึงนับว่าเป็นบุญมาก ถ้าใครได้เกิดมาเป็นคนใจเย็น โกรธยาก เพราะความทุกข์ของอารมณ์โกรธนั้นสาหัสนัก บางคนมีม้าล้น บางคนปวดหัวจีด พากที่ทำร้ายร่างกายกัน ก็เกิดจากอารมณ์ชั่วบุญของความโกรธนั้นเอง ถ้าไปไม่ถึงที่สุดจะไม่สามารถถยับยั้งความโกรธได้ เรายังมักพบเล่มอว่า พอทำไปแล้วนานั่งเสียใจภายหลัง และนึกไม่ถึงว่าทำไปได้อย่างไร

ระดับความโกรธของแต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนโกรธง่าย หายเร็ว บางคนโกรธง่ายหายช้า บางคนโกรธช้าหายช้า บางคนโกรธช้าหายเร็ว คนสองประเภทหลังนี้ ยังนีกยกตัวอย่างไม่ได้เลย แต่คนที่ทราบที่สุดในกลุ่มนี้คือ ประเภทโกรธง่ายหายช้า อะไรๆ ก็ค่อยจะโกรธไปเลียหมด เพราะว่าโกรธง่าย แต่พอโกรธไปแล้วเกิดหายช้าอีก และมีความโกรธเก็บไว้เยอะ อันนี้พ่อฯ กับรายจ่ายเลย บิลมาเต็ม แต่เงินเดือนออกช้าเหลือเกิน กว่าเงินเดือนจะออก ยอดบิลล้นเงินเดือนไปเลียแล้ว

เมื่อเราทุกข์ทรมานกับความโกรธ เรายังจะต้องก้าวหนีออกจากรุนแรงนั้นด้วยการหยุดโกรธ แต่อย่างที่บอกแล้วว่า ความโกรธเหมือน สายน้ำที่มีกำลังแรงถูกมาหากจะหยุดโกรธทันทีก็เหมือน

ปิดประตูน้ำกันเยือน หรือใดๆ ที่ลักษณะนี้ไม่ได้หยุดหนึ่งโดยทันที ซึ่งผลก็คือการประทะของอารมณ์อย่างรุนแรง ซึ่งในลักษณะนี้จะทำไม่ได้คือ หยุดโกรธไม่ได้ นอกจากคนนั้นจะอยู่ในสถานะที่ต่ำกว่าผู้ที่ทำให้โกรธ ทำให้ต้องหยุดอารมณ์ให้ได้ ซึ่งเป็นการเก็บได้เฉพาะภายในอก แต่ภายในใจแล้วไม่มีทางหยุดได้เลย เมื่อหายกับใจขัดกัน เช่นนี้ ผลที่ตามมาก็คือความเก็บกด อาจจะหลบหน้าไปหลังบ้านแล้ว เขี้ยว้งงานลักษณะนี้ พอบร้าย แต่ถ้าไม่ได้รับนายเลย ก็จะกลายเป็นคนเก็บกด มีลิทธิ์ ได้รับการดูแลจากจิตแพทย์ของรัฐบาล

การหยุดความโกรธจึงต้องใช้กลยุทธ์พอล้มควร โดยเรียนรู้จากธรรมชาติของน้ำนี้เอง เมื่อน้ำถูกโถมมาแรง และมีปริมาณมาก น้ำมันต้องหาทางไป ถ้ามีคุกคลองที่ให้น้ำถ่ายก็แล้วแต่ มันก็จะกระเจาไปทุกคุกคลองทุกสาย จนกำลังแรงลดลง

อารมณ์โกรธก็เหมือนกัน ไม่อาจหยุดด้วยการปิดกัน แต่ทำให้อ่อนแรงลงได้ด้วยการระบายออกไปหลายทาง สิ่งนี้ทำได้ด้วยความคิด

คือคิดหาทางออกเพื่อใจของเรางอปรับเปลี่ยนความคิดใหม่ เปลี่ยนมุมมองใหม่

เพลงของวงดนตรี “เฉลียง” เคยบอกไว้ว่า ให้ดูแลใจของเรางอ เพราะ “เราก็คนหนึ่งคนเหมือนกัน” คืออย่ามัวแต่ดูแลคนอื่น ทั่วไปหมด ทึ่งไว้คุณหนึ่งคือตัวเราเอง เออ! ใช่ เราก็คนหนึ่งคนเหมือนกันที่จะต้องให้ตัวเราเองดูแลด้วย

อารมณ์ขัน มีส่วนช่วยมากในเรื่องละเอียดความโกรธนี้ คิดอะไรให้เข้าใจช่วยได้เยอะ

มือปุ่นหนึ่ง จู่ๆ ร้านขายข้าวแกงข้างบ้านก็ย้ายไป มีร้านカラオเกะเข้ามาแทน ตอกกลางคืนมีคนมาร้องเพลงตั้งแต่ 4 ทุ่ม ถึงตี 5 เลี้ยงร้องอย่างนี้ไม่ต้องบอก “คนที่แพ้ก็ต้องดูแลตัวเอง” เปิร์ด ชงไชย แมคอินไทร์ มาได้ยินเข้า ต้องรีบบอกเลยว่านี้ไม่ใช่เพลงของผม เลี้ยงร้องก็ตังเหมือนมายืนเป่าไม้คืบอยู่บนระเบียงห้องนอน ทำให้ฉันนอนไม่หลับและก็โกรธ โกรธ โกรธ โกรธไปกันไม่หลับไปอยู่หลายคืน

ฝาละมีทนไม่ไหว โทรฯ ไปหาตำรวจ เสียงสามกันเองขอร่วมไปร่วม

“เชี้ย! แ恬นี่มีカラオเกะด้วยหรือวะ” อ้าว! เป็นตำรวจยังไม่รู้เลย อย่างนี้จะตรวจตราให้ความสงบประชาชนได้ยังไง

ฝาละมีก็บอกว่าอยู่ริมถนนตรงนี้แหละ เสียงดังมาก ตำรวจตอบกลับมาว่า “ยังหัวค่าอยู่เลย” จริงมั้ง นาพิกาเพิงจะห้ามุ่งเงยังไม่ตีกีของครกไม้รู้ แต่แ恬นี่ปิดไฟนอนกันทั้งถนนแล้ว ฝาละมีโน้ะมาก บอกถ้าไม่มาจัดการ จะบอกให้รีบเลย ตำรวจตอบกลับมาด้วยเสียงหล่ออย่างสุขุมว่า “ก็ตามใจสิครับ”

เราเลยต้องนอนฟังเสียงไม้ค์ทอนกันต่อไป

จนในที่สุด ฉันก็ตั้งสติได้ หลังจากล้มละลายทางจิตวิญญาณนานาเกือบเดือน

ฉันคิดใหม่ ลงไปนั่งตั้งสติ แล้วก็เพ่งจิตไปที่เจ้าของเสียงนั้น เหมือนโดยเรือนกำลังร่ายมนต์ทางของวิเศษในระเป่าหน้าท้อง ฉันคิดหลายอย่างเลย เหมือนระบบยาน้ำไปหลายๆ ทาง

อย่างแรก คิดถึงตัวเอง เอ! เราがらงโกรธอยู่นี่ คุณเออ

หรือไอ์หมอนั่นนะ ก็ร้องเพลงอยู่นั้น ไม่ได้รู้เลยว่าเราโกรธ เราารู้คนเดียว ร้อนจะเยี่ยแล้วในใจเรานี่ เครียดมากเลย เราทำร้ายตัวเองแท้ๆ นะ ไม่ช่วยตัวเอง ไม่เข้าข้างตัวเองเลย เราต้องเลิกโกรธ ใจจะได้สบายใจขึ้น เดียววันเป็นไม่เกรนหรอก ยาแพงนะ

ต่อมาก็คิดถึงนักร้องเสียงกระบอก เออ! ไอ์หมอนี่ ชาติก่อนเราคงไปร้องหนวกหุ้นแหง ชาตินี้เลยต้องมาทันฟังมันกรอกหุ้น เคอบ้าง เออน่า ชดใช้กรรมไปจะได้หมดๆ ชาติน้ำไม่ต้องมาเจอกัน อีกนะ ร้องเร็วๆ เข้า มือกีเพลงล่ะ

แล้วก็แผ่เมตตาไว้ จงเป็นสุขเป็นสุขเดิม เพราะเจ้าก็คงมาใช้กรรมเหมือนกัน ดูสิ ใครๆ เข้าหลับกันมีความสุขทั้งตำบล เจ้ามีกรรมต้องมายืนร้องเพลงยันรุ่ง ไม่ได้หลับได้นอน อันเป็นความสุขของชาวโลก แม้ยังมากก่อกรรมใหม่โดยไม่รู้ตัว คือรับกวนชาวบ้าน เขานี่ก็หลายร้อยคน ยังไม่รู้ต้องไปชดใช้กรรมเอาเมื่อไหร่เลย คิดแล้วก็นึกถึงคำท่านสอน “เราต่างเป็นเพื่อนทุกๆ ร่วมเกิดแก่เจ็บ ตายด้วยกันทั้งสิ้น” มองเห็นภาพสังสรารวมแลຍ หมอนี่จะไปชดใช้กรรมชาติใหม่ภาพไหน สภาพไหนเนี่ย จะต้องยืนกัดไม้ค์ไป 500 ชาติหรือเปล่า นึกแล้วก็ซักลงสารี้ขึ้นมาดีจดๆ

เลยว่า และหายโกรธ หายทุกข์ใจไปเลย ตั้งแต่คืนนั้นมา ก็ไม่รู้สึกหนวกหุ้นอีกต่อไป หลวงพ่อช่าสอนว่า “เสียงไม่ได้มากวนเรา หรอก เราต่างหากที่ไปกวนเสียง เสียงมันลอยอยู่ในอากาศเฉยๆ”

ชะรอยบุญกรรมท่านคงจะมาสอนเรา เพราะคิดได้มีนาน ร้านนั้นก็เงิงไป

คำใส เป็นคนชอบโทรศามีแบบไม่เล่ม จำอยู่ได้เป็นสิบๆ ปี คิดแล้วคิดอีกเรื่องดีๆ ไม่ค่อยจำ จำแต่เรื่องโทรศัพท์แล้วเป็นทุกข์ มากما ทางออกไม่ได้ เพราะไม่ได้หา มันวนเวียนคิดอยู่แต่ เนื้อเรื่องนั้น และกับคำถามว่า ทำไมเขาเป็นอย่างนั้น ทำไมเขาไม่เป็น อย่างนี้ ทำไมเขาไม่เหมือนคนอื่น ไม่เห็นคนอื่นเข้าเป็นอย่างนี้กันเลย

ฉันได้แต่นั่งหัวเราะ ไม่รู้จะช่วยยังไง เพราะคำใสไม่อยาก ให้ช่วย อยากให้ช่วยฟังบ่น และเห็นใจว่าคำใสแพชญทุกข์ใจจริง

นานเข้าฉันจึงค่อยๆ พูดบ้าง

“คำใสโทรศัพท์เขารำคาญไม่ถูกใจหรือ”

“แล้วคำใสเคยบอกเขาว่า ทำอย่างไรถึงจะถูกใจ”

“คำใสทำอะไรถูกใจตัวเองทุกอย่างหรือเปล่า”

“แล้วคำใสทำอะไรถูกใจเขามาก”

ไม่มีใครทำอะไรถูกใจคนอื่นหรือตัวเองไปเสียหมดหรอก ขอให้เมตtagัน นึกว่าเข้าเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่ในสังสารวัฏอันยาวนานนี้แหละ แล้วเราจะมาลงสารกันและกันจน ไม่อยากจะโทรศัพท์กันอีก โทรศัพท์แล้วได้อะไรขึ้นมาหรือ นอกจากได้โทรศัพท์แค่นั้น ร้อนรุ่มไปทั้งสองฝ่าย เราไม่สามารถนักหรือที่จะมา โทรศัพท์ อีกไม่นานก็จะตายจากกันไปแล้ว อยู่ไม่เห็นถึงร้อยปีลักษณ แผ่เมตtagัน ให้ความสุขแก่กันและกันดีกว่า ชีวิตจะชืนใจและสงบสุข เหมือนสายน้ำยามลมโซยามเพียงเบาๆ

7. หยุดความโทรศัพท์กลับมาใหม่

ความกรุณาของธรรมชาติที่มีต่อคนเรานั้น นำมหัศจรรย์นัก

ข้อหนึ่งในหลายๆ ข้อนั้นก็คือ คนเราคิดได้ทีละเรื่อง

ในขณะที่เราใจดีใจคิดเรื่องใดอยู่นั้นเราจะคิดเรื่องที่สอง พร้อมกันไม่ได้ บางคนอาจจะເຄີຍວ່າไม่จริง ເຂົາດພວມກັນສອງເຮືອງໄດ້ ແຕ່ຕໍ່ສັງເກດຍ່າງລະເອີຍດັງໄປ ในທຸກໆຄະຈິຕ ເຮົາຈະພບວ່າທີ່ຄິດວ່າ ກຳລັງຄິດສອງເຮືອງພວມກັນນັ້ນຍັງເປັນກິດສັບກັນເຮືອງນັ້ນທີ່ເຮືອງນີ້ທີ່ ເໝືອນທີ່ເຮົາຈະພູດອອກມາຄັ້ງເດີວສອງຄຳໄມ້ໄດ້ນັ້ນເອງ ເພີຍແຕ່ຄໍວາ ຄິດພວມກັນນັ້ນ ເຮົາມາຍົກສິ່ງໜຶ່ງຂອງເວລານັ້ນ ເຮົາຄິດສອງເຮືອງ

ຄຸນປະໂຍ່ຍົນຂອງຂຶ້ນນີ້ ເຮົານຳມາຊ່ວຍເປີຍເບີນຄວາມສົນໃຈ ຂອງເຮົາໄດ້ ເຊັ່ນ ເມື່ອເຮົາໂຮງເຮືອງຂອງນາຍຄໍາຮັນ ເຮົາໄມ້ອຍາກຈມອູ່ ໃນຄວາມໂຮງຮ ເຮົາກົງຫັນແລະຫຼຸດຕົວເວົງ ທັນໄປຄິດສິ່ງນາງສາວພລອຍລື້ ແກ່ນ ໄຈກົຈຕ່ອງຄວາມຍາໄປເຮືອງໆ ເຮົາຈະທັງນາຍຄໍາຮັນໄວ້ເບື້ອງໜັງ ເປັນການເດີນອອກມາຈາກຄວາມໂຮງຮວິທີ່ນີ້

ບາງຄນເດີນໄມ້ອອກ ໃບອກວ່າຫຼຸດຄິດແລ້ວ ແຕ່ລ່ມອງຍັງກັບດີ້ວ່າ ອີດຕ່ອ “ເນື່ອ ມາທຳຍ່າງນີ້ໄດ້ໄງ ໄມ້ຮັ້ງຈົກມື່ເຫຼຸຜລະນັ້ງເລີຍ ແລ້ວ...” ອ່າງນີ້ດີ້ອງອຳກຳກຳລັງຍາໃນ ຂົ່ມຄວາມຄິດໃໝ່ໄວ້ທີ່ຫຼຸດໄດ້ແລ້ວອີກທີ່ ແລ້ວບອກກັບຕົວເວົງວ່າ

“ເຮືອງນັ້ນເກົ່າໄປແລ້ວ ເຮົາໄມ້ຄິດເຮືອງນີ້ ເຮືອງນີ້ໄປສົມຄວາມແກ່ເຮົາ” ນັ້ນ! ຍກດຕນໍ້ມທ່ານໄປເລຍ ຄວາມຈົງກາຍກົດນໍ້ມທ່ານເປັນເຮືອງໄມ້ດີ ແຕ່ອຍ່າງທີ່ທ່ານພຸທທະສລອນ “ໃນທີ່ດີມີເສີຍ ໃນທີ່ເລີຍມືດີ” ເຮຍກດຕນ ນໍ້ມທ່ານຄັ້ງນີ້ ເຮົາໄມ້ໄດ້ໄປບອກໃຈຣ ໄນໄດ້ໄປກ້າວຮ້າວໃຈຣທີ່ໃຫ້ ເຮົານີ້ ອູ່ແຕ່ໃນໃຈຂອງເຮົາ ເພື່ອຈະສັດເຮືອງນັ້ນໃນຄວາມຄິດໃຫ້ຫຼຸດໄປໃຫ້ຈຳໄດ້ ໃນຂອງນັ້ນ

ເທົ່າທີ່ໃໝ່ມາກົງໄດ້ຜລ ແຕ່ກົງໄມ້ຮັບຮອງຜລເປັນສາກລ ດັນອື່ນໃໝ່

อาจจะไม่ได้ผล ก็แล้วแต่เหตุปัจจัยไป

บางที่เรื่องมันผ่านไปนานแล้ว แต่ยังกลับมาคิดอยู่อีก ໂກຮ ใหม่เหมือนกำลังเกิดขึ้นตรงหน้า พิจารณาดูก็เป็นเรื่องน่าเคร้าที่ตัวเรา แท้ๆ แพ้ความคิดของตัวเอง ใจสั่งใจไม่ได้อย่างที่เพลงเข้าบอก ทำให้ ทุกข์หัวนกลับมาเป็นลมหวานอยู่เล่นอ

เมื่อเจอแบบนี้ ฉันจะใช้วิธีจินตภาพตามแบบของนักจิตวิทยา ที่เคยเขียนไว้ในหนังสือเกี่ยวกับการใช้พลังแห่งการนึกภาพให้เหมือน เกิดขึ้นจริงกับเรา เพื่อเยียวยาจิตใจให้เปลี่ยนไปสู่สภาพจิตที่ต้องการ

ฉันจะนึกภาพจักรวาลมีกล่องสีเหลี่ยมวางเรียงกันเป็นสาย ยาวเหมือนรากไฟ แต่ละกล่องนั้น เป็นเหมือนช่วงเวลาหนึ่งๆ ขณะที่ ฉันยืนอยู่ตรงนี้ กล่องที่เรียกว่ากันอยู่นี้ ก็เคลื่อนท่าจากไปในจักรวาล มันเป็นกล่องเวลาที่ไม่มีวันหัวนกลับมาอีก ดังนั้น เมื่อความคิดจาก วันเวลาเก่าๆ ดีดตัวมายืนตรงหน้า มาพาน้ำตาให้หล มะระบุรณา ความคิดให้เจ็บให้ໂກຮ ฉันก็จะโยนมันกลับเข้าไปในกล่องที่ไกลๆ และนึก ให้ฝากล่องมันปิดลง และใส่กุญแจ นึกว่าให้เรื่องนั้นอยู่ในกล่องของ เวลาของมันเอง เช่น ใส่ลงไปในกล่องที่เขียนว่า 10 ปีที่แล้ว เรื่อง ของ 10 ปีที่แล้ว ก็ให้มันอยู่ในกล่องเวลาของ 10 ปีที่แล้วนั่นแหล่ และก็เลื่อนไกลไปเรื่อยบนสายพาน กาลเวลาที่ไม่เคยหยุดนิ่ง พา เรื่องนั้นไกลออกจากเราไปเรื่อยๆ และไม่ยอมให้มารออยู่ในความคิด ของวันนี้ และเสริมด้วยการหันหน้าไปหาเรื่องที่ต้องคิดต่อไป เพื่อดึง ความสนใจ

เรื่องที่ดึงความคิดได้ดีที่สุดก็คือเรื่องงาน พอกคิดถึงงาน ปัญหาต่างๆ ของงานก็จะตามมา ทำให้เรามีเรื่องต้องคิดเยอะเลย

สมกับคำท่านพุทธทาสที่ว่า “งานคือชีวิต ทำงานให้เป็นสุข สนุกกับ การทำงาน” ฉันได้ข้อคิดมาจากภารกิจการโทรทัศน์ว่า “การมีปัญหา ไม่ใช่เรื่องลำบาก เรื่องลำบากอยู่ที่ว่าเราจะแก้ปัญหายังไง” การหาทาง แก้ปัญหานี้เอง คือความสนุกของงาน

ความจริง ความໂກຮนี้ก็เป็นของไม่เที่ยง ตามลัจธรรม ของธรรมชาติ ໂກຮแล้วก็ต้องอยู่แล้วก็หายไป แต่ที่มันໂກຮนาน ก็ เพราะเราดึงไว้เอง มันจะเลิกໂගຮแล้ว แต่เรา ก็ไม่ยอมหยุดคิด คิด ต่อไปเรื่อยๆ ก็ໂກຮไปเรื่อยๆ ดังนั้น ถ้าเราอยากจะเลิกนิสัยໂກຮนี้ ก็เพียงแต่อย่าดึงไว้ ละความสนใจเลี้ยง ความໂගຮก็ต้องหายไป ตามธรรมชาติ ยิ่งฝึกบ่อยนานๆ ความเย็นก็ได้รับแต่ละครั้งมันจะ สงบไว้ เราจะเย็นขึ้นเรื่อยๆ เมื่อฝึกจนได้ระยะ ได้ปริมาณและ คุณภาพแล้ว มันจะเริ่มแผ่รังสีมากลุமตัวเรา ทำให้เราหายໂගຮเร็ว ขึ้นเรื่อยๆ จะกล้ายเป็นໂກຮง่ายหายเร็ว และพัฒนาไปเรื่อยๆ จน ໂගຮหายากหายเร็ว และในที่สุดก็ไม่ໂගຮ

ความเย็นนี้จะล้มผสດได้ด้วยใจจนนาไปแลกใจ และเป็น ความสุขอย่างยิ่ง ต้องขอโฆษณาเหมือนการท่องเที่ยวเลยว่า ไม่ลอง ไม่รู้จะ

8. บทสรุป

ถึงแม้ว่าสันดานจะชุดยาก ตามที่โบราณท่านกล่าว แต่ สันดานก็เหมือนสันดอนนั้นแหล่ คือชุดได้ เพราะชุดยากไม่ได้ แปลว่าชุดไม่ได้ มันเพียงแต่แปลว่าชุดไม่ง่าย เท่านั้นเอง

ในบทนี้ขอรับรองอุปกรณ์การชุดนำมาไว้ในที่เดียวกัน

อีกครั้ง เพื่อให้เห็นภาพรวมได้ง่ายๆ คือ

1. ยอมรับในตัวเองว่าเป็นคนมัก石榴
2. มีความตั้งใจมากที่จะเลิก石榴
3. เป็นตุกตาล้มลูกที่ลูกขึ้นมาใหม่เสมอ
4. มีผลต่อทันความ石榴ที่กำลังเกิดขึ้น
5. พิจารณาธรรมแห่งอนตตา ความไม่ใช่ตัวตนของชีวิต
6. หยุดด้วยความคิด เปลี่ยนมุมมองใหม่ คิดใหม่ แผ่เมตตา
7. หยุดความ石榴ที่กลับมาใหม่ ด้วยการเปลี่ยนความสนใจไปสู่สิ่งอื่น

เมื่อตั้งอกตั้งใจดีแล้ว ก็เดินเครื่องได้ ความ石榴ก่อกรรมนั้นของเราเอง อย่าไปกลัวมันมาก ทำใจเข้าไว้ พระท่านสอนว่า ไม่ได้วันนี้ก็พรุนนี้ ไม่ได้พรุนนี้ก็เดือนนี้ ไม่ได้เดือนนี้ก็เดือนหน้า ไม่ได้เดือนหน้าก็ปีหน้า ไม่ได้ชาตินี้ก็ชาติหน้า ไม่เป็นไร ยังต้องเกิดอีกหลายชาติ มีเวลาตามไป ไม่ต้องกังวล ทำดีให้กับคนอื่นออกตามไป ทำดีให้ตัวเองบ้าง จะท้อไปไยนะ

ในกจุปมสูตร พระพุทธเจ้าทรงเตือนภิกษุทั้งหลายว่า คำที่ผู้อื่นจะฟังกล่าวต่อเรอ 5 ประการต่อไปนี้ คือ

1. กล่าวในกาลอันสมควรหรือไม่สมควร
2. กล่าวเรื่องจริงหรือไม่จริง
3. กล่าวถ้อยคำประกอบด้วยประโยชน์หรือไม่ประกอบด้วยประโยชน์
4. กล่าวคำอ่อนหวานหรือหยาบคาย
5. กล่าวด้วยจิตเมตตาหรือกล่าวด้วยโถลง

จะจากกล่าวอย่างไรก็ตาม ภิกษุจะต้องทำในใจไว้ว่า จิตของเราจักไม่แปรปรวน คือทำจิตใจให้มั่นคงไว้ เราจักไม่เปล่งวาจาช้า เราชักอนุเคราะห์เข้าด้วยวาจาและสิ่งที่เป็นประโยชน์ จักมีเมตตาต่อบุคคลนั้น เราชักแผ่เมตตาจิตไปทั่วทั้งโลก ทำจิตให้เหมือน

1. แผ่นดินซึ่ง kra จะชุดให้หมดไม่ได้
2. อากาศซึ่ง kra จะเขียนหรือระบายน้ำด้วยลีไดๆ ให้ติดไม่ได้
3. แม่น้ำคงคาที่ kra จะเอกสารเพลิงไดๆ ไปจุดให้ติดไม่ได้ ควบเพลิงนั้นย้อมดับไปเอง

4. ถุงหนังแมวที่นายช่างฟอกดีแล้ว อ่อนนุ่มดงปุยนุ่นและลำลี ซึ่ง kra จะตือให้ตังไม่ได้

ทรงเตือนภิกษุทั้งหลายเป็นประการสุดท้ายว่า หากพากใจให้ยมເօາເລື່ອຍ໌ນີ້ທີ່ຈັບ (ดຳມາ) ທັກສອງຂໍ້າງມາເລື່ອຍເຫວັນທັງໝາຍແມ່ກະຮັນຄ້າເຂວະເປັນภิกษุหรือภิกษຸณົກຕາມ ມີໃຈຄິດຮ້າຍຕ່ອງໂຈຣນັ້ນ ພົກຊູ່ຫົວພົກຊູ່ນັ້ນ ໄນໄດ້ເຫັນວ່າທຳມາຄຳລັ້ງສອນເຮົາ ພວກເຮົາເພິ່ນໄລ້ໄລ້ວາທອນເປົ້າຍບັດວ່າເລື່ອຍ໌ນີ້ເປັນນິຕິຍ໌ເຄີດ ຈະທຳໃໝ່ອຳນວຍໄໝ້ໄລ້ ຂອງຜູ້ອື່ນທີ່ຈະອຳນວຍໄໝ້ໄລ້ ຂອນນັ້ນຈະເປັນประโยชน์และຄວາມສຸຂະກ່າພວກເຮົາຕົວດກາລານາ

• • •

มີນາຫານອູ່ເຮັ້ງໜຶ່ງ ຖາຍືໄດ້ອົບສູນຈິຕວ່າໄມ້ໂກຮູ ໄດ້ຖຸກພຣະຈາທດສອບ ໂດຍຕັດແກນ ແຕ່ຖາຍືກີ່ໄມ້ໂກຮູ ພຣະຈາໂກຮູໃຫ້

ตัดขาดอีก ถ้าเชิงไม่โกรธ ในที่สุดถ้าเชิงตaday

ฉันเคยเรียนถามอาจารย์ว่าคิน อินทสระ ว่าเรื่องนี้สอนไม่ให้โกรธ แต่ดูรากับว่าเราให้ความอดทนของคนหนึ่งไปสนองความโกรธ ของอีกคนหนึ่ง ตามว่าจุดนี้ต้องการแสดงอะไร

ท่านอาจารย์ได้อธิบายว่า ท่านสอนภิกษุ เพื่อไม่ให้คิด ประทุร้ายผู้อื่น สมณะมือดทนเป็นกำลัง ถ้าเชิงท่านบำเพ็ญธรรมโดย อธิชฐานจิตให้ไม่โกรธ ท่านจึงยอมให้ทำโดยไม่โกรธพระราชา

มองในมุมกลับคือ ถ้าทุกคนคิดอย่างนี้ ลังคอมจะสงบมากขึ้น เพราะถ้ามีการไม่ยอม มีการสนองตอบ เหตุร้ายก็จะลุกalam คนอาจ จะกลัวการสนองตอบ ก็อาจจะไม่ค่อยทำร้ายผู้อื่น เพราะกลัวได้รับ โทษมาก คือมองในแง่ว่า ถ้าคนอื่นมองอย่างเราลังคอมจะสงบ เป็น การเลี้ยงสละ

ที่อยากรเน้นหน่อยก็คือ เมตตา การรู้สึกเมตตาทำให้ใจใจ อ่อนลงได้เร็ว นึกถึงภาพชีวิตทุกข์ยากที่ต้องเวียนว่ายอยู่ในลังสาร วัฏจรแล้ว ทำให้เกิดเมตตาได้ง่ายขึ้น พระพุทธเจ้าสอนว่า “ให้ทำจิตให้ เมื่อนกับแผ่นดินที่กรรมมาชุดให้หมดไม่ได้” ครั้งแรกที่อ่านเจอประโยคนี้ แทบร้องให้เลย มองดูเดิม ถ้าเรามีเมตตาให้กับทุกคนได้มากเมื่อน กับแผ่นดินที่ชุดไม่มีวันหมด เราจะยังโกรธใครได้อีกหรือ ในเมื่อพวกร เราทุกคนลึกๆ แล้วก็ควรเมตตาต่อ กันช่วยเหลือกัน เพราะเราต่างก็ เป็นเพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย วนเวียนอยู่ในลังสารวัฏนี้ด้วยกัน ทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขเป็นสุขเดิมอย่าได้เบียดเบี้ยนซึ่งกันและกันเลย รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเด็ด

ขอลงท้ายด้วยบทกลอนที่ท่านสอนให้ชาวเรางว่าใจร้อน
ทั้งหลายหัดดูแลหัวใจตัวเองบ้าง ดังนี้

“ปากเหมือนปู	หูเหมือนตะกร้ำ	ตาเหมือนตะgreg
ปากไม่แพร่ง	หูไม่อ้า	ตาไม่เห็น
เป็นหลักธรรม	นำให้	หัวใจเย็น
คนควรเป็น	เช่นนั้นบ้าง	ในบางคราว”.

จาก ธรรมะรอบกองไฟ (2545)

แนวความคิด “ทุนมนุษย์” กับการบริหารทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่

คำว่า “ทุนมนุษย์” (human capital) อาจไม่คุ้นหูสำหรับท่านผู้อ่านหลายคน แต่ในทางการบริหารทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่แล้ว ถือได้ว่าเป็นแนวคิดประการหนึ่งที่มีความสำคัญค่อนข้างมาก และนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ผู้เขียนซึ่งได้รับทุนรัฐบาลอสเตรเลียให้ไปศึกษาด้านการจัดการทรัพยากรบุคคลโดยตรงจึงประสบที่จะเผยแพร่แนวความคิดดังกล่าว เนื่องจากแนวความคิดนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในต่างประเทศ เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลที่พิมพ์ในประเทศไทยมากนัก

* เจ้าหน้าที่การทูต 6 กรมสารนิเทศ

แนวความคิดและคำจำกัดความเกี่ยวกับ “ทุนมนุษย์”

ได้มีการเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับทุนมนุษย์ในประเทศไทยวันตกลงปี 2-3 ทศวรรษแล้ว แต่เพิ่งจะมีการให้ความสนใจกันมากเมื่อปี 6-7 ปีที่ผ่านมา โดยมีหนังสือและสารานุกรมวิชาการตีพิมพ์เรื่องทุนมนุษย์หลายเล่ม แต่เล่มที่สำคัญๆ คือหนังสือ Human Capital ซึ่งเขียนโดย Thomas A. Davenport เมื่อปี ค.ศ. 1999 หนังสือ Return on Investment (ROI) of Human Capital ซึ่งเขียนโดย Jacque Fitz-enz เมื่อปี ค.ศ. 2001 และบทความทางวิชาการเรื่อง Human resource and the resource-based view of the firm เขียนโดย Patrick M. Wright และคณะ เมื่อปี ค.ศ. 2001

คำจำกัดความเกี่ยวกับ “ทุนมนุษย์” ตามที่ได้รวบรวมและประเมินจากผลงานทางวิชาการของนักวิชาการหลายท่าน ส่วนใหญ่จะเป็นไปในแนวเดียวกัน คือ ทุนสะสมของสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และความสามารถ (ability) ของพนักงานและบุคลากรในองค์กร (มักจะเรียกโดยรวมอย่างลั้นๆ ว่า KSA) ผนวกกับประสบการณ์และความสามารถในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องใช้เวลาในการพัฒนาและสะสมกันมา มีเช่นว่าจะสามารถสร้างขึ้นได้ในช่วงเวลาข้างหน้า

นอกจากนี้ Davenport (1999) ได้กล่าวถึง ทุนมนุษย์ ว่า ในช่วงปลายครตัวรรษที่ 20 การบริหารงานขององค์กรหลายแห่งมองพนักงานและบุคลากรว่าเป็น “สินทรัพย์” (asset) มากกว่าเป็น

ปัจจัยและต้นทุนในการผลิต เนื่องจากเล็งเห็นว่าพนักงานและบุคลากร หากได้รับการลงทุนและพัฒนาอย่างคุ้มค่าแล้ว ก็จะสามารถเป็น พลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขององค์กร ซึ่งจะนำไปสู่ผลผลิตและผลงานที่เพิ่มขึ้นขององค์กรด้วย

การลงทุนในด้านทุนมนุษย์และผลตอบแทนของการลงทุน

เมื่อมองพนักงานและบุคลากรเป็นลินทรัพย์แล้ว ก็จะต้องมี การลงทุน และคำนึงถึงผลตอบแทนของการลงทุน (return on investment - ROI) ซึ่งการลงทุนในด้าน “ทุนมนุษย์” นั้น คงต้อง เท้าความถึงการลงทุนโดยทั่วไปซึ่งตามความเข้าใจของผู้อ่านส่วนใหญ่ การลงทุนมักจะหมายถึงการลงทุนในรูปของเงินหรือทรัพย์สิน แต่ใน ยุคปัจจุบันที่เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและเป็นยุคของเศรษฐกิจที่ เน้นความรู้เป็นหลัก (knowledge-based economy) การท่องค์กร และบุคลากรจะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถ ในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืนได้นั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริม คือ การเพิ่มทุนมนุษย์ เนื่องจากหากไม่มีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ ความสามารถของบุคลากรแล้ว ก็จะไม่สามารถรับกับสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี ข่าวสาร และ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ได้ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรอยู่ในสภาพล้าสมัย ไม่ทันกับสถานการณ์

การลงทุนในด้านทุนมนุษย์ที่สำคัญ คือ การฝึกอบรม พัฒนา และให้ความรู้เพิ่มเติมให้แก่พนักงานและบุคลากรในองค์กร ซึ่งการ

ฝึกอบรมจะช่วยเพิ่มผลตอบแทนการลงทุนในงานของพนักงานและ บุคลากรที่ทำด้วย ทั้งนี้ ในองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ (learning organization) มักจะมีแนวความคิดที่ว่าการส่งเสริมให้ พนักงานได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ อยู่เสมอ จะช่วยสร้างความพึงพอใจแก่พนักงานต่องานที่ทำและอุทิศ ตนให้กับงานมากขึ้น อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นขององค์กรด้วย ซึ่ง ประเด็นนี้ได้ถูกพิสูจน์แล้วโดยการวิจัยศึกษาของมหาวิทยาลัยของ ตะวันตกหลายแห่ง

นอกจากนี้ ผลตอบแทนของการลงทุนในด้านทุนมนุษย์ที่ สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การช่วยรักษาคนที่มีความรู้ความสามารถ ให้คงอยู่กับองค์กรนั้นๆ เนื่องจากทักษะและความสามารถของพนักงาน เหล่านั้นจะได้รับการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการ ช่วยดึงดูดคนนอกที่มีความรู้ความสามารถให้เข้าร่วมงานกับองค์กร เนื่องจากมีแรงจูงใจด้านการพัฒนาทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งที่สุดแล้วก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรด้วย ดังนั้น การลงทุนเพื่อเพิ่มพูนทุนมนุษย์ในองค์กรจึงถือได้ว่าเป็นการ ลงทุนที่ค่อนข้างจะยั่งยืนและได้รับผลตอบแทนที่ค่อนข้างคุ้มค่า เพราะ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการผลักดันการเพิ่มพูนประสิทธิภาพ ขององค์กรมากขึ้น

- รูปแบบการลงทุนในด้านทุนมนุษย์ที่สำคัญ คือ
1. การสร้างบุคลากรในช่วงก่อนที่จะเริ่มรับเข้ามา ซึ่งได้แก่ การสร้างนักเรียนทุน
  2. การสร้างบุคลากรเมื่อรับเข้ามาแล้วด้วยการอบรมเข้ม และการพัฒนา

3. ให้ความรู้แก่บุคลากรที่มีอยู่แล้วเพิ่มเติม เนื่องจากในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ อุ่นใจรวม

สิ่งเหล่านี้จะล้าสมัยภายในเวลาไม่นาน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากรเป็นระยะๆ เพื่อให้สามารถทำงานรับกับความเปลี่ยนแปลงได้ ดังตัวอย่างเช่น บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับเทคโนโลยี หรือคอมพิวเตอร์ เมื่อเวลาผ่านไปสัก 1-2 ปี ความรู้เหล่านั้นก็เริ่มจะล้าสมัย ต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ

“ทุนมนุษย์” กับการบริหารทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่

การบริหารทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่จะแตกต่างจากยุคเก่า ตรงที่ยุคเก่าจะเน้นในด้านการทำงานแบบกึ่งธุรการ อาทิ การรับและคัดเลือกบุคลากร การบริหารค่าตอบแทน และการจัดทำทะเบียนประวัติของบุคลากร การประเมินผล เป็นต้น แต่การบริหารทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่จะเน้นเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรโดยให้ความสำคัญแก่พนักงานและบุคลากรในองค์กรในฐานะที่เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญขององค์กร รวมทั้งการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องและสนับสนุนยุทธศาสตร์หลักขององค์กร เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยมีหลักสำคัญประการหนึ่ง คือ การให้ความสำคัญแก่พนักงานในฐานะเป็นลินทรัพย์ที่จะช่วยส่งเสริมความสำเร็จและเป้าหมายขององค์กรมากกว่าเป็นต้นทุนการผลิต อันสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง

ทุนมนุษย์ ดังนั้น การบริหารทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่จะเน้นเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล (strategic human resource planning) การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่กับองค์กร (retention of key personnel) การตั้งดูดคนภายนอกที่มีความสามารถให้เข้าร่วมกับองค์กร การสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร และการวางแผนสืบทอด (succession plan) เป็นหลัก

บทสรุป

ตามแนวความคิด “ทุนมนุษย์” พนักงานและบุคลากรถือได้ว่าเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรในการที่จะบรรลุเป้าหมายและในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งควรจะถูกมองว่าเป็นลินทรัพย์มากกว่าเป็นปัจจัยและต้นทุนการผลิต รวมทั้งควรจะมีการลงทุนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของพนักงานและบุคลากรเพื่อให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงด้วยอย่างไรก็ตาม โดยที่การลงทุนในด้านทุนมนุษย์อาจหมายถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมากสำหรับบางองค์กร ดังนั้น จึงอาจใช้ทางเลือกโดยการพิจารณาลงทุนในด้านทุนมนุษย์ตามภารกิจและลักษณะงาน โดยจัดแบ่งเป็น 1) กลุ่มงานหลัก (core group) ซึ่งจะต้องเน้นการลงทุนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคลากร เพื่อให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลง และ 2) กลุ่มงานรอบนอกที่ไม่สำคัญนัก (peripheral group) ที่ไม่จำเป็นต้องลงทุนเพื่อพัฒนาบุคลากร.

- Becker, B.E. & Huselid, M.A. (1998), "High performance works system and firm performance: A synthesis of research and management implication", in Ferris, G.R. (ed.) Research in personnel and human resource management, Vol. 16, pp. 53-101.
- Bontis, N., Dragonetti, N.C., Jacobsen, K. & Roos, G. (1999) "The knowledge toolbox: A review of the tools available to measure and manage intangible resources, *European Management Journal*, Vol. 17 No. 4, pp. 391-402.
- Burgess, J. (1997), "The flexible firm and the growth of non-standard employment", *Labour and Industry*, Vol. 7 No. 3, pp. 85-101.
- Davenport, T. O. (1999), *Human Capital: What it is and Why People Invest It*, Jossey- Bass, San Francisco.
- De Cieri, H., Kramar, R., Noe, R., Hollenbeck, J., Gerhart, B. & Wright, P. (2003), *Human Resource Management in Australia: Strategy, People, Performance*, McGraw-Hill, Sydney.
- Deery, S., Plowman, D.H., Walsh K. and Brown C. (2001), *Industrial Relations* (2nd ed.), McGraw-Hill Australia, Roseville.

Fitz-enz, J. (2000), *The ROI of Human Capital: Measuring the Economic Value of Employee Performance*, AMACOM, New York.

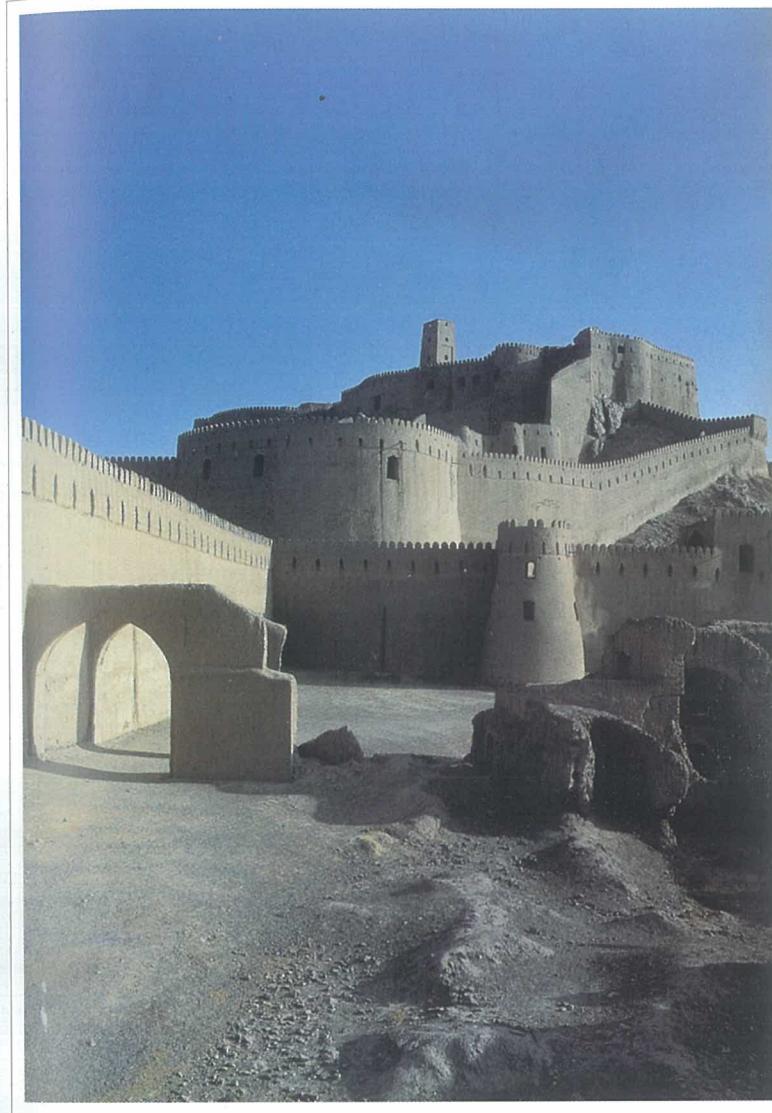
Stone, R. J. (2002), *Human Resource Management*, John Wiley & Sons Australia, Melbourne.

Wright, P.M., Dunford, B.B. & Snell, S.A. (2001), Human resource and the resource-based view of the firm, *Journal of Management*, No. 27, pp. 701-721.

เมืองโบราณพิโรธครั้งใหญ่ ใน อิหร่าน

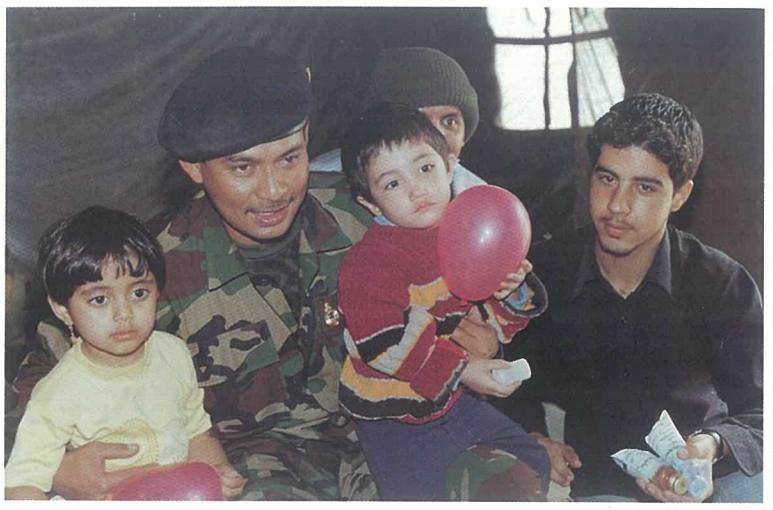
วิกฤติ

วันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2546 เป็นวันมหาวิปโยคของ สาธารณรัฐอิسلامอิหร่านอีกคราวหนึ่ง เมื่อแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่มี ความลึกถึง 7 หน่วยริชเตอร์ได้ยังความสูญเสียอย่าง ใหญ่หลวงต่อชีวิตและบ้านเรือนของชาวเมืองbam (Bam) ในเขต จังหวัดเคอร์مان (Kerman) ที่อยู่ค่อนไปทางใต้ของกรุงเตหะรานซึ่ง เป็นเมืองหลวง ประมาณ 1,000 กิโลเมตร

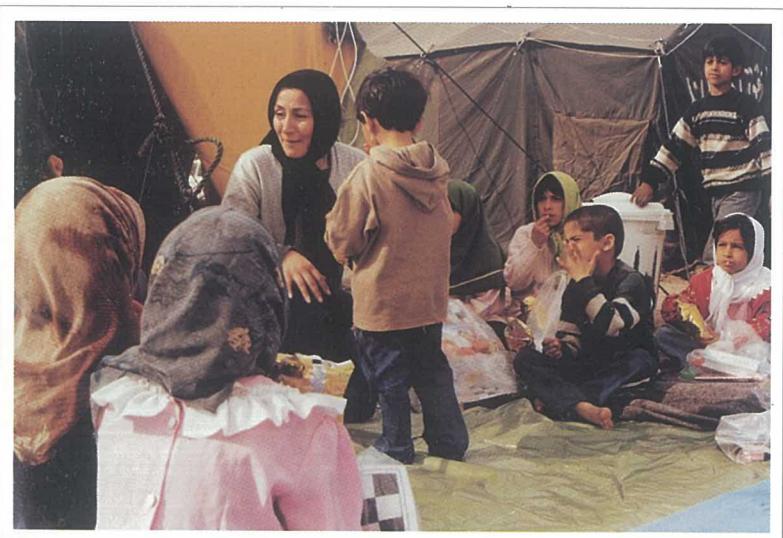

เมืองbamก่อนแผ่นดินไหว

* เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ

ทหารไทยในค่ายผู้อพยพ

ค่ายผู้อพยพ

การประเมินความเสียหายในครั้งแรก มีคนตายไปเพร่าๆ ถูกชาวบ้านเรือนหล่มทับไม่น้อยกว่า 5,000 คน และเมื่อมีการชุดคุญ หากันต่อกันเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีจำนวนเท่าใด แต่พอจะยืนยันได้ว่าเป็นหมื่น ผู้คนที่บาดเจ็บก็มีเป็นจำนวนมากพันและต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนในด้านที่พักอาศัย ผ้าห่ม เครื่องปั่นไฟ และน้ำดื่ม รวมทั้งแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยเพื่อค้นหาผู้ที่ติดอยู่ในชากระถาง หักพังของบ้านเรือนและถูกกองดินและหินทับอยู่

การให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลไทยต่อผู้ประสบภัยในอิหร่าน

ทันทีที่รัฐบาลไทยทราบเรื่องนี้ สтанเอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน (ซึ่งขณะนั้น ผู้เชี่ยวชาญเป็นข้าราชการผู้หนึ่ง และกำลังเตรียมเดินทางกลับประเทศไทยเนื่องจากครบวาระการประจำการ 4 ปีในอิหร่าน ในช่วงปี 2543-2546) ก็ได้รับการติดต่อประสานงาน เป็นการต่อเนื่องจากการต่างประเทศ รวมทั้งกรมยุทธการทหารและหน่วยบรรเทาสาธารณภัยเพื่อเตรียมดำเนินการให้ความช่วยเหลือชั่วขั้นแรก ต้องเตรียมการประสานงานให้เครื่องบิน ซี.130 ของกองทัพภาคค�이ยกลายจลาจลที่แล้วสัดสุกกรรมที่จำเป็นในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวไปยังเมืองบามโดยเร็วที่สุด

ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้อนุมัติงบประมาณให้ความช่วยเหลือทันที ในชั้นแรกเป็นวงเงิน 10 ล้านบาท (ประมาณ 300,000 ดอลลาร์สหรัฐ)

เอกอัครราชทูตสุวิทย์ สายเชื้อ มอบถังของช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย

เพื่อนำไปใช้ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนส่งมาช่วยผู้ประสบภัย

ส่วนทางด้านพธีการทูตฯ พณฯ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และ พณฯ ดร.สุรเกียรติ เลสีร์ไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็ได้มีสารแสดงความเลี้ยงใจต่อการสูญเสียดังกล่าวไปยังประธานาธิบดี Seyed Mohammad Khatami และนาย Kamal Kharazzi รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิหร่าน ซึ่งสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน ได้นำสารดังกล่าวไปมอบให้กระทรวงการต่างประเทศอิหร่านในทันทีที่ได้รับการประสานงานจากกระทรวงฯ เมื่อวันเสาร์ที่ 27 ธันวาคม 2546 โดย

ได้รับความขอบคุณอย่างมากซึ่งจากฝ่ายอิหร่าน และในโอกาสเดียวกัน ก็ได้ประสารและเตรียมงานกันในขั้นตอนต่อไปสำหรับการอำนวยความสะดวก สะดวกให้แก่ฝ่ายไทย ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวโดยด่วน

ขณะเดียวกัน ประเทศไทย รวมทั้งสหรัฐฯ ก็ได้ส่งความช่วยเหลือไปยังเมืองบามอย่างรวดเร็ว ในการนี้ ทางสถานเอกอัครราชทูตฯ ก็ได้ระดมกำลังกันอย่างเต็มที่ในการประสานงานกับฝ่ายอิหร่านเพื่อนำความช่วยเหลือของไทยไปที่เมืองบาม และก็ไปถึงเมื่อ 31 ธันวาคม 2546 โดยได้จัดคณะนักศึกษาไทยในอิหร่าน จากเมืองกุม (Qom) และเมืองอื่นๆ ที่อาสาสมัครไปให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยร่วมกับทีมของประเทศไทยที่ใช้ชื่อว่า Thailand's Disaster Relief Team ซึ่งสถานทูตฯ ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งไปดูแลและประสานงานด้วยเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยออกเดินทางจากกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงในวันอังคารที่ 30 ธันวาคม 2546 เพื่อรับเครื่อง ซี.130 ของกองทัพอากาศไทยที่จะบินตรงเข้าไปในพื้นที่ในวันรุ่งขึ้น

ในขั้นตอนการประสานงาน ทางสถานทูตฯ ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยเตรียมพร้อมที่จะรับสภาพการเข้าไปอยู่ในพื้นที่ในลักษณะช่วยตัวเองให้มากที่สุด เพราะเป็นช่วงฤดูหนาว และต้องเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้เป็นที่พำนักระยะในทันทีที่เข้าถึงพื้นที่ซึ่งขาดน้ำ และกระแสไฟฟ้า ในขณะเดียวกันจำนวนศพผู้เสียชีวิตจำนวนมหาศาลที่ยังไม่ได้รับการดำเนินการอย่างทันท่วงทีก็เริ่มมีกลิ่น และเลี้ยงต่อการติดเชื้อสูงมาก เจ้าหน้าที่จะต้องเตรียมหน้ากากปิดจมูก เครื่อง

กันหนาครับเครื่อง และเครื่องยังซีพิให้พร้อมเพรียง ไม่ว่าจะเป็น น้ำดื่ม อาหารกระป๋อง รวมทั้งยาภัคไข้โรคของผู้ให้การช่วยเหลือเอง ในกรณีที่จำเป็นด้วย

การเข้าไปให้ความช่วยเหลือของประเทศไทยต่างๆ และองค์กร ระหว่างประเทศ เป็นไปด้วยความทุลักษณ์ เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่ และสิ่งของที่ลำเลียงเข้าไปให้ความช่วยเหลือเป็นจำนวนมากแทบจะ พร้อมๆ กันจากแทบทุกหนทุกแห่งนั้น ทำให้การใช้เส้นทางลำเลียง ทางถนนติดขัดและใช้เวลามากกว่าการเดินทางในยามปกติ การจัด ระบบรับความช่วยเหลือบางส่วนจากประเทศไทยต่างๆ ไม่สามารถทำได้ ทันท่วงที

หลังจากนั้น ในเดือนมกราคม 2547 นายสุวิทย์ สายเชื้อ เอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน ก็ได้เป็นประธานในพิธีมอบสิ่งของ บรรเทาสาธารณภัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวที่เมืองบาม ซึ่งเป็นการมอบสิ่งของรอบที่ 2 หลังจากที่ได้มอบให้ในรอบแรกแล้ว เมื่อ 31 ธันวาคม 2546 โดยมี พลตรีวุชช์ วัฒนวรรณ รองเจ้ากรม ยุทธการทหาร และพันเอก วิทยา วชิรกุล ผู้บังคับการหน่วยบรรเทา สาธารณภัย รวมทั้งศาสตราจารย์ Iraj Sharfi คณบดีคณะแพทย์ ศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเมือง Kerman และนาย Mesbah ผู้แทน ผู้ว่าราชการจังหวัด Kerman ร่วมเป็นสักขีพยาน นอกจากนี้แล้ว ใน ประเทศไทยเอง ทางภาคเอกชนไทยก็ได้มีจิตศรัทธามอบตู้คลินิก เคลื่อนที่ให้ อิหร่านโดยมีนาย Rasoul Eslami เอกอัครราชทูตอิหร่าน ประจำประเทศไทยเป็นผู้รับมอบที่กระทรวงการต่างประเทศด้วย

อย่างไรก็ตาม ถือว่า การให้ความช่วยเหลือของประเทศไทย

ด้วยความห่วงใยและตระหนักรู้ในมนุษยธรรมครั้งนี้ นอกจากจะได้มี ส่วนช่วยบรรเทาทุกข์ให้เพื่อนมนุษย์ที่ประสบภัยพิบัติอย่างน่าเวทนา ในครั้งนี้แล้ว ยังเป็นการแสดงถึงนโยบายต่างประเทศของไทยในการ ให้ความช่วยเหลือประชาชนโลกซึ่งอิหร่านและไทยต่างก็เป็นส่วน ร่วมอยู่ด้วย และถือเป็นการยืนยันมิตรภาพและความลัมพันธ์อันดีใน ฐานะมิตรประเทศที่ไทยมีต่ออิหร่านเป็นเวลานานนับเนื่องมากกว่า 400 ปีแล้วด้วย

นอกจากนี้จากเอกสารอัครราชทูต และเจ้าหน้าที่ทุกคนของ สถานทูตฯ ที่ได้ช่วยกันประสานงานอย่างเต็มที่ในเรื่องนี้แล้ว ในฐานะ ที่ผู้เขียนเป็นคนหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในช่วงแรกๆ และ ได้เป็นพยานรับรู้ถึงการมีส่วนร่วมของประเทศไทย นับตั้งแต่การ แสดงความเคาร์สลดต่อประชาชนอิหร่านทั้งประเทศ ความรับรู้ถึงการ สูญเสียอันใหญ่หลวง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือ อย่างดีที่สุดด้วยความห่วงใยจากทุกหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ของไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ และนักศึกษาผู้เสียสละ ขอแสดงความ ต่อท่านทั้งหลายที่ได้มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ในครั้งนั้นอย่างซาบซึ้ง พร้อมกับขอส่งผ่านความรู้สึกขอบคุณและ ประทับใจจากชาวอิหร่านทั้งประเทศมาถึงประชาชนชาวไทยของเรา ด้วย ณ ที่นี่

ความสูญเสียทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี : อวสานเมืองโบราณ ‘บาม’

นอกจากความสูญเสียที่ไม่อาจประเมินเป็นตัวเลขได้แล้ว สิ่ง

ที่ชาวอิหร่านทั้งประเทศต้องสูญเสียไปในแผ่นดินไหวครั้งนี้ ก็คือ Citadel of Bam ซึ่งเป็นลิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ที่มีอายุยืนยาว มานานกว่า 2,000 ปี ก็ต้องพลอยพังพินาศไปจนหมดลิ่ง ถึงกับรัสбал อิหร่านต้องรีบอกรายการให้ประชาชนทราบว่าจะพยายามช่วยสร้างขึ้นมาใหม่ให้ใกล้เคียงของเดิมที่สุดเพื่อรักษาเอกลักษณ์ที่เป็นโบราณสถานที่ยิ่งใหญ่ซึ่งเป็นลัญลักษณ์เชิดหน้าชูตามากแห่งหนึ่งของอิหร่าน

เมืองโบราณแห่งนี้สร้างขึ้นจากอิฐดิบ ผสมดินเหนียวและหินฟ่าง มีเสาและคานซุ้มประตูบางแห่งเป็นไม้จากต้นปาล์มและอินทรผลิตทั้งตัน ซึ่งเป็นพืชเกษตรกรรมสำคัญในพื้นที่ ลักษณะคล้ายและลักษณะปัจจุบันการก่อสร้างของ Citadel of Bam เป็นเมืองที่มีป้อมปราการล้อมโดยรอบ มีพื้นที่ประมาณ 6 ตารางกิโลเมตร มีส่วนที่เป็นปราสาทที่ประทับของเจ้าผู้ครองนครอยู่ใจกลางในลักษณะของแนวคิดเดียวกันกับ ‘เข้าไกรลาศ’ ที่เปรียบเสมือนศูนย์กลางจักรวาล มีอาคารบ้านเรือน ร้านรวง และตลาด รวมทั้งส่วนที่เป็นป้อมค่ายและโรงทหารที่ยังคงสภาพเกือบสมบูรณ์ให้เห็นร่องรอยของอารยธรรมเบอร์เซียในอดีตที่มีอายุและระดับความเจริญร่วมสมัยและเทียบได้กับอารยธรรมกรีก บาบิโลน และอียิปต์ที่เดียว และเป็นสถานที่เยี่ยมเยื่อนที่สำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของอิหร่านจนวาระสุดท้าย

แต่ในที่สุด ‘bam’ ก็ต้องถึงกาลอวสาน พังทลายลงเหลือเป็นแค่เนินดินกองหมาจากรถที่ขึ้นอยู่ในแผ่นดินไหวครั้งนี้ภายในเวลาเพียงไม่กี่วินาที...นั่นก็คือ ความไม่เที่ยงแห่งโลก

สรุป

ก่อนหน้านี้ อิหร่านซึ่งเป็นเขตที่มีการเกิดแผ่นดินไหวที่อันตรายแห่งหนึ่งของโลก ก็ประสบภัยจากแผ่นดินไหวตลอดมาเป็นระยะๆ ในช่วงปี 2515, 2521, 2533, 2544 และ 2546 แต่ไม่รุนแรงเท่าครั้งนี้ ขณะที่ผู้เขียนประจำการอยู่ที่กรุงเทพฯ บนพื้นที่ที่เคยพบรากับความลั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวอยู่บ้างเล็กน้อย แต่ก็รู้สึกเพียงแค่ตัวบ้านลั่นไหวไปมา กระนั้น ก็พอจะทำให้รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตได้แล้ว

และนั่นก็เป็นความเลี่ยงอีกประเภทหนึ่งที่พากเราชาวไทยทวงการต่างประเทศจะต้องพบรากับอยู่บ้างนอกเหนือจากความเลี่ยงในเรื่องภาวะสังคมและความขัดแย้งในบางประเทศที่พากเราถูกส่งไปประจำการ หรือไม่ก็ในประเทศไทยที่มีข้อดีการพัฒนาต่อและยังไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกหลากหลายครบครันเหมือนกับประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย บางประเทศก็ยังประสบปัญหาจากภัยของโรคระบาดต่างๆ ฯลฯ

ทว่า ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่ถูกปลูกฝังกันมาให้รู้จักเลี่ยงสละ ช่วยเหลือ และทำหน้าที่ในฐานะหน่วยงานแห่งหนึ่งที่เป็นผู้แทนประเทศไทย ภายใต้การบริหารของหัวหน้าสำนักงาน ไม่ว่าจะเป็นเอกอัครราชทูต (สำหรับสถานเอกอัครราชทูต) หรือกองสุลให้ญี่ (สำหรับสถานกงสุลใหญ่) ตลอดจนเอกอัครราชทูตผู้แทนภาคร (สำหรับคณะกรรมการประจำองค์การสหประชาชาติ) ที่ปฏิบัติราชการร่วมกับผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายพาณิชย์ ฝ่ายทหาร สำนักงานข่าวกรอง และกระทรวงแรงงาน ภายใต้เงินโดยบาย ‘ทีม

ไทยแลนด์’ ที่รัฐบาลลงเริ่มให้มีการบริหารแบบ ‘บูรณาการ’ ที่รุ้งกันในนาม ‘ทูต CEO’ นั้น ก็เป็นสิ่งที่ข้าราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้องดังกล่าวพยายามทำหน้าที่ต่อไปอย่างดีที่สุด ซึ่งในไม่ช้านี้ เราก็คงจะมีกำลังสนับสนุนจากหน่วยงานสำคัญๆ เพิ่มเติม เช่น กระทรวงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อร่วมผนึกกำลังกันในการดำเนินประสานงานกันอย่างใกล้ชิด อันจะนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดของประเทศไทยต่อไป

บทสรุปท้าย

ในขณะที่ผู้เขียนกำลังเตรียมลงต้นฉบับของเรื่องนี้อยู่ ก็ได้ทราบข่าวการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐอิسلامอิหร่านของสมเด็จพระเพรตานราชนฤทธิ์ สยามบรมราชกุมารอย่างเป็นทางการ ตามคำกราบบังคมทูลของนาง Massoumeh Ebtekar รองประธานาธิบดีของอิหร่านซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม โดยคาดว่าจะมีกำหนดในช่วงกลางเดือนเมษายน ศกนี้ โดยผู้เขียนได้รับมอบหมายให้ร่วมเดินทางไปกับเจ้าหน้าที่คณะล่วงหน้าของกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสำรวจเส้นทางและเตรียมการรับเสด็จฯ ในครั้งนี้ด้วย

ผู้เขียนจึงมีความเชื่อมั่นอย่างสูงว่า การเสด็จฯ เยือนอิหร่านจะเป็นอีกลัญญาลักษณ์หนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการรักษาความลัมพันธ์ระหว่างไทย-อิหร่านที่ดำเนินมาช้านานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้แน่นแฟ้นและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันยิ่งขึ้นไปอีก และเป็นส่วนที่จะสนับสนุนการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

ของไทยกับอิหร่านอย่างได้ผลสูงสุดอีกประการหนึ่งหลังจากที่ได้สถาปนาความลัมพันธ์ทางการทูตต่อกันตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม 2498 ซึ่งก็หมายความว่าจะเป็นเวลา 50 ปีพอดีในช่วงปี 2548 ที่จะถึงนี้

สุดท้ายผู้เขียนขอฝากทุกคนซึ่งสะท้อนความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ในครั้งนั้น...

“แสนสัมภានเมืองบ้านเมืองเลือด流 เคยรุ่งเรืองยิ่งใหญ่ในอดีต

ลัญญาลักษณ์อารยธรรมตามอารีต

สูงสุดขีดกลับล่มจมูกองดิน

แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ปลาย '46

ดินตรษหนกชาวเมืองต้องสูญลื้น

ทั้งชีวิตบ้านเรือนและที่ถิน

ที่ทำกินเรอกสวนถ้วนทำลาย

ประเทศไทยได้เริงรับช่วยเหลือ

ไปกอบเกื้อการรุณยุนเจือหlays

ส่งเครื่องบิน คน สิงของ ไปคลี่ลาย

ผู้เคราะห์ร้ายบรรเทาทุกข์ให้สุขกัน

หลายประเทศร่วมช่วยด้วยลังเวช

ทัวแควนเขตเมืองบ้านเคียงงามสรรพ

ต้องกล่อมล่อมลายมลายพลั้น

ซีพอาลัยบารลัยคนวายชนม์

ทั้งลูกเล็กเด็กแดงคนแก่เฒ่า

ต้องโศกเศร้าสูญเสียและขัดสน

แต่โลกนี้ก็ยังมีบ้าน

ด้วยผู้คนมีน้ำใจไปเยือกเพื่อ

ขอขอบคุณรัฐบาล ทหารกล้า

อึกอาสาสมัครถ้วนล้วนช่วยเหลือ

ทั้งประเทศไทยได้อื้อเพื่อ

ได้แผ่เพื่อเจือจานอิหร่านมา

ทั้งกอบเกื้อดูแลผู้ทุกชั้น

ที่ลำบากคันแคนเป็นหนักหนา

ที่ไม่ตายก์บัดเจ็บทราบ

ต้องเยี่ยวยาหาหมอ-ที่พักพิง

ขออำนวยคุณพระรัตนตรัย

บรรเทาภัยให้อิหร่านอย่างยวดยิ่ง

จงทรงดเคราะห์ลั้นโคงในทุกสิ่ง

ไทยไม่ทิ้งทอดกันทุกคราว Yam

ขอพระสยามเทวาธิราชเจ้า

ทรงคุ้มเกล้าปักเกศเขตสยาม

ให้เมืองไทยรุ่งเรืองระเบื้อนam

ทัวเวตขามแวนแควนทุกแคนดอน

รัฐบาลปกป้องประเทศไทย
ดูแลรักษา-ประชาชนมีสิ่งคลอน
ช่วยเชิดชูดูแลสถาบัน
ไม่เคยน้อยหน้าใครที่ไหนอีก

อย่างตลาดบริษัทเบร์ลินมิตร
คนไทยนองตากลับทุกวันคืน
ร่วมยืดมั่นกษัตริย์-ศาสน์-ชาติร่วมรื่น
ได้ชุมชนรื่นรมย์สมสุขเอຍ.

● บทความพิเศษ : ประวัติศาสตร์ เศวตฤทธิ์

บัวแก้วสัญจร

คำว่า ‘บัวแก้วสัญจร’ อาจยังไม่เป็นที่คุ้นหูสำหรับพี่น้องประชาชนโดยทั่วไป และก็คงจะมีคำตามตามมาว่า ‘บัวแก้ว’ คืออะไร และทำไมถึงต้อง ‘สัญจร’

‘บัวแก้ว’ คือตราประจำกระทรวงการต่างประเทศ เป็นรูปเทวดาประทับอยู่ในวงกลมหัตถ์ซ้ายถือดอกบัว หัตถ์ขวาถือสายฟ้าซึ่งต่อมาได้กล่าวเป็นคำแทนชื่อกระทรวงการต่างประเทศไปโดยปริยาย แต่เดิมนั้น ภารกิจของกระทรวงฯ จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินความล้มพันธ์กับนานาชาติทางด้านพระราชไมตรี การเจรจาเศรษฐกิจ การค้า การเมือง ความมั่นคง และรักษาผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ แต่ในยุคปัจจุบัน กระทรวงการต่างประเทศได้เลงเห็นถึงความสำคัญของการเปิดโอกาสให้ประชาชนโดยเฉพาะที่อยู่ต่างจังหวัดที่ห่างไกลและบริเวณชายแดน ได้เข้ามาร่วมรับรู้และมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบาย

ต่างประเทศ โดยการได้รับทราบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสถานการณ์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และรับทราบความต้องการ อันจะนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และยกระดับความเป็นอยู่ของพื้นท้องประชาชน ในท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล และตามแนวคิดเรื่อง “การทูตเพื่อประชาชน” ซึ่งแทนที่จะคอยรับเรื่องราวอยู่ในกรุงเทพฯ ดร.สุรเกียรติ เลสิย์ไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศซึ่งเป็นผู้ที่ริเริ่มโครงการ พร้อมด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวง ก็ได้เดินทางไปพบปะข้าราชการ และประชาชนในจังหวัดชายแดนที่ห่างไกล เพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็น รวมทั้งซึ่งเจงบทบาทและงานที่กระทรวงการต่างประเทศได้ปฏิบัติ ให้พื้นท้องประชาชนได้รับทราบ รวมทั้งให้บริการในด้านการจัดทำหนังสือเดินทาง ให้คำแนะนำในการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ให้ข่าวสารที่จำเป็นในการพำนักในต่างประเทศ ให้ข้อมูลในเรื่องเศรษฐกิจ การค้าตามแนวชายแดน การเยี่ยมเยียนและมอบของขวัญแก่ทหารตำรวจที่ปฏิบัติภารกิจในท้องถิ่นทุกันดาร และการพบปะกับผู้นำวิหาร และนักเรียนของโรงเรียนซึ่งอยู่ในโครงการ ยุวทูตความดีเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นต้น

นับจากปี 2544 เป็นต้นมา กระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการตามโครงการ ‘บัวแก้วลัญจร’ ไปแล้ว 6 ครั้ง ที่จังหวัดเชียงราย หนองคาย สงขลา อุบลราชธานี พะเยา และครั้งหลังสุด ที่จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2546

ในการลัญจแรต่ละครั้ง กระทรวงการต่างประเทศได้ใช้โครงการนี้เป็นเวทีเปิดเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีแก่ข้าราชการ

นักธุรกิจ พ่อค้า ประชาชน เกี่ยวกับการดำเนินวิเทศสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงผลกระทบและประโยชน์ที่จะบังเกิดแก่จังหวัดชายแดนของไทย เช่นที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้ให้ข้อมูลในเรื่องสามเหลี่ยมมรภต ที่จังหวัดพะเยาได้ทำความเข้าใจในเรื่องการประชุมสุดยอดที่พุกาม และยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน (ECS) อันจะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจตามจังหวัดชายแดน ทั้งในเรื่องการสร้างงาน การขยายแหล่งทุน ปริมาณการค้าชายแดน การเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งในโครงการ ‘บัวแก้วลัญจร’ ทุกครั้ง กระทรวงการต่างประเทศได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากการประชุมประชาลัมพันธ์ในการถ่ายทอดสดเหตุการณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศพบประชาชน ออกกระจายเสียงในพื้นที่และทั่วประเทศ เพื่อให้พื้นท้องประชาชนสามารถรับฟังได้อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ การที่โครงการ ‘บัวแก้วลัญจร’ ทุกครั้ง ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากข้าราชการ นักธุรกิจ พ่อค้า ประชาชน ในท้องถิ่น ทำให้เป็นช่องทางที่กระทรวงการต่างประเทศจะได้รับข้อมูลข่าวสาร ความต้องการ และปัญหา จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบโดยตรง อาทิ ในประเด็นเรื่องการเปิดจุดผ่านแดนข้อดัดข้องต่างๆ ในเรื่องการค้าชายแดน การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งทางกระทรวงการต่างประเทศก็ได้ながらบันทึกจารณาไว้ร่วมกับข้อกังวลอื่นๆ อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาลินค้านภัย ปัญหาการค้าสหัสและเด็ก ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อหาทาง

แก้ไขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประเทศเพื่อนบ้านให้ปัญหาและข้อขัดข้องดังกล่าวหมดลืนไปโดยเร็ว

ในด้านของการจัดทำหนังสือเดินทางแก่ประชาชนในท้องถิ่นโครงการ ‘บัวแก้วสัญจร’ ได้ให้บริการไปแล้วกว่า 2,000 ราย และในอนาคต ทางกระทรวงฯ กำลังพัฒนาระบบทดลองหนังสือเดินทาง on line เพื่อให้ประชาชนสามารถรับหนังสือเดินทางได้ทันที นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือด้วยการแนะนำและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และความเดือดร้อนต่างๆ ซึ่งภูมิพื้นท้องของประชาชนที่ทำงานอยู่ในต่างประเทศประสบปัญหาน้ำท่วมซึ่งก่อให้พื้นท้องคนไทยไม่น้อยรอดพ้นจากการเป็นเหยื่อของขบวนการหลอกหลวงแรงงานไปทำงานต่างประเทศ อันเป็นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซึ่งรุก แทนที่จะไปแก้ไขในต่างประเทศ ซึ่งในแต่ละปีกระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลืออยู่แล้วกว่าปีละ 7,000 คน

โครงการ ‘บัวแก้วสัญจร’ ที่ผ่านมา นับได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง สมตามเจตนาرمย์ และอำนวยประโยชน์อย่างสูงแก่กระทรวงการต่างประเทศ ในด้านการรับทราบข้อมูลข่าวสารข้อคิดเห็น ความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ของพื้นท้องประชาชนในจังหวัดชายแดน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและประกอบการพิจารณาการดำเนินนโยบายต่างประเทศกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศไทยและประชาชนรวมทั้งการเริ่มสร้างความล้มเหลวนี้กับประเทศไทยบ้านใกล้เรือนเคียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และในฐานะที่ส่วนแห่งความเจริญก้าวหน้าของภูมิภาคนี้

● ป ก ณ ก ະ : วิโรจน์ ถิรคุณ

ก่อนจะถึงจุดหมายเหตุ ‘ลาลูเบร์’ ก็มีจุดหมายเหตุ ‘ชูเต็น’

เรื่องที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังเชื่อว่ายังเป็นเรื่องใหม่อยู่ คือคิดว่ายังไม่มีใครนำมาพูดถึงก่อนหน้านี้ หรือหากจะมีก็คงยังไม่ถึงกับแพร่หลายนัก

เป็นเรื่องที่เผยแพร่ได้ไปอ่านพบที่ ‘แผนกรอบรวมหนังสือหายาก’ ของหอสมุดวัชรพลภารกิจ ที่นับว่าใหญ่ยิ่งที่สุดในโลกที่เดียวแต่อย่างไรก็ไดเมื่อไดกลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว ผู้คนล่องตราชอบดูว่าจะมีหนังสือเล่มนี้ที่หอสมุดแห่งชาติที่ท่าวาสุกรีหรือไม่...ปรากฏว่ามีแต่หนังสือเล่มที่หอสมุดเรามีนั้นเป็นการถ่ายเอกสารมา握รวมไว้เป็นบางส่วน

A TRUE DESCRIPTION
OF THE
MIGHTY KINGDOMS OF
JAPAN & SIAM

BY
FRANÇOIS CARON & JOOST SCHOUTEN

Reprinted from the English edition
of 1663
with *Introduction, Notes and Appendices*

ซี. ร. บ็อกเซอร์
C. R. BOXER

The Lincolnshire Regiment
Corresponding Member of the Batavian Academy
of Arts and Sciences

1935
THE ARGONAUT PRESS
LONDON

ที่สำคัญที่สุดคือเมื่อตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติแล้ว น่าจะเชื่อถือได้ว่ายังไม่มีผู้ใดแปลเอกสารหนังสือเล่มนั้นออกมาเป็นทางการแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ก็อย่างที่บอกไว้ในตอนต้นแล้วว่า จะนำมาเล่าสู่กันฟัง ดังนั้นจึงไม่ใช่การแปลชนิดคำต่อคำแต่อย่างใด... เป็นเรื่องประเกทจับเข้าคุยกันเป็นเกร็ดพงศาวดารเล็กๆ กว่า

หนังสือเล่มนี้ชื่อ 'A True Description of the Mighty Kingdoms of Japan and Siam' แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ญี่ปุ่นและไทย ตอนที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับญี่ปุ่นเขียนโดย Francois Caron ซึ่งยาวเกือบ 2 ส่วน 3 ของหนังสือทั้งเล่ม ตอนที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับไทยเขียนโดย Justus Schouten

หนังสือเล่มนี้เขียนขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1636 (เขียนก่อนจดหมายเหตุลาลูแบร์หลายปีที่เดียว) เป็นภาษาดั้งเดิม ต่อมากลังจากนั้นจึงได้แปลออกมานเป็นภาษาอังกฤษ โดยร้อยเอก Roger Manley เมื่อปี ค.ศ. 1935 (ซึ่งเป็นต้นฉบับที่ผมเรียบเรียงมาเป็นภาษาไทยเพื่อเล่าสู่กันฟังนี่แหละ)

ก่อนจะเข้าเรื่อง...ขอเล่าเรื่องของนาย Justus Schouten เลี้ยงหน่อยเพื่อเป็นการปูเรื่องเล็กก่อน...

นายชูเต็น (Schouten) เป็นชาวดั้งเดิมที่ตั้งตระหง่านในอาณานิคมของตน ตอนที่จะเข้ามากรุงสยามนั้นเขาทำงานรับจ้างอยู่กับบริษัทดั้งเดิม อิสต์ อินเดีย (Dutch East India Company) และได้รับมอบหมายให้มาทำงานทางตะวันออกคือເຊີຍ

เรานี้ ครั้งนั้นยังเป็นผู้รับมอบหมายให้นำของขวัญจากเจ้าชายแห่งแคร์โนอเรนจ์ ชื่อ Frederick Hendrik เข้ามาถวายกษัตริย์สยาม

นายชูเต็นคนนี้เข้ามาถึงกรุงสยามในปลายรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวปราสาททอง กษัตริย์ลำดับที่ 23 แห่งกรุงศรีอยุธยา รู้สึกว่า นายคนนี้คงจะได้สร้างคุณงามความดีไว้มีเช่นน้อย เพราะเขาได้อ้างอิงไว้ด้วยว่า เขายาเคลียได้รับพระราชทานข้าวของรางวัลที่แสดงถึงศักดิ์ดูเหมือนจะเป็นทิบเชียนมากทำด้วยเงิน

ผลงานสำคัญของนายชูเต็นอีกอย่างดูเหมือนจะช่วยดำเนินการจัดหากองเรือ เพื่อช่วยกรุงศรีอยุธยาปราบกบฏที่ปัตตานี (โดยฝ่ายกบฏมีปอร์ตุเกสเข้าช่วยเหลือ) และอีกอย่างก็คือช่วยเป็นตัวกลางการค้าระหว่างไทย - ญี่ปุ่นด้วย

นายชูเต็นเข้ามากรุงศรีอยุธยาครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1628 และออกเดินทางกลับออกไปเมื่อ ค.ศ. 1629 หลังจากนั้นจึงได้กลับเข้ามาอีกครั้ง เมื่อปี ค.ศ. 1633 ต่อมาก็เดินทางขึ้นล่องระหว่างแม่น้ำและในช่วงนั้นก็ได้ดำเนินการเป็นผู้จัดตั้งโรงงานของบริษัทดัทช์ อิสต์ อินเดียขึ้นที่กรุงศรีอยุธยา และได้ปักหมุดอยู่ที่กรุงศรีอยุธยามากขึ้น

จนในครั้งสุดท้ายที่เดินทางกลับไปประเทศไทย เดือนลิงหาคม ค.ศ. 1636 พrovam ด้วยของขวัญจากเจ้าชายแห่งแคร์โนอเรนจ์ ของขวัญที่ว่า "น้ำมนต์" หรือ "มนต์ภูมิ" ที่มีฝีกทำด้วยทองคำ ฝังมรกต พร้อมทั้งพระแสงดาบ ที่มีฝีกทำด้วยทองคำ' แล้วยังมีของขวัญอีก 2-3 ชิ้นที่ราคาเยากว่าน้ำมนต์อย่างจากผู้สำเร็จราชการแห่งปัตตานี

เมื่อสิ้นปี ค.ศ. 1636 นายชูเต็นก็หมดหน้าที่ในประเทศไทย และเดินทางกลับไปกลับมาอยู่ระหว่างขอลแลนด์กับปัตตานี ต่อจากนั้นก็ทำหน้าที่อยู่ในคณะที่ปรึกษาของรัฐบาลอยู่ที่ปัตตานีจนถึงปัจจุบัน

จนเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1644 ก็มีผู้กล่าวหาว่า นายชูเต็นประพฤติมิชอบโดยชอบเสพสังวาสกับเพศเดียวกัน ซึ่งในครั้งนั้นมีโทชาสายแรงถึงขั้นประหาร เมื่อเรื่องเข้าสู่ศาลเพื่อการพิจารณาและไม่ว่าเพื่อนผู้ที่เรื่องอำนาจของนายชูเต็นจะช่วยเหลือวิงเต้นอย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าเขากลับถูกศาลสั่งจำคุกและให้อาคพอโนลงในกองเพลิงไฟให้ลิ้นชัก ให้เหลือแต่เปล่า ส่วนทรัพย์สมบัติทั้งลิ้นชักทั้งปวงให้รับเสียให้ลิ้น

ที่สำคัญและเกี่ยวพันกับประเทศไทยของเราก็คือ ในตอนที่นายชูเต็นสารภาพออกมากลางค่าล่าว...ได้เรียนรู้พุทธิกรรมการเสพสังวาสอย่างว่านั้นมาจากประเทศไทยของเรา

ต่อไปนี้จะเป็นเรื่องราวจากบันทึกของนายชูเต็นที่เจ้าตัวเข้าตั้งชื่อเรื่องว่า

“เรื่องราวดังเช่นเกี่ยวกับการปกครอง พระราชอำนาจ ค่าลนา การคุลากการ การคุณน้ำ และการนิยมกิจลั่นนำที่แห่งอาณาจักรสยาม เขียนขึ้นในปี 1636 โดยเพลล์ ชูเต็น ผู้อำนวยการบริษัทอิสต์ อินเดีย ประจำประเทศไทย”

นายชูเต็นเริ่มต้นว่า

“สยามเป็นอาณาจักรที่มีความสำคัญและมีอำนาจมากในเอเชีย”

ต่อจากนั้นก็เล่าให้ฟังว่า อยู่ลิ้นรุ้งเส้นแรกที่เท่าไร มีอาณา

เขตติดต่อระหว่างอะโกรกับօโร ເພື່ອຢູ່ເປັນຄັພທ່ຽມສາສຕ່ຣີດັ່ງເດີມ ພມກີໄໝທ່ານວ່າຈະໜາຍຄົງຂອງເຮັດນ້ຳ ເລຍກເວັນໄມ້ພຸດຄົງຈະດີກວ່າ

“...ຮູປ່ວ່າງຂອງປະເທດຄລ້າຍພະຈັນທ່ຽວຄິ່ງດວງ...ມີກູເຂາ
ມີໃໝ່ນ້ອຍ ປ່າໄນ້ອຸດມ ແຜ່ນດິນຢັ້ງຊື້ແລະຮກຮ້າງອີກມາກ ມັກເປັນທີ່ຮ່າບ
ເລັມອັກນ ເປັນດິນເຫັນຍໍາ ລັດວິປາສັຕິປົກມາກແທ້ ໃນນ້ຳກົມປັບປຸງຮົນ
ຫ້ວຍຫນອງຄລອງບິ່ງສາມາດຮອງຮັບທັງເຮືອໃຫຍ່ເຮືອເລັກເຫຼືອຄນາ ຈະ
ຂອກລ່າວເຂົພາແມ່ນ້າທີ່ສຳຄັນເພີ່ງສາຍເຕີຍວ ນັ້ນຄົດສາຍທີ່ເຮີຍກວ່າ
Menam ຂຶ້ງກີແປລວ່າແມ່ຂອງນ້ຳນັ້ນເອງ ‘ແມ່ນ້າ’ ທັ້ງໃຫຍ່ ທັ້ງກວ່າ ທັ້ງ
ຍາວ ...ກ່ອນຈະໄຫລງທີ່ທະເລໄທຢ (ຕັ້ນອັນເຊີນວ່າ Sea of Siam) ຈະ
ແຍກອອກເປັນ 3 ສາຍ ‘ແມ່ນ້າ’ ກີເໜີອນກັບແມ່ນ້ຳຄົກຄາແລະແມ່ນ້ຳໄນ໋ລ
ທີ່ຈະມີອາກສ່ວນແຜ່ນດິນປະລົງຮັງ ຈະປັກຄຸມພື້ນທີ່ແທບທັ້ງໝາດ ທຳໃໝ່
ພລພລິດຂອງຂ້າວຕ້ອງເລີຍໄປ ສັດວິນາໝາໜີດຄູກທໍາລາຍເພຣະນ້າຈະທ່ວມ
ອຢູ່ນານຄື 4-5 ເດືອນ ທີ່ເຕີຍວ...

ປາກ ‘ແມ່ນ້າ’ ທີ່ໃຫຍ່ສຸດຕອນກລາງໆ ຈະມີບີເວັບທີ່ແບນຮາບ
ຍາວເປັນຮະຍະທາງປະມານ 1 ໄມ໌ (ໄມ່ແນ່ໃຈວ່າມາດຮາກຮວດຮະຍະນີ້ຈະ
ເທົກກັບປຽກຕີຫີ້ວີໄມ່ ເພຣະໃນເອກສາຮາບາງແທ່ມີກຳລ່າວວ່າ 1 ໄມ໌
ແນເຫວົ່ວແລນດ໌ ເທົກກັບ 6 ໄມ໌ອັງຄູ່...ວິຣຈົນ ສີຮັກຸນ ຜູ້ເຮີຍບເຮີຍ)
ໃນຍາມນ້ຳມາກຈະສູງຮາວ 15-16 ພຸດ ແລະຄໍາເປັນຄຸດໜາວ່າຊື່ເປັນຂ່າງ
ນ້ຳຫລາກ ຈະສູງຮາວ 17-18 ພຸດ ເຮືອທີ່ກິນນ້ຳລຶກຈະຈອດອູ້ໃນຮະດັບນ້ຳ
ສູງໄດ້ແລ້ວ 4 ອີ້ວ 5 ອີ້ວ 6 ພົກອມເຫັນນັ້ນ ຍກເວັນໃນຄຸດນ້ຳຫລາກຈະ
ສາມາດຜ່ານທ່ອງນ້ຳທີ່ຕື່ນເຂັນນັ້ນເຂົ້າມາໄດ້ຈົນຄົງເມືອງບາງກອກ ຂຶ້ງອູ່
ຫ່າງກຽງຄວູ່ຍຸ້ຮຍາ 6 ໄມ໌ ຈາກນີ້ (ໜາຍຄົງຈາກເມືອງບາງກອກຂຶ້ນໄປ
ທາງຍຸ້ຮຍາ) ‘ແມ່ນ້າ’ ຈະແບບແລະຕື່ນລົງໂດຍລຳດັບ ເຮືອທີ່ກິນນ້ຳລຶກ

ປະມານ 11-12 ພຸດ ຈະເຂົ້າໄປຖິ່ງກຽງຄວູ່ຍຸ້ຮຍາໄດ້ຄ່ອນຂ້າຍຍາກ ເທັນ
ຈະຕໍ່ອງຮອຈນຄົງຂ່າງເດືອນກັນຍາຍນ - ຕຸລາຄາມ ແລະພັດຈິກຍານ

ປະເທດນີ້ມີຄົນມາກພອຄວາ ໂດຍແນພະຕອນລ່າງໆ ເຕັມໄປດ້ວຍ
ໜຸ່ງບ້ານແລະເມືອງຂາດເລື້ກໍາ (ຕ່ອງຈາກນີ້ກີເປັນຫຼື່ອເມືອງເປັນລົບ ແຕ່ໄມ່
ສາມາຮັກຈະເຫັນບໍລິການໄດ້ວ່າເປັນເມືອງໃດຫຼື້ອຈັງໜັດໃດ ເພຣະ
ເຂົສະກັດຕາມລຳເນີຍດັ່ງນີ້ແລ້ວຍັງຄູກແປລເປັນການຊາວັນກູ່ອີກຄົງໜີ້ນີ້)
ແລະໃນຈຳນວນນີ້ມີເມືອງບາງກອດດ້ວຍ

ໃນແຕ່ລະແທ່ຈະມີຜູ້ປົກຄອງແລະຜູ້ວ່າຮາກຮັກຈັງໜັດນອກຈາກ
ນ້ຳຍັງມີເມືອງຂາດໃຫຍ່ຫຼື້ອໜຸ່ມໜຸ່ນຂາດໃຫຍ່ຫລາຍແທ່ທີ່ຂັ້າພັດເຈົ້າຕ້ອງ
ຍອມຮັບວ່າມີຄົນລັ້ນຫລາມທີ່ເຕີຍວ

ເມືອງຍຸ້ຮຍາກີ້ອຣາຈນີ້ຂອງອາຄາລັກແທ່ງນີ້ເປັນທີ່ປະທັບ
ຂອງພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນ ຕລອດຈົນທີ່ອູ່ຂອງບຣດາໜຸ່ນນາງຂັ້ນສູງໆ ຂຶ້ງມັກ
ຕັ້ງບ້ານເຮືອນອູ່ຮົມ ‘ແມ່ນ້າ’ ອູ່ໃນພື້ນທີ່ເປັນເກະເລື້ກໍາ ລ້ອມຮອບດ້ວຍ
ກຳພັງອູ່ສູງ ຍາວໂດຍຮອບປະມານລັກ 3 ໄມ໌ລົງອັກຖື່ ຜ້ານເມືອງອູ່
ຝ່າງຕຽບຂ້າມຂອງ ‘ແມ່ນ້າ’ ສ້າງບ້ານຕິດໆ ກັນ ແລະມີທັ້ງວັດແລະເຈີ້ຍ
ເຕັມໄປໜັດ ທັ້ງໝາດນີ້ຈະອູ້ໃນທີ່ຮັບແລະເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມອຸດມສົມບູຮົນ

ຕານມີໜ່າຍໆ ສາຍໃນເມືອງ ບາງສາຍກີໃຫຍ່ໄຕເປັນທາງຕຽງ
ແລະໃໝ່ໄດ້ ມີທາງເຊື່ອມຕ່ອກນັ້ນໄດ້ໜ່າຍໆ ແທ່ງ ແຕ່ສ່ວນໃຫຍ່ອກຈະແຄບ
ເປັນຕຽກ ມີວ່ອງສວນ ແລະທາງນໍ້າເປັນຫຍ່ອມໆ ດູຮະເກະຮະປັນເປີ

ປະຊານມັກຈະມີເຮືອແຈວລຳເລື້ກໍາ ທີ່ພາຍມາເຫັນບົງຫັ້ນ
ປະຕູບ້ານໄດ້ໃນເວລາທີ່ມີນ້ຳທ່ວມຫຼື້ອເວລາທີ່ມີຮະດັບນ້ຳສູງໆ ການກ່ອ
ສ້າງບ້ານມັກຈະຄລ້າຍແບບຂອງແຂກອົນເດີຍ ໄມ່ເທົກະທະ ໃຊ້ດິນເພັບ
ຫຼັກຄາ ແຕ່ສ່ວນຂອງຕ້ວເມືອງນັ້ນສວຍທີ່ເຕີຍວ ເພຣະມີວັດແລະເຈີ້ຍທີ່

งดงามรวมกันกว่า 300 ขึ้นไป สร้างขึ้นได้อย่างน่าดู ทั้งโบสถ์ วิหาร ...ปิดทองแพรวพราว

พระบรมมหาราชวงศ์อยู่บนริมฝั่งของ ‘แม่น้ำ’ เมื่อแรกกับเป็นเมืองเล็กๆ ที่แยกต่างหาก ยังใหญ่และวิศวกรรมการติดต่อ ปราสาทราชมงคลเทียร์ ก็ล้วนแล้วแต่เคลื่อนไปด้วยทอง ราชธานีอันงามสง่าที่สุดอยู่ในที่ที่เหมาะสม มีคนหนาแน่นอย่างไม่น่าเชื่อ ทั้งเป็นที่ไปมาหาสู่ของนานาประเทศ และดูเหมือนว่าไม่น่าจะมีใครมาอยู่ที่นี่ได้ ไม่ว่าจะจุใจมาอย่างไร เว้นแต่การรุกรานของ ‘แม่น้ำ’ ที่จะเอื้อท่วมท้นได้ถึง 6 เดือน ใน 1 ปี

อำนาจอธิปไตยและรัฐบาลสยามรวมกันอยู่แล้วท่องคพระ-มหาภัตtriy ราชโอรล และตระกูลเก่าแก่ซึ่งเป็นเสมือนเจ้าของแผ่นดินแห่งนี้ รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียงเป็นอย่างนี้มานานนับได้ร้อยๆ ปี ราชโองการของคันธีเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด ทั้งจะทำสิ่งใดก็จะรักษาลัณติภาพ การเลือกเป็นมิตรกับประเทศใด ความยุติธรรม การอภัยโทษและการเพิ่มโทษ ฯลฯ ตามแต่อธิการด้วย พระองค์สามารถจะออกกฎหมายโดยมีต้องขอคำแนะนำหรือความยินยอมจากมติ หรือคณะลูกขุนได้ ทั้งสิ้น

พระราชประสงค์เป็นกฎหมายอันชอบธรรม แต่ก็มีบางครั้งที่ทรงประทานปรึกษากับมุขอัมดาดิยเพื่อขอความเห็น โดยพระองค์จะทรงเป็นผู้วินิจฉัยในขั้นสุดท้าย พระราชอำนาจกวางขวาง และครอบคลุมໄพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทุกผู้ทุกคน เหตุผลของบุคคลและกฎหมายที่อันมีแต่เดิมก็มีอาจขัดแย้ง อาจมียกเว้นบางก็เฉพาะบุคคลในตระกูลเก่าแก่และมีศักดิ์สูงเท่านั้น

พระองค์ทรงมีราชสำนักที่ใหญ่โตและเลื่องระบิล จึงมีน้อยครั้งที่จะทรงปรากฏพระองค์ต่อประชาชนทั่วไป หรือมุขมนตรี หรือทรงว่าราชการ แต่เมื่อจะต้องทรงกระทำก็จะทรงตกแต่งพระองค์ด้วยราชอาภรณ์อันวิจิตร ทรงมงกุฎ และประทับเหนือบัลลังก์ทอง ภายใต้แวดล้อมของมุขมนตรีและข้าราชการบริพารที่หมอบกราบอยู่ที่เบื้องพระบาท ทั้งยังมีทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ถึง 300 นาย อาศัยดุกจากต่างแดนที่มาเข้าเฝ้าก็ไม่ได้รับการยกเว้นทุกคนจะต้องคุกเข่า มือทั้งสองประสานกันพร้อมศีรษะที่ก้มลง คอยฟังกระแสรับฟัง ที่ไม่มีผู้ใดจะแปรเปลี่ยนได้

พระองค์จึงทรงพระเกษมสำราญในโลกที่เงียบคันต์ มีพระราชินีพระองค์หนึ่งและสนมกำนัลมากมาย ที่ล้วนเลือกสรรมาจากหญิงพระมหาวีที่สดสวยทั่วแผ่นดินสยาม อาหารที่ทรงเสวยล้วนเลือกสรรแต่สิ่งดี ต่างกับน้ำดื่มที่มักเป็นน้ำธรรมชาติสามัญที่ใช้ดื่มกัน หรือไม่ก็น้ำจากมะพร้าว เครื่องดองของมาเป็นสิ่งต้องห้าม ทั้งโดยข้อบัญญัติทางศาสนา กฏหมายบ้านเมือง และชนบธรรมเนียมประเพณีนี้เข้มงวด

เวลาที่พระมหาภัตtriy จะทรงประพาสทางชลมารค พระองค์ก็ทรงใช้เรือตันซึ่งมีอยู่ประมาณ 8-10 ลำ แต่ละลำยาวประมาณและมีราคาสูง ต้องใช้ผู้พาย 80-100 คน ขบวนพยุหยาตราอาจประกอบด้วยเรือร่วมขบวน 300-400 ลำ รวมเป็นข้าราชการบริพารที่โดยเด็ดขาดแต่ละครั้งจะมีถึง 1,200-1,400 คน หรืออาจมากกว่านั้นก็มีปรากฏ

หากจะทรงเสด็จทางบก ก็จะทรงประทับในเสลี่ยงอันงามวิจิตร ใช้ชายชลกรรจ์แบบขั้นบ่าและแผนที่ป้อมอย่างมีจังหวะจะโคน

ในท่ามกลางความเงียบสงบ ผ่านผู้คนมากมายที่หมอบกรานลงแบบพื้น
เยี่ยงใจฝ่าละของธุลีพระบาทของพระเจ้าแผ่นดิน

รายได้ของแผ่นดินมีมากมายหลายทาง นับตั้งแต่จากข้าว
ดีบุก ตะกั่ว เกลือสินເຮົວ ແລະ ພົມກຳໄຣອັນໄດ້ຈາກການຄ້າຂາຍທາງ
ແລະ ຖອນກັບຊາວຕ່າງໆ ຮາຍໄດ້ທີ່ມາຈາກທຸວເມືອງແລະ ເມືອງໜີ້ນີ້ ທີ່
ຄຣອງຄຣເຫັນນີ້ຈະຕ້ອງຮູ້ວ່າຈະຕ້ອງສົ່ງມາປັລະເທົ່າໄວ ແລ້ວຍັງມີຮາຍໄດ້
ຈາກການຄ້າຂາຍກັບຈິນແລະ ຂາດອື່ນໆ ແລະ ທີ່ສຳຄັນອີກອຍ່າງກີ້ວີ ການ
ແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ມີຜູ້ຮັບເໜາຈັດເກີບກາສີ ແລ້ວໃຫ້ບຸກຄຸລເຫັນນີ້ໄປເວີຍກີບ
ຈາກຮາຍໝຽງອີກຕ່ອທິນີ້

ເຈິນຮາຍໄດ້ຕ່າງໆ ຂອງແພ່ນດິນນັ້ນກ່າວໄດ້ວ່າສ່ວນໃຫຍ່ນັ້ນ
ໃຊ້ຈ່າຍໄປເພື່ອການບູຮະວັດວາອາຮາມ ອ້າງຕອບແທນເປັນຄ່າເບີ່ງຫວັດ
ແກ່ຂໍາຮາຊາກ ອ້າງເປັນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອການສາຫະພປະໂຍ່ນອື່ນໆ ໃນ
ຮາຊາණາຈັກ

ກົງມນເຫັນບາລໃນການສືບລັນຕິວົງຄ່ອງສຍາມນັບວ່າເປັນ
ເວົ້ອງແປລກທີ່ເດືອຍວ່າ ກ່າວເກີ້ວີ ຄ້າພຣະເຈົ້າແພ່ນດິນສຶກແກ່ສວຣົກຕິບຸກຄຸລ
ທີ່ຈະສືບຮາບລັງກໍລັບໄມ້ໃໝ່ພຣະໂອຣສ ແຕ່ກໍລັບເປັນພຣະຮອນ້າຂອງ
ພຣະເຈົ້າແພ່ນດິນ ທາກໄມ້ພຣະຮອນ້າ ຈຶ່ງຈະເປັນໂຄກສຂອງພຣະໂອຣສ
ແລະ ພຣະຮອນ້າຂອງພຣະໂອຣສຕາມລຳດັບ ຄີ້ວໃຫ້ໂຄກສແກ່ພຣະໂອຣສ
ອົງຄົຕົເປັນລຳດັບແຮກ ແລະ ພຣະໂອຣສອົງຄົດໄປເປັນລຳດັບຕ່ອມາ ສ່ວນ
ພຣະຫິດນັ້ນໄໝທຽງມີລິຫີ້ໃນຮາບລັງກໍ

ໃນດ້ານຂອງການຕັດລິນຄວາມຄົດ ກົດ້າຄີ້ຍຈາວີຕປະເພົ່ນແລະ
ກົງໝາຍເກົ່າທີ່ສືບທອດກັນມາແຕ່ຕັ້ງເດີມ ໄນວ່າຈະເປັນຄົດແພ່ງຫ້ອຄົດ
ອາຫຼາກທີ່ເກີດຂຶ້ນທ່ວ່າຮາຊາණາຈັກ ກົດ້າຄົນບຸກຄຸລທີ່ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງ

ຈາກພຣະທາກຫັ້ງຕົວຢ່າງໃຫ້ເປັນຜູ້ພິພາກຫາຕັດລິນຄົດຄວາມ ແຕ່ໃນລ່ວນຂອງ
ກຽງຄຣີອູ່ຫຍານນັ້ນອາຈາກຈະມີຄະນະຜູ້ພິພາກຫາປະຈຳຄາລຍຸຕິໂຮມແລ້ວ
ຍັງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ມີຄະນະລູກໜຸນ 12 ນາຍ ນາຍໜຶ່ງນັ້ນໃຫ້ເປັນທັງໝາລູກໜຸນ
ຄະນະລູກໜຸນນີ້ມີອຳນາຈຫຼາຍທີ່ຈະຕັດລິນຄຳອຸທຮົນ ແລະ ກິຈການບາງ
ປະເທດ ສ່ວນອົງຄົຕົພຣະທາກຫັ້ງຕົວແລະ ທີ່ປະກິບຊາຍການແພ່ນດິນນັ້ນ
ຈາກຮັບຄຳຄວາຍໝູກາຈາກຈໍາເລີຍໄດ້ໃນກຣີຟິເຄີ່ງ ແຕ່ກົດ້າຄົດຕັດລິນ
ພິພາກຫາຍືນຕາມຄຳຕັດລິນໜັ້ນຕັ້ນນັ້ນເອງໃນຄົດຄວາມແພ່ງນັ້ນ

ທ່ານຍະເປັນຜູ້ນຳຄົດໃຫ້ຂຶ້ນສູ່ຄາລ ມີການເບີກຄວາມ ແລະ ເບີກ
ພຍານໃຫ້ການທັ້ງໝ່າງໂຈທົກ ແລະ ຈໍາເລີຍ ເລົານຸກປະຈຳຄາລຈົດບັນທຶກ
ຄຳໃຫ້ການທັ້ງໝ່າງ ແລ້ວໃຫ້ທົ່ງໂຈທົກ ແລະ ຈໍາເລີຍລາຍມີອັບຮອງເອກສາຮ
ຕ່ອງຈາກນັ້ນກໍຈະລັງຜົນເອກສາຮ ແລ້ວເກີບວິຈນກວ່າຄືການັດໝາຍຄຣິ່ງ
ຕ່ອງໄປຂອງຄາລ ທີ່ກົດ້າຄົດຕັດລິນໃນລັກຊະນະເດີຍກັນກັບຄຣິ່ງແຮກ
ນັ້ນເອງ

ຈະທຳຫ້າໜັກໃນລັກຊະນະເຊັ່ນນີ້ເປັນແຮມປິຈນເຫັນວ່າສ່ວນ
ແກ່ເວລາ ແລະ ຄຸມກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ທ່ານຍະໄດ້ຈາກຄຸ້ຄວາມແລ້ວ ຈຶ່ງຈະເປີດ
ການພິຈາറນາເຕັມຮູບແລະ ຕັດລິນໃນຄຣິ່ງນັ້ນ

ສຳຮັບໃນຄົດຄວາມອາຫຼາກ ເຊັ່ນ ການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ ການ
ໝາຕກຽມ ການຕີ້ຈີ່ງຮາວນັ້ນ ຈໍາເລີຍຈະຄູກໄຕ້ສວນອຍ່າງເຂັ້ມວດ ເພື່ອ
ໄທຍ່ອມຮັບຄວາມຜິດ ທາກປົງປົງເສັດຕ່ອປະຈັກໝໍພຍານທີ່ແນ່ນໜາ ກົດ້າຄົດ
ທ່ຽມາຈຸນກວ່າຈະຍ່ອມຮັບແລະ ຄູກພິຈາຮາໄທໝໍທັນທີ່ຕ່ອງໄປ

ໃນການຜິດຂຶ້ນອຸກຖະໜົນຈະສ່ວນໄວ້ເປັນພຣະຮາຊາຈັກ
ແທ່ງອົງຄົຕົພຣະທາກຫັ້ງຕົວທີ່ຈະທຽບຕັດລິນວ່າ ຄວາກ່າກ່າງລົງໂທຢ່າງປະຫວາງ
ຊີວິດຫຼື ອ້າງໄວ້

ในการลงโทษทันทีโดยทั่วไปนั้นมักใช้วิธีการที่ออกจะรุนแรง เช่น ใส่ข้อค่า ตรึงแขนขา ใช้ไฟลน หรือกำหนดให้เป็นทางลอดชีพ มีที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ถ้ากรณีที่ไม่อาจตัดสินได้ว่าจำเลยผิดจริงหรือไม่ อาจโดย เพราะขาดประจักษ์พยาน หรือ นำหนักความข้างโจทก์เบาเกินไปจนทำให้ศาลกระอักกระอ่วนใจใน การตัดสินความ ศาลก็จะลังให้ทั้งสองฝ่ายพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของ ตัวเองตาม Jarvis ประเพณี อาทิ พิสูจน์โดยการลอยด์วันน้ำ เอาเมือ จุ่มลงในน้ำมันเดือด เดินลุยบนถ่านร้อน หรือทดสอบโดยการกินข้าว ปั้น ข้าวปันนั้นทำมาจากข้าวเจ้าโดยมีพระเป็นผู้ทำบิกรรม แล้วให้ ทั้งสองฝ่ายผลัดกันกลืนเข้าไป ฝ่ายที่กลืนได้โดยไม่ขย้อนอกมาเลย ก็ถือเป็นผู้บริสุทธิ์ ส่วนผู้ที่ทำไม่ได้เช่นวนนั้นก็จะต้องถูกลงโทษทันที อย่างหนักตามแต่โญหันโน่โภชั่นนั้น

ชาวสยามก็ไม่ต่างกับประเทศเพื่อนบ้าน ในแบบนี้เป็นผู้เลื่อม ไล่ในลิ่งคัດลิสิที และคิวลิคง เป็นอย่างยิ่งการจัดทำเจดีย์เพื่อบวงสรวง และให้เป็นที่พำนักของพระเจ้าเป็นที่นิยมปฏิบัติกัน ในบรรดาผู้นับถือ ศาสนา будhist หรือพระสงฆ์องค์เจ้าก็ตี ล้วนแล้วแต่ทรงไว้ซึ่งความเคารพ เกรงกลัวต่อพระสังฆราช ซึ่งว่ากันว่ามีอำนาจทางด้านจิตใจเป็นที่ส่อง รองจากพระเจ้าแผ่นดิน

พระในศาสนานี้นุ่งห่มด้วยผ้าฝ้ายสีเหลืองเหมือนกันหมด ทุกคนโภนหัว มีหน้าที่ให้คำลั่งสอน สรุดมนต์ และทำพิธีคัດลิสิที ทางศาสนา ผู้หญิงจะเป็นพระไม่ได้เลย พระนั้นจะมีกิจวัตรทำวัตร สรุดมนต์ทั้งเช้าและเย็น (ในต้นฉบับว่าร้องเพลงทั้งเช้าและเย็น) ศึกษา พระธรรม และประกอบศาสนพิธี โดยจะอาศัยการบริจาคมช้าๆ 幌ๆ

อาหารและเครื่องใช้จากพระมหาบัตริย์และผู้มีจิตครั้งราห้าวไป กันแล้ว โดยไม่มีกฎระเบียบอะไรรองให้ เป็นการทำโดยใจสมัคร เพื่อช่วยเหลืองานของศาสนา

ศาสนานของประเทศไทยนี้ เชื่อในเรื่องบุญเรื่องกรรม ใครที่ทำบุญให้ปลดจัยบำรุงศาสนาหรือแก่คนยากจน ก็จะได้ขึ้นสวรรค์

บางคนที่เชื่อในลัทธิพิธีกรรมมาก ก็จะใช้วิธีการจับนกและ ปลา แล้วนำมาปล่อยที่วัด เพื่อให้มันได้รับอิสรภาพ เท่านี้ก็เชื่อว่าจะ ได้บุญ

การฝ่าลัตต์ตัดชีวิตเป็นสิ่งต้องห้าม เช่นเดียวกับการฆ่ามนุษย์ ที่แปลกลอกอย่างก็คือการทรงเจ้าเข้าผิด โดยมีพิธีกรรมที่จะนำวิญญาณ ของคนที่ตายไปแล้วให้มาอยู่ในร่างของคนเป็น ส่วนในเรื่องบาปที่ เป็นที่รู้กันอยู่ในวัฒนธรรมของคริสต์ ชาวสยามก็คิดไม่ต่างกันนัก

การสรุดมนต์ให้วัพระพุทธรูปจะใช้ธูปเทียน เครื่องเทศ และดอกไม้ โดยจะมีการนอลองใหญ่ที่ออกจะจังหวะเครื่องชรีม ในวัน ข้างแรม วันเดือนเพ็ญ และวันข้างขึ้น กับวันสำคัญอีกหลายๆ วัน

ในช่วงหนึ่งของปีคือรา 3 เดือนจะมีการถือศีลอด มีการ สรุดมนต์ขอพรให้ผู้ป่วยเจ็บ ตลอดจนคนที่ตายไปแล้ว โดยมีการ โภนหัวอุทิศส่วนกุศลให้ กับให้มีพระเพณีร้องให้ผู้ตาย มีการถวาย อาหารพระสงฆ์ มีการจุดพลุ ฯลฯ (ตามฐานนุรูปของผู้ตายเป็นสำคัญ) แล้วจึงเผา尸 เอาเข้าเก็บไว้ที่ฐานเจดีย์ที่มักจะสร้างอุทิศให้แก่ผู้ตาย งานศพจะเป็นงานที่ใช้จ่ายค่อนข้างสูง ทำความลำบากให้กับญาติพี่น้อง ที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่ก็เป็นเกียรติยศสำหรับผู้ตาย

พระสังฆ์ธรรมชีพที่สุขสบายตามควร ไม่เกียยวข้องกับศาสนา อื่น ไม่มีการอุกความคิดเห็นเป็นปฏิบัติ และใจกว้างพอที่จะยอมรับว่าทุกศาสนาจะสอนให้คนเป็นคนดีด้วยกันทั้งนั้น จึงօกจะเป็นการยากที่จะซักจุ่งหรือเปลี่ยนศาสนาของคนที่นี่ จะอย่างไรก็ตาม ทั้งศาสนาริสต์และศาสนาริลามก์ได้รับการอนุญาตให้มีสิทธิ์ทำศาสนาพิธีได้ตามใจชอบ

ชาวสยามเป็นผู้ที่มีรูปร่างได้สัดส่วนดีพอสมควร ผิวสีน้ำตาลปนเหลือง ไม่ใช่ทหารที่ดินัก ดูออกจะภาคภูมิกับชัยชนะที่ได้มาจนดูน่าประ/math>พลาดพลั้ง ผู้ชายอุกจะเข้าเกียจ เชืองช้า มักใช้ผู้หญิง (ซึ่งมักมีรูปร่างสมส่วนและอุกจะสวยบาดใจไม่น้อย) และทำสทำงานให้ดัว (ผิดกับวัฒนธรรมของนานาประเทศ) ทำกรหทั้งงานดินงานส่วนและงานในความรับผิดชอบของสามีแทบทั้งหมด ทั้งๆ ที่ฝ่ายหญิงเองยังมีภาระต้องดูแลลูกเด็ก ครอบครัว และดูแลบ้านช่อง

ทั้งผู้ชายและผู้หญิงส่วนใหญ่เลือกผ้าบางๆ เนื่องจากเป็นประเทศไทยมีความร้อน ชุดชั้นในเป็นผ้าเย็บด้วยลีลัน ฝ่ายชายส่วนทั่วส่วนบนด้วยเลือกแขนลั้น ส่วนฝ่ายหญิงจะมีผ้าสั้นไปผืนหนึ่งคล้องคล่องมาปิดถ้นไว้กันอุจฉาด นอกจากนี้จะมีเครื่องประดับทำด้วยทอง เช่น ปั่นปัก พม แหวน ก์ใส่เลี่ยหลายๆ นิ้ว

ธรรมเนียมของการแต่งงานดูออกจะมีความแตกต่างกันไป ถ้าเป็นคนที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองก็จะต้องได้รับความยินยอมจากพ่อแม่หรือเพื่อนสนิทมิตรสหายเลี้ยก่อน (พระจะไม่เข้ามาเกียยวข้องกับเรื่องเช่นนี้) เมื่อตกลงจะแต่งงานก็จะมีงานเลี้ยงฉลองกันอย่างสนุกสนาน สามีและภรรยาอาจจะแยกกันอยู่เมื่อไรก็ได้ แล้วแต่

ความพอใจ จัดแจงแบ่งสรรปันส่วนทรัพย์สินและลูกเต้ากัน เพื่อไม่ให้ต้องยุ่งยากต่อไปอีก จากนั้นก็สามารถจะแต่งงานใหม่ได้ โดยไม่ต้องถือเป็นเรื่องน่าละอายหรือเลวธรรมต่าช้าแต่อย่างใด

ผู้ชายจะมีนางบำเรอกีคันก์ได้ โดยให้อยู่ในปกครองของภราษฎรของตน ซึ่งจะเป็นผู้ให้กำเนิดทายาทของตระกูล ส่วนลูกจากนางบำเรอจะได้รับเพียงเงินที่จะช่วยให้ดำรงชีพอยู่ได้เท่านั้น ถ้าหัวหน้าครอบครัวต้องมีอันเป็นไป ทรัพย์สมบัติจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกให้ตกเป็นของหลวง ส่วนที่สองอุทิศให้กับศาสนาและพิธีคพ ส่วนที่สามจึงยกให้แก่ทายาท

ส่วนประเพณีของคนที่เป็นลามัญชนนี้ ผู้ชายจะต้องซื้อผู้หญิงมาจากพ่อแม่โดยให้เป็นเงินสินสด เมื่อตกลงแต่งงานกันก็จะมีการเลี้ยงฉลอง แต่จะไม่ใหญ่โต และเมื่อไรที่คิดจะหย่าร้างกัน ก็ทำได้เช่นกัน และแต่ความพอใจ ส่วนที่จะแต่งงานใหม่ก็ทำได้โดยอิสรเสรี ลูกทุกคนจะได้รับส่วนแบ่งสมบัติเมื่อพ่อตายแล้วเท่าๆ กัน แต่จะให้เพิ่มมากอีกนิดหน่อยสำหรับลูกชายคนโต

เดือนนั้นเมื่ออายุได้ลักษณะ 5-6 ขวบ ก็จะได้รับการส่งเข้าโรงเรียนเพื่อสอนให้อ่านและเขียน ตลอดจนให้สามารถคิดเลขทางการค้าขายหรือความสามารถอื่นที่จะใช้ประกอบอาชีพได้

บางคนอาจจะเข้ารับการศึกษาต่อจากพระหรือเจ้านายในวงศ์จนมีอายุที่จะเข้ารับการบรรจุเข้าทำงาน อาจเป็นงานราชการก็มีบางคนอาจศึกษาต่อไปที่วัดนั้นเอง โดยหวังว่าวันหนึ่งช้างหน้าตัวเองอาจได้กล้ายเป็นสมภารวัดและครูใหญ่สอนหนังสือ หรืออย่างน้อยก็bach เป็นพระอยู่ที่นั้นสืบไป

และสำหรับเรา เรายังลึกซึ้งเป็นลับพื้นที่ได้เรียนรู้ถึงชนบ
ธรรมเนียมและอัธยาศัยของคนในราชอาณาจักรสยามแห่งนั้น ทั้งนี้
เป็นผลจากการสังเกตสังกัดของข้าพเจ้าเอง ตลอดช่วงเวลา 8 ปี ที่
ได้ไปอยู่ที่นั่น

ข้าพเจ้าได้เขียนขึ้นตามความลัตต์ยจริง เท่าที่ความรู้และ
ความมานะพยายามของข้าพเจ้าจะพึงมี ในส่วนน้อยที่ข้าพเจ้ากระทำ
ได้ คงจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้มีบุคคลที่จะกระหายเครื่องจะได้ทำการศึกษา
ให้ก้าว่างไกล และดีขึ้นไปกว่าที่ข้าพเจ้าได้ทำไว้ รวมทั้งจะได้ร่วมกับ
เหตุผลความเป็นจริงที่สุดด้วย”.

● ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ 400 ปี ไทย - เนเธอร์แลนด์

ขออ้อนด้าจัดว่าเป็นประเทศในแถบตะวันตกที่มีความ
สามารถในการเดินเรือข้ามคาบสมุทร เคียงข้างกับประเทศมหาอำนาจ
อื่นๆ ในแถบนั้น เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกส โดยมีเมืองท่าที่
สำคัญและมีชื่อเลียงมาแต่อดีต เช่น อัมสเตอร์ดัม และรอตเตอร์ดัม
แต่ที่มากกว่าความสามารถทางการเดินเรือคือความสามารถทางการค้า
ที่ทำให้อ้อนด้ามีอำนาจในการควบคุมเล้นทางการค้าในแถบเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ ในรูปแบบของกลุ่มการค้าที่เรียกว่า บริษัท
ญี่ปุ่นเต็ด อีสต์ อินเดีย หรือ VOC ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม
ค.ศ. 1602 (พ.ศ. 2145) โดยมีฐานะเป็นบริษัทที่อยู่ในความดูแลของ
รัฐ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองอัมสเตอร์ดัม ในประเทศไทยเนเธอร์แลนด์
และมีสถานีการค้าใหญ่ประจำภูมิภาคเอเชียอยู่ที่เมืองปัตตาเวีย บน

จาก เรื่องที่ไม่คิดจะรู้ (2530)

เกษตรฯ ปัจจุบันคือประเทศไทยในอดีต เริ่มแรกอยู่ล้านด้ามีเป้าหมายที่จะเข้ามาทำการค้าในแบบนี้ โดยนำเครื่องเทศ จำพวกกระวน กานพูล จันทร์เทศ พริกไทย ส่งไปขายยังญี่ปุ่น เนื่องจากชาวตะวันตกมีความต้องการสินค้าพอกนี้เป็นอย่างมาก โดยในอดีตการค้าข่ายเครื่องเทศจะทำผ่านพ่อค้าคนกลาง คือชาวอาหรับและเปอร์เซียนเท่านั้น ทำให้เครื่องเทศเป็นสินค้าที่มีราคาสูง การเดินทางข้ามทวีปเพื่อนำเครื่องเทศและพริกไทยไปค้าขายยังแถบญี่ปุ่นหากทำได้สำเร็จนับว่าเป็นการเลี่ยงโชคที่คุ้มค่า พื้นที่ที่มีการปลูกเครื่องเทศเหล่านี้ก็ได้แก่หมู่เกาะทางทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เกาะโมลุกกะหรือที่รู้จักกันในชื่อของหมู่เกาะเครื่องเทศ เกาะบอร์เนียว สุมาตรา และอัมบอน เป็นต้น

ต่อมาฟ่อค้าชาวอาลันดาเริ่มเล็งเห็นช่องทางที่จะเป็นตัวกลางในการซื้อขายสินค้าพื้นเมืองระหว่างเมืองท่าต่างๆ ในแบบเอเชีย จึงเปิดสถานีการค้าอยู่ขึ้นมาในภูมิภาคนี้อีก เช่น ที่เมืองนางชากิ ประเทศญี่ปุ่น อินเดีย ศรีลังกา บันดา อาเจห์ ฟอร์โนมา มาละกา ปัตตานี และอยุธยา เป็นต้น โดยนำสินค้า เช่น หนังกว้าง ขาช้าง นอแรด หนังปลากระเบน ข้าว ดีบุก รังนก จากอยุธยาไปขายยังญี่ปุ่นและที่อื่นๆ และนำสินค้าหราหาร เช่น เครื่องถ้วย ผ้าไหม ฯลฯ จึงมีการค้าขายอยุธยาในคราวเดียวกัน นอกจากนี้ยังซื้อสินค้าพื้นเมืองอื่นๆ อีก เช่น พริกไทย ไม้สัก ไม้ฝาง ไม้จันทน์ ไม้กฤษณา ตะกั่ว ชี้ฟัง กระดาษ ทองคำ เพชรพลอย และยางไม้ การค้าข่ายแบบนี้ทำกำไรให้กับบริษัทธิ์อิสต์อินเดียอย่างมหาศาล ดังจะเห็นได้จากในเอกสารหรือจดหมายที่ผู้แทนการค้าเขียนโต้ตอบกัน

และการสินค้าต่างๆ ที่บันทึกไว้ในสมัยนั้น เช่นในเอกสารบันทึกรายวันของบริษัทญี่ปุ่นเต็อดีอีสต์อินเดีย ที่บันทึกรายละเอียดของจำนวนสินค้าในแต่ละครั้งเอาไว้ว่ามีจำนวนมากมายเพียงใด

“วันที่ 14 พฤษภาคม ก่อนที่พ่อค้าโยล พอน เชาเทน ออกเดินทางไปจากประเทศไทย เขาได้ทำลัญญาชื่อหนังกว้าง หนังปลากระเบน (ยีลัน) และไม้ฝางจำนวนมากเพื่อจะได้สามารถทำการค้าขายกับญี่ปุ่นเรียบร้อยไปได้ ยิ่งกว่านั้นได้จัดการส่งสินค้าเป็นพิเศษ สินค้าดังกล่าวนี้มีหนังกว้าง 60,000 ผืน หนังปลากระเบน 2,000 ผืน ไม้ฝาง 4,000 ชิ้น ตะกั่ว 700 หาบ Cambodia nuts 300-400 ผลน้ำผึ้ง 100 หาบ หมาก (Penang nuts) 110 หาบ น้ำตาลสีคล้ำ 50 หาบ จะพร้อมสำหรับส่งไปประเทศไทยในทันทีที่ลงมารถทางใต้พัดมา”

การเข้ามาค้าขายในแบบเชิงของชาวอาลันดานั้น นอกจากส่งผลต่อทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังมีผลต่อด้านวิทยาการในสมัยนั้น ที่ทำให้รู้จักเทคโนโลยีที่ทันสมัยของตะวันตกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งความลับเชิงลับ แล้วช่างลังเกตของชาวอาลันดาที่ได้จดบันทึกการเดินเรือ แผนที่ ภารวด เอกสาร จดหมาย บันทึกประจำวันต่างๆ ไว้ ที่ยังคงเหลือมาถึงสมัยนี้ ก็นับเป็นหลักฐานสำคัญที่มีคุณค่ายิ่งต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ในภูมิภาคนี้เช่นกัน

ขออีกหนึ่งเรื่องเข้ามาในราชอาณาจักรสยามคือเรื่องการค้าเมื่อ นายยาคอบ พาน เนค (Jacob van Neck) ชาวอาลันดาเดินทางมาที่เมืองปัตตานีหัวเมืองท่าการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งทางภาคสมุทรภาคใต้ของประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อราวปี พ.ศ. 2145 (ค.ศ. 1602) ตรงกับ

ช่วงปลายสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และในปีเดียวกัน ก็ได้ตั้งสถานีการค้าขึ้นที่นั่น โดยมีนายเดเนยล พาน เดอ เลค (Daniel van der Leck) เป็นหัวหน้าสถานี อิกส่องปีต์ต่อมานา ในปี พ.ศ. 2147 (ค.ศ. 1604) ระหว่างที่นายพลเรือ วิบัณ พาน วอร์วิค (Wybrand van Warwick) นำนักอาทัยอยู่ที่ปัตตานี ได้ส่งนายคอร์เนลลีส เสปคซ์ (Cornelis Specx) มาเป็นราชทูตเจรจา กับพระเจ้าแผ่นดินไทย และ นับว่าเป็นครั้งแรกที่ทั้งสองประเทศเริ่มมีสัมพันธ์ไม่ตรีต่อ กันอย่างเป็นทางการ เพื่อขอพระบรมราชนุญาตตั้งสถานีการค้าในกรุงศรีอยุธยา โดยมีจุดประสงค์ที่จะขอร่วมเดินทางไปติดต่อค้าขาย ในเมืองจีน เนื่องจากการติดต่อ กับทางราชสำนักจีนด้วยตนเองนั้น เป็นเรื่องที่ยาก ลำบาก จึงต้องการอาศัยไป กับเรือสำเภาของสยามที่มีสัมพันธ์อันดี กับจีนอยู่แล้ว

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2150 (ค.ศ. 1607) ทรงกับรัชสมัยของ สมเด็จพระเอกาทศรถ ความสัมพันธ์ระหว่างสยาม กับอาณาจักรได้ เจริญก่อขึ้น ตามหลักฐานจากเอกสารของนายกาเบรียล เทวร์ชัน เขียนที่บันทึก ถึงบริษัทอัลต์อินเดียของอังกฤษที่ลอนדון กล่าวไว้ว่า

“วันที่ 9 ธันวาคม เรือได้เดินทางมาถึงมอริตัลส์ฟลังจากออก เดินทางมาจากปัตตาเยย ไม่มีลินคำที่จะรับขึ้นเรือมาจากที่นี่ แต่ได้ รับชาวสยาม 16 คน มากับเรือด้วย ในขณะมีหัวหน้าอยู่ 4 คน นัย ว่าเป็นราชทูตที่พระเจ้าแผ่นดินกรุงสยามส่งไปเจริญพระราชนม์ ให้กับพระเจ้ากรุงศรีอยุนดา คณาราชทูตชุดนี้ได้นำเครื่องราชบรรณาการ ไปถวายด้วย มีเพชรพลอยและอัญมณีอื่นๆ เป็นอันมาก ที่กรุงสยาม

ได้จัดส่งไปหมายที่จะให้เป็นเครื่องราชบัลลังก์พันธ์ไม่ตรีทั้งสองประเทศ ให้แน่นแฟ้น”

ในขณะเดียวกันบันทึกเหตุการณ์ของบริษัทอินเดีย ตั้งแต่วันออก ของอาณาจักรกล่าวไว้ว่า คณฑูตกลุ่มนี้ได้เดินทางต่อไปยังเนเธอร์แลนด์ โดยเรือชื่อลอเรนซ์ ออกจากบันดัม เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2151 และเดินทางถึงกรุงเซก ในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2151 โดยได้เข้าฝ่า ৎ ชายแดนของราชบัลลังก์ แลนด์ ที่เมืองจีน แห่งน้ำสเซา (Mauritius of Nassouw) เจ้าชายแห่งราชวงศ์ ออเรนจ์ และในการเดินทางกลับ ทางเนเธอร์แลนด์ก็ได้ส่งพ่อค้าที่มี ความสามารถในการเดินทางมาพร้อมกับคณฑูตของเนเธอร์แลนด์ด้วย เพื่อนำเครื่องราชบรรณาการกลับมาถวายแด่กษัตริย์ไทยเป็นการ ตอบแทน การส่งคณฑูตไปในครั้งนี้นับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่มีหลักฐาน ว่าไทยมีการส่งคณฑูตไปยังอูร์บ

ในปี พ.ศ. 2167 (ค.ศ. 1624) ทรงกับในรัชสมัยของพระเจ้า ทรงธรรม เรือ Cleen Zeeland ของอาณาจักรสเปนย์ดินเมืองไทย สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมส่งทหารเข้าช่วยนำเรือคืนให้แก่อาณาจักร ทำให้ความสัมพันธ์ไทย กับอาณาจักรแหน่งแฟ้นมากยิ่งขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2170 (ค.ศ. 1627) ทางคานซีล ออฟ เชเว่นทิน ของอาณาจักรได้ส่งหนังสือกราบบังคมทูลพระเจ้าทรงธรรม เกี่ยวกับเรื่องการสืบ ราชสมบัติของเจ้าชายแห่งอูร์นัลส์พระองค์ใหม่คือเจ้าชายเฟรเดอริค เฮนดริก แห่งน้ำสเซา (Frederic Heindrix of Nassouw) ที่ซึ่ง ครอบครองราชย์แทนที่พระเชษฐาคือเจ้าชายมอริซิอัส แห่งน้ำสเซา ซึ่ง ลื้นพระชนม์ และกล่าวถึงความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์

ทรงช่วยนำเรือคืนมาจากสเปน รวมทั้งแสดงความตั้งใจที่จะสนับสนุนให้มีรัฐบาลท้องที่ส่องประเทศต่อไป นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2171 (ค.ศ. 1628) เจ้าชายแห่งออร์เวนจ์ก็ได้มีคุกสลาลันและเครื่องราชบรรณาการล่ำมطاไวยแฉ่สเมเด็จพระเจ้าทรงธรรมอีกรั้งหนึ่ง

ต่อมาเมื่อสมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้ขึ้นครองราชสมบัติ สืบท่อจากสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เจ้าชายแห่งออร์เวนจ์ทรงล่ำมสลาลันเพื่อแสดงความเลี้ยงจีบข่าวลับประชาชนของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม และถวายเครื่องราชบรรณาการต่างๆ แก่สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง เพื่อเจริญลัมพันธ์ไมตรีในราปี พ.ศ. 2177-2178 (ค.ศ. 1634-1635) และจากข้อความในราชสลาลันนั้น กล่าวว่า เจ้าชายแห่งออร์เวนจ์ได้ถวายเครื่องราชกุญแจภัทซ์กษัตริย์ในยุโรปใช้เป็นเครื่องประดับพระเกียรติยศ แสดงถึงชื่อเสียง ให้การยอมรับนับถือภัทซ์กษัตริย์แห่งสยามที่ยกเท่ากับภัทซ์กษัตริย์อื่นๆ ในยุโรปเช่นกัน

ความลัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองแห่งนี้ยังคงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2176-2179 (ค.ศ. 1633-1636) ที่ นายโยสต์ สเคเต็น (Joost Schouten) ได้เข้ามาเป็นผู้แทนการค้าของ VOC ในอยุธยาระหว่าง พ.ศ. 2176-2179 (ค.ศ. 1633-1636) นายโยสต์ สเคเต็นนั้นเป็นบุคคลที่มีความรู้เรื่องเมืองไทยในขณะนั้น เป็นอย่างดี เนื่องจากเคยทำการติดต่อกับชาวอยุ่เมือง แหล่งน้ำ และนอกจากนี้ยังเคยเป็นผู้แทนนำราชสลาลันและเครื่องบรรณาการจากเจ้าชายแห่งออร์เวนจ์มาถวายพระเจ้าปราสาททองอีกด้วย ช่วงเวลาที่นายสเคเต็นเข้ามาอยู่ในอยุธยานั้น ได้สร้างความเชื่อถือและเป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองเป็นอย่างมาก จนกระทั่ง

ถึงกับพระราชทานที่ดินสำหรับชาวออลันดา เพื่อตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย และอาคารสถานีการค้าเป็นการถาวร โดยตามหลักฐานเอกสารสถานีการค้านี้ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2177 (ค.ศ. 1634) อยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำนอกเกาะเมืองอยุธยา นายสเคเต็นเล่าไว้ว่า ตึกนี้ประกอบด้วยโรงเก็บลินค้า ห้องอยู่อาศัย ห้องโถงต่างๆ และเพื่อความสะดวกในการทำกิจการการค้าจึงได้ชุดคลองแยกจากแม่น้ำเข้ามายังที่ของบริษัทด้วย

ภายหลังจากที่นายโยสต์ สเคเต็น ได้พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าสถานีการค้าในอยุธยาในปี พ.ศ. 2179 (ค.ศ. 1636) ผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งนี้แทน ได้แก่นายเยเรมีส พาน พลีต (Jeremias van Vliet) ผู้ซึ่งเข้ามาเป็นผู้ช่วยนายสเคเต็น ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1633 หรือ พ.ศ. 2176 นายพาน พลีต นั้นเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่สนใจในเรื่องราวต่างๆ ของประเทศไทย จนถึงขนาดที่ได้เขียนหนังสือบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยไว้หลายเรื่อง เช่น “การพรรณนาเรื่องราชอาณาจักรสยาม” (Description of the Kingdom of Siam) “พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับ วันวลิต” (The Short History of the Kings of Siam) นายพาน พลีต ได้อิทธิพลและข้อมูลบางส่วนจากงานเขียนของนายสเคเต็น ซึ่งก็ได้บันทึกเรื่องราวของประเทศไทยไว้ด้วยเช่นกัน งานเขียนเหล่านี้ ในปัจจุบันกลายเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญต่อนักวิชาการทั่วโลก ที่ต้องการศึกษาเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ในสมัยนั้นทั้งด้านลัทธิ ศาสนา การเมือง และเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นบันทึกจากมุมมองของชาวต่างชาติจึงทำให้ได้ข้อมูล

รายละเอียดหลายอย่างที่น่าสนใจและไม่พบในเอกสารทางประวัติศาสตร์ของฝ่ายไทย

นอกจากผลงานการเขียนที่มีคุณค่าแล้ว ความสามารถในการค้าและการทูตของนายพาน พลีต ก็ได้รับการยอมรับจากราชอาณาจักรสยามเช่นเดียวกัน ดังข้อความที่ปรากฏอยู่ในคู่กลาสเล้นของเสนาบดีของสยามในรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง ที่มีไปยังผู้สำเร็จราชการทั่วไป อันโนนิโย พาน ตีเมน แห่งบริษัทอินเดีย ตะวันออกของออลันดาที่ปัตตาเวียว่า

“ด้วยเหตุที่กบปัตตันพอน พลีต ทำนักอยู่ในประเทศไทย เป็นเวลานาน เขาจึงคุ้นเคยกับชนบ谱雷เนของประเทศไทย และของราชสำนักด้วย ดังนั้น เขายังบอกให้ท่านทราบถึงความรักที่พระเจ้าแผ่นดินสยามมีต่อท่าน และต่อชาติในเรือร์แลนด์ได้อย่างครบถ้วน พระองค์และราชกุน มีความประสงค์ว่า หลังจากที่ครุภิกจของเขามาเข้ารูปเข้าร้อยดีแล้วกับปัตตันพอน พลีต ก็จะกลับไปในไม่ช้านี้ เรื่องนี้ จะต้องให้พระเจ้าแผ่นดินของเราระหึ่นพ้องด้วย เพราะพระองค์ทรงกังวลพระทัยในการกลับของเขามา”

การที่ชาวออลันดา เป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ส่งผลให้บริษัท VOC ได้ทำสนธิสัญญาทางการค้ากับสยามหลายฉบับและได้ลิทธิในการผูกขาดซื้อสินค้าหlaysbury รายการแต่เพียงผู้เดียว เช่น สินค้าจำพวกหนังกว้างซึ่งสามารถส่งออกไปยังญี่ปุ่นเพื่อทำเลือกระ นอกจากนี้ยังได้ซื้อหนังกระเบนเพื่อสำหรับนำไปทำด้ามดาบ ฝักดาบชามูโร ซึ่งของเหล่านี้สามารถทำกำไรได้ และได้ลิทธิในการนำข้าวออกนอกราชสำนักได้ ยกเว้นในกรณีที่ใน

ภาพพิมพ์ปักในงานนั้นสือที่เขียนโดย Isak Tirion ฉบับที่พิมพ์ในกรุงอัมสเตอร์ดัม พิมพ์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1730 ตรงกับรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม แสดงภาพผู้แทนของ VOC นั่งอยู่บนบัลลง์ โดยมีชาวพื้นเมืองเข้ามอบเครื่องบรรณาการต่างๆ

(ภาพจากหนังสือ 400 ปี สามพันธ์ไมตรี ไทย-เนเธอร์แลนด์ ของกรมศิลปากร)

ภาพพิมพ์ปักในหนังสือ Beschryving van het Koningryk Siam พิมพ์ขึ้นโดย Frederick Harinck ที่กรุง Leiden ประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ. 1692 ตรงกับสมัยพระเจ้าราชา หนังสือเล่มนี้ถือว่าเป็นหนังสือเกี่ยวกับสยามที่สำคัญที่สุดเล่มหนึ่งที่ชาวออลันดาได้เขียนขึ้น

(ภาพจากหนังสือ 400 ปี สามพันธ์ไมตรี ไทย-เนเธอร์แลนด์ ของกรมศิลปากร)

ปั้นน้ำมีผลผลิตภายนอกในประเทศน้อย

ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชน พระองค์ทรง มีความลัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศหลายๆ แห่ง รวมทั้งประเทศไทย ตะวันตกอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส แต่ความลัมพันธ์กับอันดากียังคง ดำเนินต่อไปด้วยดี ดังจะเห็นได้จากการที่สมเด็จพระนารายณ์ทรง พระราชทานสิทธิผูกขาดในการส่งออกแรดีบุกที่นครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. 2214 (ค.ศ. 1671) ต่อมาเมื่อสิ้นรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ ในรัชกาลต่อมาสมเด็จพระเพทราชาภิได้เซ็นสนธิสัญญา ยืนยันในสิทธิการผูกขาดการค้าหนังสัตว์และแรดีบุกจากนครศรีธรรมราชต่อไปตามเดิม

เหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงปลายของกรุงศรีอยุธยาที่เป็นช่วงที่มีความลับสนุนวุ่นวายมากที่สุดช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย มีการแย่งราชสมบัติ ผลัดเปลี่ยนแผ่นดินกันอยู่หลายครั้งหลายคราว นอกจานนี้การรุกรานจากภายนอกก็ส่งผลให้เกิดความวุ่นวายในราชอาณาจักร เช่นเดียวกัน เมื่อเสียรภาพทางการเมืองขาดความมั่นคง สถานภาพทางการค้าของอันดามันกรุงสยาม ก็เสื่อมถอยลงไปด้วย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกษัตริย์บ่อยครั้ง ย่อมก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองและการค้าด้วยเช่นกัน

นอกจากความวุ่นวายเนื่องจากการเมืองภายในของกรุงศรีอยุธยาจะส่งผลให้การค้าและความลัมพันธ์กับอันดามันต่อไปแล้ว การรุกรานจากภายนอกก็เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความลัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ ในค.ศ. 1760 แม้ได้ก้าวขาทัพเข้ามาโจมตีกรุงศรีอยุธยา สำนักงานของ

VOC ในกรุงศรีอยุธยาถูกปล้นและหัวหน้าสำนักงานของ VOC นาย Nicolaas Bang ได้เสียชีวิตระหว่างพยายามหลบหนีท่ามกลางไฟใน ค.ศ. 1765 แม่ได้ทำการล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ VOC จึงได้ทำการปิดสถานีการค้าที่อยุธยาโดยหัวหน้าสำนักงานการค้าคนสุดท้ายได้แก่ นาย Abraham Wemdlij จนในที่สุดกรุงศรีอยุธยาได้ถูกพม่ายกครองใน พ.ศ. 2310 โดยบ้านเมืองเสียหายอย่างหนักผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ที่หลงเหลืออยู่บ้างก็ถูกพม่า瓜ัดต้อนไปบ้างก็หลบหนีกันกระฉับกระเฉย จนยกที่จะทำการบูรณะฟื้นฟูให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมนับเป็นการลินสุดของอาณาจักรสยามที่มีกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และเป็นการปิดสถานีการค้าประจำภูมิภาคที่กรุงศรีอยุธยาของ VOC ที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องกันมาอย่างนานกว่าหนึ่งร้อยปีไปด้วยเช่นกัน

ภายหลังจากที่กรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พม่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้รวบรวมบ้านเมืองขึ้นเป็นปีกแผ่นดินอีกรัชกาลโดยปราบปรามและรวบรวมชุมชนต่างๆ ที่ตั้งตนเป็นใหญ่หลังกรุงศรีอยุธยาหมดอำนาจ แล้วได้สถาปนาราชธานีแห่งใหม่ ณ กรุงธนบุรี ทางตอนใต้ของกรุงศรีอยุธยา โดยสภาพบ้านเมืองในสมัยนั้นก็ยังคงบอบช้ำจากสงครามอยู่ การติดต่อกับต่างประเทศล้วนใหญ่จัง กระทำโดยผ่านพ่อค้าชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งการค้าขายกับอันดามันด้วย ทางอันดามันมีความต้องการที่จะซื้อไม้ Fang จากไทย และในขณะเดียวกัน ก็มีหลักฐานว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินได้ทรงลั่งชื่อเป็นใหญ่จาก VOC ด้วยเช่นกัน อันเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ความลัมพันธ์ของทั้งสองประเทศยังคงมีอยู่เสมอแม้ในช่วงที่บ้านเมือง

ต้องตกอยู่ในสถานการณ์ยากลำบาก

ต่อมาในรัชสมัยของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ความล้มพันธ์ในระดับทางการระหว่างไทยกับเนเธอร์แลนด์เริ่มกลับฟื้นคืนมาอีกครั้ง เมื่อ พ.ศ. 2403 พระเจ้าแผ่นดินเนเธอร์แลนด์ทรงลงนามแต่งตั้งมิสเตอร์โยน ชอนเกอร์เชียค เป็นราชทูตนำพระราชล้านนและเครื่องราชบัตรณาการมาขอทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าขายกับไทย โดยมีการลงนามกันที่กรุงเทพฯ หลังจากนั้น ใน พ.ศ. 2405 พระเจ้าวิลเลียมที่ 3 (William III) ทรงโปรดฯ แต่งตั้งกัปตันยิปเซ มอคส์เลล เป็นราชทูตอัญเชิญพระราชล้านน ซึ่งทรงเขียนที่กรุงเยก ลงวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2405 (ค.ศ. 1862) เข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีกับไทย และสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชล้านนตอบรับ ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2406

ในปี พ.ศ. 2406 กษัตริย์แห่งเนเธอร์แลนด์ ทรงโปรดฯ ให้มิสเตอร์โลดอน เกawanā ผู้สำเร็จการท่ามกลางประเทศ ให้อินเดียนำหนังสือสัญญาที่ประทับตราแผ่นดินเนเธอร์แลนด์แล้วกลับมาแลกเปลี่ยนกับหนังสือสัญญาที่ประทับตราของฝ่ายไทย โดยได้เข้าเฝ้า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระองค์ก็ทรงมีพระราชดำรัสตอบกษัตริย์เนเธอร์แลนด์กับทูตที่มาเข้าเฝ้า

ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีปัญหากับชาติตะวันตกหลายประเทศ ซึ่งต่างแข่งขันกันเพื่อล่าอาณาจักร พยายามยึดครองดินแดนต่างๆ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ขึ้นสืบราชสมบัติจากพระราชบิดา พระองค์ได้ทรงศึกษาการตาม

แบบตะวันตกตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทำให้พระองค์มีแนวพระราชดำริที่ก้าวหน้า สามารถพำนัยไปยังเคียงข้างกับมหาอำนาจตะวันตกอื่นๆ ด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความล้มพันธ์ในระดับทางการระหว่างไทยกับเนเธอร์แลนด์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองปัตตาเวียในภาคชวา ซึ่งในขณะนั้นเป็นเขตอาณาจักรที่มีผู้สำเร็จราชการของออลันดาเป็นผู้ปกครอง ถึง 3 ครั้ง นอกจากนี้ยังได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อคราวเสด็จประพาสอยุโรปครั้งแรก เมื่อ ร.ศ. 116

ความล้มพันธ์ของทั้งสองประเทศยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในรัชกาลต่อๆ มา แต่ความล้มพันธ์ดังกล่าวก็ได้หยุดชะงักลงชั่วคราว ในช่วงที่เกิดลงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงนั้นมีเชลยศึกชาวเนเธอร์แลนด์จำนวนมาก ถูกเกณฑ์มาสร้างทางรถไฟสายมรณะในประเทศไทย ภายหลังจึงมีการฟื้นฟูล้มพันธ์ไมตรีกันอีกครั้งโดยการแลกเปลี่ยนผู้แทนทางการทูตในปี 2490

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จขึ้นครองราชย์ พระราชกรณียกิจที่สำคัญเป็นประการแรกๆ ก็คือ การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่างๆ เพื่อเป็นการกระชับสัมพันธไมตรีที่มีต่อกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จไปเยือนประเทศเนเธอร์แลนด์อย่างเป็นทางการในระหว่างวันที่ 24-27 ตุลาคม พ.ศ. 2503 และในขณะเดียวกันทางพระราชวงศ์ของเนเธอร์แลนด์ก็ได้เสด็จมาเยือนประเทศไทยหลายครั้ง ทั้งในฐานะ

ราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และการเด็ิจพระราชดำเนินมาเป็นการส่วนพระองค์ แสดงถึงลัมพันธ์ไมตรีของทั้งสองพระราชนครที่ใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง ส่งผลให้ความลัมพันธ์ในระดับอื่นๆ มีความเจริญตามลำดับ

เนื้อเรื่องแลนด์เป็นคู่ค้าที่สำคัญเป็นอันดับ 13 ของประเทศไทย และเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มสหภาพยูโรป รองจากเยอรมนี และสหราชอาณาจักร โดยไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับเนื้อเรื่องแลนด์มาตลอด มูลค่าสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังเนื้อเรื่องแลนด์คิดสัดส่วนเป็น 3 เท่าของสินค้านำเข้าจากเนื้อเรื่องแลนด์ สินค้าหลักที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันระหว่างทั้งสองประเทศคือสินค้าจำพวกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีอัตราส่วนถึง 2 ใน 3 ของมูลค่าการค้าระหว่างกัน ไทยส่งออกซึ่งส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ซึ่งส่วนใหญ่เหล่านั้นถูกนำไปประกอบเพิ่มมูลค่าแล้วจากนั้นจึงส่งกลับมาขายยังเมืองไทยและประเทศไทยอีก สำหรับสินค้าอื่นๆ จากประเทศไทยที่ส่งไปยังเนื้อเรื่องแลนด์นั้น ได้แก่ สินค้าประเภทผลไม้กระป่อง และแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง เสื้อผ้าเนื้อไก่แปรรูป กระดาษ และผลิตภัณฑ์จากยางพารา ส่วนสินค้าอื่นๆ นอกจากรุ่นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไทยส่งเข้ามายังเนื้อเรื่องแลนด์ได้แก่ สินค้าจำพวกเคมีภัณฑ์ เครื่องจักรอุตสาหกรรม ชิ้นส่วนพืชและรากพืชสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม เครื่องดื่มและสุรา สนุ๊ก ผงซักฟอก และเครื่องสำอาง เป็นต้น

สำหรับความร่วมมือด้านการลงทุน เนื้อเรื่องแลนด์เป็น 1 ใน 5 ของประเทศไทยในสหภาพยุโรป ที่มีการลงทุนในเมืองไทยมากที่สุด

โดยบริษัทข้ามชาติของเนื้อเรื่องแลนด์เริ่มเข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างจริงจังตั้งแต่คริสต์ศักราชที่ 1980 ปัจจุบัน มีบริษัทเนื้อเรื่องแลนด์เข้ามาลงทุนในไทยประมาณ 120 บริษัท ซึ่งครอบคลุมธุรกิจการค้าส่งและปลีก ปีต่อเลี่ยม การบริการด้านการขนส่งแบบหลายระบบ บริการทางการค้า การเงินและการธนาคาร ธุรกิจท่องเที่ยว เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมการผลิต ที่ผ่านมา มีโครงการที่ลงทุนขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าเกินหมื่นล้านบาท จำนวน 4 โครงการ

ทางด้านการท่องเที่ยวนั้น นักท่องเที่ยวชาวเนื้อเรื่องแลนด์เดินทางมาประเทศไทยเป็นอันดับที่ 5 ในกลุ่มสหภาพยุโรป ในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 150,000 คน ซึ่งหากเปรียบเทียบลดส่วนของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนประชากรของประเทศไทยแล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวชาวเนื้อเรื่องแลนด์ก็ถือว่าอยู่ในระดับเดียวกับนักท่องเที่ยวจากสหราชอาณาจักรและเยอรมนี ซึ่งเป็นประเทศที่มีนักท่องเที่ยวมาประเทศไทยมากเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 ตามลำดับ

ความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่ทั้งสองประเทศมีร่วมกันได้แก่ ความร่วมมือทางวัฒนธรรม ความร่วมมือทางด้านวิชาการ และการศึกษา เช่นการให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรมต่างๆ ความร่วมมือด้านยาเสพติด เป็นต้น.

ภาษาชุด
การประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชน
มิตรภาพความสัมพันธ์ 400 ปี
ไทย - เนเธอร์แลนด์ 2147-2547

เนื่องในโอกาสครบรอบ 400 ปี แห่งความลัมพันธ์ไทย-เนเธอร์แลนด์ ในปี พ.ศ.2547 นี้ บริษัทพิลิปป์อีเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทการค้าของเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเข้ามาดำเนินกิจการในประเทศไทยเป็นเวลากว่า 50 ปี และได้จัดประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนไทยติดต่อกันมาเป็นเวลา 20 ปี จึงได้มีการจัดการประกวดศิลปกรรมฯ ครั้งที่ 21 ประจำปี พ.ศ.2547 ในหัวข้อ “มิตรภาพความลัมพันธ์ 400 ปี ไทย-เนเธอร์แลนด์ 2517-2547” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรักษา ส่งเสริม และเผยแพร่ความลัมพันธ์อันดียิ่ง ที่มีมาช้านานของทั้งสองประเทศ โดยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็น ทัศนคติ จินตนาการ หรือมุมมองที่อิสระ

การประกวดแบ่งเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ ต่ำกว่า 8 ปี ระหว่าง 8-11 ปี และระหว่าง 12-16 ปี ซึ่งบังคับใช้การประกวด Lerj-slinng แล้ว และได้นำผลงานที่ได้รับรางวัลในประเภทต่างๆ ลงพิมพ์ในหนังสือวิทยุ สรัญรวมย์ ฉบับนี้

รางวัลที่ 3 (กลุ่มอายุต่ำกว่า 8 ปี)
ด.ช.ปัณณธร มิงขรัญ ศิลปะเด็กบ้านศิลป์ไทย จังหวัดหนองคาย

รางวัลที่ 2 (กลุ่มอายุ 8-11 ปี)
ด.ช.ชัยกร เย็นประทีป โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ

104
วิทยุสร้างสรรค์

รางวัลที่ 1 (กลุ่มอายุ 8-11 ปี)
ด.ช.สิริวิชญ์ บุญสิทธิ์ โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

105
วิทยุสร้างสรรค์

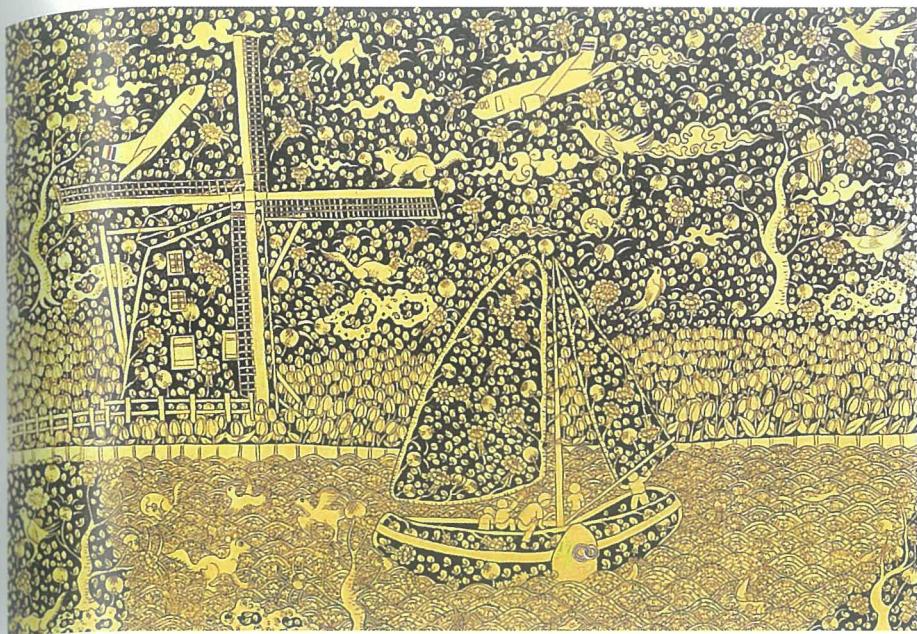
รางวัลกรังด์ปริ๊ซ (กลุ่มอายุ 12-16 ปี)

น.ส.ธารินี เช่าวสุrinทร์ โรงเรียนมาร์เตอร์เดอวิทยาลัย กรุงเทพฯ

รางวัลที่ 3 (กลุ่มอายุ 8-11 ปี)

ด.ญ.วรรณนิดา เพชรจันทร์ทอง โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

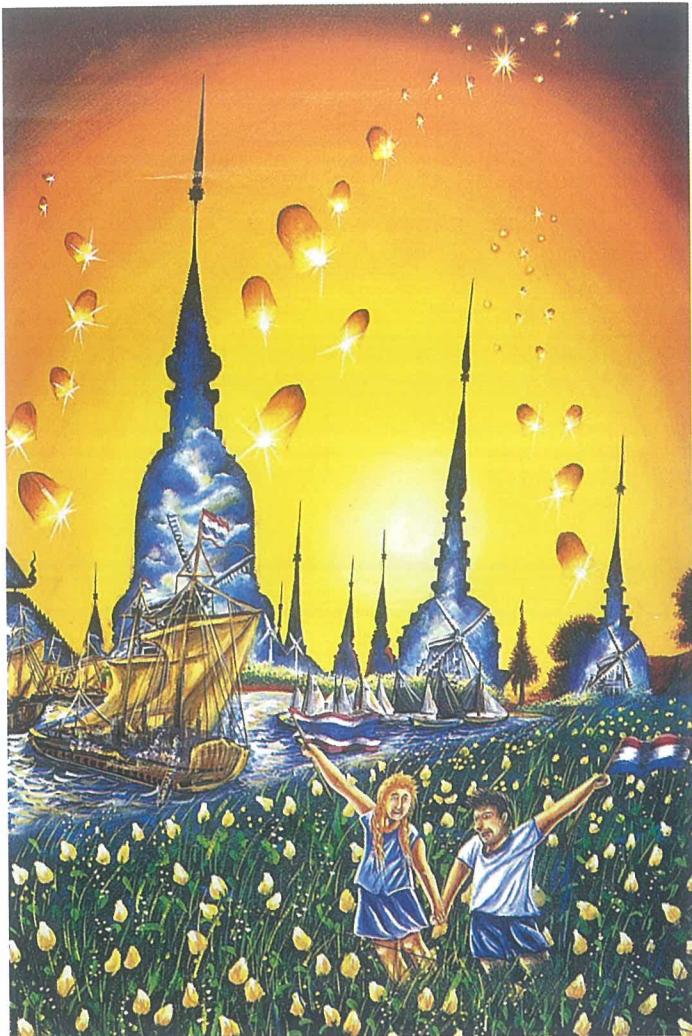

รางวัลที่ 1 (กลุ่มอายุ 12-16 ปี)

ด.ช.มนัสชัย เป่าแทนต์ โรงเรียนพานทองสภานุปัตม์ จังหวัดชลบุรี

รางวัลที่ 2 (กลุ่มอายุ 12-16 ปี)

ด.ญ.ชนิษฐา เลี่ยนแก้ว โรงเรียนมหามพัชรกิติยาภา 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

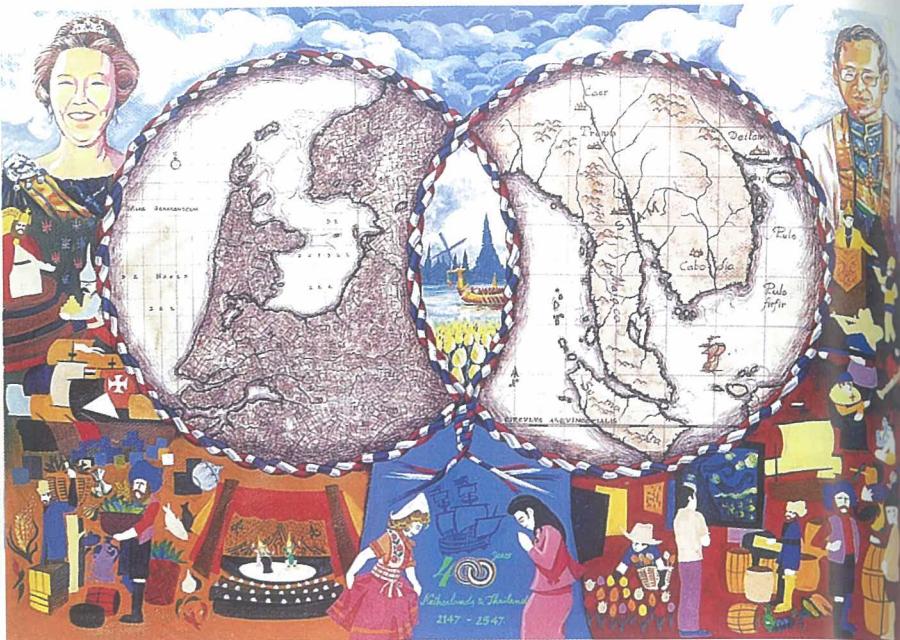
รางวัลชมเชย (กลุ่มอายุ 12-16 ปี)

นายศิware นະອະນິລ โรงเรียนวีรavัณณ์โยธิน จังหวัดสุรินทร์

รางวัลที่ 1 (กลุ่มอายุต่ำกว่า 8 ปี)

ด.ช.ณยาณเกียรติ กรินทร์พิพิพ สอนศิลปะเด็กปัจฉมสี กรุงเทพฯ

●
รางวัลที่ 3(กลุ่มอายุ 12-16 ปี)
นายณัฐ เลขานิพัฒน์ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

● ปรัชญาชีวิต : ศาสตราจารย์รัตน์ สาริก

วิญญาณความรัก ที่ขอบอุ่นให้เกษตรกรรมฟื้นฟ้า

น้ำ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ จึงควรจะมองเห็นได้ทั้งสองด้านว่า น้ำ มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในด้านร่างกายและจิตวิญญาณของแต่ละคน

ยิ่งไปกว่านั้น ควรจะเห็นได้ต่อไปอีกว่า น้ำ ซึ่งอยู่ในจิตใจของมนุษย์กับน้ำซึ่งแต่ละคนนำมาใช้ประโยชน์สนองตอบต่อร่างกาย มีผลเช่นเดียวกันและกันอย่างสำคัญ

น้ำ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์

มนุษย์ คือ ชีวิตที่มีทั้งร่างกายและจิตวิญญาณ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงเรื่อง น้ำ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ จึงควรจะมองเห็นได้ทั้งสองด้านว่า น้ำ มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในด้านร่างกายและจิตวิญญาณของแต่ละคน

ยิ่งไปกว่านั้น ควรจะเห็นได้ต่อไปอีกว่า น้ำ ซึ่งอยู่ในจิตใจของมนุษย์ กับน้ำซึ่งแต่ละคนนำมาใช้ประโยชน์ส่วนตัวต่อร่างกาย มีเหตุผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันอย่างสำคัญ

หากทราบได้อย่างลึกซึ้งถึงรากรฐานดังกล่าวแล้วว่า ทุกสิ่งซึ่งมีสองด้าน ย่อมมีเหตุผลถึงซึ่งกันและกัน โดยมีรากรฐานจิตใจมนุษย์เองเป็นสิ่งกำหนดทิศทางให้เป็นไปอย่างไรก็ได้

จากภาพรวมทั้งหมด หากเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมเห็นความจริงว่า น้ำใจของมนุษย์มีเหตุผลที่سانไปถึงน้ำซึ่งมนุษย์นำไปใช้ประโยชน์เพื่อสนองความต้องการของร่างกายอย่างเห็นได้ชัด

จากน้ำใจถึงน้ำใช้

น้ำใจมนุษย์เป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด มนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาในโลกหาใช้อยู่ตามลำพังคนเดียวไม่ หากยังมีเพื่อนมนุษย์ที่ร่วมตัวรวมใจกันช่วยให้มวลมนุษย์โลกสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข แม้เริ่มต้นจากกลุ่มเล็กๆ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าแต่ละคนดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ย่อมมีธรรมชาติที่หวานกลับไปทบทวนอดีตตนเองได้อย่างอิสระ ทำให้พบความจริงได้เงยอย่างเป็นธรรมชาติ จึงตระหนักรู้เป็นนิลัยว่า

อดีตเป็นสิ่งซึ่งควรเมียญในรากรฐานจิตใจ เพื่อหวังให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมั่นคง

ย้อนกลับไปนึกถึงช่วงซึ่งชีวิตผ่านพ้นมาแล้ว ในช่วงที่แต่ละชุมชนยังมีความเจริญในด้านวัฒนาไม่เท่าไก่จากรากรฐานจิตใจมนุษย์มากนัก คนในชุมชนเล็กๆ ยังมีน้ำใจถึงซึ่งกันและกัน นอกจากการเพื่อแผ่กันในครอบครัวแล้ว ยังมีการเกื้อกูลแก่กันและกัน

ระหว่างเพื่อนบ้านเรือนเคียง

เรื่องนี้ทำให้พบจากผลการปฏิบัติว่า ในสังคมยังมีความอบอุ่น มีน้ำใจซึ้งอย่างพอเพียงทำให้ไม่เดือดร้อน แणมยังมีการตั้งภาษณ์ในน้ำไว้หน้าบ้าน ให้ผู้ซึ่งเดินทางผ่านไปมาได้ใช้ดีมแก้กระหาย แม้แต่คำกล่าวซึ่งคนในอดีตเคยพูดไว้ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้แต่ละคนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่น อันควรได้รับความร่วมมือร่วมใจกันรักษาไว้อย่างดีที่สุด เพื่อให้การนำมาใช้ประโยชน์มีความมั่นคงอยู่ได้ในระยะยาว

คน ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่สุด โดยที่มีเหตุผลเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของแต่ละชุมชน เมื่อยังมีน้ำใจถึงซึ่งกันและกัน ย่อมไม่คิดเอารัดเอาเปรียบกัน และเมื่อไม่คิดร้ายต่อกันย่อมมีการทำร้ายกันและกันน้อยมาก อีกทั้งนำไปสู่การรู้จักความเคราะพซึ่งกันและกัน จึงยังคงมีคนที่เห็นแก่ตัวคิดเอาแต่ได้เป็นส่วนน้อย น้ำใจซึ่งยังมีความพอเพียงและไม่เสื่อมคลุณภาพ

นอกจากนั้น ยังคงสามารถเหตุผลไปถึงน้ำธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงผนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล รวมทั้งน้ำในห้วย หนอง คลอง บึง ยังคงใสสะอาด อีกทั้งมีบริมาณทำให้คนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างพอเพียง ช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขทั้งใจและกาย

เพราะเหตุนี้เอง ผู้ที่มีโอกาสเห็นอกว่า เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ จึงมุ่งทำลายน้ำใจคนซึ่งมีชีวิตด้อยกว่าตน คนเหล่านี้ จึงมุ่งทำลายแหล่งน้ำใช้ ซึ่งมีอยู่ในธรรมชาติให้แห้งเหือดหายไป ทำให้เกิดความเดือดร้อนกันโดยล้วนหน้า

น้ำ ที่สนองประโยชน์ต่อร่างกายมนุษย์

หากวิเคราะห์องค์ประกอบภายในร่างกายมนุษย์แต่ละคนไม่ว่าส่วนไหนก็ตาม จะพบได้ว่ามีน้ำอยู่ด้วยเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแม้อาหารซึ่งมนุษย์บริโภคเข้าไปเพื่อสนองประโยชน์แก่ร่างกายทุกชนิด ต่างก็มีน้ำเป็นส่วนประกอบสำคัญ

อีกสิ่งหนึ่งที่เราพบว่ามีน้ำทำหน้าที่เป็นสื่อถ่ายเทเลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์มีความต้องการทางร่างกาย รวมทั้งสิ่งซึ่งร่างกายมนุษย์ไม่ต้องการให้เป็นไปตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่องกัน

จากความจริงดังกล่าวจึงสามารถสรุปอย่างมั่นใจได้ว่า ร่างกายมนุษย์ขาดน้ำไม่ได้

สภาพชีวิตและจิตใจมนุษย์ที่สัมพันธ์กับน้ำ

ภายในบัวจัย 4 ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ ซึ่งมีเหตุผลسانถึกความต้องการทางจิตใจอย่างสำคัญ ทำให้สามารถมองเห็นความจริงว่า ธรรมชาติในการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน มีแนวโน้มที่จะตั้งรกราก سانไปถึงความรักที่จะตั้งถิ่นฐานอันเป็นที่อยู่มุ่งไปสู่ชayan น้ำอย่างเป็นธรรมชาติ

แม้กระทั้งความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในรากฐานจิตใจของแต่ละคนซึ่งมองเห็นว่า ความมีโอกาสสัมผัสน้ำทำให้จิตใจสดชื่นผ่องใส ส่วนผู้ที่พากเพียรอยู่บนเขา ก็มีความรู้สึกว่ารักที่จะตั้งรกรากอยู่ริมลำน้ำหรือบริเวณซึ่งเป็นต้นน้ำลำธาร เพื่อชีวิตจะได้มีโอกาสสร้างความสุขสดชื่นทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ

ในเมื่อธรรมชาติได้กำหนดลักษณะรูปแบบในองค์รวมของ

ชีวิตมนุษย์ไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่อาจแยกความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย กับจิตใจมนุษย์แต่ละคนออกจากกันได้ ดังนั้น น้ำจึงมีส่วนสำคัญที่พึงสนองประโยชน์แก่ชีวิตมนุษย์ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ

การเกษตรกับชีวิตมนุษย์

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากมองเห็นภาพได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และมุ่งความสำคัญไปยังด้านจิตใจก่อนที่จะข้ามไป สู่ความสำคัญของร่างกาย น่าจะช่วยให้แต่ละคนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า รากฐานการเกษตรคือวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อนที่จะมองข้ามสิ่งนี้ไปเข้าใจว่า การเกษตรคืองานอาชีพ

ทั้งนี้และทั้งนั้น หากมองในมุมกลับน่าจะเห็นความจริงได้ว่า การเกษตรมีผลช่วยล่งเสริมให้คนผู้ปฏิบัติ มีความรักพื้นดินถิ่นเกิด อันครอมเป็นธรรมชาติอยู่ในจิตวิญญาณของแต่ละคน

ในขณะที่กระการแสดงเปลี่ยนแปลงทางวัตถุได้ให้บ่าจากพื้นฐานวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นในเขตตัวอ่อน ได้ทำให้เกิดวิถีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมุ่งไปสู่มูลค่าของวัตถุมากขึ้น ส่วนอีกด้านหนึ่ง โดยเหตุที่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในเขตตัวอ่อนกำลังจะสูญไปมากขึ้น ทำให้มีผลกระทบต่อคนกลับมาเพิ่มเรื่อง กดดันทางด้านจิตใจให้กับคนท้องถิ่นหนักหน่วงมากขึ้น

เมื่อการเปลี่ยนแปลงรวมกันทั้งสองด้าน ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วอยู่ในสภาพที่สวนทางซึ่งกันและกัน เกิดความไม่สมดุลขึ้นภายในรากฐานจิตใจคนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบทำให้รู้สึกเดือดร้อนมากที่สุด น่าจะ

ได้แก่คุณระดับพื้นดิน ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานการเกษตรก่อนคนกลุ่มอื่น

อย่างไรก็ตาม หากหวนกลับไปพิจารณาถึงสภาพธรรมชาติและความเป็นมาในอดีต ผู้ที่มีอายุยืนยาวมาแล้วพอสมควร รวมทั้งสันใจนำสิ่งต่างๆ มาคิดเพื่อค้นหาความจริง น่าจะจำได้ถึงภาพรวมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เริ่มต้นจากชีวิตซึ่งมีความล้มพังร้าวไหลซัดอยู่กับแผ่นดินและน้ำ หากมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในส่วนลึกของวิญญาณ ความรัก น่าจะมองเห็นภาพรวมและสิ่งที่ปรากฏนั้นสวยงามเป็นมาได้อย่างชัดเจน

แน่นอนที่สุด แต่ละคนน่าจะเห็นได้ว่า การเกษตรกับพื้นดินนั้นเป็นสิ่งล้มพังซึ่งกันและกันอย่างไร้ซึ้งโดยตลอด ส่วนการเกษตรกับน้ำก็เช่นกัน หากมองถึงสายล้มพังที่เชื่อมโยงกันหมดทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ โดยเฉพาะเรื่องน้ำซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน น่าจะเข้าใจได้ว่า คือสายล้มพังที่มีเหตุผลร่วมอยู่ด้วยกันเช่นกัน

การเกษตรกับน้ำและชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบัน

ฉันจำได้ว่า แม้มองย้อนหลังกลับไปกว่า 60 ปีมาแล้ว ช่วงปี พ.ศ. 2482-2484 ซึ่งฉันเริ่มต้นชีวิตการศึกษาเกษตรภายในกรอบของระบบการจัดการ ที่โรงเรียนเตรียมวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แม่โขลลัง จังหวัดเชียงใหม่ แต่ภายในรากฐานจิตใจตนเองก็แทบจะไม่มีกรอบในการศึกษาหากความรู้ออกไปสู่โลกภายนอก ทำให้สนใจเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง

จากสภาพที่ว่าป่วยในวิธีชีวิตประจำวันอย่างอิสระมาโดยตลอด

ช่วงนั้นจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งมีธรรมชาติเหมาะสมกับการเกษตรอย่างชัดเจนมาก โดยเหตุที่ป่ายังอยู่ในสภาพอุดมสมบูรณ์มาก พอกลับมาพื้นดินก็ยังอยู่ในสภาพชั่วโมงน้ำด้วยอินทรียสารและความชื้นที่สูง รวมทั้งน้ำซึ่งເօົນຢ່າງໃຫຍ້ให้กับการเกษตรกรรม ยังแพร่กระจายมาจากต้นน้ำลำธารปราກ្យให้สัมผัสได้โดยทั่วไป

ระหว่างนั้น ระบบและโครงสร้างการจัดการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากธรรมชาติของเกษตรกรชาวบ้าน ยังมีความสอดคล้องกันกับเหตุผลของธรรมชาติซึ่งปราກ្យหลากหลายอยู่ในบรรดาภัณฑ์ภายนอก

การปรับกระบวนการเพาะปลูกและเลี้ยงลี้ด้วน ยังมีความสอดคล้องกับฤดูกาลอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ชีวิตประชาชนผู้ซึ่งทำงานในด้านเกษตรกรรม มีความสงบเรียบร้อย และมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกันกับประเพณีนิยมของท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัด

ผ่านฟ้าธรรมชาติยังคงต่อสู้ตามฤดูกาล การทำงานซึ่งสอดคล้องกันกับฤดูฝนยังดำเนินไปได้อย่างดี

นอกจากนั้น ประเพณีนิยมของท้องถิ่น ไม่ว่าจะมองไปทางไหน เรายังพบกับความสงบสุข โดยที่ธรรมชาติของจิตใจคนยังอยู่ในสภาพปกติ มีการแสดงน้ำใจต่อกันและกันอย่างชัดเจน จนบางครั้งทำให้คนต่างถิ่นซึ่งเข้าไปพักอาศัยอยู่ในถิ่นนี้ เกิดความรู้สึกว่าคนพื้นบ้านภาคเหนือมีนิสัยหัวอ่อน

บานคนเราแต่ได้ จึงคิดเลยไปว่า ใครจะทำอะไรได้โดยง่าย แทนการให้ความรักความเข้าใจและเห็นใจกับอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นมุกกลับ

ในเทศกาลลอยกระทง วันเพ็ญเดือนลิบสอง เกษตรกร ส่วนใหญ่และครอบครัวจะใช้โอกาสทำบุญ เข้าวัด โดยถือเป็นการ ผ่อนคลายจากการทำงานหนักมาแล้วในฤดูฝน แทนที่จะคิดไปอีก ด้านหนึ่งว่า คือการจุดเทียนเล่นไฟ ดังที่พ่อเห็นได้ในปัจจุบัน

หลังจากนั้น ระดับน้ำในลำน้ำปิง ซึ่งเป็นลุ่มน้ำที่เบรียบ ประดุจสายธารน้ำใจจากรัฐบาลชาติที่ส่งผลลัพธ์ชีวิตเกษตรกร นับเป็น เสน่ห์เลือดหลักของภาคเหนือได้ลดระดับลงอย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล การปลูกพืชในเขตลุ่มน้ำ สะท้อนให้เห็น การเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

สภาพริมฝั่งน้ำปิง มีการจัดสร้างเครื่องมือทอนน้ำ ซึ่งภาษาภาคเหนือเรียกว่า บุก โดยใช้กระบอกไม้ไผ่เชิง เป็นวัสดุธรรมชาตินำมาสร้างเป็นกงล้อ จุ่มด้านล่างลงไปในกระแสน้ำ และติดกระบอกไม้ไผ่ไว้รอบกงล้อเป็นช่วงๆ

เมื่อกระแสน้ำพัดผ่าน จะช่วยผลักดันให้กงล้อหมุน ทำให้ กระบอกไม้ไผ่ซึ่งผูกติดไว้ที่ริมกงล้อ ตักน้ำขึ้นมา แล้วนำไปสู่ก็จะเหลงบนรางไม้ไผ่ซึ่งรองรับน้ำต่อ กันมากันเป็นทอดๆ เข้าไปสู่สวนผักบ้าง สวนถ้ำบ้าง สวนยาสูบบ้าง เลยไปถึงน้ำใช้ในครัวเรือน

นอกจากนั้น หากหานกลับมามองในช่วงฤดูฝนซึ่งมีน้ำหลอก ล้น้ำสายนี้ มีฝนชะเอมตะกอนดินซึ่งอยู่บนผิวดิน มีอาหารพืชจากธรรมชาติมากกว่าส่วนล่าง มา กับกระแสน้ำด้วย อัตราการไหลของน้ำ จำกัดด้านบนลงมาสู่ด้านล่างซึ่งย่อมมีความเร็วลดลง ทำให้ตะกอนดิน เหล่านั้นตกตะกอนทับถมอยู่บนผิวดินตอนล่าง ดังที่เรียกว่า ดินน้ำไหล ทรายมูล ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านการเพาะปลูกเป็นอย่างมาก

ช่วงหลังวันลอยกระทงเป็นต้นมา ระดับน้ำในแม่น้ำปิงจะ ค่อยๆ ลดลง ท้องน้ำก็จะเริ่มโผล่ขึ้นมาเหนือน้ำให้มองเห็นได้กว้าง ขวางมากขึ้น บางแห่งมีเกาะแก่งโผล่ขึ้นมาจากกลางลำน้ำด้วย ช่วงนั้น สองฝั่งลำน้ำปิงรวมทั้งธารน้ำซึ่งเป็นกิ่งแขนง ยังเป็นชุมชนซึ่งคน ท้องถิ่นพากอาศัยอยู่ อีกทั้งมีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกับธรรมชาติ พอลมควร

แม้แต่บ้างครั้ง ผู้เขียนเดินผ่านบ้าง ชีรรถจักรยานผ่านบ้าง บนสะพานเนวรัตน์ ซึ่งเป็นสะพานเส้าหลักและชาวบ้านรู้สึกว่าเป็น เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาคเหนือ มองออกไปยังสองฝั่งของผ่านน้ำ ยังได้พบเห็นชาวบ้านริมฝั่งใช้ไม้ไผ่ขนาดเล็ก กันริ้วเอาไว้ও่าย่างจ่ายๆ เพียงเพื่อให้รู้ว่าหลังบ้านโครงรูปนั่นจะมีลิทธิ์นำบริเวณนั้นมาใช้ปลูกพืช โดยที่แต่ละคนไม่ได้คิดถึงเรื่องการล่วงล้ำระหว่างกันและกัน

การทำรั้วจึงเป็นเพียงกำหนดขอบเขตอย่างง่ายๆ พอยื่น ได้เท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงในช่วงนั้น ผู้เขียนมีโอกาสเห็นการปลูกผัก ที่เหมาะสมกับสภาพอากาศเย็นและพันธุ์ไม้อายุไม่ยาวนาน จำกันนั้น นายังมีการพยายามเรือไปปลูกผักปลูกดอกไม้ตามเกาะแก่ง ซึ่งโผล่ขึ้นมา เนื่องจากน้ำเป็นการช่วยรักษาอีกด้วย

ในแต่ละปี เมื่อถึงช่วงฤดูที่อากาศเย็นและมีฝนน้อยประกอบ กับมีลมเย็นพัดมาอย่างเป็นธรรมชาติ ทุกครั้งที่ผ่านสะพานเนวรัตน์ ทำให้ร้อนรู้สึกประทับใจ เสมือนเป็นลัญญาณที่บ่งบอกถึงสภาพการเปลี่ยนแปลง ซึ่งไม่เพียงแต่ลิ่งแวงล้อมที่อยู่ภายนอกเท่านั้น หากยัง มองเห็นการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณตนเอง ร่วมกับจิตวิญญาณ

เพื่อนมนุษย์อย่างชัดเจนด้วย

แผ่นอนที่สุด หากมองจากพื้นฐานความเท่าเทียมกันอันเป็นสัจธรรมของมนุษย์ทุกคน ดังที่กล่าวกันว่า ทุกคนก็คือคนเหมือนกัน เรายอมสามารถมองเห็นความจริงได้ว่า แม้สภาพที่เห็นอยู่ในขณะนั้น จะเป็นอย่างไรก็ตาม สภาพของบริเวณอื่นซึ่งมีคนอยู่ร่วมกันขณะนั้น ย่อมมีส่วนเหมือนกันด้วย

แม้ว่าตัวเองจะจากถิ่นบ้านเกิด แต่บนพื้นฐานความเป็นธรรมชาติยอมรู้ความจริงได้ว่า ความรู้สึกประทับใจในสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลลัพธ์ล้องกันทุกสิ่งทุกอย่าง ย่อมเข้าไปผสานอยู่ในจิตใต้สำนึกตลอดมา

แม้มาถึงช่วงหลังๆ ซึ่งเวลาผ่านพ้นมาแล้วกว่า 50 ปี แต่ภาพเหล่านั้นยังคงอยู่ในส่วนลึกของหัวใจมาโดยตลอด เนื่องจากให้ความสนใจเรียนรู้ความจริงจากวิถีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแม้จะผ่านพ้นมานานแค่ไหน โดยเฉพาะมุ่งมั่นเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของชีวิต ซึ่งมีธรรมชาติที่มุ่งลงไปสู่พื้นดิน โดยเชื่อว่านาจะนำไปสู่แก่นแท้ได้ในที่สุด

สภาพการเกษตรที่พูดได้ในปัจจุบัน

ในช่วงหน้าแล้งของปี พ.ศ. 2543 ฉันมีโอกาสขึ้นไปจังหวัดเชียงใหม่ และเดินผ่านสะพานเนาวรัตน์อีครั้งหนึ่ง แต่ก็ใช่ว่าจะท่องเที่ยวนอกจากตรงนี้ไปนาน

ความจริงแล้วตัวเองเดินผ่านไปมาเป็นช่วงๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน แต่รากฐานจิตใจฉันไม่เคยห่างเหินไปจากลิ่งซึ่งตนเคยล้มผัลมาก่อนแม้แต่น้อย

ไม่ว่าจะทึ่งช่วงเวลา มาแล้วนานแค่ไหน

ฉันมารั้งนี้กำลังคิดที่จะถ่ายวิดีโอเพื่อนำมาเผยแพร่ความรู้ และแบ่งคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางโทรทัศน์ จึงหันกลับไปที่นั้น อีครั้งหนึ่ง เสมือนความรู้สึกภัยในใจตนเองมีเสียงเรียกร้องให้ตนนำเอาความจริงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมาเผยแพร่ต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคน

เมื่อมองไปยังสภาพของสะพานเนาวรัตน์ ทำให้เกิดความรู้สึกว่า จุดนี้เอง ครั้งหนึ่งเคยอยู่ในสภาพสมบูรณ์ครบถ้วน แม้จะห่างกันบ้างในบางจุด แต่ก็ไม่ซัดเจนมากนัก

เมื่ามาถึงช่วงนี้ แม้ตัวสะพานเนาวรัตน์เอง ซึ่งครั้งหนึ่งเคยสะท้อนให้เห็นถึงศิลปะของการออกแบบจากจิตกรรมในยุคหนึ่ง บัดนี้โครงสร้างของสะพานซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่คุ้นตาคุ้นใจของท้องถิ่นได้ถูกย้ายไปอยู่อีกแห่งหนึ่ง แต่ป้อมหัวสะพานทั้ง 4 มุม ซึ่งออกแบบไว้เป็นลัญลักษณ์ของท้องถิ่น รวมถึงข้อความที่จารึกไว้ ยังเก็บไว้ในที่เดิม แต่มีตัวสะพานในรูปแบบของจิตกรรมสมัยใหม่ ทำให้ฉันวิจารณ์ไว้ในขณะนั้นว่า ปัจจุบันนี้ แม้แต่ตัวนธรรมาภิคก็ถูกออกจากกันไปอยู่คนละทาง มันน่าจะทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกเจ็บปวด เช่นเดียวกันกับภาษาและใจ ซึ่งควรจะอยู่ในคนเดียวกัน ขณะนี้ถูกแยกออกจากกันเป็นสองขั้ว

มองไปที่บริเวณสองฝั่งของลำแม่น้ำปิง แทนที่จะได้พบกับภาพอันสวยงามและมีชีวิตชีวาของ การเกษตรริมฝั่งน้ำ เช่นแต่ก่อนๆ กลับได้เห็นภาพของลิ่งซึ่งเป็นวัตถุที่แข็งกระด้างนับตั้งแต่เรือนคอนกรีต อาคารสูงๆ และสภาพอื่นๆ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานเดียวกัน

โดยที่ลิ่งเหล่านี้จะไม่มีโอกาสสะท้อนให้เห็นถึงภาพที่บ่งบอกความจริงของการเปลี่ยนแปลงดุกกาล อันเป็นลิ่งซึ่งทำหน้าที่ให้สติแก่คนท้องถิน อิกต่อไป

จากลุ่มน้ำปิงสู่ลุ่มน้ำโขง

ช่วงเวลาที่ผ่านมา สรรพลิ่งทั้งหลายซึ่งมีเหตุมีผลسانถิงกัน และกัน ได้ให้มีโอกาสสนับเรียนรู้ความจริง โดยใช้ลิ่งที่อยู่รอบข้างเป็นครูสอน ดังนั้น ความรู้สึกประทับใจเรื่องราวต่างๆ จึงทำให้ไม่อ่าใจลืมได้ง่ายๆ จนกระทั่งมีบางคนประภาว่า

ฉันเป็นคนจำเม่น แม้แต่ลิ่ง ผ่านพ้นมาแล้วหลายปี หาใช่เรื่องยากที่จะอธิบายไม่ โดยเหตุที่ว่า แม้เริ่มต้นคิดจากจุดใดจุดหนึ่ง ย่อมสามารถล่านเหตุและผลถึงลิ่งอื่นๆ ได้หมด

จากช่วงชีวิตซึ่งมีโอกาสล้มผั้งกับภาพการเกษตรอันลุยงาม ที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำปิงในจังหวัดเชียงใหม่ ดังได้กล่าวมาแล้ว แม้ว่า จะผ่านพ้นนานห้ายปี ซึ่งชีวิตฉันเองก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งวันหนึ่ง

ฉันได้ตัดสินใจถอนตัวออกจากกระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นด้านทางการ เพื่อออกแบบใช้ชีวิตเรียนรู้อย่างอิสระ เพราะรู้สึกชัดเจนยิ่งขึ้นแล้วว่า การที่ตนอยู่ในระบบการจัดการซึ่งมีรูปแบบ ทำให้มองเห็นความจริงจากลิ่งต่างๆ ได้ยาก และช่วงที่ผ่านมา ทำให้รู้สึกว่าตัวเองเรียนรู้เงื่อนปมต่างๆ จากด้านนั้นมาถึงจุดสุดๆ แล้ว

ฉันออกแบบการทำงานอย่างอิสระโดยไม่คิดหวังผลตอบแทนทางวัตถุไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นเงิน หรืออามิสอื่นใดก็ตาม

จากรากฐานดังกล่าว แรงศรัทธาจากผู้คนทั้งหลายได้กำหนดให้ฉันเดินทางท่องไปในโลกกว้างอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความสนใจเรียนรู้บนพื้นฐานที่อิสระ จึงทำให้รากฐานความคิดเปิดกว้างมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในช่วงปี พ.ศ. 2543 ซึ่งกาลเวลาผ่านพ้นมาจากการที่ฉันเคยมีโอกาสล้มผั้งครั้งใช้ชีวิตทำงานอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นเวลาประมาณ 50 ปีเห็นจะได้

อยู่มานานหนึ่ง ฉันมีโอกาสเดินทางไปอำเภอราษฎร์บูรณะ จังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะไปเยี่ยมครูคนหนึ่งซึ่งใช้ชีวิตอยู่ที่นั่น และไปค้างคืนภายในครอบครัวด้วย ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักกันเป็นส่วนตัวมาก่อน บ้านที่ไปค้างอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่มีความสำคัญเกี่ยวกับชีวิตคนท้องถิ่น ซึ่งผังหนึ่งคือประเทศไทย กับอีกผังหนึ่งคือประเทศลาว

อนึ่ง ในช่วง 40 กว่าปีที่ผ่านมา ฉันได้มีโอกาสจัดรายการโทรทัศน์ให้กับกรมประชาสัมพันธ์ เริ่มต้นตั้งแต่ปีแรกที่ประเทศไทยมีสถานีโทรทัศน์บริการสู่ประชาชน การจัดรายการโทรทัศน์ซึ่งกระทำมาแล้วทั้งหมด ฉันถือหักการใช้ชีวิตร่วมชาติเป็นพื้นฐาน

หมายความว่า ทำจากใจซึ่งมีผลลัพธ์เนื่องมาจากการปฏิบัติตลอดชีวิตที่ผ่านมา ทำให้ตัวเองไม่คิดจะขออุปถัมภ์ทรัพย์สินเงินทองจากที่ไหนทั้งนั้น หากมั่นคงอยู่บนรากฐานความเป็นตัวของตัวเองมาโดยตลอด ร่วมกับอีกด้านหนึ่ง คือมีรากฐานจิตใจที่รับผิดชอบ ผูกพันอยู่กับประชาชนคนเดินดินอย่างมั่นคง

ระหว่างครั้งแรกซึ่งไปพักอาศัยอยู่ที่อำเภอราษฎร์บูรณะ เช้า

วันหนึ่งฉันถือกล้องวิดีโอไว้ในมือข้างหนึ่ง เดินออกไปที่ริมฝั่งโขง สายตามองทอดออกไปยังฝั่งประเทศลาว เนื้อพื้นที่อันเงียบสงบ แล้วจึงหันกลับมาสู่อีกฝั่งหนึ่งซึ่งเป็นของไทย ได้พบเห็นคนไทย - คนลาว และเรือถึงซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรู้สึกว่า การแบ่งเชื้อชาติโดยใช้พื้นที่และลำน้ำเป็นเครื่องมือนั้น แท้จริงแล้วมันก็ไม่ใช่ของจริงอะไรทั้งสิ้น

ความจริงอยู่ที่น้ำใจซึ่งสานเชื่อกันและกันอย่างเป็นธรรมชาติ ฉันลังเกตเห็นริมฝั่งแม่น้ำโขงตอนนั้น แม้จะมีพื้นที่ชายฝั่ง

ไม่กว้างนัก เนื่องจากวัตถุลิงก่อสร้างได้รุกร้ำไปจนกระทั่งใกล้ริมฝั่งมากขึ้นทุกขณะ แต่ก็ยังมีพื้นที่พอจะใช้ปลูกพืชจำพวกผัก เช่น ผักคะน้า กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก มะเขือเทศ และจำพวกแตงต่างๆ ตลอดริมฝั่งแม่น้ำโขง

ฉันได้เห็นชาวบ้านเดินลงไปยังริมฝั่งน้ำ ใช้บาร์ดนำตักน้ำ ขึ้นมาด้วยที่เขาปลูกไว้อย่างตั้งอกตั้งใจ รู้สึกเป็นภาพธรรมชาติที่เชื่อมโยงจิตวิญญาณความรักเพื่อนมนุษย์จากฉันเองลงไปสู่พื้นดิน และน้ำ ซึ่งควรจะเป็นสัจธรรมของชีวิตเราทุกคน

รู้สึกเป็นลัญชาตภูมิความรักที่เกิดขึ้นในจิตวิญญาณฉันเอง มาตลอดชีวิต หลังจากมองเห็นภาพดังกล่าว ทำให้มือข้างหนึ่งยกกล้องวิดีโอขึ้นมาถ่ายภาพนั้นไว้ จากความรู้สึกที่มีชีวิตชีวาและมีจิตนาการมุ่งออกแบบมาก ยิ่งกว่านั้นภายในความรู้สึกของตัวเอง ยังทำให้มองเห็นอะไรบางอย่าง จึงคิดที่จะนำภาพเหล่านี้ร่วมกับความรู้สึกซึ่งแฝงอยู่ในส่วนลึกของหัวใจกลับมามอบให้พี่น้องคนไทย โดยใช้รายการโทรทัศน์เป็นลีอ

โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นหลัง ซึ่งกำลังตกเป็นเหี้ยอกล อุบາຍต่างๆ ของผู้ใหญ่ที่หวังประโยชน์ส่วนตนอย่างขาดความรู้สึก รับผิดชอบ

ฉันหันกลับไปนิ่งถึงภาพซึ่งตอนมีโอกาสล้มผัลที่ริมฝั่งแม่น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อประมาณ 50 ปีมาแล้ว ซึ่งเป็นภาพของชีวิตลักษณะเดียวกัน แต่ช่วงหลังๆ ได้อันตรธานหายไปจนแทบไม่มีอะไรหลงเหลือไว้เป็นเค้าให้ชนรุ่นหลังลืบลานกลับไปถึงสิ่งเหล่านั้นได้อีก

หวนกลับมาของที่ริมฝั่งลำน้ำโขงขณะนี้ ยังพอจะเห็นสิ่งเหล่านั้นหลงเหลืออยู่บ้าง พื้นดินริมฝั่งน้ำซึ่งมีลักษณะที่เรียกว่าดินน้ำไหลทรามยมูล ซึ่งแต่ละปีจะมีปุ๋ยธรรมชาติถูกเน่าพัดพามาตกตะกอนให้ชีวิตชาวบ้านได้พึ่งพาอาศัยใช้ประโยชน์ เพื่อหล่อเลี้ยงความต้องการของชีวิตประจำวัน

แม้จะไม่รู้รายให้ครามใช้เป็นข้ออ้าง แต่ก็ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขโดยไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

วันรุ่งขึ้น คุณครูผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษฉันมีโอกาสไปพักอยู่กับท่าน ได้แลดูความเมตตาพากันไปนมัสการพระธาตุพนม ซึ่งเป็นปูชนียสถานสำคัญของท้องถิ่น รวมถึงเป็นปูชนียสถานสำคัญชั้นหนึ่งของประเทศไทย หลังจากนั้น ท่านก็ขับรถพาฉันไปตามถนนเลียบริมฝั่งโขงไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตชาวบ้านในท้องถิ่นและนั้น เลยไปจนกระทั่งถึงลุ่มน้ำก่า ซึ่งเป็นลุ่มน้ำที่แหลกมาน้ำสู่ลำน้ำโขง

บริเวณสองฝั่งของลุ่มน้ำก่า ซึ่งต่อออกไปสู่ลำน้ำโขง เป็นพื้นที่การเกษตรที่กว้างใหญ่พอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นบริเวณ

ที่ดินซึ่งเรียกว่า ดินน้ำไหลทรายมูล เนื่องจากเป็นดินตะกอนที่ชาวบ้านใช้ทำการปลูกผักนานาชนิดเป็นบริเวณกว้าง

ส่วนบนฝั่งแม่น้ำเนื้อขึ้นไป เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านเป็นกลุ่มๆ มีการทำประมงชายฝั่งลำน้ำร่วมไปด้วย

การใช้ประโยชน์จากสิ่งก่อสร้างอย่างผสมผสานกันไป

ส่วนหนึ่งของพื้นถนนซึ่งทางการได้นำเอากองกริตไปลงไว้ไม่นานนัก ชาวบ้านยังรู้จักใช้บริเวณที่ใช้ประโยชน์โดยตรงไม่เต็มที่นำมาใช้งานเป็นลานตากปลา ผสมผสานกันไป นับเป็นการใช้ประโยชน์ที่มีทั้งการประหยัดและท่อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท่องถิ่นดังเช่นที่ฉันเห็นมาแล้วในประเทศไทยบังคลาเทศ แต่ที่นั้นใช้เป็นลานตากข้าวเปลือก หลังการเก็บเกี่ยว

เราได้หยุดรถและลงข้างทาง ฉันเดินถือกล้องวิดีโอด้วยเดินลงจากริมฝั่งลงไปตามทางลาด ซึ่งมุ่งไปสู่บริเวณท้องน้ำ เพื่อไปพูดคุยกับชาวบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามเกี่ยวกับเรื่องราวของชีวิตความเป็นอยู่อย่างเป็นกันเอง เพื่อต้องการค้นหาความจริง ทำให้รู้สึกว่าต่างฝ่ายต่างมีจิตใจที่สานถึงซึ่งกันและกัน

เราหยุดรถเป็นช่วงๆ โดยสนใจเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตคนท่องถิ่นที่นำสนไม้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนารากฐานจิตใจตัวเองให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นร่วมไปด้วย

พบปัญหาความขัดแย้งภายในระบบการจัดการ

มืออยู่ช่วงหนึ่ง ซึ่งบริเวณนั้นเป็นช่วงต่อระหว่างลำน้ำก้ามอกไปสู่แม่น้ำโขงอันกว้างใหญ่ ฉันเดินลงไปด้านล่างที่มีสภาพลาดลงไปหาร่องน้ำโดยที่บริเวณนั้นเต็มไปด้วยผัก จำพวกคะน้า กะหล่ำดอก และมะเขือเทศ มีด้านหนึ่งยกกล้องวิดีโอด้วยอย่างตั้งอกตั้งใจ ทำให้รู้สึกว่าตัวเองอยู่ในสภาพที่มีใจเปิดกว้าง ในที่สุด ก็ได้มีโอกาสพบพบรูปชาวบ้าน 2-3 คน นั่งอยู่ใต้ร่มไม้ชายฝั่ง เข้าต่างก็กำลังทำงานใช้มือสองข้างปลิดใบกะหล่ำดอก ซึ่งกองอยู่รอบตัวเพื่อเตรียมนำไปเบ่งสังออกจากสวนไปจำหน่าย

คนหนึ่งหันมาเห็นฉัน ซึ่งกำลังมองไปที่เขาพอดี เมื่อฉันธรรมชาติจะบอกให้รู้ว่าเรากำลังสนใจซึ่งกันและกัน เขายิ้มเล็กน้อยเพื่อแสดงถึงน้ำใจไมตรี หลังจากนั้นจึงมีคำพูดตามมาว่า

“คุณลุง เรากำลังแย่แล้ว!”

ฉันได้โอกาส จึงถามกลับไปว่า “แย่อะไรคระ มีอะไรหรือ”

เข้าตอบกลับมาว่า “ราคាដักขะนี้ต่ำมากเหลือเกิน เหลือ กิโลกรัมละ 2 บาทเท่านั้นเอง”

ฉันหันกลับไปนิ่งถึงช่วงเมื่อเช้านี้ ขณะที่เดินอยู่ในตลาดขายผักและเครื่องใช้ต่างๆ ภายในครัวเรือน ทำให้พบร่องซึ่งรับฟังอยู่ในขณะนี้เป็นความจริง

ยิ่งมายืนอยู่ท่ามกลางไร่ผักอันกว้างใหญ่ ฉันมองภาชนะตากออกไปพร้อมกับคิดคำนึงอยู่ในใจว่า อนิจจา ชีวิตเกษตรกรไทย ทำไมถึงได้เป็นอย่างนี้

หวานกลับมายังสตวิชชาวบ้าน 2 คน อีกครั้งหนึ่งและพูดต่อไปว่า

ผู้มากมายขนาดนี้ กิโลละ 2 บาทก็น่าจะได้เงินแล้วนี่นา ทำไมถึงว่าແย่ล่ะคะ

เข้าตอบสวนกลับมาอีกครั้งหนึ่งว่า ก็ค่าปุ่ยค่า Yamkin หมด นะซิ จะเอาที่ไหนมาเหลือไว้เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

ฉันหวนกลับไปมองพื้นดินอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งก้มลงใช้มือ หยิบดินในบริเวณใกล้เคียงขึ้นมาบีดดูอย่างพินิจพิเคราะห์ หลังจากนั้น ลึงหันไปพูดกับเขาต่อไปว่า มันเป็น ดินน้ำไหลทรายมูล ที่มีอาหารพืชอยู่ในนั้น ซึ่งน่าจะเพียงพอแล้ว สำหรับคนที่ไม่โลภโโมโหลันเกินไป

ทำไมถึงต้องเอาเงินค่าขายผักไปให้เขากินด้วย โดยผ่านระบบการขายปุ่ยขายยา ซึ่งแฝงมาภายใต้ชีวิตคนเหล่านี้

ส่วนในใจฉันเองกำลังคิดว่า ตายแล้ว การจัดการศึกษาไทย ทำไมถึงได้ผลิตคนออกมาให้เป็นเครื่องมือสนองประโยชน์แก่คนต่างชาติจากหยาดเหงื่อแรงใจของคนไทยด้วยกันเองแท้ๆ ฉันครุ่นคิดอยู่ในใจ ขณะนั้นโดยไม่พูดออกมากว่า เรายผลิตลูกหลานไทยออกมาระให้ทำร้ายชีวิตคนไทยด้วยกันเองแท้ๆ

ประสบการณ์ชีวิตที่เดินทางกระแสมาตลอด

ฉันหวนกลับไปนึกถึงชีวิตตัวเองซึ่งอยู่ในสถาบันการศึกษามาโดยตลอด และรู้สึกอบอุ่นกับคำพูดเวลา จนกระทั้งไปเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยตัวเองได้ทุ่มเทให้กับลูกศิษย์ทั้งจิตใจและความคิดรวมทั้งแรงกายอย่างไม่รู้สึกเหนื่อยเหนื่อย

นอกจากนั้น วิญญาณความรักที่ฉันเคยให้กับพื้นดินด้วยรู้คุณค่าอย่างลึกซึ้ง ยังกระตุนตัวเองให้มุ่งมั่นนำเยาวชนซึ่งฉันรักเป็น

ลูกหลานทุกคน ลงไปปฏิบัติงานร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ซึ่งหลายคนอาจรู้สึกว่าทรุด悍ด้วย ส่วนฉันเองกลับรู้สึกว่ามันเป็นธรรมชาติที่ให้ความสุขแก่ตนเอง ซึ่งร่วมทำงานอยู่ท่ามกลางชนรุ่นหลังที่ตนไฟฝันจะได้เห็นคนเหล่านี้ ร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาให้กับสังคมไทยในอนาคต

แม้มองไปรอบด้านจะหาผู้ใหญ่ รวมถึงบรรดาครูทั้งหลาย เพื่อนฉัน สามารถสร้างได้ถึงความรู้สึกจากใจฉันเองทั้งยาก จนกระทั้งมันละเอียดอยู่ในหัวใจมากขึ้น

ไม่เพียงเท่านั้น ฉันยังติดตามชีวิตเยาวชนเหล่านี้ ซึ่งหลังผ่านพ้นจากของเราไปแล้ว หลายต่อหลายคน ซึ่งระหว่างใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนระดับล่าง จะแสดงความรู้สึกของมาจากใจอย่างชัดเจนว่า ตนมีความรัก และห่วงใยชีวิตอนาคตของชาวบ้านซึ่งอยู่ในระดับพื้นดินอย่างจริงจัง

พอพ้นรั้วสถาบันการศึกษาไปแล้วไม่นานนัก หลายต่อหลายคนก็เริ่มจะลุกกลืนโดยระบบพุงนิยม อำนาจ ตำแหน่ง ความโกหก และความมีหน้ามีตา คล้ายแมลงเม่าบินเข้ากองไฟทีละตัวสองตัว ทำให้จิตใจฉันรู้สึกห่อเตี้ยวมากขึ้น จนในที่สุดก็มาถึงจุดที่ตัวฉันเองตัดสินใจஸละตำแหน่ง และทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่ในระบบการจัดการโดยที่มีความรู้สึกชัดเจนมากขึ้นว่า

ลิงเหล่านี้มันคือของปลอมทั้งนั้น

แต่ภายในส่วนลึกของจิตวิญญาณ ฉันเองยังไม่ทิ้งอุดมการณ์ รวมถึงความรู้สึกรักและเมตตาที่มอบให้กับเขาตลอดมา ส่วนใจฉันเองดูจะมีความเข้มแข็งลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงยังคงแสวงหาความรู้ทั้งในมุมลึก

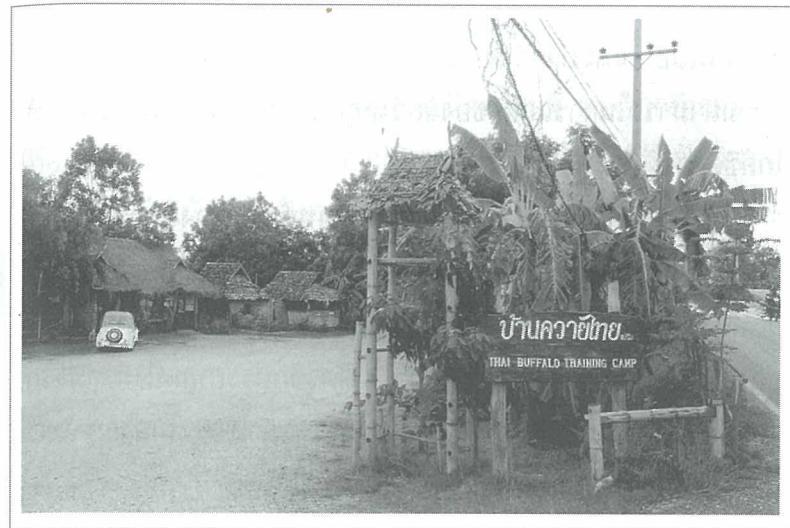
และมุกกว้างมากกว่าเก่า จนกระทั้งถึงทุกวันนี้ ทำให้รู้สึกว่าชีวิตตัวเอง มีความเข้มข้นที่จะแสวงหาความรู้ลึกซึ้งและใกล้ชิ้นเป็นลำดับ

กระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดได้ช่วยสอนใจฉันให้รู้ว่า ความรัก ที่อยู่ในรากรฐานจิตใจของแต่ละคน หากมีความเข้มแข็งที่จะนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยไม่ทอดทิ้ง ย่อมช่วยให้รู้ได้ว่า แม้จะมีปัญหา หนักมากยิ่งขึ้น ดูจะเป็นสิ่งท้าทายที่จะทำให้ตัวเองเข้มแข็งยิ่งขึ้น อาย่างเป็นธรรมชาติ

สรุปแล้ว ชีวิตนี้เป็นสิ่งมีคุณค่ามากกว่าที่จะหักอย จนกระทั้งทำให้เกิดการสูญเสียคุณค่าของตัวเองอย่างน่าเลียดายที่สุด

ดังนั้น พื้นดินถืนเกิดกับการเกษตร จึงยังคงปราภูเป็น ความจริงอยู่ในใจฉันเองอย่างมั่นคง และควรจะมั่นคงแน่นหนาขึ้น จนกระทั้งชีวิตนี้จะหายไปแล้ว ซึ่งในที่สุด ย่อมฝากรากทั้งร่างลงไปไว ในพื้นดินอย่างเป็นธรรมชาติร่วมด้วย.

● สารคดี : ชุมดาธี

นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ และมีโอกาสผ่านหรือแวะเวียนไปตามถนนเล่นทางสายเชียงใหม่ - แมริม สามารถสังเกตเห็นป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย ขนาด ทั้งของหลวงและของราชภูมireยรายอยู่ตามข้างทางเพื่อชี้ชวน ให้นักเดินทางได้เข้าไปเยือน

ถนนคอนกรีตสายดังกล่าวเป็นเส้นทางที่นำนักท่องเที่ยวไป ลู่สำเภาแมริม ที่ซึ่งผู้คนทั้งในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่นนิยมเดินทางมา พักผ่อนหย่อนใจในวันหยุดสุดลัปดาห์หรือวันหยุดช่วงเทศกาล เพราะ เป็นสำเภาที่ไม่ห่างจากสำเภาเมืองด้วยระยะทางเพียง 8 กิโลเมตร ถือทั้งสำเภาแมริมยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และ เข้าถึงได้ง่าย ทั้งสถานที่ธรรมชาติ เช่น น้ำตกแม่สาในเขตอุทยาน

จาก วิญญาณใต้ร่มนั่นทวี (2545)

แห่งชาติดอยสุเทพ - โดยปุย และสถานที่อันเป็นลิ่งปลูกสร้างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ฟมากมายตามหุบเขา ฟาร์มกล้วยไม้ ฟาร์มผีเสื้อ และปางช้าง ซึ่งเป็นที่ชื่นชมในหมู่นักท่องเที่ยวด้านความสามารถในการแสดงของลัตว์ใหญ่ชนิดนี้ พร้อมทั้งตีนเด่นที่ได้ใกล้ชิดามาซึ่งช้าง

แต่ก็ยังมีลัตว์ใหญ่อีกประเภทหนึ่งที่สร้างความตื่นเต้นและมีอรรถประโยชน์ในการใช้งานไม่ด้อยกว่าช้างเหล่านั้นเลย หากนักท่องเที่ยวหรือท่านผู้อ่านอยากรู้จักการสร้างบรรยายกาศในการชมการแสดงของลัตว์ให้แตกต่างแล้ว “ควาย” ก็เป็นลัตว์อีกประเภทหนึ่งที่สามารถเรียกความนิยมจากผู้ชมได้ทั้งในด้านความคลาด ความน่ารัก และน่าเอ็นดูที่ไม่เป็นรองเลย

บ้านควายไทย อำเภอแม่ริม อุบุบນเนื้อที่นากว้างขวางย่านเดียวกับชุมชนชาวบ้านที่ทำการเกษตร ถนนที่วิ่งเข้าไปข้างในเป็นถนนลาดยาง สภาพดี และกว้างพอที่รถสองคันจะสวนทางกันได้เมื่อขับรถจากปากทางเข้าจากถนนใหญ่ไม่ถึง 10 นาที แล้วจะเห็นป้ายไม้ขนาดใหญ่บอกว่า “บ้านควายไทย แม่ริม” Thai Buffalo Training Camp อยู่ริมถนนทางด้านข้างมือ ฉันจึงเลี้ยวเข้ามาหาที่จอดรถ รถของฉันเป็นคันแรกในช่วงป่ายสามโมงเย็น และอาจเป็นคันเดียวที่มาบ้านควายไทยในวันนี้ก็ได้ เพราะว่าตรงกับวันหยุดช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับบ้านเมืองในตัวอำเภอเมืองเพื่อเล่นสุดน้ำ

“วันนี้มีการแสดงควายไทยหรือเปล่าครับ” ฉันรีบถามเด็กสาวในเสื้อม่ออ่อน เสื้อม่ออ่อนเป็นผ้าพื้นเมืองของทางภาคเหนือ ตัดเย็บ

จากผ้าฝ้ายย้อมสีน้ำเงิน และนิยมสวมใส่กันในช่วงเทศกาลเล่นน้ำสงกรานต์ทางภาคเหนือ เด็กสาวที่นั่งอยู่ในชั้นต้อนรับแขกผู้นั้นกุลกุจลูกขึ้นมาต้อนรับพวกรา 3 คน

“มีครับ พี่” สาวน้อยตอบด้วยเสียงนัยน์ดี หลังจากที่เธอและเพื่อนๆ ได้ตั้งgonathamผู้จัดการส่วนตัวของเหล่านักแสดงที่กำลังเก็บตัวและดีใจที่ยังมีนักท่องเที่ยวตั้ง 3 คนพลัดหลงเข้ามายังสถานที่ที่นักท่องเที่ยวไม่น่าจะมากันในช่วงวันหยุดสงกรานต์

“ตอนบ่ายเราเปิดการแสดงสองรอบนะครับ ถ้าพี่เข้าชมตอนนี้ก็จะตรงกับรอบสุดท้ายบ่ายสามโมง การแสดงจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง และเสียค่าเข้าชมท่านละ 60 บาท ราคานี้ราคาคนไทยครับ”

เมื่อฉันจัดแจงซื้อตั๋วเข้าชม 3 ใบเรียบร้อยแล้ว พนักงานต้อนรับคนเดิมก็อาช้อร่วงข้าวเล็กๆ ที่พันด้วยกระดาษขาวและเขียนว่าบ้านควายไทยมากลัดอกให้กับผู้เข้าชมการแสดง ฉันออกจะเกรงใจเจ้าทุยอยู่บ้าง เมื่อได้ยินพี่เลี้ยงส่งเสียงให้เจ้าทุยหยุดเดียวอึ้งและลูกขึ้นมาแสดงให้พวกราได้ชม แม้ว่าจะเป็นวันหยุดราชการแต่เจ้าทุยก็รู้หน้าที่ของมันเป็นอย่างดี ด้วยจิตใจของการเป็นดารานักแสดง... คนของประชาชน

บรรยายกาศในวันนั้นเป็นกันเองมากกว่าปกติ เพราะจำนวนผู้เข้าชมน้อยกว่าเจ้าหน้าที่ ทำให้การสนทนากู้ดุย ซักถาม เป็นไปได้โดยง่าย เจ้าหน้าที่พวกราเข้ามายังบิริเวณการแสดงที่เป็นลานดินกว้าง เนื้องหลังเป็นทุ่งนาสีเขียวแซมด้วยหุ่นไก่กาเก่าๆ กับระหัดวิดน้ำ เมื่อมองไปจนสุดตาก็จะเห็นภูเขาเป็นแนวยาวที่นั่นสร้างเป็นแนวยาวจำนวน 2 แฉว และมีหลังคามุงหญ้าคาดแบบง่ายๆ ไว้บังแดด

ให้นักท่องเที่ยวที่เข้มชุมการแสดงความแสนรู้ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ

20 นาที

พิธีกรออกแบบตัวก่อนการแสดงว่าบรรยายภาษาไทยไม่โครงณัดนัก เพราะนักท่องเที่ยวที่มาบ้านความไทยส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติจึงต้องบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ ฉันจึงให้เธอเลือกใช้ภาษาที่เธอถนัดบรรยายประกอบการแสดง โชคดีที่เธอ กับเพื่อนๆ ไม่เลือกใช้ภาษาท้องถิ่นภาคใต้ เพราะเจ้าหน้าที่ทุกคนในวันนั้นเป็นคนไทยได้และยังเป็นนักศึกษาเอกภาษาอังกฤษจากสถาบันราชภัฏสงขลาที่มาฝึกงานในช่วงปิดภาคฤดูร้อน

ก่อนทำการแสดงจะเริ่มต้น พิธีกรได้ให้ความรู้เกี่ยวกับความพอลังเข้าไปว่าความนั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือความแอฟริกาความเตี้ย และความเอเชีย ส่วนความลักษณ์พื้นเมืองที่ยังแบ่งได้เป็น 2 ลักษณ์คือความน้ำซึ่งจะสังเกตได้จากลักษณะของซึ่งจะชุ่มลงและความปลักซึ่งจะมีลักษณะกว่าความน้ำ

ในланกากางแล่งมีความเพือก 1 ตัวและความธรรมดากือ 1 ตัว ห้องส่องเป็นความปลัก แสงเดดและความร้อนยามบ่ายของเดือนเมษายนที่ลาดส่องมากกระทบเจ้าทุยในระหว่างการแสดงนั้นทำให้พวกลันดูเนือยๆ

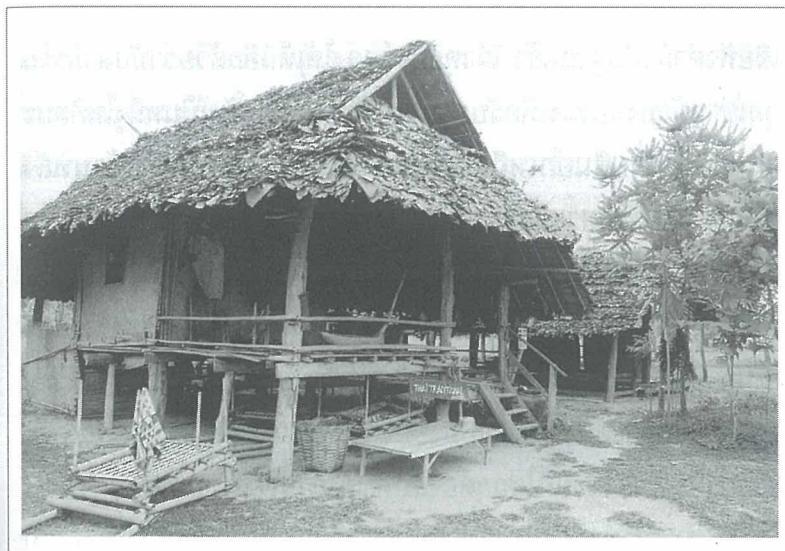
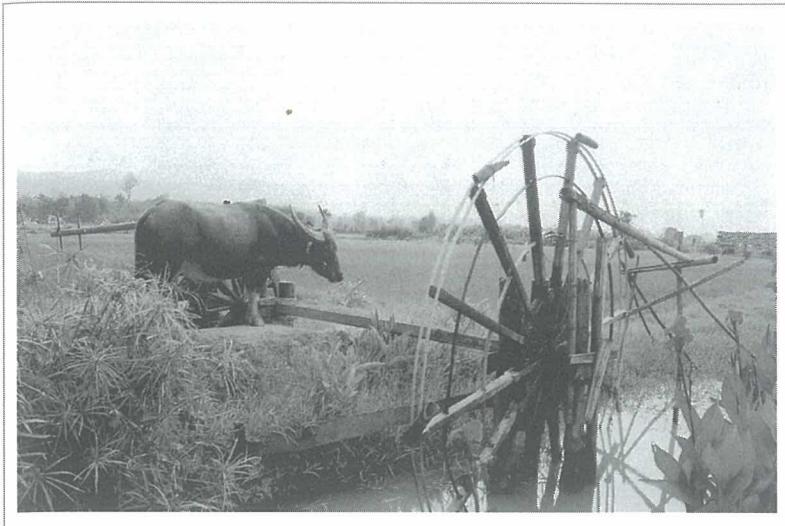
“ช้าย ช้าย”

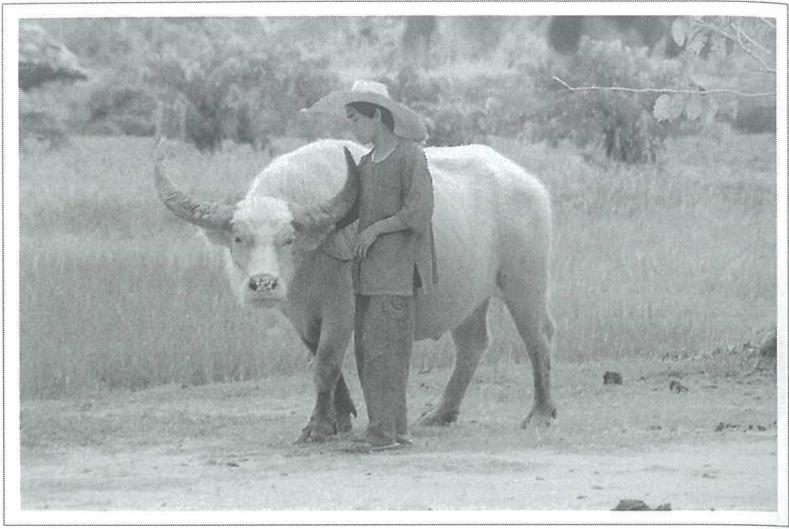
“ขوا ขوا”

“หน้า หน้า”

“หลัง หลัง”

พิธีกรออกแบบเสียงดังช้าๆ กันในแต่ละหมวดคำล้ำ แล้วเจ้าทุย

ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากโชว์คิลป์การบังคับควายให้เชือพงคำสั่งพื้นฐานแล้ว เจ้าทุยยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่ามันสามารถคุกเข้าหน้าทั้งสองลงเพื่อรับเจ้าของให้ขึ้นชี้หลัง อันเป็นหนึ่งในคิลป์การขึ้นชี้ควายที่นักชนหินอ่อนไปจากการขึ้นชี้ควายจากทางด้านหลัง ตอนสุดท้ายของการแสดงบนลานกลางแจ้ง เจ้าทุยยังพิสูจน์ให้เห็นว่าพวกมันสามารถพาฟี่เลี้ยงซึ่งจำลองเหตุการณ์ว่ากำลังมาและนอนแผ่อยู่บนหลังนั่งกลับไปส่งที่บ้านได้ตามคำร้องขอ เจ้าทุยทั้งสองเดินจากลานแสดง พร้อมกับทั้งความรู้สึกขับขันและความประทับใจในความแสنسรู้ให้กับผู้ชม อุปมาอุปไมยที่ว่า “โจ้เหมือนควาย” อาจเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่ถูกต้องนักหากผู้อ่านได้มาตรฐานการแสดงนี้

ควายทุกตัวในสถานที่แห่งนี้ ซึ่งมีพยากรณ์หน้าขึ้นต้นด้วยคำว่า “บุญ” อยู่ทุกตัว เช่น เจ้าบุญเผือก และเจ้าบุญดอกที่มาแสดง

ให้ดูในวันนั้น ควายที่เห็นจะโดดเด่นที่สุดในบรรดาเพื่อนๆ ของมันก็คือเจ้าบุญเผือก เพราะมันเป็นควายเผือกที่มีลีขาวทั้งตัวและขน ส่วนเขาโค้งงอสวยงามได้ลัดส่วนและมีลีจางกว่าควายตัวอื่นๆ เมื่อการแสดงลิ้นสุดลงพี่เลี้ยงก์นำบุญเผือกลับที่ของมันทันที เพราะมันเป็นควายเจ้าสำอาง ไม่ทนร้อน และสกปรกง่าย

หลังจากจบการแสดงในช่วงแรก เจ้าหน้าที่พาพวกเราทั้งสามเดินชมบ้านชาวนาที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมซึ่งหาชมได้ยากในปัจจุบัน บ้านชาวนาเป็นเรือนไม้เตี้ยที่ยกสูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร และมุงหลังคาด้วยใบตองตึง บริเวณระเบียงหน้าบ้านก็จะมีของเล่นและเครื่องใช้ไม้สอยในสมัยก่อน เช่น ล้อหมุนพันด้วย ละล้อซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทลีขของทางภาคเหนือ และเชี่ยนหมาย เป็นต้น เมื่อเดินผ่านระเบียงไปก็จะพบห้องนอนหนึ่งห้อง ส่วนด้านหลังสุดของบ้านก็จะเป็นห้องครัว เมื่อแลเห็นกระถ่ายขุดมะพร้าวในห้องครัว ก็ทำให้ดันนิเกลิงกระถ่ายขุดมะพร้าวที่ที่บ้านเคยมีสมัยเมื่อยังเป็นเต็กและนั่งขุดมะพร้าวอย่างสนุกสนานไม่ได้ ส่วนที่เก็บหอมแดงและกระเทียมก็จะตั้งเหนือขึ้นไปจากบริเวณที่จุดไฟ ทำครัวประมาณ 2 เมตร ครัวที่เกิดขึ้นจากการก่อไฟจะทำให้หอมแดง และกระเทียมแห้งไม่เกิดเชื้อรา และดึงให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน หลังบ้านก็มีสร้างน้ำเลิกๆ สำหรับเลี้ยงปลา และเป็ด แต่ไม่พบเปิดลักษณะใดๆ เพราะถูกกำจัดในช่วงที่ไข่หวัดนกระบาด

เมื่อชมบ้านชาวนาเสร็จแล้ว ทุกคนก็มาหยุดอยู่ที่ทับอ้อยบริเวณหน้าบ้าน ทิบอ้อยเป็นเครื่องมือของชาวบ้านอย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับคั้นน้ำอ้อย การทำงานของทิบอ้อยก็เหมือนกับเครื่องคั้นน้ำอ้อย

ที่พบเห็นกันทั่วไป ต่างกันก็ที่หีบอ้อยนั้นใช้แรงความแทนกระแลไฟฟ้า เจ้าน้ำที่สาธิตวิธีการคั้นน้ำอ้อยแบบชาวบ้าน โดยเอาเจ็บบุญดอกผูกไว้กับคานของหีบอ้อยแล้วก็ให้มันเดินรอบเป็นวงกลม แกนกลมทั้งสองบีบลำอ้อยแล้วลักพกน้ำอ้อยก็จะไหลมารวมในภาชนะที่รองไว้

ไม่ไกลจากหีบอ้อยนั้นเป็นระหัดวิดน้ำริมทุ่งนา ระหัดวิดน้ำนอกจากระหัดวิดน้ำจะใช้แรงลมแล้วยังสามารถใช้แรงความวิดน้ำเข้าหมายมหิดล ชานาลงกล้าได้อีกด้วย ครัวนี้เจ็บบุญดอกเนื่องอีกแล้ว เพราะต้องถูกไฟเลี้ยงผูกติดกับคานแล้วบังคับให้เดินเป็นวงกลมเล่นผ่าคุนย์กลางที่พอยๆ กับเดินรอบหีบอ้อยที่ยาวประมาณ 6 เมตร มันเดินบ้างหยุดบ้าง อาจเป็นเพราะยังคงไม่หายเรียนหัวจากการเดินรอบหีบอ้อย

ระหว่างที่เดินไปตามทางเดินริมทุ่งนา ฉันสังเกตเห็นต้นข้าวเริ่มออกรวงเป็นสีเขียวอมเหลืองที่กำลังสูตรตามลมบ่ายไปโน้นทิศทางเดียวกันในทุ่งนาบ้านความไทย มีแต่เพียงหุ่นไก่กาเก่าๆ ตัวหนึ่งเท่านั้นที่ยังยืนตัวตรงกลางทุ่งอย่างไม่ลงทะเบียนแดดรั่ว เมื่อส่องตามเจ้าน้ำที่ก็ได้ความว่าเป็นข้าวที่ปลูกนั้นเป็นข้าวเหนียว ข้าวบางตัน ก็ไม่มีรวง เพราะนกได้มาตีสนใจหุ่นไก่และขอจิกกินไปเรียบร้อยแล้ว นอกจากนกซึ่งเป็นคัตตูร์ข้าวแล้ว หอยเชอร์ก็เป็นคัตตูร์ตัวภากจั่ว เช่นกัน เพราะมันจะกินต้นข้าวในช่วงที่กำลังเจริญเติบโต หอยเชอร์จะวางไข่ลงแล้ว กะกะกันเป็นกลุ่มก้อนบริเวณลำต้นข้าว เมื่อมันเริ่มโตก็จะเป็นอาหารของเป็ดได้อีกด้วย

ลักษณะรากสายยางขนาดใหญ่เป็นน้ำเข้าหากันเพิ่มมากขึ้น ลักษณะรากสายยางขนาดใหญ่เป็นน้ำเข้าหากันเพิ่มมากขึ้น ลักษณะรากสายยางขนาดใหญ่เป็นน้ำเข้าหากันเพิ่มมากขึ้น

และความชื้นเพื่อจ่ายแก่การโภคในหน้าแล้งเดือนเมษายน เมื่อพี่เลี้ยงผูกคันได้ติดไว้ที่บุญเลิศแล้ว ก็เริ่มบังคับคันໄกและบุญเลิศให้เดินเป็นวงกลมในนา การโภคครั้งแรกนี้เรียกว่าการไถดะ เพราะเป็นการไถเพื่อผลิกเอาหน้าดินเป็นวงกลมโภค การโภคครั้งแรกนี้เรียกว่าการไถดะ เพราะเป็นการไถเพื่อผลิกเอาหน้าดินวัชพืชและแมลงต่างๆ ให้ขึ้นมาบนหน้าดินจะได้จ่ายต่อการกำจัดทึ้ง เจ็บบุญเลิศจะตีมันให้หลอกออกจากปลายสายยางขนาดใหญ่อย่างแรง อีกทั้งยังเอาหน้าที่มลงไปในโคลนเละๆ หลายครั้งในระหว่างการไถดะ เพราะอากาศที่ร้อนนั่นเอง เจ้าน้ำที่บ้านความไทยบอกว่าความมักจะหนาแน่นได้ไม่ดีเท่าวัว เพราะชาวบ้านมีความเชื่อว่าวัวปั้นมาจากดินเผา ส่วนความนั้นปั้นมาจากขี้ผึ้งเมื่อเจอความร้อนจึงลีลาลายได้จ่ายกว่า ความจังไม่หนาแน่นเท่าไนก็เมื่อเทียบกับวัว

เมื่อไถดะเสร็จแล้วก็ไถพรวน และไถแปรเป็นครั้งสุดท้ายโดยการปรับผิดดินให้เรียบแล้วจึงถอนต้นกล้าไปปัก บริเวณแปลงข้างๆ ได้แสดงสภาพของนาที่ไถพรวนและไถแปรไว้เรียบร้อยแล้ว จากนั้นเจ้าน้ำที่บ้านความไทยก็สาธิตการดำเนินแปลงตัดไปให้ได้ชม เจ้าน้ำที่บ้านความไทยบอกว่าก่อนท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่แวะมาชมการสาธิตส่วนใหญ่มักจะขอลองดำเนินด้วย

หลังจากที่เห็นวิธีการปลูกข้าวแล้ว เจ้าน้ำที่ก็พามาชมคุ้งเป็นภาชนะสำหรับคั่งวงกลมขนาดใหญ่จนเด็กเล็กๆ เข้าไปนั่งเล่นได้ ชาวนาจะมัดข้าวเป็นกำแล้วพาดลงไปในคุเพื่อให้เมล็ดข้าวหลุดออกมา วิธีนี้เรียกว่าการฝัดข้าว เมื่อได้เมล็ดข้าวจำนวนมากพอ ก็จะตักออกไปวางไว้ที่เลือแล้วใช้พัดวีพัดให้เศษพางปลิวออกไปก่อนที่จะ

รวมเอาเมล็ดข้าวทั้งหมดไปดำเนินครกกระเดื่อง ข้าวที่ตำครั้งแรกในครกกระเดื่องเมื่อตักษอกอกมาแล้ว ชาวนาจะนำไปใส่ในกระดังแล้วร่อน เอาเปลือกออกอกมาเรียกว่ารำ สามารถนำไปเป็นอาหารให้เปิดและໄก์ได้ ข้าวที่เอกสารลับไปดำเนินครกอีกรังหนึ่งเพื่อเอาเปลือกออกอกก็จะเป็นข้าวสารนำไปหุงรับประทานได้ จะเห็นได้ว่าการตำข้าวสารนั้นอาศัยเวลาพอสมควร ผู้ต้องขยันดำเนินไว้ทีละเยอะๆ กิจกรรมตำข้าวในสมัยนั้นเองทำให้เกิดสุภาษิตไทยที่ว่า “ตำข้าวสารกรอกหม้อ” ขึ้นมาเปรียบเทียบคนขี้เกียจที่มักทำการใดแบบวันต่อวัน

ใกล้ๆ กับโรงตำข้าว นักท่องเที่ยวจะเห็นเลาไม้ไฝ์ฝังในต้นที่หมุนได้รอบโดยมิไฝ์อีกอันหนึ่งยึดติดกับปลายเสาเป็นแนวขนานกับพื้นดิน เสาที่วนนี้มีความสูงประมาณเข่าชาวบ้านในสมัยนั้นทำขึ้นให้เด็กเล็กที่เพิ่งจะตั้งใจได้จับไม้หมุนนั้นไว้เพื่อหัดเดินและจะได้ไม่ล้ม ในขณะเดียวกันเด็กจะได้อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ระหว่างที่ทำงานอีกด้วย

จากนั้นพวกเราจะเลาะตามทางเดินริมทุ่งนาต่อไป ร่องน้ำขนาดใหญ่กันผืนนาที่อยู่ในบริเวณบ้านความไทยอุดจากผืนนาของชาวบ้านที่มีขนาดใหญ่กว่า เพราะไม่ได้ปลูกข้าวเพื่อสาธิ์เหมือนเจ้าของบ้านความไทย หากมองใกล้ๆ ก็จะเห็นดอยสุเทพวางตัวเป็นแนวทดสอบขนาดไปกับทุ่งนา ราวกับเป็นเส้นแบ่งขอบฟ้าและผืนนาในถุท่านา นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมการสาธิตวิธีปลูกข้าวก็จะเห็นทั้งความแท้และความเหล็กกำลังโถนด้วยความเร็วที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง เดินกันเรื่อยมาจนถึงโค้งสุดท้ายก็เห็นคอกความอยู่ 3 แห่ง สร้างอยู่ในระยะที่ไม่ห่างไกลกันเท่าไรนัก

ผืนชوبที่จะลังเกตพฤติกรรมของสัตว์เมื่อได้โอกาส จำได้ว่า

เมื่อยังอายุน้อยกว่านี้ผืนชوبลุ่มลังเกตตกต่างๆ ที่เลี้ยงในทรงเป็นช้าโโมง บางทีนกสนุกลรังสถานการณ์จำลองตามประสาเด็กชนด้วยการเอื้อมมือผลักประตูไม้หน้าบ้านให้เปิดออก ทำให้ดูเหมือนว่าคนจะเดินออกมาก นกตัวที่ทิวทัศน์จะบินมาเกาะขอนไม้ที่ใกล้ที่สุดแล้ว อ้าปากกับกระปือปีกอ่อนของอาหารน่าเอ็นดูเป็นที่สุด

ครั้งนี้ผืนยืนดูลูกความอายุ 3 เดือนที่คลอเคลียแม่ของมันอยู่ไม่ห่าง 代表大会ของมันน่ารักน่าเอ็นดู ขนาดที่ยาวและอนเป็นธรรมชาติทำให้ดวงตาคุณนุ่มนวลลงมา มันจะเลิกน้อยเมื่อเห็นผืนพยาภานที่จะขยับเข้าไปทำความรู้จัก มันนั่ง ฉันก็นั่ง ในที่สุดจึงตัดสินใจใช้เล่นล้วงยาวบันทึกภาพเจ้าทุนน้อยตัวนั้นก่อนที่จะเข้าไปทักทายความเจ้าสำอาง ผืนลุบหัวและตักคอของบุญผีอกเบาๆ เป็นการทักทาย แต่มันก็ก้มหน้าก้มตาเคี้ยวฟางแห้งบนดินอย่างไม่แยแสช่างวางแผนได้ลงบ่มีมาก

ความอีกครกหนึ่งก็ดูน่าขำไม่น้อย มันเคี้ยวเอื้องมองตรงมา ยังพวงเร้า ริมฝีปากล่างของมันขยับจากขาไปซ้ายเป็นจังหวะจะโคนพร้อมกับทำตาพริ้มๆ เมื่อคนเคี้ยวไปยืนไปเห็นพันล่างลีข้าเรียงกันเป็นระเบียบ

ในที่สุดก็จะกลับมายังริมสนาการแสดงกลางแจ้งอีกรัง เพื่อดูการแสดงชั้นวิ่งความเร็ว ในวันนั้นมีเจ้าทุยเข้าวิ่งแข่งขันเพียง 2 ตัว ถ้าเป็นวันธรรมดาก็จะคึกคักเป็นพิเศษ เพราะผู้เข้าแข่งขันเยอะ ผู้ชม และ ก่อนการแข่งขันเจ้าหน้าที่ให้พวงเราทายว่าความตัวไหนจะวิ่งเข้าเส้นชัยเป็นอันดับหนึ่ง และพีเลี้ยงก็ควบความทันทีหลังจากได้ยินลัญญาณปล่อยตัว เมื่อความวิ่งเข้าเส้นชัยแล้วพวงเราก็เอาหัว

หนึ่งกำให้พากมันกินเป็นร่างวัลตอบแทนค่าเหนื่อย เป็นอันว่าการแสดงของความไทยแลนด์ได้เลิร์จลีนโดยสมบูรณ์

บ้านความไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมหลายปีแล้ว แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่แรมมาเยือนมีจำนวนไม่มากนัก เจ้าหน้าที่บอกว่านักท่องเที่ยวที่มาจะเป็นชาวต่างชาติ เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ บ้านความไทยถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งหนึ่งที่น่าชื่นชมไม่น้อย เพราะที่นี่นักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านแบบดั้งเดิม ความลับพันธุ์ระหว่างคนลัตต์ และธรรมชาติ ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของความที่เอื้อต่อการประกอบกลิ่นกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยในยุคก่อน ภาพที่เห็นในบ้านความไทยวันนั้นนับวันแต่ละหาดูได้ยากในยุคปัจจุบัน.

● ปก ๑๘ : ประจักษ์ ประภาพิทยากร

มะพร้าว

มะพร้าวเป็นพันธุ์ไม้ที่เรารู้จักกันดี hereinที่จะไม่มีใครเลยที่ไม่เคยกินมะพร้าว อย่างน้อยที่สุดคงกินแกงที่ได้จากการทิมมะพร้าว เป็นแน่ และเป็นเพรอมมะพร้าวเป็นพันธุ์ไม้ที่แพร่หลายนี้เอง จึงออกจะเกี่ยวข้องกับประเทศไทยต่างๆ ของเรามากที่เดียว เรื่องนี้จะเล่าหนักไปในทางนี้โดยเฉพาะ

เราตั้งแต่เรื่องการเกิดเลยที่เดียว คนที่แพ้ท้องอันเนื่องจากการตั้งครรภ์นั้น เขาว่าเอาเกรสรับวัวหลวงกับเทียนดำหอผ้าเป็นลูกประคบต้มกับน้ำมะพร้าวอ่อนให้กิน นัยว่าแก่ได้ดีนัก น้ำมะพร้าวอ่อนนี้คงจะมีคุณสมบัติบำรุงครรภ์ ผู้หลักผู้ใหญ่จึงมักแนะนำคนท้องให้กินน้ำมะพร้าวอ่อน และดูจะถือกันเป็นตำราเรื่อยมา แม้ฝรั่งก็ว่า น้ำมะพร้าวอ่อนมีส่วนช่วยเลี้ยงثارก

เวลาเด็กคลอด จะมีธรรมเนียมแต่โบราณอย่างหนึ่งคือ การผังรกร บางเกจิอาจารย์ถือเป็นคติเลยว่า ผังรกรที่ไหนให้ปลูกต้นมะพร้าวไว้ ประเพณีบางแห่งทำพิสูตรกว่านั้น คือให้เอกสารดาษเงินกระดาษทองมาปิดมะพร้าว แล้วนำไปรดน้ำมนต์ก่อนแล้วจึงค่อยนำไปปลูก และเลยเรียกมะพร้าวนั้นว่ามะพร้าวเงินมะพร้าวทอง เรื่องนี้ ที่จะถือกันเรื่องมีไม่ประจำตัว ในตำราพรหมชาติก็ว่า มีข่าวญี่ปุ่นที่ต้นกลวยต้นมะพร้าว คัมภีร์ปฐมจินดากิว่า “ถ้าเด็กเกิดปีชวด เทพyd ไม่มีคือต้นมะพร้าว เกิดปีฉลู มนุษย์ผู้ชาย ไม่มีคือไม่ตาล”

ส่วนทางภาษาพยีในทะเบียน เวลาฝังสายสะตือเด็กที่ต้องปลูกต้นมะพร้าวหรือต้นสาเก แต่เขากลับหันไปกว่าตนอีกคือถือว่า ตนไม่ที่ปลูกนั้นเป็นเครื่องเลี่ยงทายกันเลย คือต้นไม้มงอกงามเด็กจะมีอนาคตรุ่งเรือง ทำนองอย่าง “โพหงของพิมพิชฐาน ถ้อยยับบานด้วยตัว วายดับจิต ขอให้โพหงตามอย่างงามชิด มาตรแม่นคงชีวิตไม่บรรลัย ขอให้ชุมชนีระรื่นร่ม นำสุรามฤตพรหมไม่เปรียบได้ ถ้าตัวใช้ไม่ยอม ตroman ใจ ใบโพหงลดลงหลากต่า”

ทางมลายูเข้าก็ว่า เมื่อเด็กถึงระยะล่อนพุด แต่ปากหนักยังไม่พุด เขายจะทำพิธีเปิดปาก Kearam มะพร้าวอ่อนผ่าซีก ป้อนเนื้อกับน้ำให้เด็กกิน เวลาจะให้กินต้องนับหนึ่งถึงเจ็ด พอถึงเจ็ดก็ป้อนเลย นัยว่า จะทำให้เด็กปากเบาไว้สักหนึ่งเดือน ของไทยเราก็มีความเชื่อเรื่องมะพร้าวที่ต่อให้หน้าศพซึ่งจะเล่าต่อไปนั้น เอามาให้เด็กที่ชอบนอนกัดฟันกิน กะหายดีแล

ที่นี่เรื่องประเพณีทำข่าวญี่ปุ่นไทย จะต้องมีมะพร้าวเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ข่าวญี่ปุ่นคืออะไร สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ทรงอธิบายว่า “สิ่งที่เรียกว่าข่าวญี่ปุ่นพิเคราะห์คือเป็นอรุปสัตว์มีประจำตัวเป็นพื้นมนุษย์ทุกคน แม้สัตว์เดรัจฉานก็มีข่าวญี่ปุ่นกัน ซึ่งม้าที่ขึ้นต้นเรียกว่าข่าวญี่ปุ่น แต่เราใช้กิริยาอาการ แต่ข่าวญี่ปุ่นนุษย์ว่าถ้าอยู่ประจำกับตัวเจ้าของ เจ้าของก็เป็นปกติ ถ้าข่าวญี่ปุ่นที่ไปเลี้ยงจากตัวเจ้าของ ก็มักมีอันเป็นวิปริตไปต่างๆ ถ้าข่าวญี่ปุ่นกลับมาอยู่กับตัวดังเดิม จึงกลับเป็นปกติดังเดิม เหตุที่ข่าวญี่ปุ่นไปเลี้ยงจากตัวเจ้าของนั้นดูมี 3 อย่าง คือตกใจอย่าง 1 ด้วยเดือดร้อนอย่างร้าวญี่ปุ่นอย่าง 1 และด้วยอยากเที่ยวเล่นโดยลำพังอย่าง 1 ยกตัวอย่าง เช่น ตัวเจ้าของเกิดสะดุกกลัวอะไรขึ้นทันทีเปรียบดัง เช่น ถูกชู้ตกระโดดโดยไม่รู้ตัว ข่าวญี่ปุ่น หรือถ้าเจ้าของตกรากลำบาก เช่น ต้องเที่ยวชัด เชพน Jarvis ข่าวญี่ปุ่นไม่ไหว ก็หายไปเลี้ยงจากตัวเจ้าของ หรือในเวลาเป็นปกติถ้าข่าวญี่ปุ่นนี้กินคนองอย่างสนุกขึ้นมา ก็อาจจะออกจากรากตัวเจ้าของไปเที่ยวโลดเต้นเฝ่นโน่น บางทีถึงเหาะเหินโดยลำพัง เสียคราวหนึ่งจนสิ้นสนุก จึงกลับคืนมาเข้าตัวเจ้าของตามเดิม”

ข่าวญี่ปุ่นใช่จะมีเฉพาะคน แม้แต่เสารีโอน ข้าว วัว ควาย ก็มีข่าวญี่ปุ่น ต้องทำข่าวญี่ปุ่น และการทำข่าวญี่ปุ่นทำกันหลายครั้ง เช่น ทำข่าวญี่ปุ่นในจุกแต่งงาน เป็นต้น และก็มีมะพร้าวเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ อย่างการทำข่าวญี่ปุ่นเด็ก ก็จัดบายครีปากชามและเครื่องบัตรพลีสังเวช พระภูมิเจ้าที่ มีปลาช่อนต้มยำ มะพร้าวอ่อน กล้วย ขنمต้มแดง ดอกไม้ ชูปเทียน ส่วนเครื่องสำหรับใช้ในการทำข่าวญี่ปุ่น เช่น ห้อมน้ำมันหอมกระและสำหรับจุณเจิม ข้าวสารบรรจุขันสำหรับปักแวง เวียนเทียน เมื่อเสร็จทำข่าวญี่ปุ่นแล้วเอาด้วยสายลิญจน์มาเล็กผูกที่ข้อมือ เด็กทึ้งสองข้าง เรียกว่า ผูกข่าวญี่ปุ่น แล้วให้ศีลให้พรตามธรรมเนียม

บางเกจอาจารย์จะทำพิธีผูกขวัญจะต้องเอาช้อนตักลงข้างบายศรี ตักลงมา แลงๆ อย่างนั้นเอง ตักไปใส่ในมะพร้าวอ่อนอยู่ 3 ครั้ง แล้ว ตักมะพร้าวให้เด็กกิน เท่ากับสมมุติว่าเด็กได้กินอาหารขวัญแล้ว ขวัญก็จะขอบใจจะอยู่กับเนื้อกับตัวเด็ก จะได้ไม่ไข้ไม่เจ็บป่วยหรือ พาลตายไป ในขันช้างชูนแพน มีการทำขวัญพลายงานตอนที่เดินทาง ผ่านป่าตามลำพังไปหาย่า ย่าจึงต้องทำขวัญให้

“ครั้นพลบค่าย์ฟ้องทองประศรีย์
บายศรีครื่นแมวจอกแก้วมา
เทียนดอกไม้ไข้ข้าวมะพร้าวพร้อม
ลูกปะหลำกำไลไซอกก่อง
เสาสดใสให้หلانลงสารเหลือ
เหมือนพ่อแพนแสนเหมือนไม่เคลื่อนคลา
พลาเรียกหาข้าคนนาบันหอ
บายศรีตั้งพรั่งพร้อมน้อมคำนับ
ขวัญพอลพลายงานทรงสวัสดิ์
ล้วนของขวัญจันทน์จวงพวงมาลัย
เห็นแต่เนื้อเสือสิงห์ฟูงสิงค่าง
ขวัญมาหาย่าเติดอย่าเพลิดเพลิน
แล้วจุดเทียนเวียนวงลังให้บ่าว
คอยรับเทียนเวียนลังเป็นวงไป
มะพร้าวอ่อนป้อมเจ้าทึ้งข้าวขวัญ”

เรียก芽ယปลิยาเปลเข้าเคหา
ใส่ข้าวปลาเบรี้ยวหวานເວາພານรอง
น้ำมันหอมแบงปรงฟุ้งทึ้งห้อง
บอกว่าของพ่อเจ้าแต่เยาว์มา
ด้วยหน่อเนื้อนึกรักเป็นหนักหนา
หั้งหุടาຄມลันเป็นมันยับ
ให้นั่งต่อต่อ กันเป็นอันดับ
เจริญรับมีงขวัญรำพันไป
มาชนภาชนะทองอันผ่องใส
ขวัญอย่าไปป่าเขาลำเนาเนิน
จะอ้างว้างเวียนกระหะระเหิน
จงเจริญร้อยปือยามีภัย
มันให้กราเวรียวลั้นสนั่นไหว
แล้วดับไฟโบกควันให้ทันที
กระและจันทน์เงินหน้าเป็นราศรี”

เวลาปลูกเรือนก็ต้องทำขวัญเลา คือเมื่อชุดหลุมเสร็จแล้ว รุ่งขึ้นเป็นวันฤกษ์ทำขวัญเลาและยกเสาลงหลุม งานนี้จะเริ่มแต่เช้าตรู่ ตั้งบัตรพลีสังเวชเจ้ากรุงพาลี พระภูมิเจ้าที่ นอกจากนี้ยังมีการสังเวช ผืนางไม้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเลา เพราะเขามีมาทำเลาและไม้อยู่ในป่า ย่อมมีนางไม้ประจำอยู่ เมื่อตัดอาบานางไม้ย้อมกรอบเอา เครื่องสังเวชในที่นี้ก็มีดอกไม้ธูปเทียน กลวยน้ำว้า และมะพร้าวอ่อนไม่ต้อง มีหัวหมูและไก่ต้มเหมือนสังเวชพระภูมิเจ้าที่ นัยว่านางไม้ไม่ชอบกิน

มะพร้าวอกรจะเกี่ยวข้องกับการ เช่นพิหรือสังเวชเทวดา ไม่ได้ขาด ในเรื่องแต่งงานก็เหมือนกัน แต่ก่อนเข้าต้องมีพิธีไหว้ผู้ปู่ย่า ตายายและผูกขวัญบ่าวสาวด้วย ฉะนั้นบวนขันหมาก ก็ต้องมีขัน สรวงด้วย เห็นจะกร่อนมาจากบวงสรวง ขันสรวงนี้จะบรรจุมะพร้าว อ่อนผล 1 กลวยหอม 4 หัว ขันมะกง 2 อัน ขันมันปั้นล่า 2 ก้อน ทั้งหมดนี้สำหรับใช้ในพิธีไหว้ผู้ปู่ย่าตายายโดยเฉพาะ

ประเพณีน่องในการถายก้มีมะพร้าวเข้าไปเกี่ยวข้องอีก ในเรื่องตามไฟหน้าศพ เมื่อศพอยู่ในบ้าน เข้าต้องตามไฟคพวางไว้ ปลายเท้า ไฟนั้นต้องจุดด้วยน้ำมันมะพร้าวให้กระลามมะพร้าวมีเนื้อ พร้อมซิกหนึ่ง ใช้มันทองหลากร้อยด้วยด้ายดิบเป็นໄล บางทีก็ใส่เกลือ ด้วย มีภาคชนะบรรจุข้าวเปลือกของรับตะเกียงกระลามมะพร้าวอีกที ใน กรณีที่ใช้กระลามมะพร้าวมีเนื้อด้วย ก็เพราะว่าถ้าไม่มีเนื้อ กระลามมะพร้าว อาจจะแห้ง ไฟจะแลบเลียทำให้เกิดไหม้ขึ้นได้ ส่วนเรื่องตามไฟศพนั้น อธิบายอย่างปริศนาธรรมก็ว่า ที่ตามไฟไว้ปลายหน้าศพ คือเมื่อยังมี ชีวิตอยู่ธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ยังมีครบ ครั้นตายไปแล้วธาตุ ทั้ง 4 แยกกันอยู่ จึงจุดไฟตามไว้ให้เห็นเป็นพยาน น้ำมันมะพร้าวคือ

ของบริสุทธิ์ ดุจบุญกุศลที่บุคคลก่อสร้าง ส่วนเกลือเปรียบตัวอุกุศลกรรมอันจะเคล้ากับกุศลไม่ได้ แต่บางท่านก็อธิบายไปว่าจุดไฟเพื่อให้วิญญาณไปสู่ที่สว่าง ถ้าไม่ตามไฟ วิญญาณจะไปที่มืด แต่เรื่องของเรื่องก็คงเป็น เพราะเรื่องของความกลัวของคนเป็นมากกว่า จึงต้องตามไฟไว้ และภารณะที่ใช้ตามไฟก็คงขึ้นกับความลังเล

ชาวพมพะ夷ายกคพอ กอนอกบ้าน จะใช้ข้าวสารและเนื้อมะพร้าวตัดเป็นชิ้นปะรอยไปตลอดทาง ผิดกันของเราที่ใช้ข้าวตอกโนนซึ่งของเรามีอธิบายเป็นปริศนาธรรมว่า ข้าวตอกย้อมไม่ออกฉันได คันตายก็ไม่พื้นฉันนั่น

เมื่อเวลาเดคพ ต้องยกคพอ กอนเชิงตะกอนจากช้ายไปข่าว 3 รอบ แล้วเอาโลหะแทกเชิงตะกอน 3 หน ยกพชั้นลุ่ เชิงตะกอน หันคพอไปทางทิศตะวันตก เจ้าภาพก็นำเบี้ยทึ่งไปที่เชิงตะกอนเป็นจำนวนดีแล้วจึงจุดไฟ ต่อจากนั้นก็ต่อยมะพร้าวให้แทกหน้าคพ แล้วจึงจุดไฟเผา นี่ก็เป็นเรื่องของมะพร้าวเข้ามาเกี่ยวข้องอีกเรื่องนึงอธิบายเป็นปริศนาธรรมอีกว่า นำมะพร้าวมีเครื่องห่อหุ้มหลายชั้น เป็นของสะอาดเป็นดังกุศลกรรม เมื่อเอา汗้ำมะพร้าวมาล้างหน้าคพ ก็หมายความว่า เอาสิ่งสะอาดมาล้างสิ่งสกปรก เพากับเอกุศลกรรมล้างอกุศลกรรม ไม่ใช่แต่ประเพณไทยเท่านั้น มองก็ต่อยมะพร้าว ราดหัวโลง ชวกก์เหมือนกัน เวลาเอกสารพลงหลุมก็ต่อยมะพร้าวไว ทางศีรษะคพอ ก็เชิกหนึ่งไว้ปลายเท้าคพ

เรื่องต่อยมะพร้าวหน้าคพนี้ อาจจะมาจากการอินเดียก็ได ทางอินเดียถือว่าช่องตรงกระหม่อมของคนเป็นที่อาทิตย์หรือวิญญาณของคนเข้าออกทางนั้น เขาเรียกช่องนี้ว่า พระรัตนทร แปลว่าช่อง

พระมหา แต่ก่อนนี้เวลาโยคีกำลังจะลิ้นใจตาย ผู้เป็นลูกคิษย์จะทุบกระหม่อมให้เป็นช่อง เพื่อให้วิญญาณของโยคีออกทางนั้น จะได้ไปสวรรค์ทันที ถ้าขึ้นปล่อยให้ตายเอง วิญญาณจะหนีออกทางเบื้องต่อซึ่งถือว่าเป็นลิ่งไมดี แต่ภายหลังเห็นจะทรงเกินไปกระมัง จึงเปลี่ยนเป็นทุบกระโลกมะพร้าวหัวแทน

ทางอินเดียถือว่ามะพร้าวเป็นเครื่องหมายแห่งความสมบูรณ์ เขาระบุมะพร้าวว่า ครีพ ถือว่าเป็นต้นไม้ของพระคริสต์ผู้ประจำสิริและโซคลาก ในพิธีต่างๆ ของอินเดียจึงขาดมะพร้าวไม่ได้ เพราะถือว่าถ้าบุชาด้วยมะพร้าว ก็จะได้กุศลแรง และถ้าบุชาพระลักษมีเทวีถ้าไม่มีรูปพระลักษมีจะใช้ผลมะพร้าวแทนก็ได

จะขอตบท้ายเรื่องนี้ โดยรวมล้านวนไทยที่เกี่ยวข้อง กับมะพร้าว เท่าที่นึกออกก็มี

หัวกะทิ หมายความ ชั้นยอด ดีแท้

ม้าดีดกะโหล กิริยาท่าทางกระโดดกระเดก ไม่เรียบร้อย เอามะพร้าวหัวไว้ขายสวน เอกของที่เขามีอยู่แล้วไปขายเข้าอีก หรือใช้ในเรื่องความรู้สึกได้ คือบอกในเรื่องที่เขามีความรู้สึกอยู่แล้ว สำนวนนี้ใกล้กับของอย่างกฤษ่าว่า เอาส้านหินไปเมืองนิวคาลเชล หรือของฝรั่งเศสว่า เอาหัวไปทะเล

แก่มะพร้าวหัว หรือ ยิ่งแก่ยิ่งมัน คือ แก้มีด ไม่ใช่แก่ตามอายุเท่านั้น แต่ไม่ได้เรื่อง

กลางเลี่ยมทอง โอล้อดมั่งมีเกินฐานะ ตรงกันข้ามกับผ้าชี้ริวห่อทอง

ใส่เดือนในกลางครอบ สำนวนนี้บางทีเห็นใช้เป็นกับใน

กลาครอบบ้าง คางคอกในกลาครอบบ้าง มีความหมายว่า รู้ๆเคน
หรือรู้ในวงจำกัด

ตักน้ำใส่กะโหลกจะไม่เกิดเงา ไม่เจียมตน ไม่รู้จักระมาน

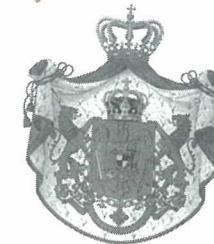
ตน

กระเบื้องถ้วยacula ของลัพเพเหระ ไม่มีค่างวด
อันใด

แก่กลา ซึ่งไม่ได้มีค่างวด ลุ้น แก่ลายรามไม่ได้

เรื่องนี้ก็ขอเอวังด้วยประการจะนี้.

● สารคดี : เบญจาภา ทับทอง

ครั้งหนึ่งแต่กาลก่อน

เป็นที่น่าอัศจรรย์ว่า ตัวหนังสือจากตำราธรรมศาสตร์
สามารถระโถดลีวอออกจากกระดาษ มาเป็นระบบการปกครองในชีวิต
จริง ซึ่งผลต่อวิธีคิดของคนในเชิงโลกหนึ่งย่อมต่างไปจากคนอีกเชิง
โลกหนึ่งอย่างสิ้นเชิง เมื่อเป็นเช่นนี้ มนุษย์ผู้ชาญฉลาดจึงแต่งตำรา
จิตวิทยามาช่วยประสานวิถีคิดของคนสองเชิงโลกให้เข้าใจกันได้ใน
ระดับหนึ่ง แม้ว่าจะไม่เข้าใจกันได้ตลอดในทุกเรื่อง แต่ก็พอจะประสาน
รอยร้าวที่มีอยู่ให้ใกล้ชิดกันบ้าง นำเสียด้วยที่ช่วยอุดหนาฯ หนึ่ง
ไม่สามารถเรียนรู้วิถีแห่งความคิดได้มากเกินกว่าที่สังฆารกำหนด แต่
หวนคิดอีกที ความแตกต่างของวิถีแห่งความคิดในช่วงหนึ่งของชีวิต
ช่างน่าประทับใจและน่าศึกษา เพราะหากทุกคนคิดเหมือนกันไปหมด
ก็คงไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสร้างมิตรภาพในความต่าง
เพื่อการรับรู้เรื่องราวของคนสองเชิงโลกได้

จาก นิตยสาร สามยอด กันยายน 2514

เป็นที่น่าอัศจรรย์ของคน渺ิอิกเหมือนกัน ที่ระบบการปกครองจากตระราชสูตรสามารถพลิกผันจากหน้าหนึ่งไปอีกหน้าหนึ่งได้ช้าข้ามคืน การพลิกหน้าต่างๆ ไม่ทำให้ใครหลายคนตื่นตระหนก เท่ากับระบบการปกครองอีกรอบหนึ่ง ผลักดันคนที่ครองหนึ่งแต่กลอก่อน เคยมีอำนาจราชคัตติอย่างยิ่งใหญ่ให้ต้องระเริ่มร้อนไปเป็นสามัญชน อาศัยแฝงตัวในของชาติอื่น จะว่ากันให้ชัดๆ ก็คือการที่กษัตริย์ของประเทศนึงต้องนิรโทษจากราชบัลังก์ หลังจากที่คอมมิวนิสต์เข้ามามีอำนาจ ตราบจนกระทั่งระบบคอมมิวนิสต์ล่มสลาย กษัตริย์หลายพระองค์ได้มีโอกาสเดินทางกลับประเทศอีกรั้ง แต่ถึงกระนั้นกษัตริย์หลายพระองค์ก็ยังไว้หนทางที่จะคืนสูญภูมิ

โรมานีเป็นหนึ่งในบรรดาหลายประเทศที่ว่านี้ น้อยคนที่จะรับรู้เรื่องราวของกษัตริย์องค์สุดท้าย ซึ่งมีพระนามว่า Mihai (Michael ในภาษาอังกฤษ) ชาารโรมานีที่มีอายุ 70 ปี ไม่ยังรำลึกถึงพระองค์ในทางที่ดีอยู่เสมอ เรื่องราวของพระองค์เลื่อนไปจากหน้าประวัติศาสตร์โรมานีพากใหญ่ วันนี้เมื่อลมเปลี่ยนทิศ ฉันจึงขอย้อนประวัติศาสตร์โรมานีให้เป็นที่รับรู้

กษัตริย์ไมเคิลพระองค์นี้เป็นพระราชโอรส กษัตริย์ Carol (กษัตริย์พระองค์แรกของราชวงศ์ Hohenzollern จากเยอรมัน) และเจ้าหญิง Elena จากราชวงศ์กรีก ประสูติเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1922 เจ้าชายไมเคิลประสูติในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในโรมานี กล่าวคือ เป็นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งซึ่งโรมานีอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงจุดยืนด้านการเมือง มีการเห็นคืนที่ดินกลับไปให้ประชาชน ชาวนาจำนวนมากซึ่งไม่เคยมี

กษัตริย์ไมเคิลในวัยหนุ่ม

ที่ดินทำกินก็มีลิทธิเป็นเจ้าของที่ดินในช่วงระหว่างนั้น ต่อมา ในปี ค.ศ. 1923 โรมานีร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ห้ามมิให้ราชนิยมหล่อสืบสิทธิในการขึ้นครองราชบัลังก์ เป็นเหตุสำคัญให้เจ้าชายไมเคิลมีลิทธิสืบราชบัลังก์ต่อจากพระราชบิดา ดูๆ ไปก็น่าจะเป็นไปตามครรลองของการปกครองโดยทั่วไป ทว่า เจ้าชายไมเคิลไม่ค่อยมีความสุขในวัยเด็กนัก เนื่องจากพระราชบิดาของพระองค์ชอบไปมีสัมพันธ์ลับกับสาวน้อยคนอื่นไม่นานนักหลังจากเจ้าชายไมเคิลประสูติ เหตุการณ์เลวร้ายหนักขึ้นเมื่อกษัตริย์ Carol หลบไปอยู่กับชู้รักในปารีส ใน

วันอภิเษกสมรส

กษัตริย์เมเดล
และชาaya

จูนานาสามัญชน ในนาม Carol Caraiman หน้าซ้ำ ยังประกาศยกราชบัลลังก์ไปให้เจ้าชาย Ferdinand (ซึ่งเป็นหลานชายของพระองค์) เลี้ยงอีก แม้ว่าขณะนั้น (ค.ศ. 1926) เจ้าชายไม่เคิลมีพระชนมายุครบ 6 ขวบ มีลิทธิในราชบัลลังก์แล้วก็ตาม

เจ้าชายไม่เคิลได้ขึ้นครองราชบัลลังก์จริงๆ เมื่อกษัตริย์ Ferdinand ลิ้นพระชนม์ลงในปี ค.ศ. 1927 ขณะนั้น เจ้าชายไม่เคิล มีพระชนมายุได้ 13 พรรษา โดยมีการแต่งตั้งเจ้าชาย Nicolae พระบุตรชายของไม่เคิลเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จนกว่าเจ้าชายไม่เคิลมีพระชนมายุ 21 พรรษา

ในวัยเด็ก เจ้าชายไม่เคิลทรงเข้ารับการศึกษาที่ Sinaia พระราชวัง Peles โดยทรงโปรดวิชาช่างเป็นพิเศษ (ภายหลัง ช่างเป็นอาชีพที่พระองค์ได้อาคัยหาเลี้ยงชีพอย่างต้องพำนักในสวิตเซอร์แลนด์) ไม่นานนักในปี ค.ศ. 1930 กษัตริย์ Carol เสด็จนิวัติประเทศ และได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาโรมานียแต่งตั้งเป็นกษัตริย์ในปีเดียวกัน นั้นเอง การกลับมาของกษัตริย์ Carol เป็นจุดผกผันทางการเมือง เป็นอย่างมาก โดยเดิมสมัยกษัตริย์ Ferdinand มีการเลือกตั้งแบบใช้มติเอกฉันท์ แต่สมัยของ Carol กลับเกิดการแตกแยกของพรรคราชเมือง ซึ่งเดิมเคยมีแค่สองพรรครือ พรรครัฐ Liberal และพรรครัฐ Conservative แต่ต่อมาเมื่อพรรครัฐ Conservative ถล่มตัวลง และเกิดพรรคราชการเมืองอื่นๆ อีก 12 พรรคริ่นมาแทนที่ พรรครัฐ Liberal ซึ่งเคยเป็นพรรครัฐบาล ก็สูญเสียหัวหน้าพรรคร ทำให้รัฐบาลสูญเสียสมดุล ทางการเมือง ผู้สำเร็จราชการกลับมา มีบทบาททางการเมืองอีกครั้ง ในปี ค.ศ. 1928 พรรคราษฎร (Peasants Party) กลับเป็น

พรรคริมซ้ายน้ำดี Liberal แต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางการเมืองได้ อีกทั้งสถานการณ์เศรษฐกิจโลกขณะนั้น ก็ประสบภาวะถดถอย ท่ามกลางความวุ่นวาย กษัตริย์ Carol น่าจะเป็นพระองค์เดียวซึ่งจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ความยุ่งเหยิงทางการเมืองได้ แต่การณ์กลับตาลปัตร กล้ายเป็นวารัชสภารोมาเนีย ออกกฎหมายห้ามไม่ให้ Carol ขึ้นครองราชย์ ดังนั้น Carol จึงซึ่งราชบัลลังก์มาจากการเจ้าชายไม่เคิล ซึ่งยังคงศึกษาในโรงเรียนประถม นับเป็นเหตุการณ์น่าเศร้าลดยิ่งสำหรับเจ้าชายพระองค์น้อย ไม่ใช่ เพราะว่าท่านพ่อของพระองค์เลือกกลับมา แต่เป็นเพราะการกลับมาของท่านพ่อ ทำให้พระองค์ห่างเหินกับท่านแม่ พระราชินี Helen (Elena ในภาษาโรมาเนีย) ซึ่งต้องเสด็จลี้ภัยไปประทับที่เมือง Florence ประเทศอิตาลี เจ้าชายไม่เคิลเองก็ถูกอดพระยศเหลือเพียง Voievod (ตำแหน่งเจ้าผู้ครองแคว้น) แห่งแคว้น Alba-Iulia (ทางตอนเหนือของ Transilvania) หลังสำเร็จการศึกษา เจ้าชายไม่เคิลทรงเข้ารับการศึกษาต่อในชั้นเรียน ซึ่งจัดไว้เฉพาะพระองค์ สอนโดยนายพล Traian Grigorescu

ในระหว่างนั้น สถานการณ์การเมืองยังคงวุ่นวาย รัฐบาลของ Carol ส่อให้เห็นถึงความแตกแยกทั้งจากกระแสการเมืองภายในและภายนอก ช่วงครัวรชน์นี้เอง เป็นยุคที่จอมเผด็จการเข้าครอบครองหลายประเทศในภูมิภาคยุโรป แต่ไม่มีพรรคการเมืองใดสามารถหยุดยั้งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้เลย มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยฝ่ายนิยมขวา นายกรัฐมนตรี 2 คน ถูกลอบปล่า อันเป็นช่วงจังหวะใกล้ๆ กับที่สังคมรุนแรงใหม่กำลังจะเกิดขึ้นกษัตริย์ Carol

เลยจัดตั้งรัฐเผด็จการปราศจากฝ่ายค้าน ยุบพรรคการเมืองทั้งหมด เหลือไว้เพียงพรรคเดียว โดยมีพระราชนักบุญประจำตำแหน่งพระยศเป็น The King of National Resurrection หรือกษัตริย์ผู้ฟื้นฟูชาติ ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ ในปี ค.ศ. 1940 โรมาเนียประสบภัยพิบัติครั้งใหญ่ โดยอิทธิพล จอมเผด็จการแห่งเยอรมัน และสตาลิน จอมบงการจากรัสเซีย ได้ลงนามในสนธิสัญญาแบ่งแยกดินแดนร่วมกันทำให้โรมาเนียสูญเสีย Basarabia และ Bucovina ตอนเหนือ ให้รัสเซีย และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ Transilvania ให้ยังการโดยไม่มีการเลี่ยงเลือดเนื้อ

อนิจจา Carol ไม่สามารถหาผู้ใดช่วยเหลือได้ แต่ยังถูกกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุให้โรมาเนียต้องสูญเสียดินแดนทั้งหลายแหล่ และสร้างความยุ่งเหยิงทางการเมือง ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1940 Carol จึงถ่ายโอนอำนาจให้นายพล Ion Antonescu ซึ่งภายหลังขึ้นมาเป็นประมุขของรัฐ และวันรุ่งขึ้น Carol ได้สละพระราชนักบุลังก์ให้เจ้าชายไม่เคิลขึ้นครองราชย์โรมาเนียเป็นครั้งที่สอง ในขณะที่เจ้าชายไม่เคิลทรงมีพระชนมายุเพียง 19 พรรษา โดย Carol เสด็จออกจากโรมาเนียเมื่อวันที่ 7 กันยายน ค.ศ. 1940

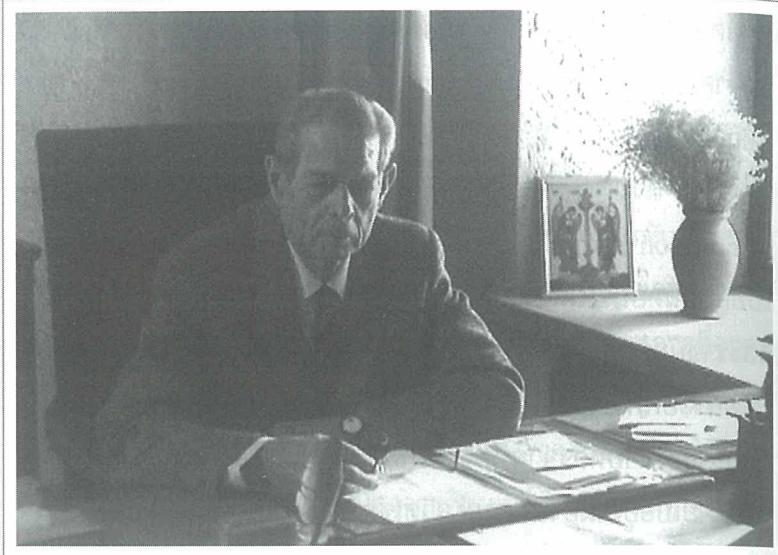
เมื่อเจ้าชายไม่เคิลขึ้นครองราชย์เป็นช่วงที่สองระหว่างปี ค.ศ. 1940-1947 โรมาเนียเหลือดินแดนเพียงส่วนหนึ่งของที่เคยเป็นอำนาจราชคฤห์ของกษัตริย์ค่อนข้างถูกจำกัด โดยอำนาจตกไปอยู่ในมือของนายพล Antonescu บุคคลซึ่งมีอิทธิพลทางการเมืองหลายคน ถูกฆ่า ด้านเวทีการเมืองโลก โรมาเนียตกเป็นเป้าของนาซี โดยเป็นแหล่งน้ำมันและธัญพืชให้กองทัพเยอรมันทางภาคตะวันตก ช่วงนี้เอง

เกิดความตึงเครียดในกองทัพ โดยเฉพาะระหว่างผู้บัญชาการกองทัพต่างๆ ในปี ค.ศ. 1941 นายพล Antonescu ตั้งรัฐบาลทหารปกครองประเทศ ทำให้โรมาเนียเป็นรัฐเผด็จการ อันเป็นที่มาของการที่โรมาเนียเป็นคอมมิวนิสต์ในเวลาต่อมา ในปีเดียวกันนั้น โรมาเนียเข้าร่วมสหภาพโซเวียตที่สอง อยู่ฝ่ายเยอรมันซึ่งเป็นพันธมิตรกับรัสเซีย กองทัพโรมาเนียเดินทางข้ามแม่น้ำ Prut เขตแดนระหว่างโรมาเนียและรัสเซีย มีเสียงวิจารณ์ว่า Antonescu ต้องการที่จะลดความเลี่ยധายจากการที่เลี้ยดินแดนที่ถูกรัสเซียยึดและซักจูงให้ยิ่ตเลอร์บังคับยังการคืนดินแดนทางตะวันตกเดิมหนึ่งในของทรัพย์สินที่ถูกยึด เมื่อตอนนั้น แต่ดูเหมือนจะเป็นแค่ความฝันเนื่องจากยังไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเมืองท้ายท่านได้ทัดทานการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมรบครั้นนี้ ในช่วงนั้น ยังไม่มีการลงนามในสนธิสัญญาโดยอย่างเป็นทางการระหว่างเยอรมันและโรมาเนีย สิ่งที่น่าจะนึกคือการที่ Antonescu ไม่ได้ปรึกษาเจ้าของดิน Michael แต่พระองค์ต้องทรงหาข่าวเองจากสื่อต่างๆ เมื่อเข้าร่วมสหภาพโซเวียตแล้ว โรมาเนียได้เรียกวังดินแดน Basarabia และ Bucovina คืนกลับมา และเดินทางไปทางตะวันตกร่วมกับกองทัพเยอรมัน การเข้าร่วมทัพดังกล่าวทำให้โรมาเนียลุญจ์บุคคลสำคัญทางการเมืองหลายท่าน กษัตริย์และบรรดานายพลหลายท่านพากันคัดค้านการเข้าร่วมสหภาพของโรมาเนีย แต่ Antonescu ไม่ยอมหยุดยั้งการเดินทางของโรมาเนีย ทำให้ฝ่ายพันธมิตร (อังกฤษและสหราชอาณาจักร) แต่สหราชอาณาจักรต้องตัดสินใจที่จะรับรองการเข้าร่วมสหภาพของโรมาเนียเป็นไป เพราะถูกบังคับมากกว่า

ด้วยความเต็มใจ โรมาเนียถูกปกครองโดยคอมมิวนิสต์ ในวันที่ 30 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1947 และเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น Romania People's Republic

ส่วนเจ้าชายไมเคิลนั้น ได้ทรงหมั้นหมายกับเจ้าหญิง Anne of Bourbon-Parma ในปี ค.ศ. 1947 และอภิเชกสมรสในขณะที่ลี้ภัยไปอยู่ลอนדוןโดยทางรถไฟในปี ค.ศ. 1948 พระองค์ขออธิบายว่า การลอบวางบลังก์ไม่ใช่ด้วยความเต็มใจ แต่ถูกบังคับ รัฐบาลคอมมิวนิสต์ ตลอดประยุทธ์ของพระองค์และพระราชนครทุกพระองค์ ยึดพระราชสมบัติทุกๆ ชิ้น ภายหลังจากที่ประทับอยู่ในลอนדוןได้ไม่นาน พระองค์ทรงลี้ภัยไปอยู่ที่เมืองโลชานน์ สวิตเซอร์แลนด์ เดินทางไปทั่วทั้งสหราชอาณาจักร แต่ไม่ได้ทำงานเป็นคนล่งไปรษณีย์ทางเครื่องบิน เพราะประสบปัญหาทางการเงิน และทรงงานด้านการให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการแห่งชาติโรมาเนียซึ่งเป็นองค์การหลักของผู้ลี้ภัยชาวโรมาเนีย ผับเป็นเวลานานที่เดียวที่พระองค์ทรงลี้ภัยอยู่ต่างประเทศโดยไม่ได้อนุญาตให้เด็จกลับประเทศไทย แม้ว่า Nicolae Ceaușescu ผู้นำชาติโรมาเนียจะถูกขับไล่ออกจากประเทศไปแล้ว จนในปี ค.ศ. 1992 พระองค์จึงได้รับการอนุญาตให้เด็จกลับมาฉลองวันเกิด แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้กลับประเทศไทยในช่วงปี ค.ศ. 1993-1996

ต่อมาในปี ค.ศ. 1997 Michael ได้รับหนังสือเดินทางโรมาเนีย และเดินทางไปไห่หนานในโรมาเนียได้เป็นครั้งแรก และในเดือนธันวาคมปีเดียวกันนั้นเอง พระองค์ได้รับการขอร้องให้ลั่นเสียงในราชสมบัติ และกับกลับมาฉลองคริสต์มาสที่บ้านได้ รวมทั้งเดินทาง

เข้าออกในโรมาเนียได้ตามพระประสงค์

นับว่าเป็นบุญของฉัน ที่ได้มีโอกาสฝึกซัตริย์ไม่เคลล (หลังที่ติดต่อขอมา 3 เดือน) เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ณ พระราชวังอลิชาเบอร์ ซึ่งรัฐบาลคืนมาให้พระองค์ท่าน คำราม ในวันนั้นมีหลากหลาย แต่พอสรุปคำจากโอมสูดได้ ดังนี้

โรมาเนียในสมัยข้าพเจ้านั้นวุ่นวาย มีการโอนอำนาจไปให้ นายพล Antonescu ซึ่งเป็นผู้ดีจัดการ สถานการณ์ไม่น่าไวใจอยู่ หลายเดือน ก็เกิดสิ่งความชื้น เยื่อรัมย์กทพบุกรัสเซียปลายปี ค.ศ. 1940 ต่อมาในปี 1944 โรมาเนียมีปัญหาความวุ่นวายมาก many นายพล Antonescu ไม่ชอบที่จะให้มีพระคราภ์เมืองหลงเหลืออยู่ ไม่มีความช่วยเหลือจากต่างประเทศตกลงมาถึงโรมาเนีย สร้างความวุ่นวายกับการ

เจรจาต่อรองกับอังกฤษและโคโซโ โรมาเนียต้องการที่จะหลีกเลี่ยง สิ่งความชื้น แต่ไม่สามารถทำได้ การเจรจาต่อรองกับฝ่ายพันธมิตร เป็นผลให้เกิดความแตกแยก ข้าพเจ้าพยายามขอร้องให้นายพล Antonescu หยุดยั้งการเข้าร่วมสิ่งความชื้น โดยนายพลขอให้ข้าพเจ้า ขออนุญาตจากอิสต์เลอร์ จนข้าพเจ้าต้องส่งจับนายพล Antonescu แต่ช่วงปี ค.ศ. 1943-1945 มีแรงกดดันจากโซเวียตมากขึ้นเรื่อยๆ จนในปี 1945 จอมพล Vishinski จัดตั้งรัฐคอมมิวนิสต์ขึ้นในโรมาเนีย ทุกอย่างหลวง ก่อนสิ่งความชื้นโลกครั้งที่สอง โรมาเนียมีแต่พระคราภ์ คอมมิวนิสต์ และสมาชิกพระคราภ์คอมมิวนิสต์ถึง 7 พันกว่าคน ข้าพเจ้า พยายามหยุดยั้งเหตุการณ์เหล่านี้ แต่ฝ่ายพันธมิตรตะวันตกไม่ยื่นมือ เข้ามาช่วยเหลือ จากการที่ข้าพเจ้าตัดค้านคอมมิวนิสต์ ทำให้เราถูก จับตากด โทรคัพท์ถูกตัด เราไม่สามารถทำอะไรได้เลย นักเรียนกว่า พันคนถูกจับเข้าคุก และชุมชน หากข้าพเจ้าขัดขวางการดำเนินการ ของคอมมิวนิสต์

จากนั้น ข้าพเจ้าเดินทางไปสวิตเซอร์แลนด์ 2-3 อาทิตย์ หลังจากที่ข้าพเจ้าหมั่นหมายกับคู่หัน ข้าพเจ้าไปอยู่โลชานน์ก่อน พ้อ ปี 1948 เรายังคง (แม้และข้าพเจ้า) ไปทัวร์สวิตเซีย อิตาลี เดนมาร์ก และอังกฤษ เพื่อจะเล่าให้ใครต่อใครฟังว่าอะไรเกิดขึ้น เป็นช่วงที่เรา พบกับความยากลำบากทางการเงิน เราต้องอาศัยเงินที่ยังเหลือติด ตัวกับท่านแม่เท่านั้น ต่อมาช่วงคริสต์มาส ในปี 1990 ข้าพเจ้ากลับ มาโรมาเนีย แต่เข้าสังข้าพเจ้ากลับไปสวิตซ์ ปี 1992 เป็นครั้งแรกที่ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสกลับมาเยือนโรมาเนีย แต่ในปี 1994 เรายกกลับ ลิวิตอิกจากล้านนาบิน แต่พอเปลี่ยนรัฐบาล เราก็สามารถเดินทาง

เข้า-ออกโรมานีได้ ส่วนจะอยู่โรมานีตตลอดไปหรือไม่ คงตอบยาก เป็นเรื่องของรัฐ ซึ่งข้าพเจ้าไปไหนมาไหนไม่ได้มากนัก เพียงแค่เยี่ยมผู้คนได้รอบเมือง ผู้คนธรรมดากตามชนบท ข้าพเจ้าช่วยลืบบึบารดา ประเทศตะวันตกและรัฐทางเหนือให้โรมานีเข้าเป็นสมาชิกนาโต้

โรมานีสมัยของข้าพเจ้าไม่เหมือนกับตอนนี้ 50 ปีผ่านไป หลายอย่างเปลี่ยนไปช่วงสังคมโลกครั้งที่สองดูเหมือนจะดีกว่าตอนนี้ ผู้คนกระตือรือร้นที่จะทำงาน คงอึกานกว่าจะเหมือนเดิม ข้าพเจ้า ภารนาให้ตัวเองสามารถทำอะไรได้มากกว่านี้ โชคร้ายที่เดียวนี้ มีแต่เรื่องการเมือง และไม่มีคุณภาพเหลืออยู่ มีแต่คอร์รัปชั่น วิธีคิด ไม่เหมือนกัน ตอนนี้มีแต่คนบ่น แต่ไม่ยอมทำอะไรเลย

หากย้อนเวลาไปได้ ข้าพเจ้าอย่างจะสร้างกฎหมายและ ระเบียบวินัย ตอนนี้ผู้คนไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีใครเคารพ กฎหมาย ต้องกำจัดคอร์รัปชั่น ซึ่งคงยาก เพราะไม่มีประชาธิปไตยที่แท้จริง คนไม่ได้รับการศึกษาจากรัฐ ทุกคนรู้แต่ทฤษฎี ไม่รู้จักปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ คนรุ่นใหม่พูดถึงแต่การอุกເລີຍ แสดงประชาธิปไตย การเมือง โดยไม่รู้ว่าจะใช้การอุกເລີຍให้เป็นประโยชน์อย่างไร ในหนังสือพิมพ์ก็มีแต่การเมือง การศึกษาซึ่งเคยอิงระบบ ฝรั่งเศสเปลี่ยนແປ ไม่มีการอบรมเรื่องคุณธรรมและศลามนา ต้องการ แต่จะเอาความเปลี่ยนแปลงมาจากการตະวันตก คนรุ่นใหม่นิยมแต่จะอุก ไปฝรั่งเศส เยอร์มัน ออสเตรเลีย หรือไม่ก็去เมริกาได้ คิดว่าการเปลี่ยนแปลงคงเกิดขึ้นในอีก 2-3 รุ่น แต่เราไม่มีเวลามากพอขนาดนั้น ต้องรีบปฏิรูปโดยเร็ว โรมานีต้องมีทีมที่ดี ตอนนี้มีแต่เรื่องหลอกหลวง โรมานีเคยเป็นประเทศเสรี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับฝรั่งเศส เยอร์มัน

และสหราชอาณาจักร 90 ปีที่ผ่านมา ราชวงศ์โรมานี ผ่านมาไปมาก พ่อของข้าพเจ้าทำให้โรมานีมีความทันสมัย บุตรของ ข้าพเจ้ารวมโรมานีเมื่อปี 1918 (Greater Romania)

ข้าพเจ้ามีลูกสาว 5 คน คนโตชื่อ Margarita ทุกคนศึกษา ในโรงเรียนประถมที่อังกฤษ และเรียนต่อที่สวิต ทุกคนอยู่ต่างประเทศ หมด คือเบลเยียม ฝรั่งเศส สวิต โรมานีและสหราชอาณาจักร มีแต่ Margarita ที่อยู่ที่โรมานีมากกว่าคนอื่นๆ

วังแห่งนี้ รัฐบาลคืนให้ข้าพเจ้าหลังจากถูกยึดไปหลายปี พอกเรย়ังมีที่อยู่อีกแห่งคือที่ Savarsin อยู่ทางตะวันตกของประเทศ ใกล้ๆ ชายแดนอังกฤษ ถูกเยอรมันรบเบิดไปช่วงสังคมราม เราชื่อ Savarsin มาเมื่อปี 1943 ถ้าเราไม่อยู่ที่这里นี้ เราก็ต้องไปพักที่โรงแรม จ่ายค่าที่พักเหมือนคนอื่นๆ แต่ที่พระราชวัง Elisabeth เรามีเอกสาร เกี่ยวกับบ้านของเรา ความจริงข้าพเจ้าเกิดที่วัง Peles ทราบใหม่ว่า ห้องที่เราคุยกันอยู่ตอนนี้ ข้าพเจ้าเคยต้องต้อนรับพระรัชท์ การมีโอกาส ต้อนรับคุณในวันนี้ให้ความรู้สึกที่ดีกว่าในวันนั้นมาก พวกเรา โรมานี คิดเหมือนคนลาติน ไม่รู้อะไรเหมือนพวก Slavs

ข้าพเจ้าเคยได้เข้าเฝ้าในหลวงของคุณที่โลชานน์ ลุงข้าพเจ้า เจ้าชาย Axel แห่งเดนมาร์กเดินทางไปเมืองไทยหลายครั้งแล้ว ในหลวงของคุณเคยเรียกลุงของข้าพเจ้าว่าลุง เสียดายที่สมัยอยู่ที่สวิต ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสทราบว่าในหลวงของคุณเป็นพระราชนัดลักษณ์สูง เรายังคงพักอยู่ในโรงแรมเดียวกัน แต่ในหลวงของคุณน่าจะจำ Prince Axel ได้

ทั้งหมดนั้นเป็นบทล้มภาษณ์แบบเป็นกันเอง ที่ฉันต้องขอขอบคุณ Alexandra Arnautu เลขาส่วนตัวของพระองค์ท่านที่ช่วยจัดนัดหมาย รวมทั้ง Oana และ Adrian เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของสถานทูตไทย กรุงบูคาเรสต์ ที่ช่วยหาข้อมูล ถ่ายรูปและร่วมนั่งรำลึกความหลังด้วยกันที่พระราชวัง Elisabeth ยังจำได้ว่า Oana และ Adrian มีสายตาเครื่าเพียงใดเมื่อามพระองค์เล่าเรื่องคอมมิวนิสต์ด้วยสูรเสียงແผ่าเบา พากษา 2 คนซึ่งมองดีดกษัตริย์ของเขานัก แอบมาสารภาพตอนหลังว่าถ้า King Mihai ของพากษาอยู่มีอำนาจราชศักดิ์ ไม่มีทางอย่างเด็ดขาดที่คอมมิวนิสต์จะมาทำให้ชีวิตของพากษาและชาวโรมาเนียคนอื่นลำบากไปตั้ง 40 กว่าปี ฉันจำได้ว่าพากษาดีใจเพียงใดที่ฉันสนใจจะเฝ้า King ของพากษา เพราะเขาเองก็อยากรับเหมือนกัน

ฉันจบปรัชญาดุลทิายของเรื่องนี้ พร้อมกับลมใบไม้ร่วง ที่พัดมาผลัดถูกากล จะตา fadingไปหรือเปล่าก็ไม่ใช่ ฉันเห็นใบไม้ลีเชียวแท้ๆ ร่วงลงปะปนกับใบไม้ลีน้ำตาลและลีเหลืองอยู่หน้าบ้าน ฉันปิดหน้าต่างหอบลมหนาว พอหันมาดูในบ้านอีกที ฉันเห็นโน้มนาฬครเรื่องเลือดขัดติดยา ฉวยวารีขึ้นมาบนจ่อ โอบหนอ เลือดขัดติดยา แม้ว่าต้องระหะหนาเหมือนถูกากลเปลี่ยนผันสีเลือดก็ยังเป็นลีน้ำเงินไม่เคยจีดจาง เหมือนลีใบไม้เลยลักษณะเดียว.

● คุณภาพชีวิต : พ่อเสรี

ผู้สูงอายุ วัยเปลี่ยนผ่านที่ต้องการคนเอาใจใส่

ในสมัยก่อนครอบครัวไทยจัดว่าเป็นครอบครัวใหญ่ ยิ่งมีลูกหลานมาก ครอบครัวก็ยิ่งเต็มไปด้วยความอบอุ่น แต่ในปัจจุบันนี้ หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เมื่อจากสมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างทำงาน หาเลี้ยงชีพนอกบ้านทั้งชายและหญิง ผู้สูงอายุจึงได้รับความเอาใจใส่น้อยลงกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่หรือในเมืองหลวงที่ผู้คนต้องทำงานแข่งกับเวลาและแก่งแข่งกันทุกวิถีทาง เพื่อความอยู่รอด ผู้สูงอายุก็ยังถูกทอดทิ้งให้จอมอยู่กับความโดดเดี่ยวและความเหงา มากขึ้นเป็นทวีคูณ

ครอบครัวที่ไม่มีผู้สูงอายุภายในบ้านจะไม่มีวันเข้าใจและรู้เชิง เลยว่า การดูแลผู้สูงอายุนั้นเป็นเรื่องยากลำบากเพียงใด แต่ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านนี้มาแล้ว ยอมจะตอบตัวเองได้เป็นอย่างดี กระบวนการ

ก็ตาม แม้ว่าการดูแลผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องยากนักหนา แต่การจะเข้าใจถึงจิตใจของผู้สูงอายุยิ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากกว่าหลายร้อยหลายพันเท่า

คนเราเมื่อย่างเข้าสู่วัยชรา นิลัยและจิตใจจะแปรเปลี่ยนไปตามวัยชนิดหน้ามือเป็นหลังมือ ทั้งๆ ที่เมื่อก่อนไม่เคยเป็นเช่นนั้นเลย ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของชีวิต เมื่อร่างกายเสื่อมถอยจิตใจ ก็ย่อมเสื่อมถอยตาม จึงควรที่จะรู้ถึงธรรมชาติของผู้ที่อยู่ในวัยนี้ว่า เป็นเช่นไร ดังต่อไปนี้

หลงลืม ข้อนี้ถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของผู้สูงอายุ ล้วนจะมากหรือน้อยก็สุดแท้สุดจริงๆ และภาวะความจำของแต่ละคน เช่น ลืมลิงของว่าเก็บไว้ที่ไหน ลืมว่าตัวเองทานอาหารแล้ว ลืมว่าอาบน้ำแล้ว และลารพัดลีม ฯลฯ

หากเข้าใจในธรรมชาติข้อนี้ว่าเป็นเรื่องปกติของผู้สูงอายุ ไม่ถือเป็นอารมณ์พolygon หงุดหงิดอารมณ์เลี้ยงไปด้วย พูดง่ายๆ คือไม่ถือสา ค่อยๆ ชี้แจงให้ฟังด้วยเหตุตัวพolygon ยังไง เย็น และยอมโอนอ่อนผ่อนตามบ้าน ก็จะไม่มีปัญหาอะไรเลย ยกเว้นจะต้องพยายามท่าเดียวด้วยน้ำเสียงแข็งกระด้าง เพื่อต้องการแสดงให้รู้ว่าลิงที่ผู้สูงอายุพูดนั้นผิดแต่ลิ้งที่เราพูดเป็นความจริง เพราะเรามีความจำดีกว่า แนะนำล่ะเรยังไม่แก่นี่นา แล้วเรื่องจะไม่จบง่ายๆ การโต้เตียงกันก็จะเกิดขึ้น และอาจจะลุกกลางใหญ่โต หากเราห่วงจะเอาชนะให้ได้นั้น เราคิดผิดเสียแล้ว เราลีมไปแล้วหรือว่า สมองของผู้สูงอายุไม่เหมือนเดิมแล้ว ไม่ว่าจะถูกหรือผิด เขาคงยืนยันในลิงที่ตนเองรับรู้ได้ในภาวะจำกัดเท่านั้น

ใจน้อย ผู้สูงอายุใจน้อยเป็นที่หนึ่ง ข้อนี้ดูจะเป็นลักษณะที่เห็นเด่นชัดอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้น การจะพูดอะไร หรือทำอะไรต้องระมัดระวังให้ดีว่าจะกระทบกระเทือนใจหรือไม่

เชื่อหรือไม่ว่า การหลุดคำพูดอะไรบางอย่างออกไปโดยไม่ทันคิดกลับมีผลตามมาอย่างคาดไม่ถึง เช่น เรากำਆหารอะไร ให้กินผู้สูงอายุก็บ่นว่าไม่รู้อย่างครั้ง พระกรรภัสร์ของคนวัยนี้จะไม่เหมือนเดิม ย่อมเลื่อมตามลัง哈尔 กินอะไรจะจีดจีดไปหมด ถ้าเราพูดว่ากินอะไรก็ยกหรือเอาใจยากจัง ทั้งๆ ที่ผู้พูดเองก็ไม่ได้มีเจตนาอะไรตามคำพูดนั้น ผู้สูงอายุจะน้อยใจทันทีถึงกับไม่พูดจาด้วยเป็นวันสองวันหรือไม่ยอมกินข้าวก็มี ถึงตอนนั้นลิงที่ควรทำที่สุดคือ การพูดปลอบประโลม และเอาอกเจาใจให้มากที่สุด

ตัวอย่างอีกรสึ่นนี้คือ สมาชิกในบ้านคนหนึ่งจัดเลี้ยงเพื่อฉลองชั้นภายในบ้านโดยไม่บอกกล่าว ผู้สูงอายุจึงตัดพ้อด้วยความน้อยใจ ที่เห็นคนเงยเป็นหัวหลักหัวต่อไม่มีความสำคัญ ดังนั้นลิงไม่ควรมองข้ามลิงเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ เพียงแต่บอกกล่าวและแนะนำเพื่อฉลองให้รู้จักบุคคลที่เป็นผู้สูงอายุในบ้าน คิดว่าคงไม่เป็นเรื่องที่ยากลำบากอะไรนัก

โปรดอย่าลืมว่า การบอกกล่าวแก่ผู้อ่อนล้าในทุกรสึ่น ถือว่าเป็นการแสดงความเคารพและให้เกียรติ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองยังมีความสำคัญสำหรับลูกหลานอยู่

เชื่อในความคิดของตน ผู้สูงอายุมีความเชื่อในความคิดของตนอย่างฝังแน่นอย่างที่ไม่มีลิงใดมาลบลังได้ ไม่ว่าใครจะพูดอะไรหรือจะชี้แจงอย่างไรก็ตาม เรียกว่า ต่อให้มารพูดก็ไม่เชื่อเด็ดขาด เช่น

ผู้สูงอายุบางคนชื่อนเงินໄວ่ใต้เตียงจำนวนหนึ่งแล้วหยิบมาใช้จ่ายเป็นบ้างโอกาส จนเวลาผ่านไปก็ลืมว่าตอนของชื่อนเงินໄວ่ วันเดี๋นีนก็ขึ้นมาได้ เอาเงินออกมากดูเห็นเหลือก้อนอย่างว่าเดิม ก็จะทักหัวขึ้นทันทีว่า มีเงินมากกว่านี้ ต้องหาพยานในบ้านทุกคนมายืนยันจึงจะยอมเชือกระนั้นบางครั้งก็ยังไม่เชือสนิทใจเลี่ยที่เดียว ตกในสภาพจำยอมมากกว่า เพราะอีกฝ่ายมีเลี้ยงมากกว่านั้นเอง

อีกตัวอย่างหนึ่งคือผู้สูงอายุบางคนมักจะขอยาถ่ายกินอยู่เสมอ เพราะว่าท้องผูกเป็นประจำเนื่องจากระบบขับถ่ายของคนวัยนี้จะเสื่อมลงตามวัย จะทำงานไม่เหมือนคนปกติอีกแล้ว แม้จะอธิบายว่ายาถ่ายน้ำถูกน้ำด้วยๆ ร่างกายจะเคยซิน จะไม่ได้ผล ผู้สูงอายุจะไม่ยอมเชือหรอ ก เพราะเชือในความคิดของตนว่า ถ้าท้องผูกแล้วต้องกินยาถ่าย จึงจะช่วยให้ถ่ายอุจจาระได้ ถ้ายังไม่ได้ผล ก็ต้องเพิ่มปริมาณของยาให้มากกว่าเดิม

ข้อนี้ดูจะเป็นเรื่องน่าหนักใจสำหรับผู้ดูแลไม่น้อยที่เดียว เพราะกรณีนี้จะเกิดขึ้นช้าๆ ก่อนทำาหนึ่งอย่าง ถ้าหากหลีกเลี่ยงไม่ได้จริงๆ ก็อาจต้องยอมบ้างเป็นบางครั้ง แต่ไม่ใช่ทุกครั้ง เพราะจะไม่เกิดผลดีใดๆ แก่ผู้สูงอายุเลย ต่อไปยิ่งจะมีปัญหาเกี่ยวกับระบบขับถ่ายมากยิ่งขึ้น

เราจึงต้องใช้ความอดทนที่จะอธิบายและปลอบโยนอย่างช้าๆ หรืออาจจะโกหกว่ายาถ่ายหมดแล้วบ้าง ลืมไปซื้อบ้าง วันต่อๆ มาผู้สูงอายุจะลืมไปเอง แล้วหาผลไม้ที่ช่วยระบำยให้กินมากๆ ก็จะเห็นผลในที่สุด แต่ก่าว่าจะถึงตอนนั้นเราจะต้องฝ่าด่านความเชืออย่างฝังแน่นของผู้สูงอายุด้วยความอุตสาหะที่เดียว

ดื้อรั้น ภาวะถอยกลับสู่ความเป็นเด็กของผู้สูงอายุดูได้ที่ความดื้อรั้น ซึ่งจะเห็นได้ชัดกว่าอย่างอื่น แต่คนสูงอายุจะดื้อรั้นยิ่งกว่าเด็ก เพราะเด็กยังเชือฟัง ผู้สูงอายุนั้นแม้จะห้ามปราบอย่างไรก็จะไม่ยอมเชือฟังง่ายๆ

ธรรมชาติข้อนี้ผู้ดูแลจึงต้องเข้าใจว่าผู้สูงอายุนั้นจะคิดเสนอว่า ตนของอาบน้ำร้อนมากก่อนต้องเป็นใหญ่กว่าทุกคนในบ้าน คนอื่นต้องเชือฟังตนเอง ไม่ใช่ตนเองเชือฟังคนอื่น ถ้าจะทำอะไรต้องทำให้ได้ อย่าห้ามเลี้ยงให้ยาก เรียกว่ายิ่งห้ามเมื่อนยิ่งยุ สิ่งที่ตนเองพูดและทำต้องถูกต้องเสมอ ไม่มีทางที่คุณจะเปลี่ยนแปลงหรือเอาชนะคนใดได้ การต่อสู้กับผู้สูงอายุนั้นคงไม่มีใครยกย่องสรรเสริญคุณหรอก

คิดมาก วิตกกังวล คนวัยนี้จะคิดมากกว่าคนปกติ ด้วยเป็นวันที่น่ำๆ นอนๆ อยู่กับบ้าน ทึ่งปีทั้งชาติไม่ได้ทำอะไร จึงได้แต่หมกมุ่นอยู่กับความคิดของตนเองเพียงอย่างเดียว ข้อนี้จึงเกี่ยวโยงกับข้อที่ผ่านมา เช่น เราเลิกงานกลับไปถึงบ้านด้วยความเหนื่อยล้าผู้สูงอายุนั่งอยู่ใกล้ๆ เราย แต่เราไม่เอ่ยปากพูดคุยด้วยเลย ผู้สูงอายุก็จะคิดว่า เราไม่สนใจเขา บางรายคิดขนาดว่าเราโกรธเขาเรื่องอะไร และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะคิดมากกว่า การที่ตนเองมีอายุมากรังแต่จะเป็นภาระความลำบากให้ลูกหลานมากขึ้นทุกวัน

ส่วนความวิตกกังวลนั้น คนวัยนี้จะเกิดความวิตกกังวลไปเลียทุกอย่าง จนเรียกว่าเกินเหตุ เช่น กลัวจะไม่มีกิน กลัวไม่มีเงินใช้ กลัวถูกทอดทิ้ง นอนไม่หลับก็วิตกกังวล ท้องผูกก็วิตกกังวล เป็นห่วงลูกหลานคนนั้นคนนี้ เป็นต้น

ถ้าใครเคยเห็นผู้สูงอายุบางคนอาบน้ำไปช่อนไว้ให้ที่นอนขอได้โปรดเข้าใจว่า นี่คือความกลัวหรือความวิตกกังวลของคนวัยนี้ว่า จะไม่มีอะไรกินเมื่อตอนเช้าทิว อย่าได้ดูว่าให้กระเทือนใจเป็นอันขาด

ธรรมชาติข้อนี้เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะอีกดื่นและลึกซึ้งมากที่ผู้เลี้ยงดูต้องพยายามทำความเข้าใจให้ได้และต้องพยายามเติมกำลังใจให้อยู่เสมอ นั่นก็คือคำปลอบโยนและตามใจบ้างในบางอย่าง อย่าได้ขัดใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อย่านำเรื่องที่ไม่สบายใจหรือนำปัญหาใดๆ มาเล่าให้ฟัง เพราะมันพ้นวัยที่ควรจะรับรู้แล้ว ดีไม่ติดจะพโลอยเป็นทุกข์ไปกับคุณด้วย ถึงกับกินไม่ได้นอนไม่หลับ หรือล้มเจ็บ จึงควรที่จะให้คนวัยนี้ได้ใช้ชีวิตในบ้านปลายอย่างสงบสุขดีกว่า

จร้อน คนที่ไม่ได้ดูแลผู้สูงอายุ อาจจะแบกลใจและไม่เชื่อว่าคนอายุมากขนาดนี้แล้วเป็นไปได้อย่างไรที่จะจร้อนเหมือนวัยรุ่นแต่ข้อนี้เป็นความจริงที่เดียว เพราะนั่นคือภาวะการถอยกลับสู่ความเป็นเด็กอีกอย่างหนึ่งของผู้สูงอายุ จะทำอะไรต้องให้ทันใจในทันที หรือถ้าคนในบ้านรับปากจะทำอะไรให้แล้ว อย่าได้ซักข้ามเป็นอันขาด ไม่เช่นนั้นก็จะสามารถรับເວາอยู่ไม่หยุดหย่อน

ความจร้อนของผู้สูงอายุนี้พังดูแล้วແบ່ນໄປน่าเชื่อเลยว่า จะเป็นไปได้ขนาดนั้น อย่างเช่นผู้สูงอายุคนหนึ่ง ลูกชายรับปากว่าจะพาไปหาหมอที่คลินิกในตอนเย็น พอดีกเย็นลูกชายก็ไม่เวงออกกำลังกายยังไม่กลับ

ผู้สูงอายุคนนี้ทนรอไม่ไหว รีบผลุนผลันให้ไม่ท้ายันพื้นโซเชอกอกไปเรียกรถสามล้อ โดยไม่ฟังเลียงทัดทานของคนในบ้าน ลูกชายกลับมาเห็นพอดี ห้ามไว้ก็ไม่ฟัง นั่งรถสามล้อออกไปทันที ลูกชาย

ต้องรับข้อรบตามหลังไปอย่างรวดเร็วด้วยความเป็นห่วง

ดีตรงที่ว่าเป็นต่างจังหวัด ซึ่งไม่มีภัยหรืออันตรายที่น่าเป็นห่วง ถ้าเป็นเมืองหลวงคงไม่ปลอดภัยเท่าไหร่นัก หากผู้สูงอายุจะทำอะไรตามใจตัวเอง ด้วยการนั่งแท็คซี่ไปไหนคนเดียวเหมือนที่เคยมีข่าวว่าผู้สูงอายุหลงทางกลับบ้านไม่ถูก

จึงขอฝากผู้ที่ดูแลไว้ว่า หากผู้สูงอายุให้ทำอะไรหรือรับปากอะไรไว้ ถ้าทำได้ก็ให้รับทำเต็ม ไม่เช่นนั้นอาจจะเกิดเหตุการณ์อะไรที่คาดไม่ถึงมากกว่านี้ ถึงตอนนั้นคุณอาจจะมานั่งเลียใจภายหลังก็ได้

ช่างสาม - ช่างส่งสาย กิริยาการในข้อนี้ของผู้สูงอายุเหมือนกับเด็กไม่มีผิด เพราะวันๆ ไม่ได้ทำอะไร นั่งๆ อยู่ถ้านึกอะไรขึ้นมาได้ก็จะตั้งคำถามขึ้นในทันที วันหนึ่งๆ อาจจะถามหลายๆ ครั้ง และในหลายๆ ครั้งนั้น อาจจะเป็นคำถามเก่าที่ตนเองเคยถามไปแล้ว หรือบางวันอาจจะไม่ถามอะไรเลยก็มี

ผู้ดูแลจึงต้องมีความอดทนที่จะสนองตอบด้วยการตอบคำถามที่แม้จะซ้ำซาก ก็ควรจะตอบอย่างอ่อนโยน ไม่ใช่แสดงทีท่ารำคาญ ต้องเข้าใจว่าสำหรับสมองของผู้สูงอายุยังปกติสมบูรณ์ ก็คงจะไม่สามารถซ้ำซากอย่างนี้หรอก

พุดซ้ำซาก คนวัยนี้มักจะจดจำอยู่แต่เรื่องเก่าๆ ในสมอง เวลาพูดหรือเล่าเรื่องอะไรก็จะมีแต่เรื่องเดิมซ้ำซากที่ตนประทับใจโดยเฉพาะเรื่องในอดีต ซึ่งค่อยหล่อเลี้ยงจิตใจของผู้สูงอายุให้รำลึกถึงด้วยความสุขและความโดยหาอยู่เสมอ

ผู้ดูแลจึงไม่ควรแสดงความค่าญูเมื่อผู้สูงอายุพูดแต่เรื่องซ้ำซากให้ฟัง มันไม่ใช่เรื่องหนักหนาอะไรเลยที่จะรับฟัง แต่...ถ้าจะให้

ดีแล้วควรจะแสดงอาการรับรู้ด้วยการเรือขอไปด้วย หรือหากจะช่วยผลมโรงบ้าง ก็คงจะช่วยเติมความสุขให้กับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

อาหารที่ผู้สูงอายุต้องการ ไม่ใช้อาหารอร่อยน่ากิน หรืออาหารที่ขึ้นชื่อว่าราคาแพง นั่นเป็นเพียงส่วนประกอบปลีกย่อยเท่านั้น ไม่มีอาหารชนิดใดที่ผู้สูงอายุจะต้องการเท่ากับความอบอุ่นจากลูกหลาน ซึ่งถือว่าเป็นอาหารที่วิเศษที่สุดในโลก

การดูแลผู้สูงอายุจึงไม่ใช่เพียงแต่ให้อาหารทางกายเท่านั้น แต่ต้องให้อาหารทางใจด้วย ไม่ว่าจะเป็นการชวนพูดคุยเพื่อให้ผู้สูงอายุ คลายเหงา เรื่องที่น่าจะชวนคุยมากที่สุดก็คือเรื่องในอดีตของผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและอิ่มใจเป็นที่สุดยิ่งกว่าอาหารเลิศรส ได้

บางครั้งถ้าเราไม่มีเวลาจะนั่งคุยหรือเห็น้อยล้ำจากภารกิจ ประจำ จนไม่อาจพินใจติดเงยพอก็จะชวนคุยได้ ก็ขอให้ลองพินใจ สักนิดแล้วไთ่ถ้ามีอะไรก็ได้สักคำสองคำ แม้จะเป็นคำถานที่ซ้ำๆ ก็ไม่เสียหายอะไรหรอก อย่างน้อยผู้สูงอายุก็จะเกิดความอบอุ่นเล็กๆ ที่ลูกหลานยังเอาใจใส่ตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่ผู้สูงอายุเจ็บป่วย ครัวที่จะเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดให้มากที่สุด

พยายามเอกสารของคนวัยนี้ในเวลาเจ็บป่วยที่จะทำให้พื้นที่ได้เร็วๆ ก็ กำลังใจ และต้องเป็นกำลังใจจากลูกหลาน ประยิบเหมือน กับดวงไฟที่กำลังอ่อนแสงลงแล้วมีคนเติมเชื้อไฟให้ลุกสว่างขึ้น

สำหรับอาหารทางกายของผู้สูงอายุนั้นแม้ว่าจะเป็นรองอาหารทางใจ แต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะคนวัยนี้ระบบการทำงานในร่างกายไม่เหมือนคนปกติอีกแล้ว

จึงควรหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสจัดและอาหารที่ย่อยยากยิ่งเป็นอาหาร ที่เหนียวหรือแข็งด้วยแล้ว หากจัดให้ผู้สูงอายุกินเท่ากับเป็นการทำร้าย พอกเข้าทางอ้อม

การดูแลผู้สูงอายุเป็นภาระที่หนักและเหนื่อย โดยเฉพาะ เวลาที่ผู้สูงอายุเจ็บป่วยจะต้องใช้ความอดทนสูงและใจเย็น อีกทั้ง เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ผู้ดูแลจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจอย่าง ไม่รู้จบ เพราะการดูแลผู้สูงอายุไม่มีสูตรลำเร็ว จึงอาจต้องพลิกแพลง บังคับตามสถานการณ์

อย่างไรก็ตาม ลิงที่สำคัญที่สุดในการดูแลผู้สูงอายุก็คือ ผู้ดูแลจะต้องมีจิตสำนึกรู้สึกที่จะพึงปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความเอาใจใส่ และด้วยความเคารพอย่างที่มนุษย์ผู้เดริญแล้วพึงกระทำ

ไม่ใช่ลักษณะที่เลี้ยงดูด้วยข้าวปลาอาหารให้มีชีวิตอยู่ไป วันๆ หนึ่ง ถ้าอย่างนั้นก็จะไม่ต่างจากที่ขึ้นจือ นักประชัญชองจีน กล่าวไว้ว่า “การเลี้ยงพ่อแม่ ถ้าไม่ประกอบด้วยความเคารพ ก็จะ แตกต่างกันอย่างได้กับการเลี้ยงหมาเลี้ยงม้า”

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโน) เคยกล่าวไว้ว่า “การจะทำอะไรให้พ่อแม่นั้น เราควรทำตอนที่ท่านมีชีวิตอยู่ ไม่ใช่ไป เคาะlongเรียกพ่อแม่กินข้าว ไม่มีประโยชน์อะไรอีกแล้ว ทำไมไม่ทำ ตอนที่ท่านมีชีวิตอยู่ ต้องรอให้ท่านตายหรือจึงจะทำให้”

ณ วันนี้ ขอให้หันมาของดูตัวเองสักนิดว่า ได้ทำอะไรเพื่อ พ่อแม่หรือปู่ย่าตายายบ้างหรือยัง และทำดีสักแค่ไหน

โปรดอย่าลืมว่า ผู้อยู่ในวัยนี้จะมองหาใครก็ไม่มีอีกแล้ว นอกจักลูกหลานเท่านั้น ที่อยู่ด้วยกันทุกเมื่อเชื่อวันอย่างใกล้ชิด

บางคนรักแต่ลูกของตัวเองมากเกินไปจนละเลยคนแก่ โดยไม่คิดบ้างว่า ครั้งหนึ่งท่านก็เคยรักเรา เมื่อตอนที่เรารักลูกของเรา

ผู้สูงอายุเปรียบได้กับ “พระในบ้าน” การ pronนิบัติต่อท่าน จึงเกิดอา鼻ิสต์อันยิ่งใหญ่จะทำให้ผู้นั้นพบกับความเจริญในชีวิต ส่วนผู้ที่เพิกเฉย ไม่ใส่ใจที่จะ pronนิบัติท่านทั้งๆ ที่มีโอกาสจะไม่ขอบอกกว่า จะได้รับผลเช่นไร

แต่บ้านนี้มีจริงไม่ต้องรอชาติหน้าหรอก อย่างน้อยก็เป็น ตราบปีที่จะประทับอยู่ในใจของเราไปตลอดชีวิต จนกระทั่งแก่ตัวลง ถึงตอนนั้น แม้ว่าเราจะลำบากได้ มันก็สายเกินไปเสียแล้ว.

● บุคคล : ประภัสสร เสวิกุล

๑๐๐ ปี กุหลาบ สายประดิษฐ์

คนดีที่โลกยกย่อง

ในการประชุมสมัยสามัญประจำปีขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ครั้งที่ 32 ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2546 ที่ประชุมได้มีมติให้วาระ 100 ปี แห่งชาตกากลของนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ในวันที่ 31 มีนาคม 2548 เป็นวาระที่ทางยูเนสโกจะร่วมเฉลิมฉลองด้วย

บุคคลสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมของโลก

กุหลาบ สายประดิษฐ์

(พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๗)

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)
ประกาศยกย่องและร่วมเฉลิมฉลองเนื่องในวันครบรอบกาจ ๑๐๐ ปี

ที่ ศธ ๑๙๐๕/๙๙๓๗

กระทรวงศึกษาธิการ
กพม. ๑๙๓๐

๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การเสนอขอรับบุคคลสำคัญหรือชุมชนผลงานที่เกิดและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์
ให้ยูเนสโกประกาศยกย่องและร่วมเฉลิมฉลอง ในปี ๒๕๔๗-๒๕๕๗

เรียน นายกสมาคมนักเรียนแห่งประเทศไทย

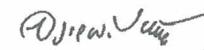
สั่งที่ส่งมาทั่วไป หนังสือยูเนสโกที่ ๓๖ C/๓๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการเสนอขอรับบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ (กุหลาบ สายประดิษฐ์) ให้ยูเนสโกประกาศยกย่องและร่วมเฉลิมฉลองเนื่องในวันครบรอบกาจ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ นั้น

ในการนี้ยูเนสโกริบพิจารณาเรื่องดังกล่าวในขั้นสุดท้ายในการประชุมสมัยสามัญของยูเนสโกรัฐที่ ๓๒ ระหว่างวันที่ ๒๙ กันยายน - ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ที่กรุงปริส ประเทศฝรั่งเศส แล้ว แล้วได้มีมติให้วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้การฉลองครบครองกาจ ๑๐๐ ปี ของนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ (กุหลาบ สายประดิษฐ์) ในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ เสนอโดยยูนิตเตสเมอร์โภสก์-นาเคเพรทีป และสมาคมนักเรียนแห่งประเทศไทย แห่งประเทศไทย มีเป็นรายการที่ยูเนสโกริบจะร่วมเฉลิมฉลองในปี ๒๕๕๘

จึงเรียนเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองที่อยู่ท้าย ฯขออนุถินทิ้ง

ขอแสดงความนับถือ

(นàng ราชบุรี พรา ธรรมนิพัทธ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
โทร. ๐-๒๖๒๙-๕๑๔๗ โทรสาร ๐-๒๖๒๙-๑๐๙๕๓
E-mail : kusumlek@hotmail.com

ความเป็นมา

ข้อนหลังไปในปี 2545 สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และมูลนิธิเลสเซียร์โกเศค-นาคประทีป ได้เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการให้ทางยูเนสโกพิจารณาอย่างนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือ “ครีบูรพา” เป็นบุคคลที่มีผลงานดีเด่นด้านนักเขียน และนักหนังสือพิมพ์ตามที่ยูเนสโกมีโครงการของวาระลำคัญแก่บุคคล เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และสถานที่ ในโอกาสครบรอบ 50 ปี 100 ปี 150 ปี หรือ 200 ปี ซึ่งสำหรับบุคคลจะต้องเป็นผู้ที่มีประวัติดีเด่น และมีผลงานที่โดดเด่นอย่างเห็นได้ชัดเจน ในด้านของขันธิธรรม สันติธรรม วัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างลันติสุขของมวลมนุษยชาติ ภายใต้หลักการของยูเนสโก อันได้แก่การศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ และลีอสารมวลชน

สำหรับ กุหลาบ สายประดิษฐ์ นอกจากจะเป็นนักคิดนักเขียน และนักหนังสือพิมพ์ ซึ่งสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าทางวรรณกรรม และลีอสารมวลชนในหลายๆ ด้าน ทั้ง นวนิยาย เรื่องสั้น บทกวี เรื่องแปล บทความ ทั้งด้านปรัชญา สังคม วิชาการ การเมือง และศาสนาแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการรณรงค์เพื่อสิทธิเลือกภาพ เอกราช อธิปไตย ประชาธิปไตย และสันติภาพ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง สมควรแก่การยกย่องของยูเนสโก

ประวัติชีวิต

กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือ “ครีบูรพา” เกิดเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2448

“ครีบูรพา” เป็นคนกรุงเทพฯ บิดารับราชการในกรมรถไฟ ส่วนมารดาเป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นเพชรavana ได้รับการศึกษาชั้นต้นจากโรงเรียนวัดหัวลำโพง และโรงเรียนทหารเด็กของกรมหลวงนครราชนิมา และเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ ตั้งแต่ชั้นมัธยม 2 จนจบชั้นมัธยม 8

ระหว่างความเป็นนักประพันธ์เริ่มแสดงออก ขณะที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยม 6 โดยออกหนังสือ “ครีเทพ” ในชั้นเรียน ร่วมกับเพื่อนๆ อาทิ ม.จ.อากาศดำเนิน รพีพัฒน์ และ ชาเอม อันตรเสน โดยใช้นามปากกาว่า ‘ตราลอຍ’ และเป็นผู้เขียนเรื่องสั้นใหม่ๆ ต่อมาเมื่ออยู่ชั้นมัธยม 7 หนังสือในชั้นเรียนดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อเป็น ‘เทพคำราม’ และ ‘ครีลัตต์คาร์ม’ ขณะเดียวกันก็ได้เริ่มมีผลงานลุนograd โรงเรียน ในรูปของบทกวีและเรื่องอ่านเล่น ในนามปากกา ‘ตราลอຍ’ ‘ส.ป.ด.กุหลาบ’ และเช่น ‘ครีบูรพา’ เป็นครั้งแรกในการเขียนบทกวีให้กับหนังสือที่ลับบันเทิง สำหรับที่มาของชื่อ ‘ครีบูรพา’ เนื่องมาจากในตอนนั้นนายแตงโม จันทวิมพ์ ได้เปิดโรงเรียนสอนการประพันธ์ชื่อโรงเรียนรวมการสอน และสำนักงานรวมการแปล ตัวผู้อำนวยการคือ นายบุญเติม หรือโภคส โภคลัจันทร์ เป็นนักแปลและนักกลอนลำตัดซึ่งลงพิมพ์ตามหนังสือพิมพ์ ใช้นามปากกาว่า ‘ครีเงินยวง’ และเป็นผู้ตั้งนามปากกาให้ศิษย์เอกทั้งสามคน คือกุหลาบ สายประดิษฐ์ ชาเอม อันตรเสน และ สนิท เจริญรัตน์ ว่า ‘ครีบูรพา’, ‘ครีเสนนัตต์’ และ ‘ครีลูรินทร์’ ตามลำดับ

ขณะเรียนอยู่ชั้นมัธยม 8 กุหลาบได้เริ่มทำงานที่โรงเรียนรวมการสอนและสำนักงานรวมการแปล โดยเป็นครุสอนพิเศษใน

ตอนกลางคืน ร่วมกับเพื่อนนักเขียนบางคน เช่น มาลัย ชูพินิจ และ จรัญ วุฒิธรรม เป็นต้น แต่ก็ได้เงินเดือนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะ คนที่มาเรียนล้วนมากเป็นสามเณรหรือพระภิกษุทำให้บรรดาครูต้อง มาหาลำไڈ้วยการเขียนเรื่องสั้นไปลงตามหนังสือต่างๆ

เมื่อสำเร็จชั้นมัธยม 8 ใน พ.ศ. 2468 ได้สมัครเป็น “นักเรียนสอน” ที่โรงเรียนมหิดลวัดเทพศิรินทร์ ต่อมาในปีเดียวกัน นั้นได้รับการซักชวนจาก พ.ท.พระพิลิชชุพลนาการ (ซึ่น อินทรปาลิต) บรรณาธิการหนังสือเลนาศึกษาและแฝ่ວิทยาศาสตร์ ให้เป็นผู้ช่วย บรรณาธิการ และเมื่อลาออกจากเลนาศึกษา ในปี 2472 ได้ รวมรวมเพื่อนๆ ที่สนิทสนม ออกหนังสือสุภาพบุรุษรายปักษ์ โดยมี ผู้ร่วมก่อการ 10 คน คือ กุหลาบ สายประดิษฐ์, มาลัย ชูพินิจ, อบ ไชยวัฒ, ระคน เกาะนันท์, อุเทน พูลโภคา, โซติ แพร์พันธ์, บุญทอง เลขะกุล, สนิท เจริญรัตน์, สุดใจ พฤฒิลักษณ์ และรัตน์ วุฒิธรรม กับนักเขียนที่ร่วมเขียนอีก 8 คน คือ ชุนจงจัณนิลสัย, ชิต บุรุษัท, หอม นิลรัตน์, เสนอ บุญเกียรติ, ฉุน ประภาวดีวนน์, ลักษิต เสนานิล, โพยม โรจนวิภาต และ พ.เนตรรังษี ออกร่างตตลาด ฉบับแรกเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2472 ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ระหว่างที่ขายดีก็มีคนชวนทำข่าวบางกอกการเมือง ระหว่างที่ทำข่าว บางกอกการเมือง หนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษจึงเลิกไป แต่เพียงชั่วเวลา 3 เดือน ก็ถูกอิทธิพลภายนอกบีบให้ต้องลาออกจากข่าวบางกอก การเมืองทั้งหมด

ปลายปี 2473 กุหลาบ สายประดิษฐ์ ได้เข้ามาเป็น บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยใหม่ ซึ่งมีแนวคิดในทางก้าวหน้า และ

ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างดี แต่หลังจากขึ้นปีที่สอง และเปลี่ยนตัวบรรณาธิการ เป็นสนิท เจริญรัตน์ ตามนโยบายของกุหลาบ ที่ต้องการให้มีการผลัดเปลี่ยนกันเป็นบรรณาธิการคนละ 1 ปี หนังสือพิมพ์ไทยใหม่ก็เกิดปัญหาการเสนอบทความทางการเมืองของ พระยาครรภัยพิพัฒน์ (ครรทอง) เรื่อง ‘ชีวิตของประเทศไทย’ และของ ‘ครีบูรพา’ เรื่อง ‘มนุษยภาพ’ ล่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน บริษัท และหุ้นส่วนใหม่ไม่ต้องการให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอีก ต่อไป ทำให้กุหลาบท้องถั่งลาออกจากไทยใหม่ และเข้าประจำกอง บรรณาธิการครีกุรุง กับสยามราชภรัตน์ และได้เขียนบทความเรื่อง “มนุษยภาพ” สืบเนื่องจากที่ลงพิมพ์ในไทยใหม่ ซึ่งให้เห็นถึงจุดอ่อน ของการปกครองระบอบสมบูรณ์แบบลัทธิราชย์ ทำให้หนังสือพิมพ์ ครีกุรุงถูกปิด

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ม.จ.วรรณไวยากร วรรณ (ศาสตราจารย์ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น นราธิปพงศ์ประพันธ์) ได้ทรงออกหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวัน โดยมอบให้กุหลาบเป็นบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ประชาชาติประชาชาติ จotenaram นั่ว่า “ประโยชน์ของประเทศไทยและส่วนรวม คือเข้มที่ค ของหนังสือพิมพ์” แต่ก็ต้องฝ่าฟันกับอำนาจมืดอย่างหนัก หลังจาก ยืนหยัดมาได้ 4 ปี กุหลาบก็ต้องลาออกจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติ

ในปี 2481 สนิท เจริญรัตน์ กับเพื่อนกองบรรณาธิการ ประชาชาติเดิม ได้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ประชามิตรรายวัน โดยมีบริษัท ไทยวิวัฒน์เป็นเจ้าของ กุหลาบได้เข้าร่วมงานด้วย พร้อมกับออก หนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษในยุคใหม่ โดยดำรงตำแหน่งบรรณาธิการของ

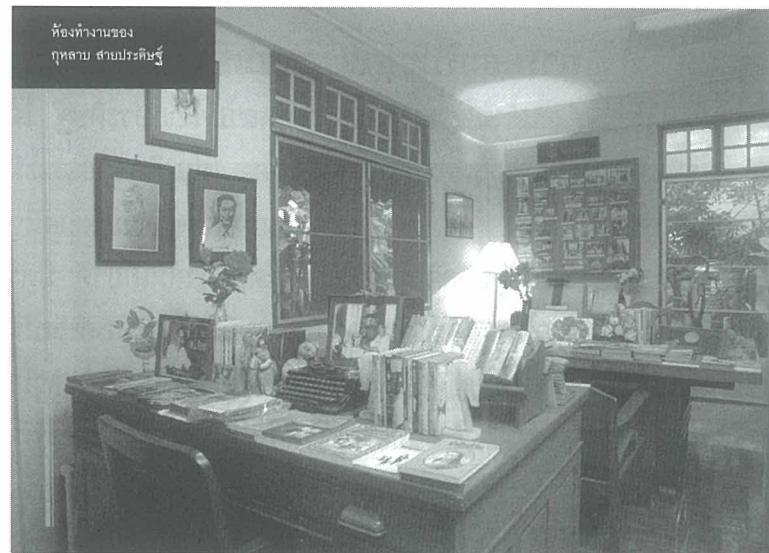
แต่ใช้ที่มีงานของประชามิตร หนังลือทั้งสองฉบับได้รับความนิยมด้วยดี และช่วงนี้กุหลาบได้รวบรวมนักหนังลือพิมพ์ก่อตั้งสมาคมนักหนังลือพิมพ์แห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นของผู้อุปถัมภ์ในอาชีพนักหนังลือพิมพ์จนเป็นผลสำเร็จในปี พ.ศ. 2484 และได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินตำแหน่งนายกสมาคมสืบต่อ กัน 2 สมัย ในปี 2487-2489 อนึ่งในปี พ.ศ. 2485 กุหลาบถูกจับครั้งแรกในข้อหา กบฏภายในราชอาณาจักร ถูกคุมขังอยู่ร้าว 10 เดือน

ในปี 2490 กุหลาบได้เดินทางไปศึกษาต่อที่อสเตรเลีย เมื่อเดินทางกลับมาในปี 2492 ก็ไม่ได้ทำหนังลือพิมพ์อีก แต่สร้างงานเขียนทั้งบทความ นวนิยาย และเรื่องสั้น อยู่กับบ้าน พร้อมทั้ง ตั้งสำนักพิมพ์สุภาพบุรุษขึ้น อย่างไรก็ตาม บรรยายศาส�팅การเมือง ในช่วง พ.ศ. 2494-2495 ค่อนข้างจะอื้มคัرم มีความรุนแรง รวมทั้ง การใช้อำนาjmีดเพื่อกำจัดผู้ที่มีความคิดขัดแย้งทางการเมือง กุหลาบได้เข้าร่วมในคณะกรรมการคุ้มครองลิทธิเสรีภาพของหนังลือพิมพ์ และร่วมจัดตั้งคณะกรรมการลันติภาพสากลแห่งประเทศไทย เพื่อต่อต้านการใช้ระเบิดปรมาณู เลิกรับความช่วยเหลือจากสหประชาชาติ และคัดค้านการส่งทหารเข้าไปในเกาหลี ในเช้าวันที่ 10 พฤศจิกายน 2495 กุหลาบและผู้มีล่วนเกี่ยวข้องร่วม 100 คน ถูกจับในข้อหากบฏภายใน และภายนอกราชอาณาจักร หรือที่เรียกวันภาษาหลังว่า “กบฎลันติภาพ” และถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 13 ปี 4 เดือน แต่หลังจากถูกคุกขังอยู่ 4 ปี ก็พ้นโทษตาม พ.ร.บ. นิรโทษกรรมนักโทษการเมือง เนื่องในวาระกิ่งพุทธกาลใน พ.ศ. 2500

หลังจากพ้นโทษได้รับเชิญจากสมาคมมิตรภาพวิเทศล้มพันธ์

นิตยสาร สุภาพบุรุษ ที่ กุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นบรรณาธิการ ถือเป็นหมุดหมายทางวรรณกรรมไทยสมัยใหม่

สภาพห้องทำงานของ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ในปัจจุบัน ซึ่งยังคงได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี

ของจีนให้นำคณะผู้แทนไปเยือนจีนและเดินทางต่อไปร่วมประชุมนักเขียนเอเชีย - แอฟริกา ที่สหภาพโซเวียต แต่ในปลายปี 2500 นั้นเอง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติและก้าวเดินลังจับกุมครั้งใหญ่ กุหลาบจึงจำต้องขออภัยอยู่ในประเทศไทยนับตาวาระสุดท้ายของชีวิต

กุหลาบ สายประดิษฐ์ เลี้ยงชีวิตด้วยโรคปอดบวมและเล็บโลหิตทั่วใจตีบตัน เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2517 ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงปักกิ่ง ขณะอายุได้ 69 ปีเศษ และหลังจากพำนักอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 16 ปี ในพิธีไว้อาลัยมีคำสุดท้ายจากรัฐบาลจีนว่า “...กุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นผู้อุทิศชีวิตเพื่องานทางวรรณกรรมและหนังสือพิมพ์ ผลงานเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อการต่อสู้ในการเรียกร้องอิสรภาพและประชาธิรัฐของประชาชนชาวไทยอย่างแท้จริง”

การยอมรับของสาธารณะ

ด้วยผลงานด้านต่างๆ ที่ปรากฏ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ได้รับการยอมรับจากสาธารณะทั่วโลก เช่นเดียวกับขณะมีชีวิตอยู่ เช่น

- ทางการรัฐบาลจีนได้จัดพิธีศพให้อย่างสมเกียรติ มิตรสหายชาวไทย ชาวจีน และชาวต่างประเทศอื่นๆ ไปร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก โจรเอนไอล นายกรัฐมนตรีของจีน และรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ส่งพวงหรีดไปร่วมไว้อาลัยด้วย

ในไทย หนังสือพิมพ์และนิตยสารหลายฉบับลงข่าว รณรงค์ และคำไว้อาลัยของบุคคลต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

- บุคคลกลุ่มต่างๆ จัดให้มีปาฐกถาและสัมมนาเกี่ยวกับ

ชีวิตและงาน และจัดซุ่มนุ่มกันรำลึกถึงในวาระต่างๆ

- มิตรสหายในวงการต่างๆ เขียนชีวิตและงาน และประสบการณ์เกี่ยวกับ กุหลาบ สายประดิษฐ์ รวมรวมพิมพ์เป็นเล่มออกจำหน่าย

- ผลงานหลายเรื่องได้บรรจุเป็นบทเรียนในและนอกหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ

- มีเชื้อและประวัติการงานอยู่ในหนังสือประเภทสารานุกรมด้านวรรณกรรมของหลายประเทศ

ในอเมริกา มีสารานุกรมที่สำคัญ 2 ราย ลงพิมพ์ประวัติและงาน

1. Encyclopedia of World Literature in the 20th Century

2. World Biography

- มิตรในวงวรรณกรรมได้ก่อตั้ง ‘กองทุนครีบูรพา’ ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 มอบรางวัล ‘ครีบูรพา’ แก่นักเขียนที่สร้างสรรค์ที่มีคุณค่าแก่สังคมและมนุษยชาติ

- กรุงเทพมหานคร ตั้งชื่อถนนสายหนึ่งในเขตบางกะปิว่า ‘ถนนครีบูรพา’ เมื่อ พ.ศ. 2441

- กรุงเทพมหานคร ทำแผ่นป้ายคำสุดท้ายลับบันทึกไว้ในวันลับบันทึก 15 สิงหาคม 2541

- พ.ศ. 2543 คณะกรรมการฝ่ายราชวัลบุรี พนมยงค์ มอบรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้าน

ประชาธิปไตยในรอบ 100 ปี แก่ กุหลาบ ส่ายประดิษฐ์ ในวาระ
เฉลิมฉลอง 100 ปีชาติการลัจฉุกษาอาวูโส ณ อาคารรัฐสภาไทย

- นักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและต่าง
ประเทศ ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับ กุหลาบ ส่ายประดิษฐ์

- นวนิยายของครีบูรพา (กุหลาบ ส่ายประดิษฐ์) หลาย
เรื่องมีการนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ ละครเวที และละครโทรทัศน์

ศักดิ์ศรีบูรพา

นางรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ควรจะนาม ‘ครีบูรพา’ *

เป็นศรีแห่งบูรพาทิศ

เป็นคักดีเป็นครีสายนปเทศา

ปรากฏแก่โลกหล้าเป็นสากล

ปากกาเป็นอาวุธ **

ทรงนงดั้งธงนำ

ครรภุมปากกาทาส

ครออยู่แม้ยามໄไป

ปากกาจัง Jarvis

คงเลี้และคงเลี้น

หนึ่งเดอกุหลาบแดง

ประดับไว้ ณ ใจกลาง

ปากกา ‘กุหลาบ ส่ายประดิษฐ์’

เป็นมิติร่วมมหาสมัยยุชน

เป็นเจดนารามณ์ อุดมผล

มงคลมีชวัญแห่งวรรณกรรมฯ

อันยุทธิยงอยู่คงคำ

ประกาศลัจธรรมลมหายใจ

แล้วครรภุมปากกาไทย

แล้วครอไปแม้ยามเป็น

ไม่เปลี่ยนหมึกไม่เปลี่ยนประเด็น

เป็นธงทิวไม่เปลี่ยนทาง

จำเดงควรระวัง

ปากกา “ครีบูรพา” ฯ.

จาก หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ “ข้างคลองคันนายาว”
23 พฤศจิกายน 2546 รำลึกแปดรอบอายุครีบูรพา

* เนื่องในวาระยุเนสโกยกย่อง “ครีบูรพา” เป็นบุคคลสำคัญของโลก

** จาก “ปากกาดอกกุหลาบ” รำลึกแปดรอบอายุครีบูรพา พ.ศ. 2544)

คนไทยคนแรกที่เข้าร่วม โครงการวิจัยข้าวโลกใต้

ข่าวคราวเกี่ยวกับ ดร.วนพ วิยกานุจน์ จะเดินทางไปสำรวจข้าวโลกใต้ปลายปี 2547 นี้ คงจะสร้างความตื่นเต้นให้กับคนไทยทั่วไปไม่น้อย เพราะนอกจากจะเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับโอกาสในการไปสำรวจวิจัยครั้งนี้แล้ว การเดินทางไปข้าวโลกใต้เมื่อൺการไปผจญภัยและล้มผักบุ้งลีลับและท้าทายมนุษยชาติ โดยเฉพาะในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่มีเรื่องราวที่น่าสนใจและยังเป็นปริศนาค้นหาและติดตาม

ดร.วนพ เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทุน ก.พ. ไปศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษาด้านการประมงที่ประเทศไทยปั้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก สาขาวิทยาศาสตร์การประมง (Fisheries Science) จากมหาวิทยาลัยประมงโตเกียว (Tokyo University of Fisheries) ในปี พ.ศ. 2536 รวมศึกษาอยู่ในประเทศไทยปั้น 13 ปีครึ่ง

ดร.วนพ ได้เล่าความเป็นมาของการได้รับเลือกไปสำรวจข้าวโลกใต้ในครั้งนี้ว่า กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช) มีจุดประสงค์จะสร้างความสนใจทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น กับเยาวชนไทยและคนไทยทั่วไป จึงได้ระดมความคิดเพื่อหาลิ๊งที่น่าสนใจ และท้ายที่สุด สวทช จึงได้ตั้ง โครงการส่งนักวิจัยไทยไปข้าวโลกใต้ โดยได้รับความร่วมมือในการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยข้าวโลกแห่งชาติของประเทศไทย (National Institute of Polar Research หรือ NIPR) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ได้รับงบประมาณดำเนินการจากกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (MEXT) ของญี่ปุ่น ทั้งนี้ สวทช ได้ให้ความสำคัญกับโครงการนี้มาก โดยมีการจัดนิทรรศการข้าวโลกใต้ในงานลับปดาห์วันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา และที่งานนี้เอง สวทช ก็ได้ประกาศรับสมัครผู้สนใจให้ส่งใบสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นตัวแทนนักวิจัยไทยไปร่วมสำรวจข้าวโลกใต้ด้วย

การวิจัยข้าวโลกใต้ในปัจจุบัน มีหลายประเทศให้ความสนใจเข้าไปศึกษาและสำรวจข้าวโลกใต้ในมุมมองต่างๆ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นทางธรณีวิทยา ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต และอื่นๆ เพื่อเรียนรู้ถึงประวัติของโลกหรือของพื้นที่ ซึ่งสามารถถ่ายทอดเชิงลึกทางที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีการศึกษาข้าวโลกมาก่อน แต่จากความร่วมมือของสถาบัน NIPR ที่สนับสนุนค้างี้ โดยให้คนไทยร่วมเดินทางไปกับคณะวิจัยของสถาบันฯ เพื่อวิจัยข้าวโลกใต้ โดยนักวิจัยไทยที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ จะต้องจัดทำข้อเสนอโครงการงานวิจัยที่ตนสนใจที่จะทำที่ข้าวโลกใต้ นอกจากนั้น สวทช. ได้กำหนดเงื่อนไขว่า จะต้องเป็นโครงการที่นำไปปฏิบัติได้และมีประโยชน์ต่อประเทศไทยด้วย ดร.วรรณพ ในฐานะที่คุ้นเคยกับงานนิเวศวิทยาทางทะเลและมีความสนใจในโครงการนี้ จึงได้เสนอโครงการเข้าแข่งขันร่วมกับผู้สมัครอื่นๆ โดยเสนอโครงการเกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเลบริเวณมหาสมุทรและแนวตาร์กติก เพื่อเบรียบเทียบความล้มเหลวระหว่างสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น ทั้งนี้ เราคาจะยอมรับได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการของ ดร.วรรณพ ได้รับคัดเลือกคือการเป็นโครงการที่สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนด แม้ ดร.วรรณพ จะกล่าวอย่างถ่อมตัวว่า ส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับเครดิตจากการที่ตนมีความรู้ภาษาญี่ปุ่น จึงได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นการจัดขึ้นครั้งแรกและต้องไปทำวิจัยร่วมกับนักวิจัยญี่ปุ่น

ประเทศไทยมีสถานีวิจัยในข้าวโลกใต้หรือในทวีปและแนวตาร์กติกจะมีความร่วมมือทางการวิจัยระดับชาติกันอยู่ ทำให้ประเทศไทยเหล่านี้

มีการแลกเปลี่ยนนักวิจัยซึ่งกันและกัน แต่ในส่วนของประเทศไทยยังไม่มีสถานีวิจัยและการศึกษาที่นั่น จึงกล่าวได้ว่า ดร.วรรณพ ถือเป็นนักวิทยาศาสตร์จากประเทศไทยที่ไม่มีสถานีวิจัยที่ข้าวโลกใต้คนแรกที่ได้มีโอกาสเดินทางไปข้าวโลกใต้ โดยเข้าร่วมกับคณะวิจัยญี่ปุ่นในฐานผู้ลังเกตการณ์ เนื่องจากฝ่ายญี่ปุ่นตกลงให้ความร่วมมือกับฝ่ายไทยเป็นกรณีพิเศษ ในส่วนของประเทศไทยอื่นที่ให้ความร่วมมือกับประเทศไทยในลักษณะเดียวกันนี้ยังไม่มี

รายละเอียดของโครงการที่ ดร.วรรณพ เสนอคือ การสำรวจเพื่อศึกษาความล้มเหลวของสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณหน้าดินในทะเลกับสิ่งมีชีวิตที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตวนั้น ซึ่งก็คือสาหร่ายบริเวณนั้นโดยเป็นลักษณะการวิจัยพื้นฐานที่ศึกษาว่า สิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นมีการเลือกที่อยู่อาศัยกันอย่างไร ชนิด/ประเภทของสาหร่ายหรือบริเวณกองหินในทะเลที่สัตว์ต่างๆ จะเลือกเข้าไปอยู่อาศัยมีอะไรเป็นปัจจัยในการเลือก เลือกจากลักษณะของอาหารที่มีอยู่หรือเพียงเป็นที่หลบภัย กล่าวคือ สัตว์ต่างๆ มีการประยุกต์หรือปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นอย่างไร โดยมีความตั้งใจที่จะเข้าไปศึกษาเพื่อยกระดับความรู้ด้านนิเวศวิทยาของไทย และนำความรู้มาเบรียบเทียบกับลักษณะการปรับตัวของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในทะเลเขตต้อน เช่น ประเทศไทย ว่าต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไรบ้าง และสิ่งที่ได้นั้นสามารถจะนำมาใช้ในระบบของไทยได้หรือไม่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ของไทยให้ดีขึ้น

นอกเหนือจากการวิจัยที่กล่าวข้างต้น เป้าหมายอีกประการหนึ่งของ สวทช. คือ อย่างจะร่วมลั่งประดิษฐ์ของคนไทย เช่น

เซลล์สุริยะ (solar cell) หุ่นยนต์ (robot) และ microchip ต่างๆ รวมทั้งเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ ของ สวทช. ซึ่งปัจจุบันไทยมีการพัฒนา กันอยู่ นำไปทดลองใช้ที่ข้าวโลกได้ เพื่อทดสอบเครื่องมือ ดังกล่าวซึ่งถูกค้นคิดและออกแบบในประเทศไทย ว่าจะสามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เป็นการทดสอบความทนทานหรือความ ต่อเนื่องในการทำงาน ซึ่งจะเป็นการพิสูจน์เทคโนโลยีของไทย ปัจจุบัน ถึงความสามารถและฝีมือนักประดิษฐ์ไทย และจะนำไปสู่การพัฒนา เครื่องมือเหล่านี้ในเชิงอุตสาหกรรมต่อไปได้

เหตุที่นักวิจัยให้ความสนใจไปสำรวจข้าวโลกใต้หรือทวีป แอนตาร์กติก ก็เนื่องจากเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของ โลกในอนาคต ทวีปแอนตาร์กติกเคยเป็นส่วนหนึ่งของทวีปใหญ่ใน สมัย古生代โลก ทวีปแอน Antarcti กในปัจจุบันเป็นทวีปมีขนาดใหญ่มาก คือ ใหญ่กว่าประเทศไทยถึง 23-24 เท่า และอยู่ห่างจากประเทศไทย และทวีปต่างๆ ค่อนข้างมาก ทำให้ทวีปแอนตาร์กติกมีความบริสุทธิ์ คือ ไม่มีคนอยู่อาศัย สิ่งต่างๆ ที่เป็นไปในอดีตกาลยังคงเหลืออยู่ที่ นับไม่ถ้วน สามารถศึกษาถึงประวัติที่ผ่านมาของโลกได้ ด้วยว่า เช่น ทิมะซึ่งมีส่วนประกอบของอากาศที่ตกลงมาในแต่ละครั้งนั้น จะเป็น ตัวที่เก็บรักษาอากาศนั้นในลักษณะของฟองอากาศเมื่อกลายเป็น น้ำแข็ง ดังนั้น เมื่อทิมะตกลงมาและลายเป็นน้ำแข็งที่ถูกทับถมกัน ปีแล้วปีเล่า การขุดเจาะชั้นน้ำแข็งขึ้นมาวิเคราะห์ส่วนประกอบของ อากาศที่ถูกบันทึกไว้ ก็สามารถบอกรถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพ อากาศในอดีตที่ผ่านมาของโลกได้ หรือกรณีการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ของโลก เช่น ปรากฏการณ์เรือนกระจก (greenhouse effect) ซึ่ง

เกิดจากการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ไปสะสมบริเวณชั้นบรรยากาศ ทำให้ความร้อนไม่สามารถผ่านออกไปภายนอกชั้นบรรยากาศของโลก ได้ และช่องโหว่ของโอโซน (ozone hole) ซึ่งเกิดจากการใช้ก๊าซ พฟรีอ่อนที่ไปสะสมและทำลายชั้นโอโซนอยู่บริเวณข้าวโลกนั้น มีการ ศึกษามากโดยเฉพาะบริเวณทวีปแอนตาร์กติก เนื่องจากลมที่หมุน อยู่บริเวณข้าวโลกจะสูงกว่าบริเวณอื่นๆ ทำให้มีการรวมตัวของก๊าซ ต่างๆ มาก และทวีปแอนตาร์กติกนั้นห่างไกลจากกิจกรรมของมนุษย์

เชอร์เจมส์ คุก กัปตันเรือชาวอังกฤษ เป็นผู้ค้นพบทวีป แอนตาร์กติกในช่วง ค.ศ. 1772-1775 แต่พบในส่วนที่เป็นทะเลที่ เป็นน้ำแข็ง ยังไม่สามารถเข้าไปในที่ที่เป็นแผ่นดินได้ หลังจากนั้นใน ช่วงศตวรรษที่ 18 เรือล่าปลาหลายของชาวอังกฤษได้ตามล่าปลา ไปจนถึงส่วนที่เป็นแผ่นดินของทวีป แต่ยังไม่ถึงจุดข้าวโลก หลังจากนั้น ในปี ค.ศ. 1908 มีการเดินทางไปทวีปแอนตาร์กติกกันมากขึ้น โดย อังกฤษเป็นชาติแรกที่เข้าไปอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทวีปแอนตาร์กติก ผู้ที่สามารถเข้าไปพบจุดที่เป็นข้าวโลกได้เป็นคนแรก คือ อามันเดน (Amundsen) ชาวออร์เวย์ โดยได้เดินทางมาถึงจุดข้าวโลกได้เมื่อ วันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 1911 ตามด้วยสก็อต (Scott) ชาวอังกฤษ ในวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 1912 หลังจากนั้นก็เป็นคณลักษณะของ ชิราเซะ (Shirase) ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางไปถึงเล่นรุ่งที่ 80.05 องศาใต้ ในวันที่ 28 มกราคม ปีเดียวกัน ก่อนที่จะยกเลิกการเดินทาง ทำให้ไป ไม่ถึงจุดข้าวโลกได้ จุดประสงค์ผู้ที่เดินทางไปสำรวจทวีปแอนตาร์กติก ในตอนนั้นก็คือ ล่าอาณา尼ค เพื่ออ้างกรรมสิทธิ์ของตนและนำเอา ทรัพยากรมาใช้ ต่อมาระหว่างปี ค.ศ. 1957-1958 มีการประชุม

ดร.ณีพิลิกลรรห่วงประเทศ ทำให้หลายประเทศมีความร่วมมือทางการวิจัยเกิดขึ้น และเน้นไปทางทวีปแอนตาร์กติก ซึ่งทำให้มีการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือแห่งทวีปแอนตาร์กติกในเวลาต่อมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เพื่อการศึกษาโดยตรง กล่าวคือ จะอนุญาตให้ใช้พื้นที่เพื่อการวิจัย และมีวัตถุประสงค์เพื่อด้านสันติภาพเท่านั้น ห้ามกิจกรรมด้านการทหารหรือการชุดแร่ต่างๆ ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติไว้ให้นักวิจัยจากทั่วโลกเข้าไปศึกษา ให้เป็นความร่วมมือระดับโลก เป็นสมบัติของโลก สนธิสัญญาดังกล่าวทำให้ประเทศต่างๆ ซึ่งมีแนวโน้มจะล่าอาณาเขตในตอนนั้นต้องหยุดเลิกไป ซึ่งหมายความว่า สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือแห่งทวีปแอน Antarctik ปี ค.ศ. 1959 กำหนดให้ทวีปแอน Antarctik เป็นทรัพยากร่วมของมนุษยชาติ ประเทศไทยได้ประเทศหนึ่งไม่สามารถเข้าครอบครองพื้นที่หรืออ้างกรรมสิทธิ์ของตนได้ การสำรวจข้าวโลกใต้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์มากกว่าการชุดเจาะเอารัฐพารามาใช้

การที่นักวิจัยไม่นิยมสำรวจข้าวโลกเหนือ ก็เนื่องจากซีกโลกเหนือมีแผ่นดินยื่นเข้าไปค่อนข้างมาก ทำให้มีผู้คนอาศัยมาก และมีชายประเทศ เช่น แคนาดาตอนเหนือ หรือกรีนแลนด์ ที่กินเนื้อที่เข้าไปในเขตข้าวโลกเหนือ คืออยู่เหนือเส้นรุ้ง 60 องศาเหนือขึ้นไป เป็นบริเวณที่มีคนอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งส่วนที่เป็นข้าวโลกเหนือเองที่ไม่ใช่แผ่นดิน แต่เป็นภูเขาหิมะแข็ง ที่ไม่มีแผ่นดินรองรับ ทำให้มีความบริสุทธิ์น้อยกว่า อีกทั้งการที่ข้าวโลกเหนือมีอาณาเขตที่ชายประเทศมีอำนาจอธิบดี ทำให้ผู้ที่จะเข้าไปสำรวจจะต้องขอ

ความร่วมมือจากประเทศเหล่านั้นก่อน

สำหรับประวัติความเป็นมาของการสำรวจข้าวโลกใต้ของประเทศต่างๆ นั้น ญี่ปุ่นได้ส่งคณะนักวิจัยเข้าไปสำรวจข้าวโลกใต้เป็นเวลากว่า 40 ปีแล้ว โดยเข้าไปตั้งสถานีสำรวจรวมทั้งสิ้น 4 แห่ง และมีความก้าวหน้าในการสำรวจมากขึ้นตามลำดับ ปัจจุบัน ญี่ปุ่นมีโครงการเจาะน้ำแข็งให้ลึกจนถึงระดับพื้นผิวของผืนทวีป ซึ่งคาดว่าจะได้ชั้นน้ำแข็งที่มีอายุประมาณ 800,000 ปี ทวีปแอน Antarctik ปากคลุนด้วยน้ำแข็งหนาโดยเฉลี่ย 2,400 เมตร โดยน้ำแข็งทั้งหมดมีปริมาตรเทียบเท่ากับร้อยละ 70 ของปริมาณน้ำจีดของโลก โดยหากน้ำแข็งที่ข้าวโลกใต้ละลาย ก็จะทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นถึง 70 เมตร สำหรับสหราชอาณาจักร เป็นประเทศที่รุกสำรวจข้าวโลกใต้มากที่สุด ตามด้วยออลตรีเรีย โดยมีประเทศไทยอีก ที่เข้าไปสำรวจด้วย ได้แก่ จีน อินเดีย อาร์เจนตินา และชิลี เป็นต้น ทั้งนี้ แต่ละประเทศมีการแยกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์และข้อมูลซึ่งกันและกันด้วย และการสำรวจนั้นจะไม่มีการทำลายสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ไม่มีการล่าสัตว์ หรือไม่มีการสำรวจหาแร่ธาตุเชิงพาณิชย์

คณะนักวิจัยของญี่ปุ่นคณะที่ 46 จะออกเดินทางไปสำรวจข้าวโลกใต้เดือนพฤษภาคม 2547 โดยจะเดินทางโดยเรือ Shirase ของกองกำลังป้องกันตนเองทางทะเลของญี่ปุ่น คณะสำรวจประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางสาขาต่างๆ อาทิ ชีววิทยา วิทยาศาสตร์ทางทะเล อุตุนิยม นิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม ธรณีวิทยา พลิกลรร เป็นต้น ดร.วนิดพ ได้เดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อฝึกการดำรงชีพในสภาพอากาศหนาวจัด (sub-zero) บนเขา Norikura ในจังหวัด Nagano ซึ่ง

ปกคลุมด้วยทิมะ ระหว่างวันที่ 8-12 มีนาคม ที่ผ่านมา และมีกำหนดเข้าร่วมการฝึกในสภากาชาคร้อนในเดือนมิถุนายนนี้ และฝึกการใช้อุปกรณ์ดำเนินเพื่อเก็บตัวอย่างสิ่งมีชีวิตในเดือนลิงหาคมต่อไป ในขณะนี้ ดร.วนพ อยู่ระหว่างการจัดเตรียมแผนงานของการสำรวจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และผลการสำรวจนั้นจะถูกจัดทำเป็นรายงานทางวิชาการต่อไปทั้งนี้ ดร.วนพ จะเดินทางไปปฏิบัติงานที่ข้าวโลกใต้ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2547 ถึงเดือนมีนาคม 2548 โดยมีกำหนดอยู่ที่สถานีวิจัย Showa ประมาณ 7 สัปดาห์

เป็นที่น่ายินดีและภาคภูมิใจที่ ดร.วนพ เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับโอกาสเข้าร่วมในโครงการสำรวจข้าวโลกใต้ เราชงไม่ทราบว่า ครั้งนี้จะเป็นโอกาสแรกและโอกาสเดียวสำหรับผู้แทนจากประเทศไทยหรือไม่ แต่ในส่วนของ สวทช นั้น ได้ตั้งจุดประสงค์และเป้าหมายไว้ว่า ครั้งนี้คงจะไม่ใช่ครั้งแรกและครั้งสุดท้าย ประเทศไทยจะต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ต่างๆของการเข้าร่วมโครงการและนำไปสู่การจุดประกายให้แก่เยาวชนหรือคนไทยถึงการศึกษาในระดับนี้ และคงจะต้องมีการผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศไทยในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องต่อไป.

● อาหาร กារ กิน

กินหรือไม่กินอะไรดี

การกินอาหารที่ดีและถูกสัดส่วนทำให้ร่างกายแข็งแรงสามารถเคลื่อนไหวและทำงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และต่อสู้กับโรคต่างๆ ได้มาก คนจึงควรกินสารอาหารที่ร่างกายต้องการ 7 ประเภทคือ

1. โปรตีน มีมากในอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ถั่ว นม ไข่ ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต ช่วยซ่อมแซมน้ำเสื้อเยื่อต่างๆ ที่ลีกหรือไปช่วยรักษาบริเวณน้ำในเซลล์และหลอดเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ที่พอเหมาะสม ช่วยสร้างฮอร์โมน เอนไซม์ และสารภูมิคุ้มกัน ช่วยรักษาดูแลกรด-ด่างของร่างกาย และให้กำลังงานคนแต่ละเพศแต่ละวัย แต่ละสถานะ ต้องการโปรตีนไม่เท่ากัน

เด็กแรกเกิดต้องการโปรตีนวันละประมาณ 6-7 กิโลกรัม และความต้องการโปรตีนจะลดลงเรื่อยๆ เมื่ออายุมากขึ้น

คนอายุ 19 ปีขึ้นไป (น้ำหนักประมาณ 50 กิโลกรัม) ต้องการโปรตีนวันละประมาณ 40 กรัม ($100 \text{ กรัม} = \text{ที่ชาวบ้านเรียกวันว่า} 1 \text{ ขีด}$)

หญิงมีครรภ์ต้องการโปรตีนเพิ่มขึ้นอีกวันละประมาณ 30 กรัม คือรวมแล้วประมาณ 70 กรัม

หญิงที่ให้นมลูกต้องกินโปรตีนเพิ่มขึ้นจากคนปกติวันละประมาณ 20 กรัม เช่น น้ำหนักตัว 50 กิโลกรัม ต้องกินโปรตีนประมาณวันละ 60 กรัม เพราะการสร้างน้ำนมต้องอาศัยโปรตีนจากอาหาร

2. คาร์บอไฮเดรต มีมากในอาหารประเภทข้าว ผลไม้ รสหวาน ขนมหวาน น้ำหวาน ใน 1 วัน ผู้ให้นมแต่ละคนควรกินคาร์บอไฮเดรต ไม่ต่ำกว่า 50-100 กรัม

ประโยชน์ของคาร์บอไฮเดรต คือ

2.1 ช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังงาน

2.2 ช่วยเผาผลาญไขมันในร่างกายให้เป็นไปตามปกติ

2.3 ช่วยส่วนคุณค่าของโปรตีนไว้ไม่ให้เผาผลาญเป็นกำลังงาน จะได้ส่วนโปรตีนไว้ใช้ให้เป็นประโยชน์ในหน้าที่อื่นที่คาร์บอไฮเดรตช่วยไม่ได้

2.4 ช่วยเปลี่ยนสารพิษที่เข้าสู่ร่างกายให้มีพิษลดลง และอยู่ในสภาพขับถ่ายได้

2.5 ให้กลูโคสที่มีประโยชน์ต่อการทำงานของสมอง นอกจากนี้อาหารคาร์บอไฮเดรตพอกธัญพืชเป็นแหล่งโปรตีน วิตามิน และเกลือแร่ด้วย

3. ไขมัน คือ สารอินทรีย์ที่ไม่สามารถละลายในน้ำแต่ละลายได้ดีในน้ำมันและไขมันด้วยกันส่วนใหญ่ของไขมันที่อยู่ในอาหารคือไตรกลีเซอไรด์ อาหารที่ให้ไขมันมาก เช่น มันลัตต์ น้ำมันพืช

เนื้อลัตต์ต่างๆ เมล็ดพีช เช่น เมล็ดถั่วเหลืองและผลไม้เปลือกแข็ง บางชนิด เช่น มะพร้าว

หน้าที่ของไขมันคือ ทำให้ร่างกายมีกำลังงานและช่วยดูดซึมวิตามิน เอ ดี อี เค ร่างกายเก็บสะสมไขมันไว้ให้กำลังงานเมื่อมีความต้องการได้

4. วิตามิน เป็นกลุ่มของสารอินทรีย์ซึ่งร่างกายต้องการเป็นจำนวนน้อย แต่จำเป็น วิตามินบางชนิดละลายในไขมัน บางชนิดละลายในน้ำ

วิตามินเอ ช่วยการมองเห็น โดยเฉพาะในที่มีแสงสว่างน้อย นอกจากนี้ยังช่วยในการเจริญเติบโตและการลีบพันธุ์ อาหารที่ให้วิตามินเอ ได้แก่ น้ำมัน ไข่แดง ตับ น้ำมันตับปลา ผลไม้ เช่น มะละกอสุก มะม่วงสุก ผักใบเขียว เช่น ผักบุ้ง คำลึง

วิตามินดี มีหน้าที่ช่วยเสริมสร้างกระดูกให้แข็งแรง มีมากในน้ำมันตับปลา ในผิวหนังคนมีสารชนิดหนึ่งซึ่งเมื่อถูกแสงอัลตราไวโอลেต (พูดง่ายๆ คือ แสงแดด) จะเปลี่ยนเป็นวิตามินดีได้

วิตามินอี มีหน้าที่ต่อต้านกรดไขมันชนิดไม่อิ่มตัว มีมากในถั่วเปลือกแข็ง ถั่วเปลือกอ่อน และน้ำมันพืช เช่น น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันรำ น้ำมันเมล็ดทานตะวัน น้ำมันดอกคำฝอย

วิตามินเค ช่วยสร้างโปรตีนหลาายนิดที่เกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด การขาดวิตามินเคทำให้เกิดภาวะเลือดออกได้ง่าย วิตามินเคมีมากในตับวัว และผักใบเขียว

วิตามินซี มีหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างสารซึ่งยืดเชลล์ในเนื้อเยื่อชนิดเดียวกัน เช่น เนื้อเยื่อหลอดเลือดผอย กระดูก พื้น และ

พังผืด ถ้าขาดวิตามินซีจะเป็นโรคเลือดออกตามไรฟัน (ลักษณะลักษณะ) และอาจมีเลือดออกในที่ต่างๆ ของร่างกาย วิตามินซีมีมากในผลไม้ รสเปรี้ยว เช่น ส้ม มะนาว ฝรั่ง และในผักสด

วิตามินบีที่นี่ ถ้าขาดจะเป็นโรคเห็บบชา อาหารที่มีวิตามินบีที่นี่มาก คือ เนื้อหมู ถ้า ข้าวซ้อมมีอ

วิตามินบีสอง มีหน้าที่ในกระบวนการที่ทำให้เกิด พลังงานแก่ร่างกาย อาหารที่มีวิตามินนี้มากคือ ตับ หัวใจ ไข่ นม ผักใบเขียว

วิตามินบีหก ช่วยการเผาผลาญโปรตีนภายในร่างกาย ถ้าขาดวิตามินบีหกจะมีอาการชาและซีด อาหารที่ให้วิตามินบีหก ได้แก่ เนื้อสัตว์ เครื่องในสัตว์ ถ้า กลัวย และผักใบเขียว

ในอาชิน มีหน้าที่เกี่ยวกับการเผาผลาญสารอาหารเพื่อให้เกิดกำลังงาน ถ้าขาดในอาชินจะมีอาการผิวหนังอักเสบบริเวณที่ถูกแสงแดด ท้องเดิน ประสาทเลื่อม ความจำเลอะเลื่อน อาหารที่ให้ในอาชิน ได้แก่ เครื่องในสัตว์ และเนื้อสัตว์

วิตามินบี 12 มีความสำคัญต่อไขกระดูก ระบบประสาท และทางเดินอาหาร ถ้าขาดวิตามินบี 12 จะมีอาการซีด มีความผิดปกติทางระบบประสาท อาหารที่ให้วิตามินบี 12 ได้แก่ ตับ ไต น้ำปลาที่ได้มาตรฐาน ปลาร้า ไม่ปรากฏว่ามีวิตามินนี้ในพืช

5. เกลือแร่ เป็นสารที่ร่างกายขาดไม่ได้ เช่น แคลเซียม พอลฟอรัส โซเดียม โพแทสเซียม คลอเริน แมกนีเซียม และกำมะถัน คนเราต้องการเกลือแร่โดยเฉลี่ยวันละ 100 มิลลิกรัม

เกลือแร่ที่คนต้องการขนาดวันละ 2-3 มิลลิกรัม เช่น เหล็ก

ทองแดง โคบอลต์ สังกะสี แมงกานีส ไอโอดีน เป็นต้น

เกลือแร่มีหน้าที่ 5 ประการ คือ

5.1 เป็นส่วนประกอบของเนื้อเยื่อ กระดูก และฟัน ทำให้กระดูกและฟันมีลักษณะแข็ง

5.2 เป็นส่วนประกอบของโปรตีน ฮอร์โมน และเอนไซม์ ถ้าร่างกายขาดเกลือแร่ จะมีผลกระทบต่อการทำงานของโปรตีน ฮอร์โมน และเอนไซม์

5.3 ควบคุมความเป็นกรด-ด่าง ของร่างกาย เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้

5.4 ควบคุมความสมดุลของน้ำภายในและภายนอก เชลล์ของร่างกาย

5.5 ปฏิกิริยาหลายชนิดในร่างกายจะดำเนินไปได้ต้องมีเกลือแร่เป็นตัวเร่งเผาผลาญกลูโคสให้เกิดกำลังงาน

อาหารที่ให้เกลือแร่ เช่น เนื้อสัตว์ นม ถั่วเมล็ดแห้ง ผัก และผลไม้

6. น้ำ เป็นสารอาหารที่คนขาดไม่ได้ ช่วยเผาผลาญโปรตีน คาร์บอไฮเดรต และไขมัน ร่างกายขับถ่ายน้ำออกมากับปัสสาวะและอุจจาระ ร่างกายมีกลไกควบคุมรักษาดูแลน้ำให้อยู่ในเกณฑ์ ถ้าขาดน้ำตีม 2-3 วัน สามารถทำให้ถึงแก่กรรมได้ แต่ถ้าร่างกายมีน้ำมากเกินไป เช่น เป็นโรคไต ขับถ่ายปัสสาวะไม่ได้จะเกิดอาการบวม ทำให้ตายได้

7. ไขอาหาร หมายถึงสารจากพืชที่คนกินแล้วน้ำย่อยไม่สามารถย่อยได้ เช่น เชลลูโลส แม้ร่างกายไม่สามารถย่อยไขอาหาร

ได้ แต่การไม่กินไข้อาหารมีผลร้ายต่อสุขภาพ เพราะไข้อาหารช่วยให้การขับถ่ายอุจจาระเป็นไปตามปกติ ไม่เกิดการอุดตันที่ลำไส้ใหญ่ ลดการเป็นโรคมะเร็งของลำไส้ใหญ่ ทั้งยังช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในเลือดด้วย

นอกจากจะกินอาหารให้ครบ 7 ประการข้างต้นแล้วยังต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ด้วย คือ

1. ปริมาณอาหารที่พอเหมาะสมกับน้ำหนักและส่วนสูงของตนเอง

2. ชนิดของอาหารที่เหมาะสมสมกับสภาพร่างกาย และกิจกรรมของแต่ละคน เช่น เด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย คนทำงานหนัก คนทำงานเบา หญิงมีครรภ์ คนแก่หรือคนเจ็บด้วยโรคต่างๆ เช่น คนที่เป็นโรคเบาหวาน ไม่ควรกินเนื้อสัตว์ หรือพิชผักที่จะทำให้มีภูมิคุ้มกันต่ำ เช่นสัตว์ป่า เครื่องในสัตว์ ผักโขม เป็นต้น คนที่เป็นโรคเบาหวานก็ไม่ควรกินของหวานหรือผลไม้หวาน เป็นต้น

3. ขัดหรือหลีกเลี่ยงพิษภัยในอาหาร เช่นสารพิษที่ติดมากับพิชผักและเนื้อสัตว์หรือสารเคมีที่ใช้ในอาหาร เช่นสีสังเคราะห์ (ไม่ใช่สีจากพิชผักตามธรรมชาติ) สารซูร สารกันบูด ดินประสิว (เช่นที่ผสมในกุนเชียงทำให้สีแดงน่ากิน) บอแรกซ์หรือน้ำประسانทองที่ใส่ในอาหารให้กรุบกรอบหรือเหนียว เช่น อาหารพากลูกชิ้นหมูยอ กุ้งชุบแป้งทอด มะม่วงดอง หรือสารฟอกสี เช่นที่ใส่ในน้ำตาลทราย น้ำตาลปีบ สารที่ทำให้พิชผักมีสีขาวอยู่ได้นาน เช่นที่ใส่ลูกตาลสด ถั่วงอก ขิงซอย หรือสารที่ทำให้ปลาหรือผักสดอยู่ได้นาน หรือสารปreservedที่ออกจากโรงงานสูญเสียน้ำลำคล่อง หรือทะเลแล้วไป

สะสมอยู่ในกุ้ง หอย ปู ปลา หรือเชื้อราอะฟลาทอกซินที่เกิดขึ้นในถั่วถั่วสิสงหรือพริกแห้ง หรือสารที่ใช้ในการเลี้ยงหมู ทำให้หมูมีเนื้อแดงมากและไขมันน้อย หรือพยาธิในอาหารที่ไม่ได้ทำให้สุกเสียก่อน เช่นปลาดิบ ปลาร้าดิบ

เมื่ออ่านข้อความข้างต้นแล้วดูเหมือนจะไม่มีอะไรที่กินได้เลย เพราะล้วนแต่มีพิษมีภัยทั้งนั้น แต่ในเมื่อยังจำเป็นจะต้องกินอาหารต่างๆ อยู่ก็ควรพยายามขัด หรือหลีกเลี่ยง สิ่งที่เป็นพิษภัยนั้นเท่าที่จะทำได้ เช่น ล้างพิชผักให้สะอาดโดยล้างน้ำหลายๆ ครั้ง หรือผักบางชนิดที่ลวกน้ำร้อนได้ เช่น ถั่วฝักยาว ผักคะน้า กุลกาน้ำร้อนแล้วทิ้งน้ำนั้นนำแต่ผักไปประกอบอาหารอย่างอื่นต่อไปเพื่อให้สารพิษที่ติดมาเหลือน้อยลง หรือถ้าเลือกได้ก็ไม่ควรกินอาหารประเภทลูกชิ้นกุนเชียง หมูยอ แป้งกรอบ ๆ ฯ บอยนัก พยายามลดการกินน้ำตาลทรายขาวโดยใช้น้ำตาลสีรำแทן หรือเวลาเลือกซื้อน้ำตาลปีบ ก็เลือกซื้อชนิดที่สีไม่ขาว ถ้าจะกินถั่วสิสงหรือพริกแห้งก็ควรตรวจสอบให้ดีว่าไม่มีรา พยายามกินกุ้ง หอย ปู หมู หรือเนื้อสัตว์อื่นๆ ที่อาจมีพิษภัยซ่อนอยู่ให้น้อยลง หรือไม่กินชาฯ กันในปริมาณที่มากเป็นประจำ ถ้าจะกินแทนมหือปลาดิบ หรือกะปิ และของดิบอื่นๆ ก็ควรทำให้สุกจริงๆ เสียก่อนเพื่อหลีกเลี่ยงพยาธิ เวลาซื้อผักหรือเครื่องปรุงอาหารก็ต้องใช้ความคิดว่าอะไรเป็นอันตรายได้บ้าง เช่น ชะอมที่เขียวสดเกินไป หรือถั่วงอกหรือขิงที่เข้าซอยไว้ขายดูขาวเกินไป ก็พึงพิจารณาว่าควรซื้อหรือไม่ เครื่องแกงสำเร็จรูปนั้นผู้ขายทำขายในปริมาณมาก คงไม่สามารถเลือกคัดพิริกแห้งที่มีราออกมากได้ทั้งหมด ก็ควรคิดว่าจะเสี่ยงใช้สินค้านั้นเป็นครั้งคราว หรือควรปรุงด้วยตนเอง

4. หลีกเลี่ยงอาหารที่ไม่สะอาดโดยความไม่ระมัดระวังของผู้ปูรุ่งหรือสภาพแวดล้อมไม่สะอาด เช่น มีแมลงวันแมลงสาบในบริเวณที่ประกอบอาหารหรือตั้งอาหาร หรือภาชนะใส่อาหารไม่สะอาด เช่นร้านอาหารข้างถนนต้องล้างซ่อนซ้ำ ตะเกียง จำนวนมากซ้ำๆ กันในน้ำเพียง 2 กระปอง เป็นต้น

5. ไม่กินไข้มันมากเกินไป โดยเฉพาะไข้มันจากลัตเตอร์และน้ำมันปาล์มหรือน้ำมันมะพร้าวซึ่งเป็นไข้มันอิมดัว (แต่กินน้ำมันพืชที่ให้กรดไฮโดรเจนสูง เช่น น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันดอกทานตะวัน น้ำมันข้าวโพด เป็นต้น) เพราะนอกจากจะทำให้อ้วนแล้วยังทำให้มีคอเลสเทอโรลและไตรกลีเซอไรด์ในเลือดสูง อันเป็นต้นเหตุของโรคต่างๆ มากมาย เช่น โรคหัวใจ โรคอ้วน โรคความดันโลหิตสูง ฯลฯ

6. ไม่กินน้ำตาล หรือผลไม้หวานจัด มากเกินไป เพราะจะทำให้มีน้ำตาล และไตรกลีเซอไรด์สูงในเลือด เป็นเหตุให้เกิดโรคต่างๆ ได้หลายอย่าง เช่น โรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ ฯลฯ

7. ไม่กินโซเดียมมากเกินไป (เช่น เกลือ ผงชูรส ผงฟูเครื่องปรุงรสต่างๆ ที่มีความเค็มมาก เช่น น้ำปลา น้ำซีอิ๊ว ซอสบางชนิด เต้าเจี้ยว) เพราะจะทำให้เป็นโรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไตได้

8. งดหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ ไวน์ บรันด์ มากเกินไป เพราะนอกจากจะทำให้ขาดสติแล้วยังเป็นบ่อเกิดของโรคหลายอย่าง เช่น โรคตับแข็ง โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคขาดโปรตีน ฯลฯ.

จาก วารสาร พอ.สว. พฤษภาคม 2547

เป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่จิตใจของพสกนิกรโดยทั่วไปว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในทุกชีวิตรอยู่ตลอดเวลา และทรงทุ่มเทพาะองค์ในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนต่างๆ โดยมีได้ทรงคำนึงถึงความเห็นด้วยแม้แต่น้อย - โครงการพิกุลทอง โครงการสุ่ทางภาคี และโครงการลุ่มน้ำปากพนัง ในจังหวัดราชบุรี นับเป็นโครงการในพระราชดำริที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรภาคใต้ทั้งในด้านเกษตรกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาแหล่งเรียนการสอน รวมถึงการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อการมีชีวิตอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติสุข หนังสือวิทยุสารழูมย์ ฉบับที่ 23 จึงได้นำเรื่อง “โครงการพระราชดำริกับการท่องเที่ยว” จากการเรียนเรียงของ โภภัส เสวิกุล มาเสนอ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

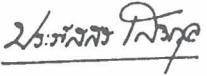
นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญ และมีคุณประโยชน์อย่างสูง ต่อมวลชนนุษย์ สิ่งมีชีวิต ป่าไม้ และพืชพันธุ์รarity มาหาร แต่ก็เป็นที่น่าวิตกว่า นับวันน้ำจะขาดแคลนไปจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเปลี่ยนแปลงของโลก “วิญญาณความรักที่ขอมอบให้เกษตรกรริมฝั่งน้ำ” ของ ศ.ระพี ลากริก จึงมีใช้เพียงการถวิลหาความหลังครั้งโลกยังร่มรื่น หากแต่เป็นปรัชญาชีวิตที่สูงค่า และสมควรเป็นบทเรียนบทหนึ่งในการสอนให้เราคนอเมริกาหัวรัฐพยากรธรรมชาติ

เนเธอร์แลนด์กับประเทศไทย มีความสัมพันธ์อันดีมาช้านาน และเนื่องในวาระ 400 ปี แห่งสัมพันธ์ไมตรีของประเทศไทยทั้งสอง ท่านผู้อ่านจะได้พบกับประวัติความเป็นมาของความสัมพันธ์ซึ่งมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ภาพชุดประจำลองจากจิตตระรุ่นเยาว์ที่ทำการประกวดในวาระตั้งกล่าว รวมทั้งจดหมายเหตุซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักของ ชูเต็น (Schouten) ชาวฮอลันดาผู้มาเยือนสยามก่อนหน้าลาลูเบร์ จากจำนวนการเขียนของ วีโรจน์ ถิรคุณ

ในหนังสือวิทยุสารัญรมย์ เล่มนี้ กษัตริย์มิไฮ (Mihai) ราชันย์ผู้นิรารศแห่งโรมาเนีย ได้ประทานโอกาสให้เบญจจากา ทับท้อง สัมภาษณ์เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งทำให้เราท่านทราบถึงชีวิตที่ตกอยู่ใต้ชะตากรรมอันพลิกผันของกษัตริย์นอกราชบัลลังก์องค์นี้ และเนื่องในโอกาสที่ UNESCO ประกาศยกย่องกุหลาบ สายประดิษฐ์ (ครีบูรพา) นักคิด นักเขียน และนักหนังสือพิมพ์ คนสำคัญของไทย ให้เป็นบุคคลที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมของโลก ในวาระครบรอบ 100 ปี แห่งชาติการ-“กุหลาบ สายประดิษฐ์ คนดีที่โลกยกย่อง” จึงนับเป็นอีกเรื่องซึ่งน่าสนใจ

ผู้คงจะไม่สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่ลงพิมพ์ในหนังสือวิทยุสารัญรมย์ได้ครบถ้วน นอกจจากขอให้ท่านโปรดพลิกอ่านเอง และเชื่อว่าทุกๆ เรื่องจะเป็นที่พึงพอใจของท่านเช่นเคย

ด้วยความปรารถนาดี

ประวัติสาร ไสวกุล
(ประวัติสาร เสวกุล)

บรรณาธิการ